

**A PRIZMA ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA, EGYSÉGES
GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI INTÉZMÉNY
(1134 BUDAPEST, VÁCI ÚT 57.)
HELYI PEDAGÓGIAI PROGRAMJA**

Verzió: 2.0

Köszöntő helyett...

***„Fogyatékosok jelenlétükkel humanizálják a
társadalmat és felhívják figyelmünket
sérülékenységünkre.”***

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	7
1.1. Önmeghatározás	7
1.2. Az intézményi szakmai munka szabályozói	8
1.2.1. Helyi Pedagógiai Programunk alapját képező jogi szabályozók	8
1.2.2. Az intézményi működés dokumentumai	9
1.3. Intézményünk tevékenységi köre	9
1.4. A gyógypedagógiai tagozat jellemzői	10
2. Óvodai Nevelési Program	13
2.1. Óvodánk nevelésfilozófiája, alapelvei	13
2.2. Gyermekkép	14
2.3. Óvodakép	14
2.4. Pedagóguskép	14
2.5. A nevelés, fejlesztés célja és feladata a gyógypedagógiai óvodai csoportban	15
2.5.1. Az értelmileg akadályozott kisgyermek óvodai csoportjának kompetenciafejlesztési céljai	15
2.5.2. Fejlesztési feladatok	16
2.5.3. A fejlesztés legfontosabb területei	17
2.7. Szolgáltatások	21
2.8. Óvodai felvétel	21
2.9. Kapcsolattartás a szülőkkel	21
2.10. Szervezeti és időkeretek	22
2.11. Óvodai programunk tartalma	23
2.11.1. A szokások kialakítása	23
2.11.2. Az egészséges életmódra nevelés	23
2.11.3. A közösségi élet szokásainak megalapozása	23
2.11.4. Munka jellegű tevékenységek	24
2.11.5. Önállóságra, önkiszolgálásra nevelés	24
2.11.5.1. Az önkiszolgálásra nevelés célja:	25
2.11.5.2. Az önkiszolgálásra nevelés feladatai:	25
2.11.5.3. Elvárások az óvodáskor végén	27
2.11.6. Mozgásfejlesztés	27
2.11.6.1. Az óvodában ellátott SNI gyermekek mozgásának jellemzői	27
2.11.6.2. Mozgásfejlesztés foglalkozás	27
2.11.6.3. Az óvodai mozgásnevelés feladata	28
2.11.6.4. A mozgásfejlesztés területei:	28
2.11.6.5. Elvárások az óvodáskor végén:	29
2.11.7. Beszédfejlesztés és környezetismeret foglalkozás	29
2.11.7.1. Az óvodában ellátott SNI gyermekek beszédfejlődési sajátosságai	29
2.11.7.2. A beszédfejlesztés célja:	30
2.11.7.3. A beszédfejlesztés feladata:	30
2.11.7.4. Témakörök a környezet megismerésére	31
2.11.7.5. Az óvodában ellátott gyermekek beszéde az óvodáskor végén	31
2.11.8. Játékra nevelés	32
2.11.8.1. Az óvodában ellátott SNI gyermek játékának jellemzői	32
2.11.8.2. A játék helye az óvodai nevelésben	32
2.11.8.4. Megtanulandó játékok:	33
2.11.8.5. A játékeszközök	33
2.11.8.6. Elvárások az óvodáskor végén:	33
2.11.9. Ábrázolás - alakítás foglalkozás	33
2.11.9.1. Az óvodában ellátott SNI gyermekek vizuomotoros készségének jellemzői	33
2.11.9.2. Az ábrázolás-alakítás foglalkozások célja	34
2.11.9.3. Az ábrázolás-alakítás foglalkozás feladatai:	34
2.11.9.4. Az ábrázolás-alakítás fejlesztésének lehetőségei:	34
2.11.9.5. Elvárások az óvodáskor végén	35
2.11.10. A zenei nevelés alapjai	35
2.11.10.1. A zenei nevelés célja és feladatai	35
2.11.10.2. Elvárások az óvodáskor végére	36
2.11.11. Egyéni fejlesztés	36
2.11.11.1. Az egyéni foglalkozások célja:	36

2. 11. 11. 2. Az egyéni foglalkozások feladatait segítő tevékenységek:	36
2. 11. 12. Kiegészítő és egyéb terápiás eljárások	37
2. 11. 12. 1. Logopédiai foglalkozás	37
2. 11. 12. 2. Zeneterápia	38
2. 11. 12. 3. Egyéb kiegészítő tevékenységek	38
2. 12. A gyermek fejlődési ütemének ellenőrzése, értékelése	38
2. 13. Az óvodai nevelés végére elérendő célok, követelmények	39
2. 14. A továbblépés módja	40
2. 15. Taneszközjegyzék	40
2. 15. 1. Helyiségek és kiszolgálóhelyiségek	40
2. 15. 2. Helyiségek bútorzata és egyéb berendezési tárgyai	40
2. 15. 3. Tisztálkodási és egyéb felszerelések	41
2. 15. 4. A felnőttek munkavégzéséhez szükséges eszközök	41
2. 15. 5. A nevelőmunkát segítő játékok és egyéb eszközök	42
3. Iskolai nevelési program	44
3. 1. Az iskolai nevelés alapelvei, céljai, feladatai, módszerei és eszközrendszere	44
3. 1. 1. Intézményünkben zajló nevelés-oktatás alapelvei, értékei	44
3. 1. 2. Az esélyegyenlőség biztosításának alapelvei intézményünkben	44
3. 1. 3. Az intézményünkben zajló nevelés-oktatás céljai	46
3. 1. 4. Intézményünkben zajló nevelés-oktatás feladatai	49
3. 1. 5. Eljárások, módszerek, eszközök	52
3. 2. A személyes és szociális kompetenciák fejlesztésével kapcsolatos pedagógiai feladatok	54
3. 2. 1. A személyes kompetencia fejlesztésének területei	54
3. 2. 1. 1. Differenciált fejlesztés	55
3. 2. 1. 2. Személyiségfejlesztő terápiák	55
3. 2. 2. A közösségi nevelés helye nevelési rendszerünkben	57
3. 2. 2. 1. Szabadidős tevékenységek	57
3. 2. 2. 2. A szociális kompetencia fejlesztésének pszichológiai megközelítése	59
3. 3. Az esélyegyenlőség megteremtésének támogatása	60
3. 3. 1. Individualizált nevelés - differenciálás	60
3. 3. 2. A szociális hátrányok enyhítését szolgáló, beilleszkedést és felzárkóztatást segítő tevékenységi formák rendszere	61
3. 3. 2. 1. Pályaválasztás, pályaorientáció	61
3. 3. 2. 2. Gyermek- és ifjúságvédelem	61
3. 3. 2. 3. Utógondozás	62
3. 3. 2. 4. Tehetség gondozás	62
3. 4. A pedagógiai program végrehajtásához szükséges nevelő-munka biztosítékai, forrásai	64
3. 4. 1. Személyi feltételek	64
3. 4. 2. Hosszú távú továbbképzési terv	65
3. 4. 3. Tárgyi feltételek és kötelező taneszköz-jegyzék	66
3. 5. A szülő, a tanuló és a nevelésben résztvevők együttműködésének formái	67
3. 5. 1. Kapcsolattartás a családokkal	67
3. 5. 2. Szervezett, munkatervben meghatározott kapcsolattartási formák	68
3. 5. 3. A nyitott iskola - A személyes kapcsolattartás folyamata	69
3. 5. 4. Együttműködési lehetőségek és szükségletek	69
3. 6. Az iskola hagyományai - Ünnepek, rendezvények, programok	71
4. Környezet- és egészségnevelési program	74
4. 1. Az iskola környezeti nevelési hitvallása – jövőkép	74
4. 2. A környezeti és egészségnevelési program elkészítésének alapjai	74
4. 3. Helyzetkép és helyzetelemzés	75
4. 3. 1. Az iskola működési környezete	75
4. 3. 2. Az iskolai környezet humán értékei	76
4. 5. Az alapelvek realizálását segítő célok, feladatok, tartalmak, módszerek, eljárások és tevékenységek	79
4. 5. 1. Általános, hosszú távú célok és feladatok	79
4. 5. 2. Rövid távú célok, feladatok, tevékenységek, sikerkritériumok	80
4. 5. 3. Tanulásszervezési és tartalmi keretek	85
4. 5. 3. 1. A helyi értékek és problémák megjelenése a tanórai tevékenységben	85
4. 5. 3. 2. A tanórán kívüli foglalkozások lehetőségei, szinterei és jellemzői	86
4. 6. Egészségnevelés	88
4. 6. 1. Egészségfelfogásunk	88

4. 6. 2. Az iskola szerepe az egészségnevelésben	89
4. 6. 3. Stratégiánk, hosszú távú terveink	90
4. 6. 4. Az egészségnevelés szinterei és kapcsolódási pontjai	90
4. 6. 4. 1. Iskola-egészségügyi feladatok.....	91
4. 6. 4. 2. Iskolai programok	91
4. 6. 4. 3. Osztályfőnöki munkához, tanórákhoz kapcsolt tantervi vonatkozások	92
4. 6. 4. 3. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása	93
4. 7. Fizikai állapotmérések.....	94
4. 7. 1. Gyermekorvos, védőnő által végzett mérések.....	94
4. 7. 2. Testnevelő és osztályfőnök mérései	95
4. 8. Gyermekeink testi-lelki biztonsága	96
5. Helyi tanterv.....	100
5. 1. A tanulásban akadályozott tanulók oktatása-nevelése.....	100
5. 1. 1. A tanulási akadályozottság fogalmának tartalmi elemei	100
5. 1. 2. A tanulásban akadályozott gyermekek nevelésének szakmai alapelvei, céljai, feladatai	100
5. 1. 2. 1. A tanulásban akadályozott gyermekek nevelése-oktatásának alapelvei	100
5. 1. 2. 2. A kulcskompetenciák fejlesztésének feladatai	101
5. 1. 2. 3. Az általános iskolai évfolyamok pedagógiai szakaszai és a fejlesztési szakaszok feladatai ...	104
5. 1. 3. Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái	106
5. 1. 3. 1. A tanulói értékelés, terhelés elveinek alapjai	106
5. 1. 3. 2. A beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének elvei	106
5. 1. 3. 3. A számonkérés formái, a beszámoltatások rendje és korlátai	107
5. 1. 4. A tanulói (otthoni, napközis, tanulószobai) felkészüléshez szükséges szóbeli és írásbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai	108
5. 1. 5. A tanulók előmenetelének értékelési rendszere.....	109
5. 1. 5. 1. A teljesítmények minősítéséhez fűződő elveink	109
5. 1. 5. 2. A tanulói teljesítmények minősítésének formái és rendje	110
5. 1. 5. 3. Az értékelés dokumentumai	114
5. 1. 6. A továbbhaladás, a magasabb évfolyamba lépés feltételei.....	114
5. 1. 7. A tanulmányok alatti vizsgák vizsgaszabályzata.....	115
5. 2. Az értelmileg akadályozott gyermekek oktatása-nevelése	119
5. 2. 1. Az értelmileg akadályozott gyermekek nevelésének alapelvei	119
5. 2. 2. Az értelmileg akadályozott tanulók fejlesztésének szakaszaihoz kapcsolódó célok és feladatok ...	121
5. 3. Az autista, halmozottan sérült gyermekek nevelésének-oktatásának alapelvei, célok és feladatok	123
5. 4. Az ellenőrzés és értékelés rendszere és a továbbhaladás feltételei értelmileg akadályozott és autista tanulóinknál.....	124
5. 5. Helyi tanterv iskolánk tanulói számára	126
5. 5. 1. Tanulásban akadályozottak 1-8. évfolyamon	126
5. 5. 2. Értelmileg akadályozott tanulók 3 csoportban	129
5. 5. 3. Autista, halmozottan sérült gyermekek csoportja.....	130
5. 5. 4. 2013. szeptember 1-től felmenő rendszerben bevezetendő helyi tanterv jellemzői, órahálója.....	131
5. 6. Helyi tantervünk jellemzői	134
5. 6. 1. A kerettanterv kiválasztásának elvei	134
5. 6. 2. A tanterv helyi adaptációja.....	134
5. 6. 2. 1. A tantervválasztás indoklása	134
5. 6. 2. 2. A tanterv adaptációja.....	135
5. 6. 2. 3. A tanterv főbb tartalmi elemei.....	135
5. 6. 2. 4. A tanulói kulcskompetenciák fejlesztési lehetőségei és feladatai	136
5. 6. 2. 5. Életkor és képesség struktúra adekvát kompetenciafejlesztő tevékenységek, játékok a kötelező tantárgyakban	136
5. 6. 2. 6. Életkor és képesség struktúra adekvát kompetenciafejlesztő tevékenységek, játékok a moduláris tantárgyakban	140
5. 6. 2. 7. Életkor és képesség struktúra adekvát kompetenciafejlesztő tevékenységek, játékok a szabadon tervezhető tantárgyakban.....	141
5. 7. Nem szakrendszerű oktatás	142
5. 8. Átjárhatóság az egyes iskolatípusok között.....	142
5. 9. A tankönyvek és taneszközök kiválasztásának elvei.....	143
5. 10. Összegzés	143
6. Mellékletek az iskola pedagógiai programjához	145
1. számú melléklet: Helyiségek jegyzéke	146

2. számú melléklet: <i>Tananyag jegyzék</i>	148
3. számú melléklet: <i>Tankönyv</i>	152
4. számú melléklet: <i>Egyéni fejlesztési terv sablon tanulásban vagy értelmileg akadályozottak számára</i>	153
5. számú melléklet: <i>Tanmenet sablon</i>	155
6. számú melléklet: <i>Óra és /vagy foglalkozás vázlat minta</i>	156
7. számú melléklet: <i>Tanulói portfólió elemei</i>	160
7. Utazó gyógypedagógiai ellátás szakmai protokollja	162
7.1. Bevezető	162
7. 3. Az utazó gyógypedagógiai tevékenység	162
7.3.1. Célja	162
7. 3.2. Feladatok, kötelezettségek	162
7. 4. Humán erőforrás.....	164
7. 5. Tárgyi eszközrendszer.....	164
7. 5. 1. A Prizma EGYMI által biztosítandó eszközrendszer	164
7. 5. 2. A befogadó intézmények által biztosítandó eszközrendszer	164
7. 6. Az utazó gyógypedagógusi szolgáltatást igénylők köre	164
7. 7. Az utazó gyógypedagógusi szolgáltatás ellátási folyamata	165
7. 8. Mellékletek az utazó gyógypedagógusi szolgáltatás szakmai protokolljához	169
1.sz. melléklet: <i>Utazó gyógypedagógiai szakszolgálat általános munkaterve</i>	169
2.1.sz. melléklet: <i>Szolgáltatást igénylő űrlap – óvoda</i>	177
2.2.sz. melléklet: <i>Szolgáltatást igénylő űrlap – iskola, középiskola</i>	178
2.3.sz. melléklet: <i>Kísérő, tájékoztató levél a szolgáltatási űrlapokhoz</i>	179
3sz. melléklet: <i>Válaszlevél a szolgáltatás igénylés megküldésére</i>	180
4.sz. melléklet: <i>Tájékoztató levél az utazó gyógypedagógus tevékenységének megkezdéséről</i>	181
5.sz. melléklet: <i>Szülők tájékoztató levele a gyermek/tanuló rehabilitációs, rehabilitációs ellátásáról</i>	182
6.sz. melléklet: <i>Heti órarend</i>	183
7.sz. melléklet: <i>Az egyéni fejlesztési terv készítésének folyamata sajátos nevelési igényű gyermekek/tanulók részére</i>	184
8.sz. melléklet: <i>Egyéni fejlesztési terv minta</i>	185
9. sz. melléklet: <i>Konzultációs űrlap minta</i>	186
10. 1 Óvoda 1 sz. melléklete: <i>Tájékoztató levél az utazó gyógypedagógus szeptemberi feladatairól</i>	188
10.2. Iskola 1. sz. melléklete: <i>Tájékoztató levél az utazó gyógypedagógus szeptemberi feladatairól</i>	194
10.3 Gimnázium, szakközépiskola 1. sz. melléklete: <i>Tájékoztató levél az intézményvezetők számára az utazó hálózat tevékenységéről</i>	201
11.1. sz. melléklet: <i>Félévi/év végi statisztika – sajátos nevelési igényű gyermekeként, tanulónként</i>	208
11.2. sz. melléklet: <i>Félévi/év végi statisztika – intézményenként</i>	209
12. sz. melléklet: <i>Szöveges értékelés szempontja, és vázlata – együttnevelés</i>	210
13. sz. melléklet: <i>A szöveges értékelés készítésének folyamata</i>	211
14. sz. melléklet: <i>Intézmények részére tájékoztató levél az utazó gyógypedagógusi hálózat tevékenységekről</i>	214
15.sz. melléklet: <i>Az intézményi beszámoló készítésének folyamata</i>	216
16.sz. melléklet: <i>8. osztályosok kimenő levele, a befogadó középiskolák felé</i>	217
17.sz. melléklet: <i>Egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, rehabilitáció – egyéni fejlődési lap betétív átadása, átvétele</i>	218
18.sz. melléklet: <i>Igazolatlan hiányzásokról értesítő levél</i>	219

1. Bevezetés

1.1. Önmeghatározás

A pedagógiai program hatálya:

A Helyi Pedagógiai Program 2016. szeptember 1-től érvényes.
Területi és személyi hatálya kiterjed a többcélú intézmény minden egységére.

A pedagógiai programot a nevelőtestület fogadja el és az intézményvezető hagyja jóvá. A pedagógiai program azon rendelkezéseinek érvénybelépéséhez, amelyekből a fenntartóra, a működtetőre többletkötelezettség hárul, a fenntartó, a működtető egyetértése szükséges. A legitimáció során az intézményi tanácsnak, a szakmai munkaközösségeknek és a szülői szervezetnek véleményezési joga van.

A Helyi Pedagógiai Program értékelése, felülvizsgálata:

- A Pedagógiai programban megfogalmazott célok és feladatok megvalósulását a testület folyamatosan vizsgálja. A tanévzáró értekezleten értékeli, hogy a Pedagógiai programban megfogalmazott általános célokat, valamint a tantárgyi célokat és követelményeket sikerült-e megvalósítani.

A Helyi Pedagógiai Program módosításának körülményei:

- A fenntartó, az intézményvezető, a nevelőtestület, a munkaközösségek és a testület tagjai tehetnek javaslatot a HPP módosítására.
- A programot jogszabályváltozáskor felülvizsgáljuk és módosítjuk.

A Helyi Pedagógiai Program nyilvánossága:

A Prizma Általános Iskola és Óvoda Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény Helyi Pedagógiai Programja – csakúgy, mint a többi stratégiai alapidokumentum – nyilvános. Hozzáférhető:

- Az intézmény székhelyének (1134 Budapest Váci út 57.) intézményvezető-helyettesi irodájában. Kérésre, intézményünk szakalkalmazottai segítik az értelmezést.
- Intézményünk honlapján: www.prizmaegymi.hu honlapon

1. 2. Az intézményi szakmai munka szabályozói

1. 2. 1. Helyi Pedagógiai Programunk alapját képező jogi szabályozók

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (a továbbiakban: Nkt.)
- A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény
- A közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény
- A nemzeti köznevelés tankönyvellátásáról szóló 2013. évi CCXXXII. törvény
- A nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény
- A munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény
- A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény
- Az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény
- A fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény
- A nemzeti köznevelési törvény végrehajtásáról szóló 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Nkt. Vhr.)
- A pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról szóló 326/2013. (VIII. 31.) Korm. rendelet
- A pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben résztvevők juttatásairól és kedvezményeiről szóló 277/1997. (XII. 22.) Korm. rendelet
- A Nemzeti Alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet
- A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet (a továbbiakban: R.)
- A tankönyvvé, a pedagógus-kézikönyvvé nyilvánítás, a tankönyvtámogatás, valamint az iskolai tankönyvellátás rendjéről szóló 17/2014. (III. 12.) EMMI rendelet
- A pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről szóló 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet
- A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet
- A két tanítási nyelvű iskolai oktatás irányelveinek kiadásáról szóló 4/2013. (I. 11.) EMMI rendelet
- A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról szóló 2/2005. (III. 1.) OM rendelet
- A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról szóló 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet
- A nemzetiség óvodai nevelésének irányelve és a nemzetiség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról szóló 17/2013. (III. 1.) EMMI rendelet
- A tanév rendjéről szóló mindenkori miniszteri rendelet
- Az iskola-egészségügyi ellátásról szóló 26/1997. (IX. 3.) NM rendelet

1. 2. 2. Az intézményi működés dokumentumai

Az intézményi működést megszabó legfontosabb jogi szabályozók:

- köznevelési törvény és végrehajtási rendeletei
- közalkalmazotti törvény
- országos, fővárosi közoktatás-fejlesztési koncepció
- alapító okirat
- önkormányzati rendeletek

Belső szabályozás dokumentumai:

- SZMSZ
- Házi rend
- Közalkalmazotti Szabályzat
- Munkaköri leírások

A tartalmi szabályozás dokumentumai:

- Helyi Pedagógiai Program
- NAT
- Kerettantervek
- A sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók óvodai nevelésének, iskolai oktatásának irányelve
- Helyi Tantervek
- Tanmenetek

1. 3. Intézményünk tevékenységi köre

A PRIZMA EGYMI többcélú intézmény: általános iskola, óvoda, egységes gyógypedagógiai módszertani intézmény, pedagógiai szakszolgáltató és pedagógiai szakmai szolgáltató. Intézményünk működési területe Budapest Főváros XIII. kerület közigazgatási területe.

Alap szakfeladatok:

- Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése, ellátása
- Óvodai intézményi étkeztetés
- Sajátos nevelési igényű általános iskolai tanulók nappali rendszerű nevelése, oktatása (1-8. évfolyam)
- Iskolai intézményi étkeztetés
- Sajátos nevelési igényű tanulók napközi otthoni nevelése
- Sajátos nevelési igényű tanulók általános iskolai tanulószobai nevelése
- Könyvtári tevékenység – szolgáltatások és állománygondozás
- Iskolai és diáksport tevékenység támogatása

Utazó gyógypedagógusi szolgáltatás

Egyéb szolgáltatásaink:

- Pedagógiai tájékoztatás, szaktanácsadás
- Konferenciák szervezése
- Felnőttképzés keretében hallgatói pedagógiai / gyógypedagógiai gyakorlatok, terepgyakorlatok szervezése

- tanulmányi és tehetséggondozás, versenyek szervezése és összehangolása
- DÖK segítése, tanulói tájékoztatás”

1. 4. A gyógypedagógiai tagozat jellemzői

Intézményünk elsősorban a XIII. kerületben élő, tanulásban és értelmileg akadályozott, autista, halmozottan sérült óvodás és tanköteles korú gyermekek nevelését-oktatását látja el. Intézményünkbe kizárólag a Szakértői Bizottság szakvéleményei alapján kerülhetnek be a gyermekek, a javasolt csoportnak osztályfoknak, megfelelően.

Az óvodánkba érkező gyermekeket intézményünkbe irányíthatják a Szakértői Bizottság bölcsődei, többségi óvodai javaslatra illetve szülői kérés alapján.

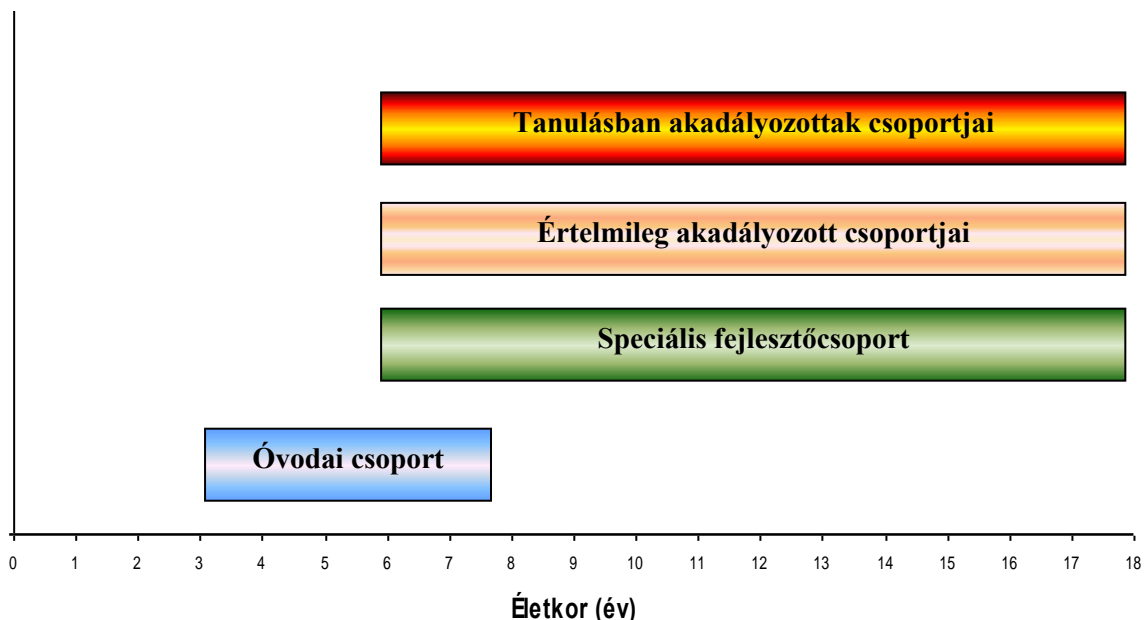
A gyógypedagógia differenciálódásának következtében az elmúlt évtizedek folyamán különböző fogyatékosági csoportok ellátását vállalta fel az intézmény. A tanulásban akadályozottak 1- 8 osztályos felmenő iskolai rendszer mellett 1968-ban gyógypedagógiai óvodai csoport, 1976-ban foglalkoztató tagozat értelmileg akadályozottak számára, majd 1990-ben autista gyermekek számára speciális fejlesztő csoport beindítására kerülhetett sor.

Jelenleg a 1134 Budapest Váci út 57. szám a székhely épület a telephelye: 1139 Budapest Lomb u. 20. telephely, még harminckét kerületi közoktatási intézménnyel együtt.

A tanulásban és értelmileg akadályozott, valamint az autista gyermekek nevelése-oktatása két helyszínen működik, a Váci úton és a Lomb utcában.

Az alábbi csoportok működnek intézményünkben:

- szegregált gyógypedagógiai óvodai csoportok, (1139 Budapest, Lomb u. 20.)
- speciális fejlesztő csoport autizmus spektrumzavarral élő gyermekek számára (1134 Budapest, Váci út 57.)
- foglalkoztató csoportok, értelmileg akadályozott gyermekek számára, (1134 Budapest, Váci út 57.)
- és 1-8 osztályig iskolai csoportok működnek, tanulásban akadályozott gyermekek számára. (1134 Budapest, Váci út 57.)

Az intézmény nevelési-oktatási céljaiban, nevelésfilozófiai alapelveiben megfogalmazódik, hogy a sérülésből, az individuális jegyekből adódóan a sokféleség, az eltérő nevelhetőség és oktathatóság jellemzi a tanulásban és értelmileg akadályozott gyermekek csoportjait. A különbségek többek között öröklött, egyedi és szociális jegyekre, okokra vezethetők vissza. Az intézményes nevelés akkor megfelelő a sérült gyermek számára, ha igazodik a biológiai fejlődéséhez, annak állomásaihoz. Az életkorhoz köthető biológiai, pszichológiai fejlettségi szint meghatározza a gyógypedagógiai nevelési folyamat szükséges, lehetséges tartalmát.

Nevelő-oktató munkánk során a következő jellemzőket vesszük figyelembe:

- milyen képességekkel, adottságokkal rendelkezik a gyermek,
- milyen előzetes ismeretet hordoz magával,
- hol tart a fejlődésben,
- milyen ütemben, milyen módszerekkel és eszközökkel fejleszthető,
- milyen az érdeklődése,
- melyek a távlati lehetőségei,
- milyen szocializációs hatások érik a szűkebb és tágabb környezetében.

Ahhoz, hogy a sérült gyermekek személyiségfejlesztését, a pedagógiai folyamat céljaként értelmezve tudjuk megoldani, az individuális nevelhetőséggel, az egyedi utak kiépítésével és a másságbeli különbözőséggel is számolnunk kell.

Az óvodás és iskolás gyermekek adottságaitól függően, személyiségük ismeretében kívánjuk - korrekciós, kompenzáló, terápiás személyiségfejlesztéssel - megteremteni az önmagukhoz képest maximális fejlődés lehetőségét. Egy harmonikus, boldog gyermekkor biztosítását, a gyermeki személyiség és autonómia tiszteletben tartását, amely a teljes értékű kisgyermekkor és kamaszkort egyaránt jellemzi.

A fenti célokat

- a pozitív nevelési környezet – óvodai és iskolai légkör megteremtése és fenntartása,
- a nevelők – óvodások, tanulók – közalkalmazotti szféra attitűdjének és szerepkörének tudatos, elfogadó irányultságának,
- az iskola nevelésfilozófiájának formai és tartalmi egysége,
- a széleskörű horizontális munkaközösségi együttműködések, vagy egyes feladatokra alakult csapatok együttes munkája
- a gyermeki szükségletek kielégítése terén egyaránt a holisztikus, prevenciós és promóciós szemléletmód teljes körű meghonosításával, valamint a nevelési rendszerünk ökológiai programjának alkalmazásával kívánjuk megvalósítani.

Óvodai Nevelési Program

2. Óvodai Nevelési Program

2. 1. Óvodánk nevelésfilozófiája, alapelvei

Az Óvodai Nevelési Program a PRIZMA EGYMI Helyi Pedagógiai Programjának szerves részét képezi, az általános formai és törvényi megfeleltetések közösek.

Az intézmény Pedagógiai Programjában megfogalmazott általános alapelvek az óvodai nevelésre is vonatkoznak. A sérülésből, az individuális jegyekből adódóan a sokféleség az eltérő nevelhetőség és fejleszthetőség jellemzi az értelmileg akadályozott és autizmussal élő gyermekeink csoportját.

Nevelési koncepciónk kiindulópontja, hogy a gyermeket, mint fejlődő személyiséget gondoskodás és különleges védelem illeti meg. Ennek megfelelően az óvoda gyermekközpontú és befogadó szemléletű. A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, ebben az óvoda támogató, kiegészítő szerepet vállal.

A sérült gyermeket is elsősorban gyermeknek kell tekinteni, akinek ugyanúgy joga van a szeretetre, biztonságra, emberi kapcsolatokra, megértésre, védettségre, mint ép társainak. Minden óvodás gyermeknek joga van ahhoz, hogy olyan személyként fejlesszék, aki képes megfontoltan dönteni, és választani, aki ésszerűen meg tudja állapítani, hogy mit szeret és mit nem, akinek adekvát kapcsolatai vannak a többi emberrel, és aki a lehető legkevesebb segítséget várja a környezetétől a jövőbeni esélyegyenlőségük segítése érdekében.

Ennek a szemléletnek a fejlesztés valamennyi területén érvényesülnie kell. Ahhoz, hogy a sérült gyermekek személyiségfejlesztését, pedagógiai folyamat céljaként értelmezve tudjuk megoldani az individuális nevelhetőséggel, az egyedi utakkal és különbözőséggel is számolnunk kell.

A komplex óvodai nevelés akkor megfelelő a sérült gyermekek számára, ha igazodik biológiai fejlődésükhöz, annak állomásaihoz. Az életkorhoz köthető biológiai, pszichológiai fejlettségi szint meghatározza a gyógypedagógiai nevelési folyamat szükséges, lehetséges tartalmát. Céljaink elérését egyéni fejlesztéseken, csoportos foglalkozásokon és terápiás szemléletű programokon keresztül kívánjuk megvalósítani.

Fontosnak tartjuk, hogy minél több olyan lehetőség kialakításában vegyünk részt, ahol sérült óvodásaink ép társaikkal integráltan nevelkednek.

Nevelési munkánkban az alábbi területek kiemelkedő szerepet töltenek be:

- Gondozás, a kisgyermek testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése
- A gyermek egészségének védelme, az egészséges életmód kialakítása egészséges és biztonságos környezetben, a környezettudatosság számukra releváns elemeinek figyelembe vételével.
- A kisgyermek érzelemvezérelt, ezért nagy gondot fordítunk arra, hogy kedvező érzelmi hatások, kellemes élmények ériék őt az óvodai csoportban.
- A többségi óvodai nevelés a természetes, életkori sajátosságként meglévő gyermeki kíváncsiságra, érdeklődésre épít. Sajátos nevelési igényű kisgyermekes esetében feladatunk ezek stimulálása.
- Az érzelmi nevelés és a szocializáció, társadalmi integráció biztosítása.
- Az értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása.

Ezek a területek egymástól nem választhatók szét, nagyon szorosan összefüggnek egymással, így a különböző fejlesztési területek is ötvözve jelennek meg a mindennapi nevelőmunkában. A sajátos nevelési igényű (továbbiakban SNI) gyermekek óvodai nevelése az időben elkezdett korai fejlesztésre épül. A kis lépések elvét alkalmazva, a gyermekekre jellemző, cselekvésbe

ágyazott gondolkodást figyelembe véve, olyan képességfejlesztést kell megvalósítanunk, mely kellő időt, alkalmat biztosít az alapmozgások kialakítására, fejlesztésére.

A minimális kontaktus, kooperációs készség, a nonverbális és verbális kommunikáció fejlesztésére, a beszédindításra, a beszédmegértés fejlesztésére, az aktív szókincs bővítésére, a grammatikai rendszer kiépítésére, az alapvető önkiszolgálási szokások kialakítására, az adekvát játékhasználat elsajátítására, a kognitív funkciók fejlesztésére. Mindezek kialakításánál a rendszerességre nevelésnek, az utánzásnak, a gesztussal és/vagy képpel kísért, egyszerű verbális utasításnak, a zenének, a ritmusnak, a sok ismétlésnek van kiemelt szerepe. A szociabilitás és kommunikáció fejlesztése a csoportos, kiscsoportos foglalkozáson keresztül valósul meg.

2.2. Gyermekkép

Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, az emberi személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy az ember egyedi, mással nem helyettesíthető individuum és szociális lény egyszerre, mentális és / vagy fizikai érintettségétől függetlenül.

Olyan gyermek személyiségfejlesztésére törekszünk, aki érzelem gazdag, önmagát és másokat elfogadó, szintjének megfelelően gondolkodni akaró, segítséggel szívesen tevékenykedő és együttműködésre képes. Kötődik szűkebb - tágabb perszonális és tárgyi környezetéhez. A gyermekek őszintén fogadják el egymást, a gyengébbekhez való közeledés és segítőkészség mintakövetéssel legyen természetes számukra.

Érzelmi-hangulati és cselekvési szinten vegyenek részt az ünnepeken, szerezzenek pozitív élményeket. Lehetőségeikhez mért boldog gyermekkorban alakuljon esztétikai-erkölcsi értékrendjük.

2. 3. Óvodakép

Az óvodai csoport a családi nevelést kiegészítve szeretetteljes elfogadó légkörben biztosítja az intézményi profilnak megfelelő óvodáskorú sajátos nevelési igényű gyermekek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit.

A gyermeknek joga van ahhoz, hogy megkapja a neki megfelelő gondoskodást és nevelést, biztosítjuk a gyermeki szükségletek kielégítését.

A méltóság, tisztelet kifejezése szempontjából nem teszünk különbséget gyermek és gyermek között, a szülői házzal partnerkapcsolatot igyekszünk ápolni.

Az óvoda közvetetten segíti a majd adekvát iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások és kompetenciák megfelelő fejlesztését.

Egyéni, differenciált bánásmódot alkalmazunk a személyes, bensőséges kapcsolat kialakításához és az eredményes rehabilitációhoz.

Hangsúlyt fektetünk arra, hogy gyermekeinket megtanítsuk játszani, motiváljuk őket a mással nem helyettesíthető szabad játéokra.

2. 4. Pedagóguskép

Az óvodában a nevelőmunka kulcs-szereplői a gyógypedagógusok. Jelenlétük és elfogadó, segítő, támogató attitűdjük modellt, mintát és főképp biztonságot jelent a gyermek számára a nevelés egész időtartamában.

Jellemzőjük a fejlett hivatástudat, magas fokú szakmai műveltség és biztonság. Magatartásuk modellértékű, hiteles. Gyermekekkel és felnőttekkel való kapcsolataikban következetesek, toleránsak, humorérzékkel, empátiával, megfelelő színvonalú kommunikációs készség jellemzi őket.

Egységes pedagógiai szemlélettel, új tanulásszervezési metodikával, korszerű pedagógiai módszertani eljárásokkal, infokommunikációs eszközök használatával, innovatív szemlélettel, segítő-támogató attitűddel rendelkeznek.

Továbbképzéseken és önképzéssel fejlesztik szakmai és általános műveltségüket.

A preferált értékek a nevelőmunkát segítő munkatársak, a gyógypedagógiai asszisztensek és a dajkák magatartásában, viselkedésében is megjelennek a mindennapi nevelőmunka során.

2. 5. A nevelés, fejlesztés célja és feladata a gyógypedagógiai óvodai csoportban

2. 5. 1. Az értelmileg akadályozott kisgyermek óvodai csoportjának kompetenciafejlesztési céljai

Fő célunk és egyben feladatunk a szülőkkel szorosán együttműködve gondoskodni a sajátos nevelési igényű óvodáskorú kisgyermek egészséges életmódjának kialakításáról, a sajátos nevelési igényből eredő hátrányok csökkentését szolgáló sokoldalú, tervszerű rehabilitációs és fejlesztési tevékenységéről, az egyéni képességek és életkori sajátosságok maximális figyelembevételével harmonikus személyiségfejlődést biztosítani.

Törekszünk - egyéni és kiscsoportos formában - a fennálló fejlődési rendellenességek javítására, csökkentésére, illetve a következményes ártalmak kialakulásának megelőzésére. Változatos tevékenységi formákkal nyugodt, derűs légkörben a gyermekeket egészséges napirendhez szoktatjuk, kialakítjuk a helyes higiénés szokásokat.

Célunk, hogy a későbbiek folyamán megkönnyítsük, elősegítsük a többi emberhez és a változó körülményekhez való alkalmazkodásukat, a lehető legmagasabb szintű társadalmi integrációt. Ehhez szükség van az alapvető kompetenciák (kulcskompetenciák) elsajátítására is, melyeket részben - mivel értelmileg akadályozott gyermekeink a kulcskompetenciák egy részét tudják csak elsajátítani – építettünk be a fejlesztési területekbe, foglalkozásokba. A szociális és életviteli kompetenciák fejlesztése terén várható el – mentális és fizikai állapotukhoz mért - siker.

Minden foglalkozáson fejlesztjük az anyanyelvi kommunikációt, a környezeti nevelés keretein belül a matematikai, és a természettudományos kompetencia egyes elemeit, ábrázolás-alakítás és az ének-zeneifoglalkozások az esztétikai-művészeti tudatosságot és kifejezőképességet. A játék, önkiszolgálás, és a szocializáció területét átszövi a hatékony, önálló tanulás és a szociális kompetencia képességeknek fejlesztése.

Az anyanyelvi kommunikáció területe magában foglalja a gondolatok, érzések, fogalmak, vélemények, tények kifejezését. Sérült gyermekeink beszéde minőségileg, mennyiségileg is eltér ép társaitól, ezért legalapvetőbb célunk, hogy az óvodáskor végére minden gyermek képességeihez mértén verbális és/vagy nonverbális kommunikációval ki tudja fejezni legalapvetőbb szükségleteit, kívánságait és igényelje is ezeket a szituációkat.

A matematikai kompetencia fejlesztésének feladata, hogy építsenek szabadon, szempontok alapján; értsék a legalapvetőbb fogalmakat (kicsi- nagy, vékony –vastag, sok-kevés... stb.), alkossanak halmazokat 5-ös, esetleg 10-es számkörben és mindez cselekedtető, szemléltető módon valósuljon meg.

A természettudományos kompetencia fejlesztése területén feladatunk a természeti világ elemi jellemzőinek, változásainak megismertetése. Szerezzenek tapasztalatokat közvetlen környezetükről, pl. élővilág, tárgyak.

Az esztétikai – művészeti tudatosság és kifejezőképesség területén jellemző, hogy a művészeti, vizuális önkifejező-képesség kibontakozását, az esztétikai érzék fejlődését akadályozza a kognitív funkciók sérülésén túl a mozgásszerveződés zavara, és az ezzel gyakran társuló észlelési zavar. Elsődlegesen a mozgásos ügyetlenség korrigálása, fejlesztése, a motiváció kialakítása a cél, természetesen a különböző művészeti területek (zene, dráma, báb stb.) alkalmazásával.

A tanulás iránti motiváció, a spontán kíváncsiság, érdeklődés alapfeltétele lenne a hatékony, önálló tanulás területének. Értelmileg akadályozott gyermekeinknél a kognitív funkciók sérülése miatt kötött, kötelező foglalkozásokat indokol a tanulási folyamat. Természetesen az is fontos, hogy a gyermeki megnyilvánulásokat megfejtjük, lereagáljuk, hiszen ez is motiválja a megismerő tevékenységet. Ehhez biztosítjuk a változatos környezeti feltételeket, és a különböző élethelyzeteket.

A szociális kompetencia alapja az együttműködés, kommunikáció, alkalmazkodóképesség a változó körülményekhez. A napirend, a foglalkozások, programok állandósága és egyben változatossága alapozza meg a közösségbe, társadalomba való beilleszkedést. Elengedhetetlen feltétel a pozitív érzelmi légkör, következetesség, segítő demokratikus irányítás.

A felsorolt kompetenciaterületeket természetesen nem lehet elválasztani egymástól, egymást lefedik, összefonódnak. Fontos megjegyezni, hogy a nevelésfilozófiánkban megfogalmazott integrációs törekvésekhez a társadalom közeledése is szükséges, mely napjainkban még elég változatos, ám biztató képet mutat.

2. 5. 2. Fejlesztési feladatok

A gyermek képességeinek, tulajdonságainak megfigyelése és felmérése után foglalkozási tervet készítünk, mely az egyéni, aktuális, korrekciós feladatokkal egészül ki.

- Beszédfejlesztés, anyanyelvi kommunikáció terén: nonverbális és verbális kommunikáció fejlesztése, beszédmegindítás, a már meglévő szókinccs javítása, bővítése, önálló beszédre való késztetés.
- Fontosnak tartjuk és elismerjük a gyermek szabad játék és önkéntesség jelentőségét, ám ezek gyakorlati megvalósulása speciális óvodai csoportunkban nem lehet maradéktalan: meg kell tanítanunk a játékeszközök adekvát használatát, a funkciójáték szintjéről a szerepjátékon keresztül az egyszerű konstruálásig eljuttatni a gyermeket.
- Önkiszolgálás terén: a mindennapos tevékenységek során nagy hangsúlyt fektetünk az önkiszolgálási szint emelésére és az önállóság fokozatos kialakítására.
- Közösségi magatartás, szocializáció terén: alkalmazkodó készségük fejlesztése, aktívan vegyenek részt a foglalkozásokon, tudjanak egymás mellett és egymással tevékenykedni.
- Testi fejlettség terén: mozgásuk legyen viszonylag összerendezett, tartózkodjanak sokat levegőn.

2. 5. 3. A fejlesztés legfontosabb területei

- A nagymozgások, alapmozgások kialakítása, korrigálása, egyensúlyérzék fejlesztése.
- A manuális készség fejlesztése.
- Minimális kontaktus, kooperációs készség, a nonverbális és verbális kommunikáció fejlesztésére
- A beszédszervek ügyesítése, beszédindítás, beszédmegértés fejlesztése, aktív és passzív szókincs bővítése
- Játéktevékenység, adekvát játékhasználat elsajátítása, a kognitív funkciók fejlesztésére
- Zenei nevelés alapjainak lerakása.
- Fontosnak tartjuk az alapvető önkiszolgálási szokások kialakítását és fejlesztését minden területen.

Az óvodai élet tudatos szervezésével, a csoportos és egyéni képességfejlesztő munkával, az érzelmi biztonság megteremtésével a gyermekek mindenekfelett álló érdeke a szociális tanulás feltételeinek biztosítása, az egyéni képességek kibontakoztatása.

2.6. Az autizmus spektrum zavarral élő gyermekek csoportja

Az autizmussal élő gyermekekre legjellemzőbb a kölcsönösséget igénylő szociális készségek, illetve a rugalmas gondolkodás és kreativitás területén tapasztalható kognitív deficit, a beszéd szintjéhez képest károsodott kommunikáció, az egyenetlen intelligencia, illetve képességprofil és a következményes sztereotip viselkedés, érdeklődés, aktivitás. Új helyzetekben, váratlan események hatására felerősödhetnek a típusos tünetek. A tünetek változatossága mellett az autizmus súlyossága széles skálán szóródik. Az autizmus spektrum zavarok gyakran társulnak egyéb problémákkal, melyek a következőképpen csoportosíthatóak:

- értelmi fogyatékoság, mint a leggyakrabban társuló fejlődési zavar,
- beszéd-, érzékszervi-, mozgásfogyatékoság,
- viselkedésproblémák, pl. agresszió, autoagresszió,
- étkezési és alvási zavarok előfordulása is gyakori.

A fejlesztés, illetve a hagyományos tanítási módszerek és tervezés módosítása szempontjából kiemelkedő jelentőségű speciális tulajdonságok:

- a másik személy szándékának, érzéseinek, érzelmeinek, gondolatainak, szempontjának meg nem értése, az önmagára vonatkoztatás hiánya, legsúlyosabb esetben képtelenség arra, hogy az embereket, mint számára a valóság egyéb elemeinél fontosabbakat, a tárgyaktól megkülönböztesse,
- belátás hiánya vagy korlátozott volta egyrészt a saját tudásával kapcsolatban, másrészt a tudás, illetve ismeret megszerzésének forrásával, módjával kapcsolatban,
- a szociális megerősítés jutalomértékének, illetve a belső motiváltságnak gyakran teljes hiánya,
- a gyermekeknek nagyon kevés dolog, vagy szokatlan dolog okoz örömet,
- a beszéd korlátozott megértése, még látszólag jó beszédprodukció mellett is, mely nehézséget fokozzák a beszéd emocionális, szociális sajátosságai,
- az egyenetlen képességprofil (pl. ismeretek és önellátás, mechanikus és személyes memória közötti szakadékszerű különbségek).

Típusos erősségek, amelyekre az autizmussal élő gyermekeknél építeni lehet:

- a megfelelő szintű vizuális információ általában informatív,
- tanult rutinokhoz, szabályokhoz való alkalmazkodás,
- jó mechanikus memória,
- megfelelő környezetben, érdeklődésének megfelelő témánál kiemelkedő koncentráció, kitartás,
- egyes, nem szociális tartalmú területeken relatíve jó képesség (pl. memoriter, zene).

Típusos nehézségek és kognitív problémák, amelyekkel számolni kell a fejlesztés során:

- szenzoros ingerfeldolgozás zavarai,
- figyelemzavar,
- utánzási képesség deficitje,
- percepció, vizuomotoros koordinációs problémák,
- analízis, szintézis műveleteinek problémája,
- lényegkiemelés, problémamegoldó gondolkodás deficitje, általánosítás, a tanultak új helyzetben való alkalmazásának problémája,
- emlékezetfelidézési problémák szociális tartalmaknál és személyes élményeknél,
- nehézség már ismert tudásanyagban szociális elem bevezetésekor vagy új körülmények közötti alkalmazáskor,
- a feladat céljának nem értése, reális jövőre irányultság hiánya,
- szimbolikus gondolkodás fogyatékosága,
- énkép, éntudat fejlődésének deficitje,
- a valóság téves értelmezése, felfogása,
- realitás és fantázia összetévesztése,
- szóbeli utasítások félreértése, különösen a többértelmű, elvont kifejezések, többtagú utasítások esetén,
- képességek, ismeretek kreatív (nem mechanikus, vagy sztereotip) alkalmazásának hiánya,
- gyermekközösségekben áldozattá, bűnbakká válás, más esetben szociálisan inadekvát viszonyulás a kortársakhoz,
- strukturálatlan időben passzivitás, reaktív viselkedésproblémák,
- félelmek, fóbiák (gyakran - más által megszokott - hétköznapi tárgytól, hangoktól).

A fenti problémák következménye, hogy a szociális-kommunikációs kontextusban zajló ismeretelsajátítás akadályozott, ezért az autizmussal élő gyermekek számára a világról való megértés keretétül elsősorban nem a személyek közötti kapcsolatok szolgálnak.

2.6.1. Fejlesztési feladatok

Az autista gyermekek fejlesztésére irányuló óvodai nevelés céljai az alábbi szempontokban megegyeznek a köznevelési rendszer egyéb profilú óvodáival, figyelembe véve az életkori és egyéni sajátosságokat, az eltérő fejlődési ütemet:

- elősegíti a gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődését,
- a gyermeki személyiség minél teljesebb kibontakoztatását,
- fontos nevelési célja a gyermekek egészséges életmódra szoktatása,
- a szülők támogatása és tehermentesítése a speciális nevelés során,
- nyugodt, kiszámítható, biztonságos (protetikus) környezet biztosítása a gyermekek számára.

A nevelési célok kiegészülnek a fogyatékosoknak megfelelő speciális célokkal:

A legáltalánosabb távlati cél az egyéni képességek, fejlettségi szint mellett elérhető legjobb felnőttkori szociális adaptáció és önállóság feltételeinek megteremtése. Ennek elérése érdekében szükség van a fejlődésben elmaradott készségek kompenzációnak, habilitációnak fejlesztésére, a másodlagos problémák (pl. viselkedésproblémák) kezelésére, a mindennapi gyakorlati készségek speciális módszerek segítségével való tanítására. A típusosan egyenetlen képességstruktúrán belül elsődleges cél az elmaradt területek fejlesztése az átlagos vagy kiemelkedő képességek gondozása mellett.

Az autizmussal élő gyermekek óvodai nevelésének célja az elemi adaptív viselkedések kialakítása:

- szociális, kommunikációs készségek célzott fejlesztése,
- az autizmusból és a társuló fogyatékoságokból eredő fejlődési elmaradások lehetséges célirányos kompenzálása,
- a sztereotip, szociálisan nem megfelelő viselkedések kialakulásának megelőzése, illetve korrekciója,
- a fogyatékoság specifikus, protetikusan, augmentatív környezet, eszközök, módszerek és szokásrendszer kialakítása és használatának elsajátítása.

2.6.2. A fejlesztés fő területei

Kommunikáció és szociális viselkedés

- beszéd előtti (preverbális) csecsemőkori kommunikáció elemeinek tanítása,
- szociális kapcsolatteremtés elemeinek tanítása,
- beszéd vagy ennek hiányában alternatív, augmentatív kommunikáció használatának tanítása, alkalmazásuk a mindennapokban
- tanítási helyzetben szükséges elemi szociális viselkedés kialakítása,

Alapvető önkiszolgálási készségek

- étkezés,
- szobatisztaság,
- öltözés,
- tisztálkodás.

Korai kognitív funkciók

- elemi logikai műveletek, fogalmak, összefüggések tanítása
- szociális kognitív készségek fejlesztése,
- egyszerű aktivitásformák kialakítása strukturált keretek között,
- általánosítás képességének fejlesztése,
- az elsajátított képességek önálló használatának tanítása,
- az elsajátított képességek más összefüggésben való használata,
- képességek alkalmazása más, elsősorban otthoni környezetben.

Viselkedésproblémák kezelése, megelőzése, alternatív viselkedések kialakítása

- kétszemélyes tanítási helyzetben való részvétel viselkedési elemeinek kialakítása,
- csoportba való beillesztés kialakítása,
- óvodán kívüli környezethez való adaptív viselkedés kialakítása.

A fenti célok és feladatok megvalósítása érdekében az óvodai nevelés, illetve ideális esetben a szülőkkel való szoros együttműködés eredményeképpen a gyermek egész ében töltött idejét, ezen belül különösen a természetes élethelyzeteket ki kell használni a fejlesztésre.

2.6.2.1. Általános módszertani alapelvek

1. Az óvodai fejlesztés minden esetben formális és informális felméréseken alapuló, egyéni fejlesztési terv alapján történik. E felmérések a szociális adaptáció színvonalára, a spontán kommunikációs szintre, a meglévő kognitív képességekre és a mozgásfejlődésre vonatkoznak.
3. Az egyes képességterületek fejlesztése a meglévő és kialakulóban lévő készségek azonosításán alapszik, a felmérés során azonosított, már meglévő készségek alapot jelentenek a további készségek kialakításához.
4. Az idő, az élethelyzetek, a tevékenységek gondos, pontos, a gyermek által jól átlátható strukturálása, az óvodai környezet protetikusan (segítő) környezetté alakítása és az ehhez kapcsolódó vizuális eszköztár megteremtése (az időbeli és térbeli tájékozódás, vizuális struktúra létrehozása) elengedhetetlen.
5. Az egyes gyermeknek megfelelő, egyéni motivációs rendszer létrehozása szükséges.
6. Augmentatív, vizuálisan segített kommunikációs rendszer a speciális környezetben belül a személyek között, beleértve a gyermek felé irányuló minden kommunikációt.
7. A gyermek felé irányuló kommunikációnak mindenkor igazodnia kell a gyermek mentális korához, beszédértésének valódi szintjéhez és autisztikus nehézségeihez: mennyiségében, tartalmában, időzítésében, szóhasználatában, nyelvi komplexitásában, változatosságában, metakommunikációjában.
8. A szociális fogyatékossgal összefüggő tanítási nehézség miatt keresni kell az információk átadására a gyermek szintjének megfelelő és szociális vonatkozásoktól mindinkább független módszereket: pl. vizualizált instrukció, folyamatábra, számítógépes oktatás stb.
9. A fejlesztésben és a viselkedésproblémák kezelésében alapvető a kognitív viselkedésterápiás módszerek alkalmazása (pl. jutalmazások)
10. Az általánosítás nehézsége miatt törekedni kell arra, hogy az új ismereteket valós élethelyzetekben sajátítsa el a gyermek, és a már megtanult ismereteket minél több helyzetben megtanulja alkalmazni.
11. A szimbolikus gondolkodás sérülése miatt a gyermekek fejlesztése során a játéktárgyak használata helyett törekedni kell a valós, a mindennapi életben használt tárgyak, eszközök alkalmazására, illetve a játéktárgyak használatát tanítani kell.

Az óvodai fejlesztés során a sérülés-specifikus szociális, kommunikációs és kognitív fejlesztés áthatja az óvodában eltöltött idő minden percét. Alapvetően fontos, hogy a tárgyi környezet biztonságos legyen az autizmussal élő gyermek számára is. Esetükben nem mindig elégedhetünk meg azokkal a biztonsági óvintézkedésekkel, melyeket tipikusan fejlődő óvodások számára dolgoztak ki. Gyermekeként, személyre szabottan szükséges végiggondolni a lehetséges veszélyforrásokat. (pl. pica esetén nem lehetnek elől apró tárgyak, vagy mérgező anyagok). Érdemes gondolni a szenzoros érzékenységekre, vagy éppen a túl magas ingerküszöböl adódó veszélyekre is.

Az autizmussal élő gyermekek fejlesztése során törekedni kell a mindennapi életben használt tárgyak, eszközök alkalmazására. Szükséges olyan játékokat, eszközöket beszerezni, melyek használati módja ránézésre is jól érthető (például Montessori eszközök). Az óvodai fizikai környezet strukturáltsága, szervezethege hatékonyan segítse elő az autizmussal élő gyermekek lehető legnagyobb önállóságát.

2. 7. Szolgáltatások

Az óvoda 6³⁰-17³⁰-ig tart nyitva. Reggel 6³⁰-7⁴⁵-ig és délután 16⁰⁰-17³⁰-ig ügyeletet biztosítunk azoknak a gyermekeknek, akiknek szülei munkahelyi elfoglaltságuk miatt ezt igénylik, és a munkáltatói igazolást bemutatják. A téli, tavaszi és nyári szünetben, ill. tanítás nélküli munkanapokon szülői igények alapján ügyeletet biztosítunk.

A nyári szünetben 1 hónapig, a szünapokon (szombat, vasárnap) és az állami és az állam által hivatalosan elfogadott egyházi ünnepeken az óvoda zárva van.

Egészségügyi és szociális szolgáltatások:

- Iskolaorvos és védőnő látja el gyermekeinket.
- Évente egyszer az iskola fogorvosa szűrővizsgálatot végez a gyermekek között.
- Igény szerint lehetőségünk nyílik pszichológussal, gyermekpszichiáterrel konzultálni.
- A szülők segélykérését a nevelők továbbítják a gyermekvédelmi felelős felé, de a szülők közvetlenül is felkereshetik a gyermekvédelmi felelőst.

2. 8. Óvodai felvétel

Gyógypedagógiai óvodánkba folyamatosan kerülnek a sajátos nevelési igényű gyermekek a szülő kérésére és a Pedagógiai Szakszolgálat javaslata alapján, az intézményvezető döntése után. Óvodába 3 éves kortól járhat a gyermek, amíg a tankötelezettségét nem teljesíti: 6, legkésőbb 8 éves koráig. Az óvodai nevelés kötelező attól az évtől, melyben 3. 5. életévét betölti. A gyermek napi 4 órában köteles részt venni az óvodai nevelésben.

Az óvodai felvételhez szükséges a szakértői bizottság szakvéleménye, valamint a következő minimum-feltételek teljesítése:

- mozgás terén: helyzet és helyváltoztató mozgásokra képes, sima talajon önállóan jár,
- gondozás terén: öltöztetésnél, étkezési szokások elfogadásában együttműködő,
- nem feltétel a szobatisztaság,
- kommunikáció terén: minimális kontaktus kialakítható vele,
- szociális fejlettség terén: csoportban nevelhető, önmagára és társaira nem jelent veszélyt.

2. 9. Kapcsolattartás a szülőkkel

A gyógypedagógiai óvodai csoportban napi szinten adódik lehetőség a szülőkkel való konzultációra. Figyelembe vesszük a családok sajátosságait és szokásait, szükség szerint családokhoz illetően érvényesítjük az intervenciók gyakorlatát az intézményi gyermek –és ifjúságvédelmi felelős bevonásával.

Az intézményi Pedagógiai Programban megfogalmazottak érvényesek az Óvodai Programra is, mint például az együttműködés törvényi szabályozása, a szülők jogai, kötelességei, a médiaszereplés és a hallgatói szakdolgozatokhoz való statisztikai (név nélküli!) adatszolgáltatás szülői írásbeli beleegyezéshez kötöttségei.

Évente legalább háromszor (év eleje, félév, év vége) szülői értekezletet, illetve szükség esetén - egyeztetett időpontokban - fogadóórát tartunk. A szülők a napi beszélgetések, a szülői értekezletek, a gyermek kiállított munkái, ill. a nyílt nap során győződhetnek meg gyermekük fejlődéséről. Előzetes egyeztetés esetén a szülő a nyílt napokon kívül is jelen lehet gyermeke csoportfoglalkozásán. Az óvodai csoportból való kikerüléskor a szülők számára segítséget nyújtunk gyermekük legmegfelelőbb elhelyezésének érdekében és figyelemmel kísérjük a gyermekek iskolai helytállását.

2. 10. Szervezeti és időkeretek

Az óvodás gyermek hatékony és egészséges fejlődésének – fejlesztésének kereteit a hetirend és a napirend teremti meg, megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető differenciált tevékenységek tervezésével és szervezésével. Igazodik a tevékenységekhez, a gyermekek egyéni szükségleteihez és a helyi szokásokhoz.

A napirend csupán egy keret, rugalmasan változik az adott aktualitásoknak, igényeknek és lehetőségeknek megfelelően.

Mivel óvodásaink spontán tanulása is sérült, indokolt, hogy a többségi óvodáktól eltérően a kiscsoportos, ill. egyéni fejlesztő foglalkozások nagyobb számban jelenjenek meg a kötött, tehát az egész csoport számára kötelező foglalkozások mellett. Mindezek mellett biztosítanunk kell a szabad játék lehetőségét is.

A szokásrend, a mindennapok ritmikus ismétlődései tagolják gyermekeink óvodai életét és egyben támpontul, biztonságként is szolgálnak nekik. Igénylik az áttekinthető napirendet, melyben természetesen lehetnek kivételes alkalmak, mint pl.: az ünnepi készülődés és az ünnepek.

A rendszeresség és az ismétlődések kiszámíthatóságot, érzelmi biztonságot teremtenek, a folyamatosság és a rugalmasság megtartása mellett.

A foglalkozás neve	Heti előfordulás	A foglalkozás formája
Beszédfejlesztés és környezetismeret foglalkozás	5	csoportos, egyéni
Mozgásfejlesztés	5	csoportos
Ábrázolás-alakítás	3	csoportos, mikrocsoporthoz vagy egyéni
Játékra nevelés	3	csoportos, mikrocsoporthoz vagy egyéni
Zenei nevelés alapjai	2	csoportos
Önkiszolgálásra nevelés	5	csoportos
Egyéni fejlesztés (habilitációs-rehabilitációs órák)	A szakértői véleményben meghatározott óraszámokban	egyéni

2. 11. Óvodai programunk tartalma

Az SNI óvodásokra sajátos formában és erőteljes gyógypedagógiai módszerbeli és egyénre adaptált segédlettel vonatkoznak az ép óvodáskorú kisgyermek tanulási mechanizmusai, formái:

- az utánzásos, modellkövetéses magatartás és viselkedés tanulása a szokásrendszerek kialakításában,
- a játékos tapasztalatszerzés
- a cselekvéses tanulás
- a kérdésekre (itt kérdő magatartásformákra) és (egyszerű gesztusokkal kísért) válaszokra épülő ismeretszerzés
- irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés
- egyszerű gyakorlati problémák megoldása

2. 11. 1. A szokások kialakítása

Az értelmileg akadályozott gyermekek életében különösen nagy jelentősége van a szokásrendszerek, mindennapi életvitel segítő rítusok kialakításának. A szokás valamilyen művelet többszöri ismétlésének eredménye, melynek kialakulásához kellő számú gyakorlásra, ismétlésre van szükség. Fontos, hogy a kialakult szokásokat mindig, minden körülmények között – a családdal együttműködve – azonos módon várjuk el a gyermektől. Az értelmi fogyatékos óvodásnál a szokásfejlődési folyamatban az utánzásnak, modellkövetésnek van nagy jelentősége. A helyes viselkedést kell megerősíteni, melynek alapfeltétele a pozitív nevelői példa.

Lényeges a jól megválasztott napirend. A határozott, de szeretetteljes követelés segíti a szokások kialakítását. A beszoktatási idő (8 hét) arra szolgál, hogy a családból vagy más közösségből érkező gyermekek számára fokozatos és minél zökkenő mentesebb legyen a beilleszkedés.

Az új közösség szokásainak elfogadásában érzelmi támaszt nyújt a gyermeknek a szülő jelenléte és a szeretetteljes, türelmes légkör.

2. 11. 2. Az egészséges életmódra nevelés

Az óvodai élet során törekednünk kell arra, hogy a gyermekek egészsége későbbi igényeik megalapozása érdekében kapja meg szükségleteinek megfelelő gondozást, s egyre inkább legyen számára természetes igény az egészséges életmód.

2. 11. 3. A közösségi élet szokásainak megalapozása

A bölcsődéből vagy más óvodai közösségből érkező gyermek óvodai beilleszkedése viszonylag könnyebb, mint a családból érkező gyermekeké. Kommunikáció hiányában nem tudják kívánságaikat, szükségleteiket jelezni, esetenként kódjaik nem egyértelműek az új környezet számára. A szülő és pedagógus türelmes kivárása, egyszerű gesztussal megerősített beszéde segíthet az első időben. Ha a gyermek számára élményhordozó az első óvodai nap, könnyebben beilleszkedik. Ilyen módon könnyebben képes alkalmazkodni, a szituáció ismétlődésével lassan tájékozódni az új helyzetben, megtanulja - kezdetekben "elviselni", - később elfogadni, megszeretni társait. A napirend, a foglalkozások változatos ismétlődése, a

pihenés, szabad játék számtalan lehetőséget ad az egymásra figyelésre, az együttes örömszerzésre. Ezek közben megtanulják az elemi illemszabályokat, pl. köszönés, lábtörlés, kopogás, a csendes- és hangos helyzetek váltakozását.

Az óvodai élet alkalmat nyújt a közlekedési eszközökön való utazásra, az egyre nagyobb sétákra, közös vásárlásra, lépcsőzésre stb. Mindezek számtalan lehetőséget adnak a szociális tanulásra, a derűs légkör, a jó munkaszervezés, sok-sok együttes élmény alapján.

Óvodai életünket ünnepeink és sajátos hagyományaink teszik családiassá, meghitté és színesebbé. A hagyomány minden közösség életében nagy jelentőségű, erősíti a gyermekek összetartozását, egymás segítségét, önmaguk megismerését, önbizalmukat.

Hagyományaink, ünnepeink

- Szüreti mulatság
- Mikulás
- Karácsony
- Farsang
- Húsvét
- Anyák napja
- Gyermeknap
- Nagyok búcsúja, évváró
- Szülők részére nyílt nap megszervezése
- Névnapi

Az ünnepekre való közös készülődés, ráhangolódás nemcsak értelmi képességeik fejlesztéséhez ad lehetőséget, hanem érzelmi életük gazdagabbá tételéhez is. Ünnepeink egy része a szülők számára is nyitott (karácsony, anyák napja, nagyok búcsúja).

2. 11. 4. Munka jellegű tevékenységek

Az óvodások szívesen tevékenykednek, "segítenek". Sajnos, a túlféltő környezet gyakran letöri a kezdeti próbálkozásokat. Ha a gyermek érzi munkája fontosságát – bármilyen kicsi is az – szívesen hajt végre egyszerű feladatokat önmaga ellátására, társai és a közösség javára. Cél az örömmel végzett aktív tevékenység.

Az egyszerű „Add ide!”, „Hozd ide!”, „Rakjuk el!” jellegű feladatoktól fokozatosan jutnak el a gyermekek az elemi „naposi” feladatokig. A felnőttet utánozva egymásnak is szívesen segítenek, - gyakran elvégezve egymás helyett a feladatot, - segítenek az eszközök kikészítésében, elrakásában, terem átrendezésben stb. Fontos, hogy a szülők is igényeljék az otthoni feladatvégzést, s a későbbi önálló életvezetés érdekében bízzák meg őket egyszerű feladatokkal.

2. 11. 5. Önállóságra, önkiszolgálásra nevelés

Az önkiszolgálásra nevelés mindennapos tevékenységi forma.

2. 11. 5. 1. Az önkiszolgálásra nevelés célja:

- a gyermek szükségleteinek megfelelő komfortérzés biztosítása, gondozás, gondoskodás,
- nagyon apró lépésekkel az önállóság elérésének segítése,
- verbális utasításokkal a beszédmegértés, a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás fejlesztése,
- a testséma fejlesztése, tájékozódás a saját testen, a testrészek, ruhadarabok viszonyának felismerése,
- alapvető higiénés szokások kialakítása,
- az ápoltság, tisztaság igényének felkeltése,
- helyes viselkedési formák elsajátítása,
- a rászorultság, kiszolgáltatottság helyett az „én is tudom” függetlenség érzésének formálása,
- a téri tájékozódás elősegítése.

A gyermekek az önállóság terén is különböző fejlettséget mutatnak. Ahhoz, hogy e téren eredmények szülessenek, alkalmat és időt kell adni a gyermeknek, hogy amire már képes, önállóan végezhesse el. Az a gyerek vagy fiatal felnőtt lesz a társadalom számára elfogadható, adaptív, aki birtokában van a társadalom által elvárt viselkedési formáknak. Ez az önállóság, helyes viselkedés az elfogadás szempontjából igen fontos. Óvodánkban tehát alapozó szerepe van ezen a téren is. Az önállóság bizonyos területei nemcsak a gyermek életkorától függenek, hanem fiziológiai érettségétől, mozgásos ügyességétől és értelmi állapotától. Ezért fontos, hogy a gyermekek apró lépésekben, rövid gesztussal kísért utasítások, illetve utánpótlás alapján tanuljanak.

2. 11. 5. 2. Az önkiszolgálásra nevelés feladatai:

Étkezési szokásoknál

- kanalazás megtanítása (merítés, szájhoz vitel, az étel megrágása, nyelés),
- a poharazás: a pohár felemelése kortyolás, nyelés, a pohár letétele,
- a szalvéta használata,
- a villával való ismerkedés (felszúrás vagy merítés),
- kérés, megköszönés,
- ügyesebb gyermekeknél az ételből való szedés,
- a rágás megtanítása,
- a helyes tempó elsajátítása,
- kenyér vagy kifli fogása, leharapás a kenyér és a rajta levő feltét együttes elfogyasztása,
- a terítés folyamatának megismerése (pl. szék, tányér, kanál, pohár, szalvéta egymáshoz rendelése),
- az étel és a hozzávaló eszközök felismerése,
- közreműködés az étkezés utáni teremrendezésben.
- a vegyes/változatos étrend kialakítása

Tisztálkodás terén

- a vízcsap kinyitása, elzárása,
- szappan használat, utána kézöblítés,
- a saját törülköző felismerése,
- a kéz, arc szárazra törlése segítséggel,
- önálló kéz- és arcmosás,
- fogmosásnál együttműködés (száraz, majd nedves fogkefe, fogkrémes fogkefe elfogadása, szájöblítés megtanítása), önálló fogmosás,
- "baleset" vagy kirándulás esetén az együttműködés zuhanyozáskor (kéz, láb felemelése stb.),
- a fésülés tűrése, önálló próbálkozás,
- igény a tiszta, ápolt külsőre,
- étkezés előtti, utáni, bizonyos munkafolyamatok (pl. festés) utáni kézmosás igényének felkeltése,
- orrfújás megtanítása, zsebkendő használatának igénye, a piszkos zsebkendő szemétkébe dobása.

Szobatisztaságra nevelés

- rendszeres ültetés mellett a szükséglet megfigyelése,
- szükségletek adekvát jelzése bármilyen formában
- WC, vagy bili és a szükséglet elvégzése közti kapcsolat felismertetése, kérdésre jelezze szükségletét,
- önmagától jelzi szükségletét, képes visszatartani addig, míg a WC-re ér,
- a biliről a gyermek WC-re szoktatása,
- fiúk állva pisiltetésének megtanítása,
- WC papír használata segítséggel,
- "baleset" jelzése,
- WC használatakor a ruhadarabok le-, felhúzása,
- WC használat utáni kézmosás megtanítása,
- ajtó nyitás-csukás megtanítása.

Öltözés, vetkőzés

- együttműködés az öltözésnél, vetkőzésnél,
- sapka, sál levétele, zipzár lehúzása,
- egyszerű ruhadarabok levétele (cipő, zokni, nadrág stb.),
- vetkőzésnél kis segítségnyújtás (kigombolás, kikötés, cipőfűző meglazítása stb.),
- egyszerű ruhadarabok felvétele, pl. sapka, bugyi,
- öltözés kis segítséggel (ruha elejének megmutatása, jobb-bal oldalnál segítség, befűzés, gombolás stb.),
- bizonyos ruhadarabok teljesen önálló felvétele.

Önálló munkafeladatok

- saját hely felismerése (öltözőben, étkezésnél, alvásnál stb.),
- székek helyre rakása,
- játékok közös elrakása,
- szőnyeg feltekerése (pl. mozgásfoglalkozáshoz),
- közös teremrendezés,
- eszközök bevitele, kiosztása,

- egyszerű tárgyak kivitele (pl. konyhába),
- egyszerű üzenet közvetítése óvodán belül,
- társak segítése,
- asztal letörlése, szemét összeszedése,
- székek felrakása az asztalra,
- saját ruhadarabok, eszközök felismerése, helyére tévése,
- közös ágyazás, ágynemű, ágyak elrendezése és elrakása.

A különböző tevékenységeknél a kis lépések elvének kell érvényesülnie. Kezdetben a gyermekkel együtt végezzük a cselekvést, fokozatosan az önállóság eléréséig. Minden fejlesztésnél az adott gyermek fejlettségi szintjéhez viszonyítunk, s arra építünk, amit már tud.

2. 11. 5. 3. Elvárások az óvodáskor végén

- Értsék az egyszerű gesztussal kísért utasításokat, azokat hajtsák végre.
- Kívánságukat, kérésüket, szükségleteiket tudják közölni, tudjanak kommunikálni, használjanak nonverbális jelzéseket.
- Minél több tapasztalatot szerezzenek közvetlen környezetükről és tudjanak benne tájékozódni.
- Alakuljon ki önállóságuk az önkiszolgálás terén (öltözködés, tisztálkodás, étkezés, WC-használat).
- Ismerjenek alapvető viselkedési szokásokat (kérés, köszönés, megköszönés), egyszerű szabályokat tartsanak be.

2. 11. 6. Mozgásfejlesztés

2. 11. 6. 1. Az óvodában ellátott SNI gyermekek mozgásának jellemzői

Az SNI gyermekek mozgásukban is eltérnek ép társaiktól. Az óvodánkban ellátott gyermekek pszichoszomatikus fejlődését a fejlődési tempó nagyfokú lelassulása, szabálytalansága, egyenetlensége jellemzi. A mozgásfejlődés során bizonyos fázisok kimaradhatnak, kevésbé gyakorlódnak be, illetve hibásan rögzülhetnek. Ez a mennyiségi és minőségi eltérés megmutatkozik a mozgáskoordináció és egyensúlyérzék zavarában, a mozgás kivitelezésének pontatlanságában, a testséma, a téri-, időorientáció fejlődésének elmaradásában, ügyetlen, lassú mozgásban, vagy hipermotilitásban. Számolnunk kell az esetleges mozgásos félelemmel is.

A gyermekek járása általában széles alapú, bizonytalan, a kezek együttmozgása gyakran hiányzik. Mozgókészségüket a fejletlen testséma, a nagy- és finommotorika koordinálatlansága jellemzi. Mozgásuk ritmusa diszharmonikus, statikai hibák, tartási rendellenességek és az izomtónus zavarai előfordulhatnak. Gyakran figyelhetők meg mozgásos sztereotípiák.

2. 11. 6. 2. Mozgásfejlesztés foglalkozás

Ez a foglalkozás a nagymozgások kialakítását, begyakorlását, korrigálását szolgáló foglalkozási forma. Speciális fejlesztő tornaszobánkban rendelkezésünkre állnak az Ayres terápiában alkalmazott eszközök. Ezek rendszeres alkalmazásával erősítjük gyermekeinknél a helyes testtudat, testséma fejlődését, fejlesztjük az egyensúlyérzékét, korrigáljuk az integrációs folyamatokat, biztosítjuk a helyes szenzomotoros integrációt.

Fontosnak tartjuk a szenzoros terápia örömszerző, nyugtató, test- és énkép - építő szerepét.

A fejlesztés formája csoportos, kiscsoportos vagy egyéni. Időtartama 20 - 30 perc.

A mozgásfejlesztés célja:

- az általános erőnlét és állóképesség fokozása,
- a mozgástervezés és kivitelezés javítása,
- a feladattudat kialakítása,
- a kognitív funkciók fejlesztése, korrekciója,
- a motoros tanulás elősegítése,
- az alapmozgások kialakítása, korrigálása, az értelmes, célirányos mozgás kialakítása;
- a biztos egyensúly kialakítása,
- ügyesség, állóképesség, erő fejlesztése,
- a teljesítőképesség növelése,
- a mozgásos gátlás oldása,
- az utánzókézség fejlesztése,
- a testséma fejlesztése,
- a légzéstechnika javítása,
- a ritmusérzék fejlesztése,
- a szervezet sokoldalú, harmonikus, arányos fejlődésének biztosítása, az egészség megőrzése,
- a figyelem, emlékezet, beszéd, mozgás összekapcsolása,
- a szenzomotoros ismeretszerzés lehetőségeinek javítása,
- a mozgáskoordináció fejlesztése,
- a téri tájékozódás fejlesztése.

2. 11. 6. 3. Az óvodai mozgásnevelés feladata

Fejlessze az erőt, gyorsaságot, ügyességet, állóképességet, a biztos egyensúly kialakítását, javítsa a hibás, összerendezetlen mozgásokat. Az utánzókézséget a nagymozgások imitációjával lehet a legjobban fejleszteni. Első lépés a passzív mozgásindítás: sok ringató, gurító játék, melyek az érzelmi nevelés szempontjából is nagy jelentőségűek. Ezután következik az alapmozgások kialakítása, gyakorlása, majd mozgássorok összeállítása, az egyszerű, egy-két elem ismétléséből a több felé haladva.

2. 11. 6. 4. A mozgásfejlesztés területei:

- Játékos, utánzó gyakorlatok
Feladatai:
 - az utánzókézség fejlesztése,
 - sikerélmény biztosítása,
 - közös tevékenység, kapcsolatteremtés,
 - testrészek átmozgatása,
 - ráhangolódás a foglalkozásra,
 - testséma fejlesztése,
 - beszédmegértés és beszédkésztetés, figyelem, emlékezet fejlesztése.

A játékos utánzógyakorlatokat kezdetben segítséggel, majd egyre önállóbban végzik a gyerekek. Az énekek, mondókák, versek megadják a mozgások ritmusát, egyszerűek, könnyen utánozhatóak, felkeltik a gyermek érdeklődését.

- Alapmozgások kialakítása, korrigálása

Feladatai:

- pontos mozgás kivitelezésének segítése,
- a mozgásos gátlások oldása,
- a mozgásigény kiélésének biztosítása,
- kognitív funkciók fejlesztése,
- beszédfejlesztés.

A mozgásfejlesztés foglalkozások fő részét ezek a gyakorlatok alkotják. A foglalkozás e részének tervezésekor külön figyelmet kell fordítanunk a gyermek biológiai állapotára, az esetleges társuló fogyatékosra, amelyben nagy szerepet játszik a drámapedagógia gyógyító, játékos funkciója.

- Mozgásos játékok

Feladatai:

- a tanult mozgásformák játékos gyakorlása,
- egyszerű szabályok megismerése,
- a foglalkozás játékos lezárása.

Ezek a játékok alkalmat kínálnak versenyzésre, páros gyakorlatokra, együttes játékokra, siker és kudarc átélésére. Játék formájában szolgálják a rögzítést, gyakorlást.

2. 11. 6. 5. Elvárások az óvodáskor végén:

- alakuljon ki a természetes mozgásigény,
- örömmel, szívesen mozogjanak,
- tudjanak mozgást utánozni,
- alkalmazkodjanak a foglalkozások rendjéhez,
- értsék az egyszerű verbális utasítást,
- az alapmozgásokban szerezzenek jártasságot,
- lépcsőn kapaszkodva, váltott lábbal közlekedjenek,
- biztosan mozogjanak tornaszeren, játszótéri játékokon,
- tudjanak rövid ideig figyelni a felnőttre és egymásra,
- elemi szabályokat ismerjenek, tartsanak be.

2. 11. 7. Beszédfejlesztés és környezetismeret foglalkozás

A kommunikációs készség fejlesztését, a közvetlen környezet megismerését segítő foglalkozási forma. A foglalkozás formája csoportos, egyéni, esetleg kiscsoportos. Ideje 5-30 perc.

2. 11. 7. 1. Az óvodában ellátott SNI gyermekek beszédfejlődési sajátosságai

Az óvodában ellátott SNI gyermekek beszéde minőségileg és mennyiségileg is eltér ép társaikétól. Később indul, lassabb ütemben fejlődik a szókinccs, a mondatalkotás, ill. az artikuláció területén egyaránt sajátosságokkal bír. Sérült gyermekeinknél kommunikációs igényű beszédnevelésről kell beszélni.

A kommunikáció fejlesztésénél figyelembe kell vennünk mindazokat a nonverbális ismerethordozókat, amelyek az emberi kapcsolatrendszerben szerepet játszanak:

- vizuális elemek: pl. a mimika, tekintetváltás, gesztusok,
- taktilis elemek: érintés, simogatás,
- auditív elemek: hang, hang intenzitása, ritmusa, hanglejtés.

A beszédfejlődés szoros összefüggésben van a mozgásfejlődéssel, így a kezdetben a mozgásfejlődésre fordított energiák a beszédfejlődés irányában hatnak.

A tünetek formái, jellemző jegyei összefüggnek a sérülés súlyosságával. A legtöbb esetben jelen van a beszédnek, mint kifejező tevékenységnek, az artikulációnak, a folyamatosságnak és a zöngének a zavarai is. Gyakran évekig megrekedhetnek a preverbális kommunikáció szintjén, súlyos esetben nem, vagy alig lépik ezt túl. Jellemző az artikulációs hibák nagy száma, ami részben működési eredetű, részben a beszédszervek fejlődési rendellenességeivel függ össze. Többségüknél jelentősen megkésik a beszédfejlődés, nyelvük tartalmilag szegényes, tényleges szókincsük lassan bővül. Az óvodánkba kerülő gyermekek heterogén képet mutatnak a beszédállapot terén. Ahány kórisme, annyi beszédfejlődésbeli sajátossággal lehet találkozni, ill. az egyes típusokon belül az egyes gyermekek is különböző beszédfejlődési sajátossággal rendelkeznek.

2. 11. 7. 2. A beszédfejlesztés célja:

- a gyermek beszéd iránti érdeklődésének felkeltése, utánzóképeség fejlesztése; kommunikációs igény felébresztése, ösztönzése,
- a verbális kommunikáció gazdagítása, a jelzések differenciálása,
- a beszédszervek ügyesítése,
- a beszéd indítása, a passzív illetve aktív szókincs bővítése,
- a hallási figyelem, hallási diszkriminációs képesség fejlesztése,
- a grammatikai rendszer kiépítése,
- a közvetlen környezet tárgyai, élővilága, cselekvései, történéseiről tapasztalatok, ismeretek szerzése,
- a kognitív funkciók, a figyelem, az emlékezet fejlesztése.

2. 11. 7. 3. A beszédfejlesztés feladata:

A beszédfejlesztés, akárcsak a játék, jelen van a gyermek egész napi tevékenységében, szorosan kapcsolódik a mentális képességek, a szocializáció, mozgás, és az önkiszolgálás fejlesztéséhez. A verbális fejlesztés nemcsak célként, hanem eszközként is megjelenik a megismerési folyamatban.

Mindezért a beszédfejlesztő munka igen fontos lépése a kommunikációs igény felkeltése, a hallásfigyelem fejlesztése, amit a következő tevékenységek segítenek:

- a gyermek aktivizálása, motiválása ritmus, dal segítségével,
- számukra érthető és élvezhető magyar gyermek –és népköltészeti alkotások együttes hangoztatása
- életkorukhoz és fejlődésbeli állapotukhoz igazodó, mozgással és képanyaggal illusztrált mondókák, mesék előadása felnőtt tolmácsolásában,
- állathangok, állatmozgások utánzása,
- az akusztikus figyelem felkeltése: hosszú-rövid, gyors-lassú, magas-mély hangok megkülönböztetése,
- felszólítások, felkiáltások élénk gesztussal, mimikával való kísérése,
- a beszédszervek ügyesítése tornáztatással, játékos gyakorlatokkal (a beszédszervek passzív tornáztatása, ajak-, nyelv-, fúvó-, légző gyakorlatok),
- a beszéd indítása, a passzív és aktív szókincs bővítése, játékos formában ismerkedés a tárgyakkal, ezek beépítése a szókincsbe,
- a tárgyak mellett a képek megnevezése, mondatalkotás segítése,

- a természeti jelenségek és a környezet hangjainak megfigyelése, a hangforrás megkeresése.

A környezet megismerésének feladata, hogy a gyermekek képességeihez mérten minél több tapasztalatot szerezzenek – a mozgás és a különböző érzékszervek bekapcsolásával – az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetből. Ehhez, egy mennyiségében és minőségében inger dúsán kommunikáló, megértő környezet szükséges. Fontos a pedagógus, mint modellértékű személy, érdeklődése, empátiás készsége, színes egyénisége, hiszen ez biztosítja a gyermekkel való jó érzelmi kapcsolat kialakulását. A környezet megismerésére szolgáló témakörök lehetőséget nyújtanak számunkra, hogy a gyermekcsoport fejlettségi szintjének, életkori sajátosságainak megfelelő tartalommal töltsük meg azokat.

- Speciális feladatok:
 - az érdeklődés felkeltése,
 - a kérdés, kijelentés rövid, egyszerű megfogalmazása,
 - nonverbális elemek támogató alkalmazása,
 - a beszédmegértés fejlesztése,
 - az otthonról hozott közlési formákra támaszkodás,
 - az ismeretek tevékenységbe ágyazott nyújtása,
 - a környezet megismerése érdekében a kognitív funkciók célzott fejlesztése az észlelés (látás, tapintás, szaglás, hallás, ízlelés), a figyelem, a megfigyelőképesség, az emlékezet, a gondolkodás fejlesztése,
 - a figyelem tartósságának, terjedelmének, akaratlagosságának növelése
 - a gondolkodás és a nyelv fejlesztésének összekapcsolása.

2. 11. 7. 4. Témakörök a környezet megismerésére

- óvodások lettünk,
- testünk,
- a család,
- az évszakok,
- az óvoda,
- otthoni tevékenységek,
- a közlekedés,
- az állatok,
- az utca,
- foglalkozások,
- játékok – játszóterek, parkok.

2. 11. 7. 5. Az óvodában ellátott gyermekek beszéde az óvodáskor végén

Általános követelményeket nem lehet meghatározni, hiszen a gyermekek fejlődésbeli sajátosságai, jellemzői nagymértékben meghatározzák a fejlesztés menetét, eredményeit.

- Egy részük az óvodai évek végére megtanítható szavakban, egyszerű mondatokban beszélni. Közlésük azonban a különféle artikulációs hibák miatt nehezen érthető.
- Vannak, akiknél később indul a beszédfejlődés, szavakban, szótöredékekben beszélnek.

- Egy kis részük, pedig ugyan eljut a beszédmegértés bizonyos szintjére, szituációhoz kötötten viszonylag jól érti a közléseket, kérdéseket, utasításokat, de szavakat még nem mond, csak hangokat hangoztat.

2. 11. 8. Játékra nevelés

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, amely segíti a külvilág és saját belső világának tagolatlan benyomásait rendezni. Kiemelt jelentőséggel bír az énerősítő funkciók, a tájékozódás, a pszichikus funkciók és a kreativitás fejlesztésében, az élményszerzésben.

Adekvát játékhasználatot megtanító, a fantáziát, az elemi kreativitást fejlesztő foglalkozás.

A játékos foglalkozások formája mikrocsoportos, csoportos, esetleg egyéni. Időtartama 10 - 15 perc.

A játék elválaszthatatlan a fejlődés egészétől, az érzelmi, értelmi, szociális fejlődéstől, meghatározó szerepe van a személyiség fejlődésében. Jelen van minden célzott foglalkozáson, ismeretszerző funkcióval bír. A játékra nevelés együttjátszást, együttes cselekvést jelent, ahol a gyógypedagógus szerepe fokozatosan csökken, helyét a játékkezdeményezés, majd az egyre önállóbb játék veszi át.

A foglalkozás akkor tölti be szerepét, ha a gyermek játékában egyre több önálló elgondolásból eredő elem található. Játék közben kiélheti mozgásigényét és különböző eszközökkel, anyagokkal ismerkedik meg.

2. 11. 8. 1. Az óvodában ellátott SNI gyermek játékának jellemzői

Az óvodában ellátott SNI gyermek játéka minőségileg más. Sokszor hiányzik belőle a természetes kíváncsiság, a kreativitás, a fantázia. Gyakran sztereotipen rakosgat, a játékot szájába veszi, dobálja, megreked egy adott repetitív tevékenységnél. Hiányzik a kezdeményezés, igényli a felnőtt irányítását. Jellemző, hogy a mozgásos játékokat részesíti előnyben.

Legjellemzőbb a magányos játék. Fejlesztés hatására jelenik meg a párhuzamos játék (a gyerek utánozza a pedagógust) majd megpróbál önállóan, végül pedig együtt játszani társaival.

2. 11. 8. 2. A játék helye az óvodai nevelésben

A gyerek egész napos tevékenységének legfontosabb része a játék, az értelmes, örömszerző tevékenység. A tárgyakkal való ismerkedés során a játékokat igyekszik egymással kapcsolatba hozni. Az adott mozgások begyakorlását végzi kezdetben cél nélkül, csak a játék örömeért. Később ehhez társul az alkotás öröme, mint motiváló tényező.

2. 11. 8. 3. A játékos együttlétek célja:

- a játékkedv felkeltése,
- az adekvát játékhasználat megtanítása,
- az egymás melletti tevékenység támogatása,
- az együttes játék örömeinek felfedeztetése,
- elemi szerepjátékok, a konstruálás megtanítása,
- a mozgás, a megfigyelőképesség, a figyelem, az emlékezet, a beszéd, a képzelet fejlesztése,
- a különböző minőségű, színű, formájú, nagyságú anyagok segítségével ismeretnyújtás a környezet tárgyairól,
- népi játékok, mondókák, énekes játékok segítségével elemi szabályok megtanítása, a zenei hallás, a ritmusérzék fejlesztése,

- a játéktevékenység örömforrásának biztosítása,
- az önálló, elmélyült, kitartó játék segítése,
- a mintakövetés, modellkövetés, az interakció támogatása.

2. 11. 8. 4. Megtanulandó játékok:

- Finommotorikát fejlesztő játékok.
- A megismerő tevékenységet fejlesztő játékok.
- Mozgásos játékok.
- Játék a szabadban.
- Szerepjáték elemei.
- Bábozás.

2. 11. 8. 5. A játékeszközök

Az óvodánkban használt játékeszközök legyenek esztétikusak, tartósak, könnyen tisztíthatóak, és a legfontosabb, hogy biztonságosak, épek legyenek. Sokfélék és egymással jól variálható játékszerek teszik lehetővé a sokoldalú fejlesztést. Nagyon fontos, hogy a játékszereket a gyerekek is elérjék, megfelelő számban álljon a csoport rendelkezésére, legyen lehetőség a választásra. A játékeszközök kiválasztását meghatározza a gyermek fejlettségi szintje és az adott feladat.

2. 11. 8. 6. Elvárások az óvodáskor végén:

- ismerjék az alapvető játékokat,
- legyenek képesek rövid ideig adekváтан játszani,
- válasszanak maguknak eszközt, használat után tegyék helyre,
- tanulják meg elkérni a játékot, tudjanak várni,
- tudjanak egyszerű építményt konstruálni,
- a szerepjátékok elemei jelenjenek meg játékukban,
- ismerjenek dalos játékokat, kapcsolódjanak be a körjátékokba,
- legyenek képesek rövid ideig együtt játszani,
- ismerjék a játszótéri játékokat, használják azokat rendeltetészerűen,
- ha kell, játékukat kísérik beszéddel,
- a tanult játékokat próbálják továbbfejleszteni.

2. 11. 9. Ábrázolás - alakítás foglalkozás

Az ábrázolás-alakítás a finommotorika fejlesztését, a kéz ügyesítését, a gyerekek ábrázoló képességét fejlesztő foglalkozás. A foglalkozások formája: mikrocsoportos vagy egyéni. Időtartama 15 - 20 perc.

2. 11. 9. 1. Az óvodában ellátott SNI gyermekek vizuomotoros képességének jellemzői

A motoros készségek és a percepció fejlettsége alapvető szerepet játszik a kognitív képességek kialakulásában. Az óvodában ellátott SNI fogyatékos gyermeknél a mozgásszerveződés zavarai gyakran társulnak az észlelés zavarával. A gyermekek mozgásos ügyetlensége a manualításban is megjelenik. A kéz fejlődésüteme lassú a háromujjas fogás kialakulása is késik. A két kéz együttmozgásának, a test középvonalának átlépése nehézséget jelent.

A kognitív funkciók sérülése, feladattartás gyengesége, nyugtalan magatartásuk és gyakran a motiváció hiánya nehezíti az ismeretszerzést a finommozgást igénylő feladatok terén.

2. 11. 9. 2. Az ábrázolás-alakítás foglalkozások célja

- kéz és ujjak ügyesítése, mozgékonyáguk fokozása,
- a kéz izomerejének szabályozása,
- a célirányos kézmozgások kialakítása,
- a szem és kéz közti koordináció kialakítása,
- az ujjak tapintásérzetének fokozása,
- a csukló, az ujjak laza mozgatása,
- a látás - tapintás - mozgásérzet együttes szabályozása,
- a dominancia kialakításának segítése,
- a testséma fejlesztés,
- az ábrázoló kedv felkeltése,
- az ábrázolás eszközeinek, a különböző technikáknak megismertetése,
- a helyes ceruzafogás kialakítása,
- a figyelem, az emlékezet, az ügyesség fejlesztése,
- a téri tájékozódás fejlesztése,
- az analízáló, szintetizáló készség kialakítása,
- egyszerű ok - okozati összefüggések felismertetése,
- a beszédképesség fejlesztése,
- alapszínek és egyszerű formák megismertetése.

A nagymozgások és a finommotorika fejlődése egymással szoros kapcsolatban van. A mozgásos tanulás közben vizuális, akusztikus, kinesztetikus, taktilis ingerek fejlesztik a percepciót, hatnak a kognitív funkciókra és a beszédre, segítik a manipulációt.

A különböző fejlesztőjátékokkal végzett manipuláció ügyesíti a gyermek finommotorikáját, de igazi alkotókedvüket festéssel, nyomdázással, gyurmázással, tépéssel, rajzolással élhetik ki. E tevékenység során sikerélményhez jutnak, produktumok keletkeznek, ha a gyermek látja alkotásának eredményét.

2. 11. 9. 3. Az ábrázolás-alakítás foglalkozás feladatai:

- ujjak ügyesítése,
- ábrázolókedv felkeltése,
- pontos megfigyelés,
- tárgyak fixálása,
- eszközök használatának és fogásának megtanítása,
- ismerkedés az illesztéssel,
- egyszerű mértani formákkal ismerkedés,
- ujjtornával a kéz ügyesítése,
- szem-kézkoordináció,
- alak-háttér differenciálása,
- ábrázolóképeség fejlesztése.

2. 11. 9. 4. Az ábrázolás-alakítás fejlesztésének lehetőségei:

- mintázás,
- festés,
- nyomdázás,
- papírmunkák,
- rajzolás,
- vegyes technikák.

A felsorolt technikákkal és eszközökkel dolgozhatnak különböző nagyságú, minőségű, térbeli elhelyezésű anyagokon (papír, üveg, tükör, fólia, paraván, tábla, fa, textil stb.). A munka során fontos ügyelni a helyes irányra. A gyermekekkel igyekszünk megtanítani a balról-jobbra és a fentről-lefelé haladást.

2. 11. 9. 5. Elvárások az óvodáskor végén

- tudjon rövid ideig helyhez kötötten tevékenykedni,
- alakuljon ki kétujjas fogása,
- tudjon pontosan illeszteni,
- alakuljon ki a megközelítőleg helyes ceruzafogása,
- tartsa be a papírhátart,
- szívesen ábrázoljon,
- rajzában jelenjen meg a kezdeti emberalak ábrázolás,
- használja az ábrázolás-foglalkozáson megismert eszközöket,
- rajzában alakuljon ki a helyes nyomaték,
- tudjon egyszerű ábrát, ritmikus sort kirakni,
- munkájában balról - jobbra haladjon,
- alakuljon ki kezessége, testsémája, lateralitása.

2. 11. 10. A zenei nevelés alapjai

Ez a foglalkozás lehetőséget nyújt a zene, a ritmus személyiségformáló szerepének megalapozására, és az érzelmekre való hatás mechanizmusával már ezen a szinten is formálja a személyiséget, mivel növeli az érzelmi biztonság érzetét.

Formája: csoportos, mikrocsoportos, egyéni. Ideje alkalmanként, illetve heti 2 alkalommal. Időtartama a gyermek igényének megfelelően 5 - 10 perc.

2. 11. 10. 1. A zenei nevelés célja és feladatai

- a zenei érdeklődés felkeltése,
- a hallásfigyelem és diszkrimináció fejlesztése,
- a környezet hangjainak felismerése, differenciálása,
- imitációs készlet,
- a ritmusérzék fejlesztése,
- a gyermek érzelmi életének alakítása, a gátlások oldása,
- a zenei hallás fejlesztése,
- hangulateltetés, motiválás,
- a beszéd, mozgás, zene, játék összekapcsolása, egymás hatásának erősítése,
- a nagyon egyszerű népi mondókák, versek, énekek megtanítása,
- a zenehallgatás megszerettetése,
- a csend, a zörejek, a zene differenciálása, szerepének értékelése.

A gyermekek életét végigkíséri a zene. A zene megnyugtató, elringató, figyelemfelkeltő, motiváló szereppel bír. Már a zörejek fontos szerepet játszanak a gyermek ismeretszerző folyamatában. Az ismétlődő zörejhangokból mozgásokra, eseményekre tud következtetni (megérkezett valaki, ebédelünk stb.).

A beszéd és a zene szoros kapcsolatban van. A beszéd tempója, a ritmus, a hanglejtés, a hanghordozás, a hangmagasság érzelmi hatása különös jelentőséggel bír. Az óvodások életében az ének és a hangszer óriási szerepet játszik, de az énekhang közvetlen személyes

kapcsolatot teremtő, játékot, mozgást kísérő szerepe nagyobb. A mindennapok során számtalan mód nyílik az éneklésre pl.: meséskönyv nézegetésekor, körjátékok játszásánál, altatásnál, vagyis minden olyan alkalommal, amikor a gyermekek jó közérzettel tevékenykednek.

Az énekhang mellett a gyermekek maguk is megszólaltathatnak hangszereket, a közös éneklést egyenletes lüktetéssel kísérik, tapsolnak, dobolnak. Körbejárhatnak a dalra. Az egyszerű, kis hangterjedelmű énekek mellett alkalmazhatók a jól mutogatható, bonyolultabb dalok is, ha a mozgás utánzása a cél. A sérült gyermekek beszédfejlesztésénél is fontosak a mondókák, énekek, sokszor ezek kulcsszavai jelentik a gyermek első, önálló szavait is. A ritmusfejlesztés során az egyenletes lüktetésen túl, érzékelik a magas-mély hangok, a gyors-lassú ritmus és a halk-hangos közötti különbséget.

2. 11. 10. 2. Elvárások az óvodáskor végére

- ismerjék fel a tanult énekeket,
- szívesen vegyenek részt dalos játékokban,
- szívesen énekeljenek,
- tudjanak egyenletes lüktetéssel kíséni egyszerű dobbal,
- ismerjék a hangszereket.

2. 11. 11. Egyéni fejlesztés

A gyermek speciális nevelési szükségletéhez, a képességstruktúra egyenetlenségéhez igazodó, sérülésspecifikus, individualizált fejlesztés. Formája egyéni képességfejlesztés. Időtartama naponta 5 - 15 perc a gyermek állapotától, az adott tevékenységtől függően.

2. 11. 11. 1. Az egyéni foglalkozások célja:

- taktilis, kinezetikus, vizuális, auditív ingerléssel, a játékok, eszközök felhívó jellegét kihasználva növelni az együttműködő-készséget, a kitartást, feladattartást,
- a figyelem, az emlékezet fejlesztése a nyelvi zavarok kiküszöbölése, a beszédszervek ügyesítése, a beszédindítás,
- a formaérzékelés, alak-háttér-differenciáló képesség, a látási-hallási diszkriminációs készség fejlesztése,
- a finommotoros készség, a formakivitelező készség fejlesztése,
- a megfigyelőkészség fokozása,
- a kognitív funkciók fejlesztése, asszociáció kiépítése.
- csoportos foglalkozásokon tanultak elmélyítése.

2. 11. 11. 2. Az egyéni foglalkozások feladatait segítő tevékenységek:

- A **mozgásfejlesztésre** irányuló gyakorlatok
 - a testkép, testfogalom, testséma fejlesztése,
 - a vestibuláris rendszer fejlesztése; statikus, illetve dinamikus egyensúlyt fejlesztő gyakorlatok (kitámasztás erősítése),
 - a két testfél mozgásának összerendezése, posztúra utánzás, téri tájékozódás fejlesztése,
 - a mozgás- és beszéd (ritmus) összekapcsolása,
 - bizalom-erősítés.

- **A beszédindítást** segítő gyakorlatok
 - a beszédre való figyelés fejlesztése,
 - a beszédszervek ügyesítése,
 - aktív szókincs bővítése,
 - a verbális és nonverbális jelzések megtanítása,
 - a grammatikai rendszer kiépítése,
 - a szerialitás gyakorlása, analógiák alkalmazása,
 - beszédmegértés segítése,
 - színek egyeztetése, megnevezése, osztályozás, válogatás,
 - csoportosítás, fő fogalom alá rendezés, jelzők megismertetése,
 - ritmikus sorok kialakítása.

- **A megismerő tevékenység** fejlesztését szolgáló gyakorlatok
 - az érzékelést, észlelést fejlesztő gyakorlatok (modális, intermodális, szeriális észlelés fejlesztése),
 - a figyelem, megfigyelőképesség fejlesztése,
 - a figyelem tartósságának fokozása, a lényeges – lényegtelen dolgok megkülönböztetése, késleltetett figyelem kialakítása,
 - az emlékezet fejlesztése, a felidézés segítése az azonosság - különbség felismerése, összehasonlítás,
 - a rész - egész viszony érzékeltetése,
 - hiány felismerése, változás észrevétele,
 - analízáló - szintetizáló készség fejlesztése,
 - fő fogalom alá rendelés,
 - analógiás gondolkodás fejlesztése,
 - a szerialitás fejlesztése.

- **A vizuomotoros koordináció** fejlesztését szolgáló gyakorlatok
 - ujjak ügyesítése,
 - kézügyességet fejlesztő gyakorlatok,
 - fixációs gyakorlatok,
 - a szem - kéz koordináció fejlesztése,
 - a szenzomotoros koordináció fejlesztése,
 - az ábrázoló készség fejlesztése, helyes ceruzafogás, kellő nyomaték kialakítása, a rajzkészség fejlesztése,
 - a téri orientáció, alak - háttér differenciáló készség fejlesztése.

2. 11. 12. Kiegészítő és egyéb terápiás eljárások

A terápiák speciális képzettséget feltételeznek és alkalmazását az adott közösség igénye, lehetősége szabja meg.

2. 11. 12. 1. Logopédiai foglalkozás

Heti rendszerességgel logopédus szakember foglalkozik óvodásainkkal. Az év elején minden gyermek logopédiai szűrővizsgálaton vesz részt, s ennek megfelelően készül el az egyéni fejlesztési terv. Az év folyamán egyéni és kiscsoportos formában történik a gyermekek logopédiai fejlesztése.

2. 11. 12. 2. Zeneterápia

Az élményszinten megtapasztalt zenei elemek (ritmus, dallam, forma stb.) s az azokból építhető zene olyan ingerek, amelyek felkeltik a figyelmet, s melyek a megszólítás eszközei lehetnek. A zenén keresztül kontaktus teremthető, zenei eszközökkel viselkedés, mozgás visszatükrözhető, s olyan légkör teremthető, mely bizalommal töltődik fel és érzelmek kimutatására is alkalmas lesz. Zenével, mint közvetítő médiummal nonverbális kapcsolat létesíthető még autisztikus, ill. autista gyermekekkel is. Az együtt zenélés során nemcsak hang- és mozgásélményekhez, hanem fontos szocializációs tapasztalatokhoz is juthat a sérült kisgyermek.

A zenét és a zenei elemeket (hang, ritmus, dallam, harmónia, stb.) felhasználva a zeneterápiás foglalkozások elősegítik:

- a kommunikációt,
- az emberi viszonyok alakulását,
- a megismerést,
- a mobilizálást,
- az önkifejezést,
- a szerveződést, valamint,
- fizikai,
- emocionális,
- mentális,
- szociális,
- kognitív igények kielégítését.

2. 11. 12. 3. Egyéb kiegészítő tevékenységek

Heti 1 alkalommal szomatopedagógus mozgássérült gyermekek részére tart mozgásfejlesztést. Gyermekeink számára az elmúlt években a szülők kérésére és javaslatára speciális úszást, tábort szerveztünk. A továbbiakban is – amennyiben a szülők igénylik – megszervezzük és biztosítjuk akár önköltséges áron a fenti foglalkozásokon való részvétel lehetőségét.

Gyermekeink rendkívül eltérő értelmi képességei és egyéb társuló fogyatékosága miatt szükség van a különböző terápiákra. Ezért folyamatosan építjük kapcsolatainkat a különböző speciális tevékenységet végző alapítványokkal, egyesületekkel. Nyitottak vagyunk az új terápiás eljárások kipróbálására, bevezetésére.

2. 12. A gyermek fejlődési ütemének ellenőrzése, értékelése

A középsúlyos értelmi fogyatékos óvodás kisgyermekek értékelésében vezérelvnek tekintjük:

- a permanens, a kisgyermek számára egyértelmű visszajelzést
- az azonnali, késedelem nélküli értékelő reakciót
- a pozitív megerősítést
- a verbális dicséret, gesztus, jutalom személyre szabottságát.

A nevelési év elején az új gyermekek szüleivel anamnézist veszünk fel, valamint a Szakértői Bizottság szakvéleménye és az óvodai PAC fejlődési skála alapján egyéni fejlesztési tervet készítünk.

A gyermekekkel foglalkozó nevelők rendszeres esetmegbeszéléseken team-munkában keresik meg a lehető legjobb megoldást egy-egy gyermek kapcsán.

A gyermekek fejlődésének nyomon követési formái a következők:

- folyamatos megfigyelés,
- feljegyzések készítése,
- a gyermekek cselekedeteinek, viselkedésének elemzése,
- fejlődési tesztek végzése,
- felmérések,
- az iskolai bevalás vizsgálata,
- diagnosztikus céllal videó felvételek készítése félévente.

A teljesítmények minősítése részben folyamatos, részben ciklusonként történik. Félévenként a gyermekekkel foglalkozó szakemberekkel együtt csoportos megbeszélést tartunk az elmúlt időszak történéseiről. Félévente minden gyermekről részletes pedagógiai vélemény, értékelés készül.

Az óvodában dolgozók évente több alkalommal belső hospitálásokat végeznek. Évente két alkalommal mind a szülők, mind külső és belső szakemberek számára nyílt szakmai napot tartunk.

2. 13. Az óvodai nevelés végére elérendő célok, követelmények

A gyógypedagógia óvodában a követelmények fejlettségi szintet jelölnek. Az óvodai fejlesztés, nevelés végére a tanköteles korú gyerekeknek a következő fejlettségi szintet kell elérniük:

Nagymozgás:

- járásuk, futásuk harmonikusabbá válása,
- alapmozgások kis segítséggel történő végrehajtása,
- saját testen, térben tájékozódás.

Finommozgás:

- szem-kéz koordináció összerendezettebbé válása,
- ceruzafogás biztosabb kialakulása.

Önkiszolgálás:

- önkiszolgálási feladatokból néhányat el tudjanak végezni
- szobatisztaság kialakulása, szükségletek jelzése,
- önállóan, kanállal étkezés, pohárból ivás,
- egyszerű munkajellegű – napi teendők – feladatok végrehajtása.

Szociabilitás:

- kontaktuskészség kialakítása, hosszabb ideig való együttműködés,
- kiscsoportban foglalkoztathatóság, közös tevékenykedés,
- figyelem rövidebb ideig tartó leköthetősége,
- környezetük néhány eszközének adekvát használata,
- szűkebb környezetben tájékozódás.

Beszéd:

- egyszerű, gesztusokkal kísért instrukciók megértése, követése,
- egyszerű, szituációhoz kötött cselekvések utánzása,
- színek, formák, nagyság cselekvésben történő egyeztetése,
- tárgyat tárggyal, képet-tárggyal, képet képpel történő egyeztetése,
- egyszerű cselekvések felismerése képeken.

2. 14. A továbblépés módja

A tanköteles korú gyermek a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság kontrollvizsgálatán vesz részt. A szakértői vélemény javaslata alapján a pedagógus a szülővel keresi a gyermek további fejlesztésének lehetőségeit.

Legtöbb óvodásunk tanulmányait a sajátos nevelési igényű, értelmileg akadályozottakat nevelő általános iskolában folytatja.

Néhány jól fejlődő gyermek a tanulásban akadályozottakat nevelő általános iskolába kerül, illetve felmentettként további gyógypedagógiai óvodai ellátást kap – 8 éves koráig. A pervazív zavarban szenvedő, autisztikus gyermekeink az intézményünkben működő speciális fejlesztő csoportba kerülhetnek.

2. 15. Taneszközjegyzék

2. 15. 1. Helyiségek és kiszolgálóhelyiségek

Helyiségek:

- csoportszoba (gyermekcsoportonként 1),
- tornaszoba,
- logopédiai, fejlesztő szoba,
- játszóudvar,
- óvodavezetői iroda,
- gyermeköltöző (csoportonként 1),
- gyermekmosdó, WC.

Kiszolgálóhelyiségek:

- felnőtt öltöző (zuhanyzó),
- főzőkonyha,
- felnőtt WC,
- szertár.

2. 15. 2. Helyiségek bútorzata és egyéb berendezési tárgyai

Csoportszoba

- óvodai fektető 10 db,
- gyermekszék 13 db,
- gyermekasztal 10 db,
- szőnyeg 1 db,
- játéktartó szekrény, polc,
- fektető tároló 2 db,
- pedagógusi asztal,
- szeméttároló.

Tornaszoba

- tornapad 3 db,
- tornaszőnyeg 2 db,
- bordásfal 5 db,
- óvodai többfunkciós mászó 1 db,
- Wesco tornaszerek,
- Ayres eszközök.

Játszóudvar

- kerti asztal 1 db,
- kerti pad 2 db,
- babaház 1 db,
- udvari homokozó 1 db,
- takaróháló,
- mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő eszközök 2 db.

Óvodavezető iroda

- íróasztal és szék 1-1 db,
- telefon 1 db,
- könyvszekrény 1 db (fejlesztésre szorul).
- polcok

Gyermeköltöző

- öltözőrekesz, ruhatároló, fogas 10 db,
- öltözőpad 1 db.

Gyermekmosdó, WC

- törölközőtartó 10 db,
- falitükör 3 db,
- rekeszes fali polc 2 db.

2. 15. 3. Tisztálkodási és egyéb felszerelések

A felnőtt és gyermeklétszámnak megfelelő mennyiségű egyéni tisztálkodó szerek, tisztálkodó felszerelések, törölköző, abrosz, takaró, abrosz, ágyneműhuzat, lepedő.

2. 15. 4. A felnőttek munkavégzéséhez szükséges eszközök

- szennyesruha-tároló,
- mosógép, hűtőgép, porszívó,
- vasaló,
- vasalóállvány,
- szárítóállvány,
- takarítóeszközök,
- kerti munkaeszközök, szerszámok.

2. 15. 5. A nevelőmunkát segítő játékok és egyéb eszközök

Játékok, játékeszközök

Gyermeklétszám figyelembevételével, annak megfelelő mennyiségű:

- mozgásos játékok, szerepjátékok, építő-konstruáló játékok, szabályjátékok, dramatizálás és bábozás, barkácsolás eszközei: gyermeklétszámnak megfelelő mennyiségben,
- mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök,
- ének, zene, énekes játékok eszközei,
- a kommunikációs képességek fejlesztésének eszközei,
- értelmi képességeket és kreativitást fejlesztő anyagok, eszközök,
- ábrázoló tevékenységet fejlesztő anyagok, eszközök,
- a természeti – emberi - tárgyi környezet megismerését elősegítő eszközök, anyagok,
- munka jellegű tevékenységek eszközei.

A nevelőmunkát segítő egyéb eszközök

- videó,
- televízió,
- magnetofon,
- diavetítő,
- vetítővászon,
- hangszerek,
- egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések,
- fénymásoló,
- IKT-eszközök.

Egészség- és munkavédelmi eszközök

- ételminta-vétel (üvegtartály) készlet,
- mentőláda,
- tűzoltó készülék.

Iskolai Nevelési Program

3. Iskolai nevelési program

3. 1. Az iskolai nevelés alapelvei, céljai, feladatai, módszerei és eszköztrendszere

3. 1. 1. Intézményünkben zajló nevelés-oktatás alapelvei, értékei

Nevelésfilozófiánk alapvetése a ránk bízott gyermekek mindenképp felett álló érdekének figyelembe vétele szellemiségben és pedagógiai gyakorlatban egyaránt.

A nevelés, oktatás és képzés egységes értelmezését követjük. Ennek értelmében a pedagógiai program az intézmény nevelési terve, amelyen belül a helyi tanterv ennek az oktatásra történő alkalmazása. A kettő egységével és különbözőségével a nevelés és oktatás kapcsolatrendszerét szeretnénk tükrözni.

3. 1. 2. Az esélyegyenlőség biztosításának alapelvei intézményünkben

Az esélyegyenlőség biztosításához a következő alapelveket vesszük figyelembe:

- világnézeti semlegesség;
- demokratizmus;
- humanizmus a mindennapok gyakorlatában;
- szolidaritás;
- minden gyermek emberi méltóságának biztosítása és partnerként való kezelése;
- tolerancia az alsó határon teljesítőkkel szemben és ezen elv érvényesítése befogadásuknál, integrálásuknál, fejlesztésüknél;
- hátrányos megkülönböztetés tilalmának tiszteletben tartása, elfogadó, támogató attitűd a másság mindenfajta megjelenésével kapcsolatban.

A tanulási kudarcok elkerülése, valamint a felzárkóztatás és az esélyegyenlőség megteremtésének segítéséhez, a tehetség és készségek kibontakoztatásában a nevelő-oktató munka szervezése a következő elvek figyelembevételével történik:

- Pedagógiai gyakorlatunkban a motívumrendszer, a készség- és képességrendszer, a személyiség fejlődésének segítésén, valamint a kulcskompetenciák fejlesztésén van a hangsúly.
- Pedagógiai munkánk kiemelten fókuszál az iskolai tanítási-tanulási folyamatok hatékonyságára és az elsajátított tudás és kompetenciák használhatóságára, hasznosságára. Hiszen a felnőtt élet sikeressége szempontjából kiemelt fontosságú kulcskompetenciák fejlesztését, az egész életen át tartó tanulásra való felkészítést, a hatékonyság egyik feltételeként pedig a modern személyközpontú, interaktív, tapasztalati tanulásra alapozó, korszerű tanulásszervezési eljárások, módszerek, pedagógiai kultúra általánossá válását támogatjuk.
- A tanuló terhelésekor „teljes személyiségét” figyelembe vesszük: egyedi elbírálás a haladási tempóban, módszerválasztásban, a tehetség és készségek kibontakoztatásában.

- Az intézménybe járó gyermekek lehetőségeihez, korlátaihoz és speciális igényeihez igazodva a feladatok megvalósításához hosszabb időszavakat, kereteket jelölünk meg ott, ahol erre szükség van.
- A tanulók személyiségének megismerése, a tanév eleji állapotmegismerést célzó mérések után határozzuk meg a gyermekhez és csoporthoz igazodó adaptív tanulásszervezési eljárásokat, pedagógiai módszereket.
- Pedagógiai munkánkban a differenciálás kulcsszerepet kap. Differenciáláson a minden gyermek esetében a saját komplex személyiség struktúrájának leginkább megfelelő, számára optimális fejlesztés biztosítását értjük. A követelmény, a tartalomszelekció alapja a súlyponteltolódásban van, ugyanis a preferált követelmények megfogalmazásánál a súlypont nem a tananyagra, hanem a sérült gyermekekre kerül.
- Az alapfokú iskoláztatás teljes időszakában biztosítjuk a kiegészítő pedagógiai szolgáltatásokat: fejlesztő, korrekciós, habilitációs, rehabilitációs és terápiás célú gyógypedagógiai ellátás körét. A habilitációs, rehabilitációs tevékenységet olyan szakmaközi együttműködésben és szervezett tanítási-tanulási folyamatban valósítjuk meg, melyben kiemelten ügyelünk az egyes tanulók / tanulócsoportok igényeitől függő eljárások, időkeret, eszközök, módszerek, terápiák alkalmazására.
- Mivel a személyiség elsősorban az aktív tevékenység folyamatában alakul, primer szerepet kap tanulóink cselekvésének, aktivizálásának biztosítása a tervezésben és a kivitelezésben egyaránt. Kiváltképp érvényes ez az enyhe fokú értelmi fogyatékoság mellett megjelenő súlyos beilleszkedési és magatartási zavarral küzdő gyermekeink, tanulóink esetében.
- A tanulási nehézségek feltárása mellett törekszünk a tanulói kiemelkedő teljesítmények feltárására és fejlesztésére a tanórákon és tanórán kívüli foglalkozásokon is.
- A személyiségfejlesztés során fokozottan gondolkodunk a társadalmi élet azon dimenzióiban, amelyek a gyerekek életét érintő szerepek ellátásához és a felnőtt létre való felkészüléshez szükségesek:
 - önkiszolgálás, önellátás,
 - a család ellátása,
 - a környezet kiszolgálása,
 - a gyermek- és idősgondozás,
 - a termelői, fogyasztói szerep,
 - a dolgozói szerep,
 - a környezettudatos és egészséges életmódra való felkészítés.

A környezetközpontú szemlélettel az iskolai nevelés szinterei mellett a társadalmi és természeti környezet különféle hatásaival is számolunk. A gyermekközpontúságra épülő szervezeti beállítódásunkból adódóan a nevelés nem csupán a pedagógusok privilégiuma, hanem az iskola összes dolgozójának kötelessége, amely az egymást kiegészítő- informáló rendszerben különböző súllyal és dominanciával realizálódik.

A nevelés hatékonyságának fokozása céljából az egyedi, helyi minőségfogalom közös kialakítása alapelve, amely a nevelési program karbantartását, folyamatos javítását, fejlesztését és megvalósítását szolgálja.

3. 1. 3. Az intézményünkben zajló nevelés-oktatás céljai

Intézményünk gyógypedagógiai intézmény, ennek értelmében célja és egyben feladata is, hogy gyógypedagógiai ellátás keretében biztosítsa a sajátos nevelési igényű tanulók szükségletéből adódó iskolai nevelést, oktatást, fejlesztést, a terápiák alkalmazását.

Célunk a társadalom állandó változásaiban – képességeikhez mérten - eligazodni tudó és akaró felnőtt létre való felkészítés, hogy az érési folyamatokat követve tapasztalati – értelmező – esetleg önértelmező személyiségekké fejlődjenek.

Célunk, hogy a nevelés-oktatás-fejlesztés 8-10 éve alatt a tanuló jusson el saját fejlődési lehetőségeinek maximumára. Korlátait is figyelembe véve legyen képes harmonikus, értékes, egészséges, kulturált, önálló életre.

A nevelés folyamatának csak oly módon van személyiségformáló, fejlesztő hatása, ha a pszichikus funkciók egészére hat. Minden tantárgy, minden nevelési ráhatás járuljon hozzá a maga tartalmaival és lehetőségeivel a sérült vagy fejletlen pszichés funkciók korrigálásához.

Napjainkban felértékelődik a formális tudásközvetítés mellett az informális kultúraközvetítő rendszerek szerepe, amelynek a mi tanulóinkat is részesévé kívánjuk tenni. Ennek érdekében nem lezárt tudáshoz, hanem olyan kulcskompetenciák birtokába kívánjuk juttatni gyermekeinket, amelyek lehetővé teszik számukra az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges készségek és motívumok elsajátítását.

A kulcskompetenciák azok a kompetenciák, amelyekre minden egyénnek szüksége van a személyes boldoguláshoz és fejlődéshez, a társadalmi beilleszkedéshez és a munkához.

Kiemelt célunk a kulcskompetenciák fejlesztése!

- **Anyanyelvi kommunikáció:** Az anyanyelvi kommunikáció a fogalmak, gondolatok, érzések, tények és vélemények kifejezése és értelmezése szóban és írásban egyaránt, valamint a helyes és kreatív nyelvhasználat a társadalmi és kulturális tevékenységek során, az oktatásban és képzésben, a munkában, a családi életben és a szabadidős tevékenységekben. Az anyanyelvi kommunikáció fejlesztésének az értelmi fogyatékos gyermekek nevelésében kitüntetett helye van. Célunk az egyéni képességeknek megfelelő szókincsfejlesztés és szókincsgazdagítás, az információgyűjtés és feldolgozás technikáinak megtanítása, a szóbeli és írásbeli kommunikáció, valamint a kommunikációs helyzetekhez való alkalmazkodás alakítása, a növekvő igényű helyes nyelvhasználat erősítése, nyelvi hátrányok csökkentése, a különböző segédeszközök használatának elsajátítása.
- **Idegen nyelvi kommunikáció:** Az idegen nyelvi kommunikáció a fogalmak, gondolatok, érzések, tények és vélemények megértése, kifejezése és értelmezése szóban és írásban, a társadalmi és kulturális tevékenységek megfelelő keretein belül az egyén szükségleteinek megfelelően más nyelveken. Tanulóink sajátos fejlődésmenete miatt nem célunk, hogy tanulóink bármely élő idegen nyelvet személyes, oktatási, közéleti és szakmai kontextusban megfelelően használják, de a 7. és 8. évfolyamos enyhén értelmi fogyatékos tanulóink számára biztosított idegen nyelvi órákkal törekszünk arra, hogy egyszerű szóbeli közléseket megértsenek, elmondjanak. A nyelvtanulás a természetes nyelvvelsajátításra épül. A tanulók olyan nyelvi tevékenységekben vesznek részt, amelyek értelmi szintjüknek, fejlettségüknek megfelelnek. A nyelvtanulási stratégiák között fontos szerep jut a játékos tevékenységeknek, az egyszerű élethelyzetek és tartalmak idegen nyelven történő értelmezésének. Célunk, hogy alakuljon ki kedvező attitűd és motiváció a nyelvtanulás, a tanult nyelv, és az azon a nyelven beszélő emberek és kultúrájuk, valamint általában más nyelvek és kultúrák megismerésére.

- **Matematikai - logikai kompetencia:** A matematikai kompetencia a matematikai gondolkodás fejlesztésének és alkalmazásának képessége, felkészítve ezzel az egyént a mindennapok problémáinak megoldására is. A matematika lehetőséget ad a környező világ mennyiségi és térbeli viszonyainak felfedezésére, megismerésére. A matematikai kompetencia fejlesztésével – a kognitív képesség alpműveleteit szem előtt tartva - célunk a tanulók egyéni képességeihez igazodó intellektuális kapacitás növelése, a mindennapi életben jelentkező problémák megoldására való felkészítés, és ezzel a cselekvési képességük növelése.
- **Természettudományos kompetencia:** A természettudományos kompetencia készséget és képességet jelent arra, hogy ismeretek és módszerek sokaságának felhasználásával magyarázatokat és előrejelzéseket tegyünk a természetben, valamint az ember és a rajta kívüli természeti világ közt lejárló kölcsönhatásban lejátszódó folyamatokkal kapcsolatban. E kompetencia magában foglalja az emberi tevékenység okozta változások megértését és az ezzel kapcsolatos, a fenntartható fejlődés formálásáért viselt egyéni és közösségi felelősséget. Célunk, hogy tanulóink egyéni képességeiknek megfelelően szerezzenek ismereteket a természeti-környezeti világ elemi fogalmairól, tulajdonságairól, jelenségeiről; alakuljon ki pozitív viszonyuk a természethez, szűkebb és tágabb környezetükhöz, sajátítsák el az egyén és a társadalom számára fontos konstruktív magatartás- és viselkedésformákat (egészséges életmód, egészségvédő életvitel, környezettudatos viselkedés).
- **Digitális kompetencia, IKT kompetencia -** A digitális kompetencia felöleli az információs társadalom technológiáinak (Information Society Technology, röviden: IST) magabiztos és kritikus használatát a munka, a kommunikáció és a szabadidő terén. Célunk a munkához és a mindennapi életvitelhez kapcsolódó informatikai praktikus ismeretszerzés és készségfejlesztés. Az informatikai ismerethordozók használatának megismerése alapvető fontosságú az esélyegyenlőség megteremtése és a személyes életvitel szempontból is. Ez ad lehetőséget a gyors, korszerű ismeretszerzésre.

IKT kultúra gyakorlati vonatkozásai intézményünkben

Törekvésünk, hogy az informatika, a digitális kompetencia eszközzinten jelenjék meg a mindennapokban:

Gyermeki-tanulói szinten:

- Ismerkedés az informatikával modul 3-6. évfolyam
- Informatika tantárgy 7-8. évfolyam
- Informatika szakkör 3-8. évfolyam
- Informatikával támogatott tanítási órák, foglalkozások 3-8. évfolyam
- Fejlesztő programok használata a rehabilitációs-rehabilitációs tevékenységben 3-8. évfolyam
- Tanulói kutató munkák, „szorgalmi feladatok” 3-8. évfolyam
- **A hatékony, önálló tanulás -** A hatékony, önálló tanulás azt jelenti, hogy az egyén képes kitartóan tanulni, saját tanulását megszervezni egyénileg és csoportban egyaránt, ideértve az idővel és az információval való hatékony gazdálkodást is. Célunk, hogy enyhe értelmi fogyatékos tanulóink – képességeikhez mérten – megismerjék a hatékony és önálló tanulás feltételeit: saját tanulási stratégiáikat, készségeik és tudásuk erős és gyenge pontjait. Arra törekszünk, hogy segítséggel legyenek képesek megtalálni a számukra elérhető oktatási és képzési lehetőségeket, támogatást. Értelmileg akadályozott tanulóink önismereti és információgyűjtő, -szűrő és –feldolgozó jellemzői főként képességbeli korlátaik miatt sajátos módon alakulnak. Szinte egész életükben szükség lesz egy olyan személyre, aki értelmezi, átgondoltatja, szűri és a cselekvés tervezése folyamán segítséget

nyújt az értelmileg akadályozott személynek. Célunk az önállóság növelése a tanulási folyamatban.

- Szociális és állampolgári kompetencia - A személyes, értékorientációs, interperszonális, interkulturális, szociális és állampolgári kompetenciák a harmonikus életvitel és a közösségi beilleszkedés feltételei. A szociális kompetencia felöleli a magatartás minden olyan formáját, amely révén az egyén hatékony és építő módon vehet részt a társadalmi és szakmai életben, továbbá ha szükséges, konfliktusokat is meg tud oldani. Az állampolgári kompetencia képessé teszi az egyént arra, hogy a társadalmi folyamatokról, struktúrákról és a demokráciáról kialakult tudását felhasználva, aktívan vegyen részt a közügyekben. Célunk a tanulók egyediségének, megváltozott tulajdonság-együttesének figyelembevételével életmóddá, szokás-, viselkedés- és magatartásformává szervezni a fejlesztés kiemelt területeit: fizikai és mentális egészségére vonatkozó ismeretek; normatudat; a viselkedési és az általánosan elfogadott magatartási szabályok ismerete; a nemzeti kulturális identitás kialakítása; az európai identitás megértése; tájékozódás a szűkebb és tágabb társadalmi-gazdasági dimenziókban; az egyenlőség és demokrácia tisztelete. Az aktív állampolgári lét biztosításához szükséges a napjainkban egyre növekvő információhalmazban való tájékozódás képességének a kialakítása.
- Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia - A kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia segíti az egyént a mindennapi életben - a munkahelyén is - abban, hogy megismerje tágabb környezetét. A tudást, a kreativitást, az újításra való beállítódást és a kockázatvállalást jelenti, valamint azt, hogy célkitűzései érdekében az egyén terveket készít és hajt végre. Célunk az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében - egyedi képességeik figyelembevételével - minimális ismeretek nyújtása a gazdaság működéséről, az egyéni és csapatmunkában történő munkavégzés képességének alakítása és az önismeret fejlesztése. Értelmileg akadályozott gyermekeknél ez a kompetencia nagyon korlátozottan fejleszhető. Célunk az önellátás és az önálló munkavégzés képességének fejlesztése.
- Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség - Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség magában foglalja az esztétikai befogadást és az élmények és érzések kreatív kifejezését is. A közvetítés nyelve lehet az irodalom, a zene, a tánc, a dráma, a bábjáték, a vizuális művészetek, az építészet, a fotó és a mozgókép is. Célunk olyan élményszerű ismeretek nyújtása melyek hozzájárulnak a harmonikus személyiség kialakulásához. Értékközvetítő és értékőrző tevékenységekkel igyekszünk tanulóinkat aktív befogadásra és alkotásra készíteni. A tevékenységek, az alkotások széleskörű kínálata lehetőséget teremt az egyéni adottságok kibontakoztatására, a tehetséggondozásra és a differenciálás megvalósítására.

Célunk a sajátos nevelési igényű tanulók különleges gondozási igényének biztosítása, rehabilitációs, rehabilitációs ellátása. Arra törekszünk, hogy a fogyatékos gyermek képessé váljon a társadalmi beilleszkedésre, a fogyatékoság okozta hátrányait lehetséges csökkentésével, saját társadalmi, szociokulturális közegébe.

Célunk az ökológiai szemlélet, a természeti, társadalmi és környezeti értékek megóvására irányuló magatartás, viselkedés, beállítódás kialakítása. A természettel való identitás fontosságának megértetése.

Célunk továbbá az iskolahasználók elégedettségére való törekvés az alábbi területeken:

- a tudás alkalmazása,
- a fegyelem,
- a továbbtanulásra való felkészítés,
- a tehetség gondozása,
- szociális, szociokulturális hátrányok kompenzálása,
- a szabadidő helyes eltöltését célzó gyakorlat interiorizálása,
- önállóságra való készítés, szoktatás,
- az életvitel pozitív szokásainak formálása.

3. 1. 4. Intézményünkben zajló nevelés-oktatás feladatai

Intézményünk kiemelt fejlesztési feladatai pedagógiai programunk alapelveinkre és a nevelési-oktatási célokra épülnek.

Általános pedagógiai feladatok:

Fontos feladatnak tekintjük az értelmi sérült gyermekek számára az alapvető erkölcsi, etikai ismeretek átadását a gyakorlás színtereinek biztosításával, ezzel elősegítve az egyéni értékrend kialakítását, megőrzését, megszilárdítását, pozitív irányú változtatását.

Szülői kérdőíves megkeresés válaszai alapján fakultatív ökumenikus hit-és vallásoktatást biztosítunk a lelkiismereti szabadság tiszteletben tartásával.

Érzelmi biztonság nyújtása

- harmonikus kapcsolatok biztosításával,
- adaptív kommunikációval, illetve aktív hallgatással
- játékkal,
- művészet-közelség jelenlétével,
- pozitív kiegyenlítődésre törekvő attitűddel, az "iskolai ártalmak", felesleges stressz helyzetek kerülésével a gyermeki idegrendszer épségének óvása, erősítése érdekében,
- a tanuló autonómiájának tiszteletben tartásával,
- a tanulói önállóság, motiváció és az interaktivitás lehetőségének minden, - főképp kooperatív - tanulás-szervezési formában való megteremtésével.

Az egyén önmagához való viszonyának alakításában alapvető feladatunk az önmegismerés és önkontroll; az önmagunkért való felelősségvállalás; az önállóság; az önfejlesztés igénye és az erre irányuló tevékenységek, valamint mindezek eredményeként a személyes méltóság alakítása. Az éntudat fejlesztésekor arra törekszünk, hogy a reális önismeret és a pozitív önségítő, önértékelő motívumok domináljanak.

A globalizálódó világ hatásaként fellazuló közösségek már nem biztosítanak hatékony és pozitív szocializációs közeget, ezért fontos feladat a harmonikus kapcsolat elősegítése a természeti és a társadalmi környezettel. Lényeges a családi élettel kapcsolatos pozitív értékek közvetítése, a nemzettudat megalapozása, a nemzeti önismeret, a hazaszeretet elmélyítése. Ezzel párhuzamosan a hazánkban és szomszédságunkban élő más népek, népcsoportok értékeinek, hagyományainak megismerése és megbecsülése, valamint az Európai Unió és az egyetemes emberi kultúra elemi szintű megismertetése is feladatunk. A multikulturális értékek megjelenítése, megismertetése gyakorlatorientált, cselekedtető formában történik.

Olyan attitűd és magatartásforma kialakítására törekszünk, amely előtérbe helyezi a társadalmi együttélés szabályainak kölcsönös betartását, az erőszakmentességet, és az emberi jogok, a demokrácia értékeinek tiszteletben tartását. Feladatunk olyan formális és informális tanulási lehetőségek biztosítása, amelyek elősegítik a tanulók – képességeikhez mérten - demokratikus, aktív állampolgárrá válását. Hangsúlyos az állampolgári jogok és kötelességek összhangja, az érdekvédelem lehetőségeinek megismertetése, elsajátíttatása.

Feladatunk továbbá, hogy a tanulók elemi gazdálkodási képességek birtokába jussanak, vagyis tudatos fogyasztókká váljanak, és képessé váljanak a rendelkezésükre álló erőforrásokkal való gazdálkodásra, beleértve a pénzzel való bánni tudást is.

A környezeti nevelés feladata azoknak a folyamatoknak a bemutatása, amelyek következményeként bolygónkon környezeti válságjelenségek mutatkoznak. Fontosnak tartjuk, hogy tanulóink kapcsolódjanak be közvetlen környezetük értékeinek megőrzésébe, gyarapításába. Életmódjukban a természet tisztelete, a felelősség, a környezeti károk megelőzése váljék meghatározóvá. Szerezzenek személyes tapasztalatokat a környezeti konfliktusok közös kezelése és megoldása terén a fenntartható fejlődés érdekében.

A testi-lelki egészség megővése, ápolása szempontjából feladatunk, megfelelő személyi és tárgyi környezetben, azoknak a pozitív beállítódásoknak, magatartásformáknak és szokásoknak támogatása, amelyek a gyermekek, a fiatalok egészséges életvitellel kapcsolatos szemléletét és magatartását fejlesztik. Az egészséges életvitelbeli orientáció mellett kiemelt fejlesztési feladat a környezet – elsősorban a háztartás, az iskola és a közlekedés, veszélyes anyagok – egészséget, testi épséget veszélyeztető leggyakoribb tényezőinek a megismerése; és a veszélyhelyzetek egyéni és közösségi szintű megelőzésére és kezelésére való felkészülés. Támogatást nyújtunk tanulóinknak a függőségekhez vezető szokások (pl. dohányzás, alkohol- és drogfogyasztás, helytelen táplálkozás) kialakulásának megelőzésében. Fontos feladatunknak érezzük, hogy foglalkozzunk a szexuális kultúra és magatartás kérdéseivel, a családi életre, a felelős, örömteli párkapcsolatokra történő felkészítéssel.

A felnőtt lét szerepeire való felkészülés egyik fontos eleme a pályaorientáció. A pályaorientáció csak hosszabb folyamat során és csak akkor lehet eredményes, ha a különböző tantárgyak, órán és iskolán kívüli területek, tevékenységek összehangolásán alapul. Intézményünk - a tanulók lehetőségeihez képest – átfogó képet kíván nyújtani a pályaválasztási alternatívákról és a munka világáról.

A tanulás tanítása során arra törekszünk, hogy a tanulók fokozatos önállóságra tegyenek szert a tanulás tervezésében, és magában a tanulási folyamatban. Feladatunk az alapkészségek fejlesztése, kialakítása (értő olvasás, íráskészség, számfogalom fejlesztése), az előzetes tudás és tapasztalat mozgósítása; az egyénre szabott tanulási módszerek, eljárások kiépítése; a csoportos tanulás módszereinek alkalmazása; az emlékezet erősítése; a gondolkodási műveletek fejlesztése; az önművelés igényének és szokásának kibontakoztatása; az egész életen át tartó tanulás eszközeinek megismertetése, módszereinek elsajátíttatása.

A tanulás fontos színtere, eszköze az iskola könyvtára és informatikai bázisa, de fontos szerepet játszanak az intézményen kívüli helyszínek is, mint pl. múzeum, kiállító terem, a művészeti előadások színtere, szabadtéri programok.

A tanulás fejlesztése a megismerés életkori és egyéni jellemzőinek figyelembe vételével történik, elsősorban tárgyi-cselekvéses és szemléletes-képi közvetítési szinten, de elvont-verbális utakkal kiegészítve.

Speciális gyógypedagógiai feladatok:

- Korszerű általános műveltség megalapozása, a specifikus jegyek figyelembevételével.
- Azoknak a személyi és tárgyi feltételeknek a biztosítása, amelyek a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai neveléséhez szükségesek.
- Megfelelő tanulásszervezési formákkal és módokkal annak biztosítása, hogy a tanórákon és a tanórán kívüli tevékenységben érvényesüljön a differenciált és az egyéni fejlesztés.
- Feladatunk olyan tapasztalatszerzési lehetőséget biztosítása, amelyben a gyermek a valóságról sokoldalú, konkrét tapasztalatokat szerezhet és a közvetlen vizsgálódásokból kiindulva juthat el az ismeretek képi, majd absztrakciós szintjéhez.
- Sokoldalú szemléltetéssel, cselekvéssel, gazdag feladattárral igyekszünk biztosítani a készség- és képesség, valamint a kulcskompetenciák fejlesztését.
- Feladatunk olyan lehetőségek megteremtése, ahol a tanulók gyakorolhatják az ön- és szűkebb környezetük ellátásához, a társadalmi együttéléshez, az önálló és eredményes életvezetéshez nélkülözhetetlen tevékenységeket.
- Az alapfokú iskolázás teljes tartalmában – szükségleteinek megfelelően – egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs ellátásban, terápiában részesítünk valamennyi tanulót. A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységek feladatai:
 - A sajátos nevelési igényből fakadó hiányzó vagy sérült funkciók helyreállítása, újak kialakítása.
 - A meglévő ép, „vivő” funkciók bevonása a hiányok pótlása érdekében.
 - A különféle funkciók egyensúlyának kialakítása.
 - A szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása.
 - Az egyéni sikereket segítő, a társadalmi együttélés szempontjából kívánatos egyéni tulajdonságok, funkciók fejlesztése.
- További feladatunk a tanulók, a szülők, szűkebb és tágabb környezet kívánságait figyelembe vevő nevelés és gyermekcentrikus pedagógiai program kialakítása, folyamatos fejlesztése.
- Feladatunk a tanulók - szülők folyamatos tájékoztatása a tanulók iskolai előmeneteléről, elért eredményeikről, lehetőségeikről.
- Az iskolai gyermekvédelmi tevékenység működtetésével igyekszünk csökkenteni a szociális hátrányból eredő különbségeket, együttműködve a különféle segítő szervezetekkel, szolgálatokkal.

A pedagógusok helyi feladatai, az osztályfőnök feladatai:

A pedagógusok feladatainak részletes listáját személyre szabott munkaköri leírásuk tartalmazza. A pedagógusok legfontosabb helyi feladatait az alábbiakban határozzuk meg:

- a foglalkozásokra, tanítási órákra való felkészülés,
- a gyermekek/tanulók munkájának rendszeres értékelése,
- a megtartott foglalkozások, tanítási órák dokumentálása, az elmaradó és a helyettesített órák vezetése,
- az osztályozó, köztes és javító vizsgák lebonyolítása,
- felmérők, tanulmányi versenyfeladatok összeállítása és értékelése,
- felkészítés rendezvényekre, versenyekre,
- a tanulók fejlesztésével kapcsolatos feladatok,
- felügyelet az óráközi szünetekben, az intézményi rendezvényeken,
- intézményi kulturális és sportprogramok szervezése,
- osztályfőnöki, munkaközösség-vezetői, diákönkormányzatot segítő feladatok ellátása,
- a gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátása,

- szülői értekezletek, fogadóórák megtartása,
- részvétel testületi és munkaközösségi értekezleteken, megbeszéléseken,
- részvétel a munkáltató által elrendelt továbbképzéseken,
- tanulmányi kirándulások, intézményi ünnepek és rendezvények megszervezése,
- intézményi ünnepeken és rendezvényeken való részvétel,
- tanítás nélküli munkanapon az intézményvezető által elrendelt szakmai jellegű munkavégzés,
- az intézményi dokumentumok készítésében, felülvizsgálatában való közreműködés,
- az osztálytermek rendben tartása és dekorációjának kialakítása.

Az osztályfőnököt az intézményvezető bízza meg minden tanév kezdetekor.

Az osztályfőnök feladatai és hatásköre:

- Az intézmény pedagógiai programjának szellemében neveli osztályának tanulóit, munkája során maximális tekintettel van a személyiségfejlődés jegyeire.
- Segíti a tanulóközösség kialakulását.
- Segíti és koordinálja az osztályban tanító pedagógusok munkáját. Kapcsolatot tart az osztály szülői munkaközösségével.
- Figyelemmel kíséri a tanulók tanulmányi előmenetelét, az osztály fegyelmi helyzetét.
- Minősíti a tanulók magatartását, szorgalmát, minősítési javaslatát a nevelőtestület elé terjeszti.
- Szülői értekezletet tart.
- Ellátja az osztályával kapcsolatos ügyviteli teendőket: napló vezetése, ellenőrzése, statisztikai adatok szolgáltatása, bizonyítványok megírása, hiányzások igazolása.
- Segíti és nyomon követi osztálya kötelező orvosi, fogorvosi vizsgálatát.
- Kiemelt figyelmet fordít az osztályban végzendő gyermekvédelmi feladatokra, kapcsolatot tart az iskola gyermek- és ifjúságvédelmi felelősével.
- Tanulóit rendszeresen tájékoztatja az iskola előtt álló feladatokról, azok megoldására mozgósít, közreműködik a tanórán kívüli tevékenységek szervezésében.
- Javaslatot tesz a tanulók jutalmazására, büntetésére, segélyezésére.
- Részt vesz a munkaközösségek munkájában, segíti a közös feladatok megoldását.
- Rendkívüli esetekben órát látogat az osztályban.

3. 1. 5. Eljárások, módszerek, eszközök

A nevelés-oktatás eljárásrendszerén elsődlegesen az alkalmazott módszerek körét értjük.

Az alkalmazott módszer kiválasztásának alapelvei:

- A módszert mindenkor a pedagógiai célhoz, a tartalomhoz igazítjuk, amelyhez támpont a gyermek/tanuló szakértői véleményének fejlesztési javaslatai, a tanév eleji állapotmegismerést célzó mérések konzekvenciái és a pedagógusok megfigyelő, elemző munkájának tapasztalatai.
- A módszer megválasztása a tanuló életkori sajátosságaihoz, értelmi fejlettségéhez és képességeihez, ill. a sérülés fokához és irányához, a speciális nevelési szükségletekhez igazodik.
- A módszer a nevelő személyiségéhez, pedagógiai kulturáltságához, felkészültségéhez, stílusához is igazodik.

- A módszert az adott helyzethez, szituációhoz is igazítjuk, előtérbe helyezve a tanulói aktivitáson alapuló, horizontális tanulási lehetőségeket kooperatív tanulásszervezési keretek között.
- A sérült gyermek személyiségét figyelve, a választott módszerek elsődlegesen ösztönzőek, pozitív megerősítést szolgálóak legyenek.
- A nevelési módszerek különböző, a tantárgyi tantárgyközi, keresztanterv témáikhoz igazodó formáit, változatait is eszköznek tekintjük.
- Fontos a tapasztalatszerzés, a mintaadás, a modellnyújtás, a gyakorlás, a megerősítés, a meggyőzés, a felvilágosítás, a tudatosítás, a felfedeztetés, az összefüggések keresése, az interakció.
- Lényeges a szabályok, a szokások követése, gyakorlása, az önállóság kialakítása, az egészséges életmód szokásrendszerének, és az önálló életvezetés tevékenységeinek gyakorlása, az alkotóképesség kibontakoztatása individualizált formában.
- A magatartásra ható módszerek:
 - ösztönzés,
 - humánus és beláttató attitűd,
 - helyeslés,
 - biztatás,
 - elismerés szóban és írásban,
 - dicséret.
- A tanulmányi munkára, a tanulási motívumokra ható ösztönző módszerek:
 - a helyeslés kifejezése szóban és írásban,
 - az elismerés kifejezése az osztály előtt, az iskolatársak, a szülők előtt szóban és írásban,
 - dicséret az osztály, az iskolatársak előtt szóban és írásban.
- Eszközök:
 - verbális (nyelvi),
 - nonverbális (nem nyelvi),
 - szociális technikák,
 - tárgyi eszközök.
- Közvetett - szervezeti, eszmei eszközök – eljárások
 - a helyi minőségfogalom kidolgozása,
 - a minőségbiztosítási és fejlesztési rendszer működtetése.

3. 2. A személyes és szociális kompetenciák fejlesztésével kapcsolatos pedagógiai feladatok

3. 2. 1. A személyes kompetencia fejlesztésének területei

A személyiség négy általános kompetenciája és azok egymást sajátosan átfedő rendszere a szocializáció, amelyek a nevelés és a pedagógiai ráhatások alapvető funkcióit határozzák meg. A négy általános kompetencia a következő:

- Kognitív kompetencia fejlesztése (értelmi és értelmezésre nevelés)
- Szociális kompetencia fejlesztése (szocializáció, proszociális magatartásformák kialakítása, ösztönzése)
- Személyes kompetencia fejlesztése (perszonális nevelés, önfejlesztésre nevelés)
- Speciális kompetenciák fejlesztése (pl.: szakma művelésére való nevelés, élsport, stb.).

A program négy fő területen jelöli ki a gyermeki személyiség fejlesztését:

- Megfelelő önismeret és önfejlesztés formálása.
- Társismeret (emberismeret) megalapozása, kapcsolatfejlesztés.
- A lelki egészség kifejlődését, karbantartását és megőrzését segítő értékrend megalapozása, mentálhigiénés szemlélet fejlesztése, bevezetés az értékek szerinti életgyakorlat formálásába.
- Beilleszkedés és én-védelem (a személyiség védelme) alapjainak elsajátíttatása.

E program alkalmazásának célja:

- A gyermekek több kompetencia területen (nem ritkán halmozottan) sérült személyiségének és magatartásának eredményesebb fejlesztése, szocializációjának és rehabilitációjának hatékonyabb iskolai előkészítése.
- Intézményes segítségnyújtás a többszörösen hátrányos helyzetű gyermekeknek: egy rendszerszerűen felépített program keretében lelki egészségük kialakításához és fenntartásához.

A modulformáló tényezők között hangsúlyozottan szerepelnek egyrészt a tanulóinknál meglévő

- személyiségfejlődési zavarok,
- a szocializáció nehezítettsége,
- a magatartási szabályozók hiánya, fejletlensége,
- a kommunikációs és beilleszkedési zavarok, valamint
- az iskolával szembeni társadalmi elvárások általános kibővülése, vagyis, hogy az iskola oldja meg a nevelés-oktatáson kívül a gyermeki személyiségfejlődésnek és magatartási zavaroknak a megelőzését, illetve a meglévő zavarok helyrehozását, terápiáját, valamint a mentálhigiénés nevelést.

A személyiségstruktúra tán egyik legmarkánsabb tényezője a jellem: a személyiség viszonylag állandósult, jellemző, központi tulajdonságai, amelyek főként magatartásban, erkölcsi arculatában, önmagához és másokhoz viszonyában, kapcsolataiban nyilvánulnak meg. A tanulói személyes kompetenciák fejlesztésének, személyiségfejlődés kibontakoztatásának pedagógiai folyamatában a bevezető, a kezdő, az alapozó és a fejlesztő szakaszra, egymásra épülő cél és feladatrendszer határoztunk meg.

A kompetencia területek fejlesztése iskolánkban a Komplex magatartás- és személyiségfejlesztő program mellett – tanórákon és tanórákon kívül - speciális feladatokban, programokban, tevékenységi formákban, terápiákban valósul meg.

3. 2. 1. 1. Differenciált fejlesztés

A tanulási nehézségekkel küzdőknek sokoldalú egyéni fejlesztést nyújtunk a személyiség harmonikusabb fejlődésének érdekében. Az egyénre szabott fejlesztés kooperatív technikák keretében az élethosszig tartó tanulást megalapozó kulcskompetencia területek figyelembevételén alapul:

- Anyanyelvi kommunikáció
- Matematikai kompetencia
- Természettudományos kompetencia
- Szociális és állampolgári kompetenciák
- Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség
- Digitális kompetencia
- A hatékony, önálló tanulás
- Idegen nyelvi kommunikáció
- Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia

Négy fő pillére

- mozgásfejlesztés,
- testséma, téri orientáció fejlesztése,
- percepciófejlesztés,
- és verbális fejlesztés.

E négy területet átszövi az értelmi, érzelmi, akarati szféra, azaz a teljes személyiség fejlesztése.

A differenciált fejlesztés nem csak hátránykompenzáció, az esélyegyenlőség lehetőségeinek bővítése, hanem a tehetséggondozás színterület is szolgál.

3. 2. 1. 2. Személyiségfejlesztő terápiák

A csoportfoglalkozásokon a játékot, mint fő tevékenységi formát alkalmazzuk az önismeret-fejlesztése érdekében. Több technikát egymásra építve alkalmazunk, ahol lehetőség nyílik a saját- és közös élmények átélésére és tapasztalására.

Alkalmazott technikák:

- képzőművészet,
- mozgás,
- zene.

Egyéni és csoportos képzőművészeti és kézműves gyermekterápiák

Az ún. terápiás program megvalósítását az teszi szükségessé, hogy bár tanulóink nagy része tanulásban akadályozott, akik intellektuálisan bizonyos hiányokkal, elmaradásokkal küzdenek, s ezért fejlesztésük korrekatív hatásrendszerrel igényel, ám olyan kompetenciákkal is rendelkeznek, amelyekre terápiás fejlesztés is építhető. Ezért pedagógiai programunk korrekatív hatásrendszerrel és terápiás fejlesztő tevékenységet egyaránt tartalmaz.

Terápiás szemléletű oktató-nevelő munkánk a nevelés valamennyi területére vonatkozik. Ez a gyakorlatban egyrészt kompetencia- és képességfejlesztés-elvű tananyag-kiválasztást, másrészt egyéni megközelítésű módszerkiválasztást és tanulásszervezést jelent.

- Feszültségoldó, én-erősítő (kiscsoportos) személyiség fejlesztés olyan gyermekek számára, akik családi körülményeik vagy a család hiánya miatt átélt negatív élményeikkel nem tudtak megbirkózni.
- Képzőművészeti pedagógiai terápia 10-14 éves, különféle tanulási korlátozottságban szenvedő gyermekek részére.

A csoportterápia lényege egy komplex rendszer, ami tartalmazza az előző, kisgyermek számára kidolgozott rendszer elemeit is, valamint szisztematikus, egyénre szabott képességfejlesztést, aminek fő részei a személyiség harmonizálása érdekében:

- kognitív fejlesztés,
- érzelmi fejlesztés,
- akarat-aktivitás fejlesztése,
- kreativitásfejlesztés.

Zeneterápia

A zeneterápia feszültségoldás, önkifejezés, önismeretet, a belső harmónia kialakítását célozza, és/vagy visszaállítja az egész funkciót úgy, hogy jobb intraperszonális és interperszonális integrációt érjen el. Célja, hogy a prevenció, a rehabilitáció, a kezelés következtében javuljon a gyermek életminősége.

Szenzoros integrációs fejlesztés és terápia

Bármilyen típusú oktatási rendszerbe beilleszthető. Felhasználható az eredeti célján (mozgásfejlesztés) kívül kapcsolat-kialakításra, motiválásra, kreativitás kibontakoztatására. Ez a tevékenység önmagában is jutalom, bármilyen kompetencia terület oktatásának segítésére alkalmas, nem beszélve terápiás hatásairól: örömszerző, nyugtató, test- és én-kép építő, szerepéről.

A saját élmény szerepe

Iskolánk nevelőinek kompetenciáját biztosítja a személyiség fejlesztéssel kapcsolatos saját élményű képzettség, tapasztalat és megfelelő attitűd. A pedagógus személyisége, értékrendje pozitív minta kell, hogy legyen tanulóink előtt. Minden nevelő magatartásának, kommunikációs készségének és beállítódásának nagy szerepe van egy adott konfliktus helyzet megoldásában, illetve megelőzésében.

Kommunikációs és empátiafejlesztő tréningek, tanfolyamok

- Gordon-módszer az osztályban,
- Rogers drámapedagógiai,
- pantomimterápiás,
- művészetterápiás,
- mozgás- és gesztusterápiás,
- konzultációs csoportmódszerek,
- érzékenyítő – attitűdformáló tréning,
- resztoratív konfliktuskezelő eljárások

Ezek elvégzése hozzásegít ahhoz, hogy tanulóinknál is alkalmazzuk a módszereket, kezdetben pszichológussal, vagy pedagógustárssal együtt, később önállóan.

3. 2. 2. A közösségi nevelés helye nevelési rendszerünkben

A személyes kompetencia fejlesztés önmagán túlmutató célja, hogy a mindenkori közösségnek valódi tagja lehessen a gyermek, ill. a leendő felnőtt állampolgár.

Nem szabad azonban figyelmen kívül hagynunk a személyes példa nevelő hatását. Az iskolában dolgozók (vezetők, tanárok, alkalmazottak) és szülők, illetve a tanulók kapcsolatrendszerét, közösségét is folyamatosan építeni kell.

A személyiség-és közösségfejlesztés fő területei:

- erkölcsi ismeretek,
- családi és közösségi kapcsolatok elmélyítését támogató fejlesztési feladatok és ismeretek,
- az előítéletek felismerésére, tudatosítására és azok elkerülésére való képesség,
- a testi és lelki egészség megőrzésére történő felkészítés,
- bűnmegelőzés,
- drogprevenció,
- fogyasztóvédelmi nevelés.

Mindez konkrét feladatokat ró az iskolára, ahol az alábbi tevékenységeken keresztül valósulnak meg közösségépítés teendői:

- szabadidős tevékenységek,
- rendezvények,
- megbeszélések,
- diákönkormányzat
- drámajátékok, önismereti játékok,
- háttér kapcsolatok,
- helyi kapcsolatok,
- belföldi kapcsolatok,
- külföldi kapcsolatok.

A személyiség és a közösségfejlesztés feladatai az iskola érték közvetítő tevékenységének lényegét jelentik, amelyek minden pedagógus számára feladatot jelentenek tanórákon és tanórán kívüli tevékenységekben egyaránt.

3. 2. 2. 1. Szabadidős tevékenységek

A szabadidős tevékenységek során olyan hasznos, naprakész plusz információkat kell biztosítanunk tanulóinknak, melyek képességeik szerint megfelelőek számukra, és biztosítják a megfelelő motivációt a feladat kivitelezése érdekében. A foglalkozások keretében megjelenik valamennyi kulcskompetencia terület, amelyek közül kiemelendő a szociális és IKT kompetencia, valamint az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség. Prioritást kapnak azok a tartalomfüggetlen képességek és pszichés funkciók, amelyek nem kifejezetten tudományágakhoz, tantárgyakhoz, műveltségi területekhez kötődnek, - pl. problémamegoldó képesség, kreativitás, motivációs bázis - amelyek túlmutatnak a tantárgyi követelményeken.

Az iskolán kívüli programok

- kirándulás,
- színház-, mozi-, múzeum- és kiállítás-látogatás,
- nyári táborok.

Kirándulások

A fokozott mozgásigény kielégítése, a terepen történő – érzékszervi érzékenyítő környezeti nevelés, és a közösségformálás egyaránt megvalósulhat egy pedagógiailag kellően felkészített túrán:

- közös élményszerzés,
- egymás jobb megismerése,
- közösen kitűzött cél elérése,
- egészséges életmódra nevelés,
- környezetvédelem,
- közlekedési eszközökön való viselkedés alakítása.

Táborok

Az iskolán kívüli közös időtöltés egyik legkedveltebb és pedagógiai szempontból igen hatékony formája:

- pedagógiai hatások folyamatossága,
- szokásrendszerek kialakítása,
- közösségi rituálék jelentősége,
- együttlakás előnyeinek és nehézségeinek megtapasztalása,
- kooperativitás, alkalmazkodás és tolerancia.

Szakkörök, klubfoglalkozások

A szakkörök sokoldalú, pozitív, korrektív hatásrendszerét emelhetjük ki. A szituációs játékok, a kommunikációs tréningek, a drámapedagógiai eljárások alkalmazására itt nyílik a legtöbb lehetőség.

Rendezvények

A közösen átélt ünnepek, illetve az ezekhez kapcsolódó rendezvények, próbák közösségteremtő jelentősége:

- együttes élmény,
- felelősségvállalás a közösségért,
- ünneplési modell,
- kultúraközvetítés,
- hagyományőrzés.

Játék

A tanultak örömteli újraélése, de ugyanakkor az állandó tanulás potenciális lehetősége is. Játék közben a gyermek megtanul magára figyelni, és megteremti magában a „harmóniát”: cselekvéseiben, érzékelésében és képzeletében vagy egy másik, szigorúbb módon szabályhoz való alkalmazkodásában.

Jellemző játékformák:

- bábjáték,
- szerepjáték,
- fejlesztőjáték,
- társasjáték,
- drámajáték,
- sportjátékok.

A játék a fejlődés-fejlesztés egyik legfontosabb biztosítója: tarthatjuk alapozó funkciónak és integratív, azaz összerendező funkciónak is. A játékkal fejlesztünk (nagy- és kismozgás, grafomotoros mozgás, alaklás, tér- és észlelés, figyelem, memória, problémamegoldó

gondolkodás, elemi kategorizáció, számfogalmi absztrakció, időszemlélet, kommunikáció, stb.), az összes kompetencia területet. A versenyjátékok során a gyermeknek életszerű alkalmak nyílnak a siker és a kudarc megélésére és azok feldolgozására – szükség szerint szaksegítséggel.

3. 2. 2. 2. A szociális kompetencia fejlesztésének pszichológiai megközelítése

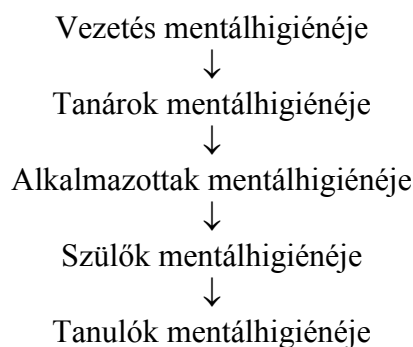
Abból a gondolatból indultunk ki, hogy a személyiségben a társadalom, a család, a környezet hatására kialakult attitűdök, csoportfolyamatok hatására változtathatók, esetleg minőségileg javíthatók. A különféle szociális készségek, mint a hatékony viselkedés, kommunikáció, együttműködés, kapcsolatteremtés, konfliktuskezelés, kockázatfelmérés és vállalás - véleményünk szerint - gyakorlással tanulható, tanítható.

A képzett szakember feladata a másság elfogadásának segítése, az „átöröklött” attitűdök, előítéletek feloldása, a kommunikációs zavarok tisztázása, az empátiás készség fejlesztése.

Mentálhigiénés program

Iskolánk különös gondot kíván fordítani egy mindenkit érintő mentálhigiénés program kialakítására.

Ennek felépítése szinteket és sorrendet tekintve a következő:

Szakember vezetésével kívánunk olyan csoportfoglalkozásokat tartani, melyeken vezetők, dolgozók, szülők mind jobban megismerik magukat és egymást, valamint alkalmassá válnak arra, hogy közel azonos példákat, elvárásokat és értékelési módokat közvetítsenek a gyerekek felé.

Fontosnak tartjuk, hogy a pedagógusoknak – igény esetén - legyen lehetőségük szupervíziós megsegítésre.

Ezekre és egymás munkájára építve tudunk a tanulóinkhoz fordulni, beépítve ismereteinket a tanítási módokba, a szabadidős foglalkozásokba és a mindennapi életünkbe.

A mentálhigiénés munka 6 fő téma körül körvonalazódik:

- fizikai, egészségügyi állapot,
- szocializáltság,
- szubkulturális különbségek,
- testi-lelki-szellemi integrativitás
- drogprevenációs program
- önálló életvezetés,
 - szexualitás,
 - szülővé válás,
 - munkahely, munkahelyi kapcsolatok.

A különböző témakörökben mindig a tanulók tudásának, képességeinek megfelelően a tanárok, szakkörvezetők vezetik a foglalkozásokat, vagy igény és szükség szerint külső szakemberek, esetenként ketten együtt.

Fontos az egyéb iskolai foglalkozásokhoz való kapcsolódás, az ismeretek minél több irányból való megerősítése.

E program célja, hogy végzett tanulóink aktív állampolgárrá válását, munkavállalási esélyeit, a felnőttek társadalmába való beilleszkedését elősegítsük.

3. 3. Az esélyegyenlőség megteremtésének támogatása

3. 3. 1. Individualizált nevelés - differenciálás

A képességek kibontakoztatásáról, a tehetséggondozás feladatairól és az etnikumi programról, mint a differenciálás irányába mutató szervezeti formáról már az előzőekben a megfelelő kapcsolódási helyeken szó esett. Itt a tanulói populáció többségének azonos eredőjére – a program bevezetőjében lévő helyzetelemzésben felvázolt – a családok szociokulturális hátterének adottságainak háttéréből következő, determináló tényezőkre esik a hangsúly.

Ezek a következők:

- beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenység,
- a tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő program,
- a szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek.

Tanítványaink jelentős hányada hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermek és fiatal. Ennek megfelelően határoztuk meg alapelveinket, céljainkat, majd a személyiség – és közösségfejlesztő eljárásaink módszerét is. Nevelőmunkánk egészét átjárja, a korrekatív, kompenzáló szemlélet, amelyet nem csupán az értelmi sérülés indokol, hanem gyerekeink családi háttere és személyisége.

A fentiekén túlmenően még a következő jelenségekkel számolunk:

- tanulási képességek általánosan alacsony szintje,
- részképességek kiesése,
- társult, másodlagos problémák (hallás, mozgás, látás, stb.),
- magatartási zavarok, nehezen kezelhetőség,
- autisztikus, pszichotikus vonások,
- tartós betegség utáni lemaradás,
- későn diagnosztizált, másodlagos sérülésekkel hozzánk került tanulók helyzete.

A komplex személyiségfejlesztést segítik az iskola habilitációs, rehabilitációs, korrekciós fejlesztő terápiás szemléletű tevékenységei, valamint az együttes élmények, amelyek az alkalmazkodó képességet, a normakövetést, a pozitív önértékelést és a szocializációt fejlesztik.

Az egyéni és kiscsoportos foglalkozások a nevelési lehetőségek széles tárházát adják. A személyiségfejlesztésre, ezen belül az érzelmi, akarati élet, szocializáció pozitív irányú befolyásolására van mód. A differenciált fejlesztő foglalkozásoknak korrekatív hatásrendszerük van, minden alkalommal komplex fejlesztés valósul meg, legtöbbször domináns a kognitív funkciók fejlesztése.

3. 3. 2. A szociális hátrányok enyhítését szolgáló, beilleszkedést és felzárkóztatást segítő tevékenységi formák rendszere

- Felzárkóztató, ill. tehetséggondozó programok szervezése – egyéni és heterogén kiscsoportos kooperatív fejlesztőpedagógiai eljárások alkalmazása.
- Mentálhigiénés program – drog és bűnmegelőzési program.
- Önismereti csoportok létrehozása és működtetése osztályfőnöki órákon és tanórán kívüli foglalkozások keretében.
- Pályaorientációs tevékenység.
- Táborozások, kirándulások, országjárás.
- Felvilágosító munka a szociális juttatások lehetőségeiről szülői értekezleteken, fogadóórákon, családlátogatások alkalmával.
- Helyi, regionális, országos támogatások megszerzésének ösztönzése.
- Pályázatok figyelése, részvétel a pályázatokon.
- Motiváció arra, hogy a gyermekek speciális foglalkozásokon vegyenek részt, szakköri, napközi, tanulószobai ellátásban részesüljenek.
- Kapcsolattartás a szolgáltató intézményekkel, a szakértői bizottsággal.
- A tankönyvtámogatás elveinek, mértékének meghatározása.
- Az étkezési támogatás elveinek, mértékének meghatározása.
- Magántanulói státuszt létesítése szülői kérésre az aktuális jogszabályoknak megfelelően.

3. 3. 2. 1. Pályaválasztás, pályaorientáció

Alapvető feladatunknak tartjuk, hogy az ún. életpálya-építés folyamatában a pályaorientáció témája ne szűküljön le a hagyományos 8.osztályos időszakra. E helyett minden pedagógiai szakasz, minden kapcsolható ismeretköréhez és nevelési helyzeteihez - az adott szinten - tudatos, átgondolt tervezésre van szükség. Ilyen áttételeken keresztül juttatjuk el gyermekeinket a munka:

- tervezésének, szervezésének,
- a megosztásának,
- a munka örömeinek,
- a kudarc- és sikerélmény, a kooperativitás, a hierarchiatűrés, valamint minden munkához kapcsolódó attitűd helyes feldolgozásához

Iskolánk terápiás, differenciált és egyéni fejlesztő foglalkozáson is a fenti célokat támogatják. Nevelési rendszerünkkel közelítenünk kell a gyerekek vágyait a lehetőségekhez, csökkentve ezzel a kettő közötti diszkrpanciát, elősegítve a reális pályaorientációt és életpálya építést:

- intézménylátogatások reálisan elérhető középiskolákban (speciális szakiskolák, integráló többségi szakiskolák)
- pályaválasztási szülői értekezletek

3. 3. 2. 2. Gyermek- és ifjúságvédelem

Pedagógiai programunkban különös hangsúlyt kap a tanulók családi és lakókörnyezete, szociokulturális hátterük vizsgálata és szükség szerint ezek – lehetőségeink szerinti kompenzációi. Ez képezi hatékony, prevenciós munkánk alapját.

A hátrányos helyzet önmagában nem személyiségkárosító tényező, ha ezt kompenzálja az érzelmi – értelmi - akarati szféra fejlődése, a segítő társkapcsolatok biztosítása mellett.

Veszélyeztető lehet maga az iskola is, ha a gyermeket nem önmaga fejleszthetőségéhez méri, s a személyiségfejlődést, az életkori sajátosságokat, a sajátos szociokulturális miliójét figyelmen kívül hagyja.

A gyermek és ifjúságvédelem kulcsszereplői az osztályfőnökök, valamint a gyermek és ifjúságvédelemi felelős.

Gyermekvédelmi feladatainkat a következőkben határozzuk meg:

- a gyermek körülményeinek alapos megismerése,
- prevenciós stratégia tervezése, folyamatos nyomon követés,
- együttműködés a gyermekvédelmi, gyermekjóléti intézményekkel, kapcsolódási pontok feltárása, igénybevétele,
- a veszélyeztetettségi tünetek, tünetegyüttesek feltérképezése, általános és specifikus jegyek elkülönítése, tervezés, szervezés, folyamatos ellenőrzés, értékelés,
- a gyermek és ifjúságvédelmi felelős összehangolja a pedagógusok, a család, a segítő munkatársak (pszichológus, pszichiáter, szociális munkás, orvos, védőnő, gyámügyi szervek) munkáját, szükség szerint esetkonferencia összehívása
- veszélyeztetettséget kezelő iskolai team munka,
- védő-óvó intézkedések külső szervek bevonásával, folyamatos visszacsatolás,
- a családok anyagi helyzetének figyelemmel kísérésével segélyezési ügyek, étkezési térítési díjak folyamatos rendezése,
- a gyermek életútjának nyomon követése, utógondozás,
- naprakész, pontos adminisztráció.

Különösen neuralgikus pontja a gyermek- és ifjúságvédelemnek a tankötelezettségi törvény betartása és deviáns életutak korai körvonalazódása, nem ritkán családi mintakövetéssel. Munkánk hatékonyságának segítik a kollégák megfelelő mentálhigiénés, szociológiai és alapvető jogi ismeretei.

A veszélyeztettség csökkentését célozza iskolánk nevelési programja, különös tekintettel a vonzó szabadidős tevékenységekre, a differenciált fejlesztő, valamint rehabilitációs foglalkozásokra.

3. 3. 2. 3. Utógondozás

Tanulóink az iskola befejezését követően gyakran járnak vissza különböző nehézségeikkel segítséget, tanácsot kérve, a „régibiztonságra” vágyva.

Formális és informális keretek között igyekszünk segítségükre lenni:

- az önellátás, önkiszolgálás további segítésében,
- baráti, társas kapcsolatok esélyének megteremtésében, valamint
- a társadalom és szűkebb környezetükbe való beilleszkedésük kialakításában és szabadidejük tartalmasabbá tételében.

3. 3. 2. 4. Tehetség gondozás

Tanulóink értelmi sérülésének foka, meglévő ép funkcióik változatossága, családi, környezeti háttérük különbözősége indokolja az egyéni fejlesztési programok kidolgozását. A gyermekek egyéni fejlesztése során már az alapozó szakaszban felfedezhetjük azokat az ép funkciókat, melyeket folyamatosan fejlesztve az egyén harmonikusabb személyiségfejlesztését optimálisan biztosíthatjuk.

A gyermeki tehetség erősítendő megnyilvánulási formái, területei:

- harmonikus személyiség, jó esélyekkel a társadalmi mobilitás terén,
- humán képességek területe (vers, prózamondás, ének-zene, színjátszás stb.),
- készségtárgyak területe (kézügyesség, alkotómunkára való hajlam),
- mozgás - sportolás (versenysport)
- kooperativitás, kapcsolatteremtő készség, szabálykövetés és feladattudat, az aktív állampolgári és sikeres munkavállalói lét alapjaként.

A tehetséggondozás szinterei:

- differenciált fejlesztő foglalkozások,
- változatos szakkörök,
- vonzó szabadidős tevékenységek,
- integrált jellegű tantárgystruktúra és módszertani szemlélet, valamint integrációs kapcsolatok az általános iskolákkal,
- optimális kapcsolat a szülővel,
- tanulóval foglalkozó szakemberek együttműködése
- tanórai kompetenciafejlesztések az egyéni fejlesztési tervnek megfelelően a differenciálás és a kooperatív tanulásszervezési technikák adta lehetőségekkel.

A tehetséggondozás csak tervszerű, folyamatos, céltudatos munkával valósítható meg.

3. 4. A pedagógiai program végrehajtásához szükséges nevelőmunka biztosítékai, forrásai

3. 4. 1. Személyi feltételek

Intézményünk pedagógiai és nevelési programjának teljesítésében résztvevő kollégák túlnyomó többsége közalkalmazotti jogviszony keretében, csekély hányaduk megbízási szerződéssel dolgozik intézményünkben.

A személyzet kisebb hányada háttérmunkát végez, az intézmény napi zökkenőmentes működtetését biztosítja az alábbi munkakörökben:

- gazdasági vezető,
- gazdasági ügyintéző,
- iskolatitkár,
- portás,
- gondnok,
- dajka,
- konyhai dolgozó
- takarítók

A nevelő-oktató munkát és gyógypedagógiai szakmai tevékenységet segítő felsőfokú végzettségű munkatársak közalkalmazotti jogviszonyban és megbízási szerződéssel:

- iskolaorvos,
- könyvtáros.

A nevelő-oktató munkát és gyógypedagógiai szakmai tevékenységet segítő közép- és felsőfokú szakirányú végzettségű alkalmazottak:

- gyermekfelügyelők
- gyógypedagógiai asszisztensek.

Pedagógiai programunk közvetlen végrehajtói a gyógypedagógiai tanárok, akik a következő munkakörökben dolgoznak:

- osztálytanító,
- napközis tanár,
- szakos tanár csoportbontásban,
- fejlesztőpedagógus,
- terápiás foglalkozást is vezető szaktanár,
- logopédus,
- utazó gyógypedagógus.

A nevelőtestület képzettségi mutatója igen jónak mondható. A tanárok rendelkeznek gyógypedagógiai tanári oklevéllel, emellett sokuknak van egyéb, a szakmai tevékenységet segítő második diplomájuk, szakvizsgájuk és számos akkreditált képzésről szóló tanúsítványuk.

A gyermekfelügyelők mindannyian rendelkeznek érettségi bizonyítvánnyal, néhányuk gyógypedagógiai asszisztensi és felsőfokú gyógypedagógiai asszisztensi végzettséget is szerzett. Kisebb hányaduk felsőfokú tanulmányokat folytat levelező tagozaton.

Nevelőtestületünk tagjai nagy aktivitást mutatnak a továbbképzési lehetőségek kihasználásában. Posztgraduális képzési terveinkkel intézményünk fő célkitűzéseire alkalmazkodunk.

Kiemelten támogatjuk az olyan, akkreditált és posztgraduális továbbképzéseket, amelyek tartalmukban:

- pedagógus szakvizsga képesítést adnak
- mesterképzés, gyógypedagógusi egyetemi végzettséget biztosítanak
- a sajátos nevelési igényű gyermekek / tanulók integrációjához nyújtanak gyakorlatorientált ismereteket,
- a kompetencia alapú, adaptív nevelés-oktatás terén ad korszerű tudást,
- a kooperatív tanulásszervezési technikákról ad elméleti és gyakorlati ismereteket,
- a tanulásban és értelmileg akadályozott állapotot sokoldalúan, kompenzáló jellegűek,
- pótolni segítik gyermekeink szociokulturális háttérü hiányosságait,
- a sérült gyermeki személyiségre gyógyító terápiával hatóak,
- sokoldalú, cselekedtetésen keresztül munkára nevelő és pályaorientációs célzatúak,
- és minden olyan továbbképzést, tanulási formát, önképzést, amely megfelel iskolánk nevelési filozófiájának, elősegíti céljaink megvalósulását, biztosítja az intézmény folyamatos megújulását értékeinek megtartása mellett.

Az iskola dolgozóinak létszáma, képzettségi összetétele változó, a mindenkori gyermeklétszámra épülő tanulócsoporthoz mennyiségének és a fenntartó adott évi költségvetési rendeletében meghatározott létszámkeret függvénye.

3. 4. 2. Hosszú távú továbbképzési terv

Továbbképzési tervünket a jelenlegi helyzetből kiindulva, a ma már ható új, korszerű, az igényeket sokrétűbben kielégítő, és az emberi jogi normákat maximálisan érvényesítő elvek, tendenciák figyelembevételével állítottuk össze. Ezek a tendenciák egyre erőteljesebben érvényesülnek, differenciáltabb tudású és magasabban kvalifikált szakember szükségletet feltételeznek az optimális működéshez.

A PRIZMA EGYMI iránt - már országos szinten - igényként jelentkezik a felsőoktatási intézmények hallgatóinak nappali és levelező tagozaton, komplex pedagógiai, gyógypedagógiai nevelési, tanítási és terepgyakorlat vezetése, szervezése. Ez a pedagógiai szakmai szolgáltatói tevékenység, csakúgy, mint a szakszolgáltatások nagy része gyógypedagógusi szakvizsgát igényel.

Az integráció szakmai megsegítésével kapcsolatos elvárások egyre fokozódnak. Jelenlegi normál képzésben integráltan foglalkoztatott tanulók száma fokozatosan megsokszorozódik. Ez az alsó tagozatos pedagógust jobban kiegészítő, fejlesztő pedagógiában jártas szakembereket igényel.

A jövőbeni tanulói csoportok (kiscsoportok) feltételezhetően képesség szerint alakulnak és erőteljes hangsúlyt kell, hogy kapjon a manuális foglalkoztatás. Indokolt lenne a készség tárgyakat gondozóknak – technika, rajz, ének, testnevelés, gyógytestnevelés szakot is elvégezni.

Bővíteni kell a terápiás foglalkozások körét, ezért a jelenlegi tantestületből terapeutaképzésre kell beiskolázni gyógypedagógiai asszisztenseket, gyermekfelügyelőket.

Mindezekon kívül szükséges lenne még a részképesség hiányos, csökkent részképességűekkel való foglalkozás megszervezése, ehhez jó színvonalú tanfolyamokra kell kollégákat inspirálni. Fontos továbbá a környezeti és egészségnevelési témákkal foglalkozó, valamint a minőségfejlesztéshez kapcsolódó posztgraduális képzés biztosítása.

A pedagógus továbbképzési igények nevelőtestületi elbírálásánál prioritást élveznek:

- a már megkezdett felsőfokú alap és posztgraduális tanulmányok
- pedagógus szakvizsga
- az integrációs ismereteket nyújtó akkreditált képzések
- a kompetencia alapú oktatást – nevelést támogató akkreditált képzések
- kooperatív tanulási technikákról ismerete nyújtó akkreditált képzések

A tantestület tagjainak egyéni továbbtanulási ambícióit úgy vesszük figyelembe, hogy azok jól felhasználhatók legyenek az iskolai nevelő-oktató munkában.

Mindezeken kívül fontosnak tartjuk kollégáink informatikai ismereteinek szinten tartását és bővítését. Ezért:

- Új kolléga felvételekor alapfokú számítógép kezelői felmérés készül
- Önképzés és akkreditált tanfolyamok (ECDL) keretében folyamatosan bővíti a nevelőtestület IKT kompetenciáit, különös tekintettel az interaktív táblák tanórai alkalmazására
- Az információáramlás – körözvények – túlnyomó része e-mailes formában történik
- A kéthavi munkaidőkeretek elkészítése és továbbítása elektronikusan zajlik

3. 4. 3. Tárgyi feltételek és kötelező taneszköz-jegyzék

A 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet és módosításainak előírásai alapján készült el. Ennek megfelelően számba vesszük a jelenlegi eszközállományunkat, amely megfelel az idézett előírásoknak, de kiegészítésükről, pótlásukról folyamatosan gondoskodnunk kell.

Informatikai háttér segíti a mindennapos működést a következő programok folyamatos alkalmazásával:

- Levelező rendszer a fenntartóval való kapcsolattartásra
- Intézményi adminisztrációs rendszer – KIR
- Szöveges értékelést támogató rendszer
- Személyzeti nyilvántartások – KIR 3

3. 5. A szülő, a tanuló és a nevelésben résztvevők együttműködésének formái

3. 5. 1. Kapcsolattartás a családokkal

Az iskola és a szülő ház kapcsolatában – a társadalmi változásokat követve - jelentős változások következtek be. Intézményünk igyekszik a szülők, és a gyermekek elvárásainak megfelelő szolgáltatást nyújtani a megfelelő törvényi szabályozás keretében.

Munkánk során legközvetlenebb viszonyba a tanulókkal és a kollégákkal kerülünk, de a tanulókkal való adekvát foglalkozásaink elengedhetetlen feltétele a szülőkkel való kapcsolattartás. A pedagógus és a szülő közötti egyenrangúságon alapuló partneri kapcsolat a pedagógiai munka alapvető eleme, amelynek alapja a közös cél: a tanulók érdekeit képviselni. Hogy ez a közös nevelés azonos elveken alapuljon, fontos a szülők és a pedagógusok összehangolt nevelői együttműködése.

Az értelmileg akadályozott és a speciális nevelési szükségletű autista gyermekek szüleivel a kapcsolattartás más alapokon nyugszik. A család és az iskola, óvoda együttműködése, a jó kapcsolat kialakítása fokozott igényként jelentkezik. A szülők és különösen az anya nehezen válik le gyermekéről, részese akar lenni életének az intézményes ellátásban is.

A gyermek fejlődése érdekében fontos, hogy a család és az iskola, óvoda egységes nevelési elveket képviseljen, ez elősegíti a szoros partneri kapcsolat kialakulását.

A szülők jogai:

- A szülőt megilleti a nevelési-oktatási intézmény megválasztásának joga.
- A szülő joga, hogy megismerje az intézmény pedagógiai programját, házirendjét, és tájékoztatást kapjon az abban foglaltakról.
- Tájékozódjon a következő tanévre szükséges tankönyvek, taneszközök felől.
- Gyermeke fejlődéséről, magaviseletéről, tanulmányi előmeneteléről rendszeresen részletes és érdemi tájékoztatást kapjon, a neveléshez tanácsokat és segítséget kérjen.
- Kezdeményezze a szülői szervezet létrehozását, közreműködjön annak tevékenységében.
- Részt vegyen a szülői szervezet és az iskolaszék szülői tagjainak megválasztásában.

A szülők kötelességei:

- Meg kell tennie minden tőle elvárható gyermeke fejlődése érdekében.
- Gondoskodnia kell gyermeke testi-lelki, értelmi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges feltételekről.
- Kísérje figyelemmel gyermeke fejlődését.
- Biztosítsa gyermeke óvodai nevelésének, tankötelezettségi kötelezettségének teljesítését.
- Rendszeresen kapcsolatot kell tartani a gyermekével foglalkozó pedagógusokkal.
- Kötelessége elősegítenie gyermekének a közösségbe való beilleszkedését, az iskola trendjének, a közösségi élet magatartási szabályainak elsajátítását.
- Tartsa tiszteletben az iskola tanárai, alkalmazottai és tanulói közösségének emberi méltóságát és jogait.

A kapcsolattartást determináló tényezők:

- A családi szociokulturális háttér minősége
- A Köznevelési Törvény előírásai
- A tantestület szakértelme és segítőkészsége a tanulók személyiségformálása érdekében

Mindkét fél érdeke, hogy a találkozások minél hatékonyabbak legyenek és a tanulók problémáira közösen találják meg a legjobb megoldást.

3. 5. 2. Szervezett, munkatervben meghatározott kapcsolattartási formák

Szülői értekezletek

Célja a szülők informálása:

- gyermekük előmeneteléről,
- az osztály aktuális problémáiról,
- az osztályban és iskolában jelentkező feladatokról,
- kibővített Iskolaszéki ülésekről,
- Szülői szervezeti team munkájáról
- a szülők és az iskola együttműködések lehetőségeiről és szükségességéről.

Iskolánk évente négy alkalommal tart szülői értekezletet: augusztus végén az intézménybe újonnan bekerülő gyermekek szüleinek, valamint szeptember, február és május hónapokban.

A leendő első osztályosok, illetve az új tanulók szüleinek a szorgalmi időszak megkezdése előtt tájékoztatót tartunk iskolánk rendjéről, az alapellátáshoz tartozó szociális juttatásokról és rendezzük az adminisztratív teendőket.

Iskolánk saját tanulóinkkal és szüleikkel közösen a XIII. kerület általános iskoláiban integráltan nevelt 7-8. osztályos tanulók és szülei számára az őszi időszakban pályaválasztási szülői értekezletet tart a szakképző és tanulóink számára reális pályaorientációt kínáló középfokú intézmények vezetőinek közreműködésével. A középfokú intézmények együttes meglátogatásának, nyílt napjainkon való részvétel lehetőségét is felkínáljuk számukra.

Fogadóóra

Az intézményi munkatervben meghatározott napokon fogadóórát tart az intézmény vezetője, helyettese, gyermekvédelmi felelőse és valamennyi pedagógusa.

A fogadóórák időpontjáról az üzenő füzetek segítségével minden alkalommal külön értesítést kapnak a szülők.

Lehetőséget jelent a szülők számára, hogy egyénileg információt kapjanak gyermekük előmenetelének, magatartásának alakulásáról, teljesítményéről.

Lehetőséget kínál a tanárok számára, hogy párbeszédet, pedagógiai konzultációt folytassanak a szülővel, közösen találjanak megoldást pedagógiai, családi, egyéb problémákra.

Szükség szerint, alkalmi egyeztetés után teremtünk módot a szülőnek és a gyermeknek a gyermekpszichiáterrel való konzultációs lehetőségre.

Nyílt órák, nyílt napok

Partnerközpontú tevékenységünk érdekében nyílt napokat szervezünk évente két alkalommal, - ősszel és tavasszal - hogy a szülőket az iskolai nevelő-oktató munka tényleges támogatására megnyerjük, ahol ők is megtapasztalhatják gyermekük teherbírását, reális képet alkotva ezáltal iskolai tevékenységükről. Különösen fontos, hogy az otthoni segítségnyújtásban – pedagógusi instrukciók segítségével – a tapasztaltakat alkalmazni tudják.

3. 5. 3. A nyitott iskola - A személyes kapcsolattartás folyamata

- „Nulladik”, rendhagyó szülői értekezlet a tanév megkezdése előtt., az osztályfőnök, a társtanítók a pedagógiai munkát segítők, a gyermekek és a szülők részvételével.
Cél: ismerkedés és a kölcsönös elvárások, és szokásrendszerek tisztázása, megkonzultálása
- A gyógypedagógus(ok) állapotmegismerést célzó mérései alapján a gyermek egyéni fejlesztési tervének ismertetése a szülővel. Szerződés-kötés az együttműködésről.
- Az egyéni fejlesztési tervben foglaltak megvalósulásáról és a tanuló haladásáról konzultáció a szülővel.
- A „Szülő – iskola együttműködési protokoll” részletei még kimunkálásra várnak, de a hatékony kooperáció alapfeltétele, hogy a tanév során legalább négy alkalommal célirányosan találkozzanak a felek.
- Minden év decemberében a „Fogyatékosok világnapja” alkalmából osztályfőnöki döntés alapján, maximum három szülő „Szülői partnerség”-díjban részesül.

Családlátogatás

A tanuló és a szülő megismerésének egyik leghatékonyabb módja a családlátogatás. Családjaink többségében az életvezetés az átlagostól lényegesen eltérő értékrendszerben működik. Ennek tapintatos ellensúlyozása is az iskolánkra vár nagyon sok esetben. Mindezt úgy próbáljuk megoldani, hogy a pedagógus nem hivatalos személyként, hanem mint együttműködő partner van jelen a látogatásokkor, ahol igyekszik bizalomkeltő légkörben a szülővel partnerként elfogadtatni magát és az iskola által kívánatosnak tartott értékeket, attitűdöket.

Célunk a családi szocializáció, a szülő indirekt módon való segítése személyiségi jogainak tiszteletbe tartásával:

- előzetes egyeztetés, az érintettek beleegyezése után valósul meg az osztályfőnök, társtanító és a gyermekvédelmi felelős vizitációja;
- csak rendkívüli esetben indokolt a bejelentés, egyeztetés nélküli családlátogatás.

Üzenetek

A tájékoztató füzet, az ellenőrző könyv és az üzenő füzet a szülőkkel való napi kapcsolattartást biztosítják, mely tartalmazza:

- a tanuló személyi adatait,
- a tanárok névsorát, fogadóórái idejét,
- az iskola értesítéseit,
- a szülő kérését,
- a tanulók érdemjegyeit,

Meghívók, program ismertetések, mindenkit érintő információk továbbítása az iskolavezetés által írt és sokszorosított levélben történik, amelyet az osztályfőnökök juttatnak el a szülői házhoz.

Rendkívüli esetekben telefonon, vagy levél útján értesítjük a szülőt.

3. 5. 4. Együttműködési lehetőségek és szükségletek

Az alább felsorolt intézményekkel való kapcsolataink céljainak és feladatainak, funkciójának főbb irányai:

- Intézményi Minőségirányítási Programunk végrehajtásához és továbbfejlesztéséhez szükséges partnerközpontú szemlélet kibontakoztatása, színtereinek tágítása, tapasztalatszerzés, az adott intézménnyel való kapcsolat szakmai indokainak konkretizálása és regisztrálása.
- Elégedettségi vizsgálatok az iskolahasználók körében

Szakmai szervezetek

- Fővárosi Pedagógiai Intézet
- Felsőoktatási intézmények gyakorlóhelyeként:
 - ELTE Bárczi Gusztáv GyPTK kar
 - Nyugat-Magyarországi Egyetem (Győr)
 - Kaposvári Egyetem Csokonai Vitéz Mihály Főiskolai Kar Gyógypedagógiai Tanszék
 - Vincotte Kft OKJ-s gyp. asszisztensi képzés
 - Oktáv Zrt OKJ-s gyp. asszisztensi képzés
 - Waldorf Középiskola szociális gyakorlat
- Frim Jakab Napköziotthon
- XIII. kerületi Rendőrkapitányság
- Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottságok
- Gyermek Ház
- OKI
- Nemzetközi Amerikai Iskola – Nagykovácsi
- Önfejlesztő Iskolák Országos Egyesülete
- Magyar Gyógypedagógusok Egyesülete
- Angyalföldi Gyermek és Ifjúsági Ház
- József Attila Általános Művelődési Központ

Civil szervezetek

- XIII. kerületi Vöröskereszt
- XIII. kerületi HÍD Családsegítő Központ
- XIII. kerületi Gyermekjóléti Szolgálat
- XIII. kerület Ifjúsági Információs és Tanácsadó Iroda

Társintézmények

- Pannónia Általános Iskola (integráció kéttanáros modellben)
- Mindazon óvodák, általános iskolák és középiskolák köre, ahol utazó gyógypedagógusaink és logopédusaink dolgoznak.
- Aktuális pályázatok, és/vagy szakmai együttműködések a fővárosi egységes gyógypedagógiai módszertani intézményekkel
- Hasonló körülmények között működő társintézmények aktuális oktatáspolitikai feladatokhoz kapcsolódó szakmai kihívásainak együttes megoldása (szervezeti kultúra fejlesztése, a helyi minőségfogalom kialakítása, a sajátos nevelési igényű tanulók együttnevelésének támogatása,
- Másrészt kulturális találkozók, versenyek, vetélkedők, kiállítások szervezése gyerekeink számára, ezzel is szélesítve a társadalmi beilleszkedésükhöz szükséges lehetőségek körét.

3. 6. Az iskola hagyományai - Ünnepek, rendezvények, programok

Hagyományteremtésünk szintén speciális, igazodik tanulóink értelmi képességeihez és szükségleteihez.

Rendezvények

- **Állami és egyházi ünnepek**
 - Aradi vértanúk napja
 - 1956. október 23.
 - Mikulás
 - Karácsony
 - 1848. március 15.

- **Tanévhez kötött iskolai ünnepek, rendezvények**
 - Tanévnyitó
 - Prizma napok
 - Farsang
 - Helyi kulturális szemle
 - Helyi komplex tanulmányi vetélkedő
 - Anyák napja
 - Gyermeknap
 - Ballagás
 - Tanévzáró.

- **Tantárgyi tartalmakhoz kapcsolódó hagyományok, versenyek**
 - osztálytisztaság-, dekoráció verseny
 - témacentrikus rajzversenyek
 - kiállítás a gyermekek által készített munkákból
 - szavalóverseny
 - sportversenyek
 - játékos vetélkedők
 - környezettudatosság
 - papírgyűjtés
 - hulladékból készült „műalkotások”
 - kertgondozás
 - madáretetők gondozása

- **Táborok**
 - A tanulók szabad választásuk és szüleik írásos egyetértése alapján a napi munka befejezését követően részt vehetnek érdeklődésüknek megfelelően szakköri foglalkozásokon, sport rendezvényeken.
 - nyári bentlakásos táborok,
 - nyári bejáró tábor (Petőfi tábor),
 - erdei iskolák (összel, tavasszal).

- **Szervezeti hagyományok**

- „Örökös Prizmatag” elismerésben részesülhet iskolánk egy-egy emblematiszus személyisége
- Minden évben (december 2-4.) a „Fogyatékosok világnapja” alkalmából innovatív szakmai tartalmú konferencia keretében „Prizma Napokat” szervezünk. Ekkor kerül sor a „Szülői partnerség” és az „Integrációs díj” átadására is. Ez utóbbit a többségi integráló óvodák, vagy iskolák olyan pedagógusai kapják, akik szakmai és emberi kvalitásaikkal kiemelkedően segítik sajátos nevelési igényű gyermekeket.
- Szervezeti hagyományaink alappillére az őszi és a tavaszi nevelési értekezlet, valamint a szakmai munkaközösségek esztmegbeszélései.
- Főiskolai hallgatók szakmai gyakorlatának biztosítása.

- **Megemlékezés a jeles napokról**

Január 22.	A Magyar Kultúra Napja
Április 07.	Egészségügyi Világnap
Április 11.	Költészet Napja
Április 18.	Műemlékvédelmi Világnap
Április 22.	Föld Napja
Május 10.	Madarak és fák Napja
Június 05.	Környezetvédelmi Világnap
Szeptember 23.	Takarítási Világnap
Október 01.	Zenei Világnap
Október 04.	Állatok Világnapja
Október 08.	Madárfigyelő Világnap
Október 10.	Lelki Egészség Napja
Október 21.	Földünkért Világnap
Október 31.	Takarékossági Világnap

Környezeti- és egészségnevelési program

4. Környezet- és egészségnevelési program

4. 1. Az iskola környezeti nevelési hitvallása – jövőkép

A kulcskompetenciák – kiváltképp a szociális és állampolgári kompetencia – fejlesztése és karbantartása elképzelhetetlen az egészség – és környezettudatos magatartásformák kialakítása nélkül. Mivel az iskolai környezeti nevelés olyan pedagógiai folyamat, amelynek során a gyermekeket környezetük megismerésére készítjük fel, ezért e folyamatban preferált szerepet kap a tapasztalatszerzés és annak feldolgozására irányuló tevékenység, az élő és élettelen természet, valamint az épített környezet értékeit is figyelembe vevő cselekvés, aktivitás.

Nevelési programunk nem szorítkozik magára az effektív környezeti problémák megoldására, azaz nem csak az iskola sikeres környezeti nevelési munkájának zálogaként jött létre, hanem nagymértékben szeretne tudatosan hozzájárulni a közösség egyéb célkitűzéseinek megvalósításához is. Olyan hipotézissel és céllal készült, hogy a jogszabályokkal összhangban lévő, a mindenkori pedagógiai munkához használt eszközzé válhasson.

A sajátos nevelési szükségleteket természetes és hatékony módon kivitelezhető helyzetekre újabb interakciókat kínáló kapcsolatokat jelent.

Olyan kapcsolatrendszerre gondolunk, amely segít:

- az ember és kultúrája relációit, az ember és az őt körülvevő biofizikai környezet sokrétűségét megérezni, és az érzékelési kapcsolatokon átértelmezni,
- megértésükhöz, értékelésükhöz szükséges készségek, hozzáállás, technikák kifejlesztésében, továbbá hatást gyakorol a szűkebb és a tágabb környezet minőségét érintő döntéshozatalra is – a tágabb értelemben vett viselkedésmód kialakítására.

Környezeti nevelési hitvallásunk:

- Az iskola diákjaira és háttérükre odafigyelő, számukra biztonságot nyújtó légkörben olyan tanulókat neveljünk, akik, ha nem is a kognitív képességeik talaján, hanem az érzelmi intelligencia fejlesztésére építve képessé válnak a tudatos fogyasztói attitűd szellemében cselekedni.
- Érzelmi biztonságban, aktivitásukra, kooperációjukra alapozva szeretnénk gyermekeinket alkalmassá tenni a változások megérzésére és megértésére, összefüggéseik kutatására és felfogására, valamint a hozzájuk való alkalmazkodásra. Legyenek képesek másokkal összefogva pozitív változásokat előidézni, de legalább a rombolókat elkerülni.
- A kulturális sokféleség ne zavartságot, talajvesztettséget jelentsen számukra, hanem szellemi-lelki épülésüket szolgálja, gazdagítsa életüket.

4. 2. A környezeti és egészségnevelési program elkészítésének alapjai

Az alapelveket szabályozó jogi háttér

Valamennyi nemzetközi előzmény tapasztalatait magába foglaló ENSZ határozat (2002. 12. 20.) a 2004-2014 közötti évtizedet a Fenntarthatóságra nevelés évtizedének nyilvánította. E szerint a nemzetközi közösség egy egész évtizedet szán arra, hogy a nevelés minden szintjét és formáját – így a speciális pedagógiáit is áthassák a fenntarthatóság, a környezet-és egészségvédelem alapértékei. E cél elérését kívánjuk mi is szolgálni a magunk sajátos lehetőségei között pedagógiai programunk kiegészítésével.

A közoktatási célok figyelembe vétele

- Az élethosszig tartó tanulás megalapozása a kulcskompetenciák fejlesztése révén.
- Az oktatási esélyegyenlőtlenségek mérséklése.
- Az oktatás minőségének fejlesztése.
- Az információs és kommunikációs technikák (IKT) fejlesztése.
- A pedagógus mesterség fejlődésének támogatása.

4. 3. Helyzetkép és helyzetelemzés

4. 3. 1. Az iskola működési környezete

A nevelésnek otthont adó épület városszerkezeti és közlekedési vonatkozásban meghatározó, a kerületet hosszanti irányban átszelő, igen forgalmas Váci út és a Róbert Károly körút kereszteződésében üzemel. Az előbbi, dupla közlekedési sávjával a földszinti ablakainktól 3 méterre és az emeletiekkel egy szinten 6-8 méter távolságban futó felüljáró ontja a benzingőzt, és zajával (különösen nyitott ablakok mellett) zavarja a munkát. Ebben a környezetben csak virtuális dolog az osztálytermek szellőztetése.

Ezen adottságoknak tehát, főleg a negatívumai használhatók fel a környezettudatos magatartás formálására: légszennyezés, zajártalom.

Nyilvánvaló viszont, hogy elkeseredésünkben nem téveszthetjük szem elől a helyzetből adódó előnyt sem, mint például a metróvonal közelsége és a hozzá kapcsolódó gyors közlekedési lehetőség. Ez utóbbi lehet a kettő, a környezeti nevelést meghatározó tényezők ellentmondásainak feloldásaként alkalmazzunk.

Abból a szemléleti problémából kiindulva ugyanis, hogy az iskolai élet környezettudatossá alakítása közügy, és nem csupán az épületében élők, hanem a környékén, a közigazgatásilag közös térben élők közös ügye a légszennyezés és a zajártalom környezetkárosító tevékenységként jelentkezik, másfelől szükségszerű és hasznos tevékenység a főváros egésze szempontjából.

Nyilvánvaló feladatunk, hogy ebben az ellentmondásos helyzetben adekvát, és a legpozitívabb attitűdöt alakítsuk ki munkatársainkban és a gyermekekben egyaránt.

Egyrészt meg kell tanulnunk a negatív adottságok pozitívumaira való építést, másrészt a gyerekek egészségnevelésére való hivatkozása mellett a „közügyre” építve meg kell keresnünk és teremtenünk az említett rizikófaktorok csökkentésének lehetőségeit. Ez nagyon sok, a programban később körvonalazott, belső munkát és attitűdváltást, de kapcsolataink kiszélesítésével egyben a fenntartó a fentiekben vázolt helyzethez való konkrét anyagi segítségét is feltételezi.

Az iskola épülete (a Lomb utca 20 szám alatti épület is) a század elején épült, amikor még sem felüljáró sem az egy szinten mozgó forgalom nem zavarhatta az akkori nevelő munkát ilyen mértékben, mint napjainkban. A fentiekben vázolt tények erősen befolyásolják környezeti nevelési munkánk tartalmát, lehetőségeit és irányait egyaránt.

A fenntartói támogató attitűd következtében:

- A korábbi több helyre szétszortott gyógypedagógiai munka ma már két helyre koncentrálódik.
- Két lépcsőben a teljes körű belső felújítás történt főépületünkben, ezt a Lomb utca rekonstrukciója követte.
- A Lomb utcai épület neveltjeinkhez igazodó, korszerű, speciálisan felépített, esztétikus kivitelezésű plasztikusan zárt területté alakult át.
- A közelmúltban a szomszéd (Kassák Lajos Gimnázium) iskolával közös, a Váci úti főépület mögötti udvarból leválasztott két terület ugyancsak megújult. A természetes anyagokból /fa, kenderkötél/ készült létesítmények alatt 50 cm-es mélységben faforgács aljzat biztosítja a balesetmentességet. E két terület is méltó esztétikai környezetet nyújt gyermekeink játékához.

- A teljes körű felújítás keretében korszerűbbé vált a világítás és a gyermeki igényekhez és kooperatív munkákhoz igazodó mobilizálható iskolabútor került a tantermekbe, esztétikai és higiéniai szempontból kifogástalan ebédlőben étkezhetnek a gyerekek és felnőttek egyaránt.
- Bővült a testnevelés szertár készlete, a komplex fejlesztést szolgáló kézműves műhelyek és tankonyha felszereltsége.
- Elmondható, hogy az egész iskolabelső a környezeti és egészségnevelés méltó színterévé vált.

4. 3. 2. Az iskolai környezet humán értékei

- Bár nem egységesen, de a tantestület egésze, sőt valamennyi alkalmazott, a maga helyén preferált témaként kezeli a környezeti nevelést. Ezt a gyermekeink szociokulturális hátrányai és sajátos szükségletei miatt elengedhetetlen.
- Néhány kollégánk a saját osztályán túl az egész közösséget érintve és ellátva, szervez személyes kapcsolatait, pályázatok, kerületi programok ismerete révén programokat, motiválva ezzel a többieket.
- Rendszeres és szinte az egész Foglalkoztató tagozatot felölelő nyári program a XIII. kerületi Vöröskereszt segítségével szervezett boglárlellel táboroztatás.
- Minden tanévben kihasználjuk az évi egy alkalommal ingyenes Fővárosi Növény-és Állatkert látogatás lehetőségét.
- Gyűjtési akcióink rendezésre, egységesítésre és összefogottságra szorulnak: papírgyűjtés, gesztenyeszedés, a természet által elengedett dolgok gyűjtése (kavics, gyökér, fakéreg, virág, levél, stb.) dekorációs céllal.

A ránk bízott minden tekintetben hátrányos helyzetű gyermekek szocializációjának érdekében tudatosabban, szervezettebben kell nyitnunk a világ felé a már komoly múltra visszatekintő integrációs munkánk mellett is.

Néhány gondolat a humán erőforrásokról:

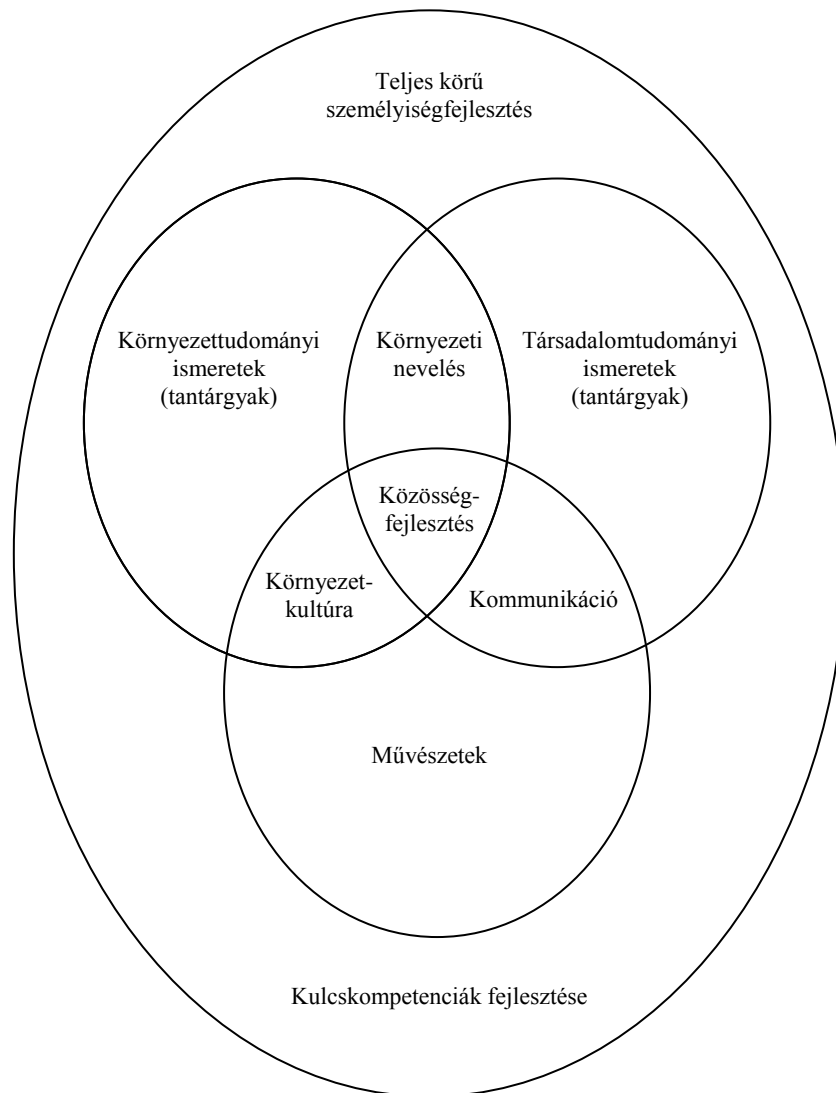
- Minden munkaközösség preferálja a környezeti nevelést, mindennapi gyakorlatunk jó hagyományokra épül. Ezeket a HPP többszöri megújulásának folyamatában rendszerbe kell foglalnunk.
- A kollégák tanmeneteinek és óravázlatainak integráns része a környezet-és egészségvédelem.
- A munkaközösségek a gyermekvédelmi felelős irányításával rendszeres esetmegbeszéléseket tartanak segítő szakemberek bevonásával.
- A környezeti nevelési program összeállításának felkészülési időszakában három belső továbbképzés keretében alakult ki közös stratégiánk, melyet egy kérdőíves felmérés előzött meg. Ezek értékelése vonalán építkeztünk.
- Nevelőink tantárgycsoportos formában, mindenki a maga területén – különböző intenzitással – de tematikusan foglalkozik a környezeti és egészségneveléshez kötődő tartalmak feldolgozásával.
- Több kollégánk szenzitív környezetpedagógiai, egészségnevelési és drámapedagógiai posztgraduális továbbképzésen, valamint mentálhigiénés szakképzésben vett részt, többen hasonló tréningekre járnak. Mindenki nyitott a továbbtanulásra és az önképzésre egyaránt.
- Az iskolavezetés a minőségi munka részeként kezeli a környezettudatosságra nevelési tevékenységet. Rendszeresen figyelemmel kíséri a pályázatokat és mobilizálja a közösséget pályázatok írására és továbbképzési programokban való részvételre. A pedagógiai tudatosságról tartósan bizonyosságot tett kollégák minden innovatív kezdeményezését támogatja az iskolavezetés.

4. 4. Értékek és alapelvek

„Ép testben ép lélek, ép környezetben ép élet.”

- A program összeállításakor a világ totalitásából indultunk ki, abból a tényből, hogy a környezet, amelyben élünk, megbonthatatlan egységet alkot. A levegő, a víz, a föld együttesen a bioszférát alkotják, amelyben közöttük állandó kölcsönhatás (energiaáramlás) folyik. Közös tulajdonságuk, hogy életet hordoznak, életfeltételeket biztosítanak, élőhelyül szolgálnak.
- Ebben a rendszerben egy láncszem maga az ember is, aki a fentiekre alapozva alkotta meg ökológiai szemléletét, amely alatt mi élőlény és életközpontságot értünk, benne az ember felelősségével.
- Hisszük, hogy a természet részeként élő ember csúcstechnikát alkotott, a környezeti problémák mégsem oldhatók meg csupán technikai eszközökkel és módszerekkel, mert a természet szabályait, ritmusát figyelmen kívül hagyva szembehelyezkedhet a természeti törvényekkel.
- A fentiekre alapozva a környezetvédelem és természetvédelem fogalmát, tárgykörét nem választjuk szét, mivel a környezet magába foglalja a természeti és épített környezetet egyaránt, amelyben a víz, a levegő, a talaj, a táj védelme képviseli az emberrel együtt az élővilág védelmét, s az ember érdekében az általa alkotott környezetet is. (pl.: műemlékvédelem)
- Az iskolai környezetben evidens a környezetvédelem fogalma, makro-rendszerben mégis a környezetgazdálkodás irányába hajlik szemléletünk: az ember saját maga hasznára gazdálkodik, csak a legszükségesebb mértékben avatkozik a természet rendjébe, főképp nem zsákmányolja ki azt.
- A természet védelmén az élő és élettelen természet alkotórészeinek – amelyek egyaránt jelentősek – természetes állapotukban és természetes változásukban való megőrzését, szükség szerint helyreállítását értjük, amely az emberi léthez szükséges optimális környezet fenntartását szolgálja. Mindezt nem tudományként, hanem tevékenységként fogjuk fel, a cselekvésre helyezve a hangsúlyt.
- A környezeti nevelés keresztntantervi tartalmakat közvetít, ezért el kell fogadnunk interdiszciplináris jellegét. Tantervünk minden részletébe integrálódik, amely a tanulásszervezés, a metodikai kultúra megújulását és alkalmazását feltételezi. Tantestületi kompetencia alapján megfogalmazzuk, hogy a környezeti nevelés minden iskolai alkalmazott (a maga helyére vonatkozó funkcióival), minden tantárgy, minden foglalkozás és együttlét közös feladata.
- Önfejlesztő iskolának tekintve magunkat, a környezeti nevelést, a fenti szempontok értelmezésével a tanulás fejlesztésének egyik eszközeként fogjuk fel.
- Fejlődéslelektani konzekvenciákra építve tudjuk, hogy a gyermek először nem elemez, hanem egészében ragadja meg a környezeti valóságot, ezért fejlesztésében a holisztikus nevelés kritériumait részesítjük előnyben.
- A környezeti nevelés tartalma napjainkban kiszélesedett, a fenntarthatóságra, az emberiség jövőjének biztosítására irányul, a fenntartható, egészséges életre.
- Ezt a tevékenységet és fejlődést egy élethosszig tartó folyamatként értelmezve, olyan rendszerben gondolkodunk, amelyben mindig, minden mindennel összefügg valamiképpen. Ennek alapján a fenntarthatóság pedagógiájának három komponense:
 - környezet – (egészség),
 - gazdálkodás – (gazdasági szféra),
 - társadalom – (politikai szféra) egyetlen, egymással szorosan összefüggő rendszert alkot.

E rendszerszerű megközelítéssel a környezeti nevelés iskolai gyakorlatában harmonikusan kell ötvöződnie a környezettudományi és társadalomtudományi ismereteknek. S ezek áthatják a személyiségfejlesztő nevelés napi gyakorlatát. *Lásd az alábbi nevelési modellt!*

Az intézményünkben folyó környezeti nevelés alapelvei:

- Környezetünkben (az ember mellett) minden élőlény jólétének és fejlődésének önmagáért és önmagában való értéke van, független attól, hogy hasznos-e az ember számára vagy sem.
- Az embernek nincs joga pusztítani ezt a sokszínű környezetet, hacsak nem alapvető szükségletet elégít ki vele, - egyéni felelősség elvének figyelembevétele.
- Minden gyermeknek biztosítani kívánjuk a környezeti neveléshez kapcsolódó jogokat a tanulók korára, képességére, viselkedésére, etnikai hovatartozására stb. vonatkozó legkisebb diszkrimináció nélkül.
- Ezzel együtt az „én”-től kiindulva a „társ”-ra irányítva a figyelmet, minden gyermeknek legyen személyes kötelessége felismerni és tiszteletben tartani a másik személyes érdekeit és szükségleteit.
- Preferáljuk az interakciós tevékenység elvét, az élményszerző, felfedeztető, mozgást is biztosító, minden gyermek egyénisége számára fontos lehetőségek megkeresését, amely nélkül környezetünk tiszteletére, védelmének fontosságára, környezettudatos attitűdök kialakítására nevelni lehetetlen.
- A fenntartható fejlődés elmélete és gyakorlata csak a természet, a társadalom és a gazdaság harmóniáján alapulhat.

4. 5. Az alapelvek realizálását segítő célok, feladatok, tartalmak, módszerek, eljárások és tevékenységek

4. 5. 1. Általános, hosszú távú célok és feladatok

- A már megteremtett környezetbarát iskola továbbfejlesztése a környezeti felelősség gyermekközpontú megközelítése révén.
- A környezettudatos magatartás és életvitel kialakulásának segítése a fenntartható fejlődés érdekében.
- Kialakítani a környezet ismeretein és személyes felelősségen alapuló környezettudatos attitűdöt, amely a tanulók életvitelének alapjául szolgál majd.
- A természeti és épített környezet állapota iránti érzékenység kialakítása.
- Az általános célokra vonatkozó érték-és szokásrendszer érzelmi, értelmi, esztétikai és erkölcsi megalapozása.
- Az ökológiai gondolkozásmód fejlesztése, rendszerszemléletre nevelés.
- Az állampolgári felelősség érzetének felébresztése a környezet és az egészség összefüggéseinek folyamatos feltárása.
- A valódi életminőség és a fogyasztói társadalom relációinak kritikus szemlélete.
- Az egészséges életmód megalapozása, fogyasztóvédelemi ismeretek és gyakorlat nyújtása. Az életminőséget valóban szolgáló fogyasztási szokások kialakítása.
- A természeti és épített környezet szeretetének, védelmének értékei iránti felelős magatartásának kialakítása, a sokféleség megőrzése iránti igény és akarat formálása. Környezettudomány alapjainak megteremtése.
- Globális célok, feladatok felismertetése a lokális gyakorlatban, az ok-okozati összefüggések folyamatos kutatására való készítés, saját élményekkel és cselekvéses helyzetekkel.
- Lehetőségteremtés a környezet több nézőpontjából való vizsgálatára.

4. 5. 2. Rövid távú célok, feladatok, tevékenységek, sikerkritériumok

Rövid távú célok	Feladatok – tevékenységek	Sikerkritériumok
A környezeti nevelés az oktatás valamennyi területén jelenjen meg.	<ul style="list-style-type: none"> A helyi tantervben műveltségi területenként, majd a tanmenetekben megjelenítjük a konkrét feladatokat és az alkalmazni kívánt módszereket - a meglévők egyénenkénti (nevelőnként) kiegészítése. Környezetvédelemmel kapcsolatos állampolgári felelősség, jog és kötelesség ismerveinek beépítése a helyi tantervbe. 	<p>Az iskolai élet egészét átfogó környezeti nevelés valósul meg:</p> <ul style="list-style-type: none"> átdolgozott tanmenetek a környezeti nevelési tartalmak tudatossága változatosabb a fejlődéslélektani konzekvenciákra épített tanítási, tanulást segítő eljárások megjelenése a gyakorlatban iskolánk hozzájárulása a kerület egységes környezeti neveléséhez.
A tantárgyközi kapcsolatok erősítése az összetartozó ismeretek egységben láttatása érdekében – tantárgyi integráció a sérült gyermekek perszeverációjának, szegmentumokban való gondolkodásának csökkentésére.	<ul style="list-style-type: none"> A korábban feltérképezett ún. integrálható témakörök tudatos összekapcsolása. Integrációs metodikai szemlélet kialakítása, önképzés és belső továbbképzések, módszertani ötletbörze. A projektekből való gondolkodás kiterjesztése. 	<ul style="list-style-type: none"> A tantárgyakban széttagolt ismeretek rendszerszemlélettel való összekapcsolása. A kulcskompetenciák fejlődése. Erősödik a tanulóknál a világ totalitásának élménye. A tanulók aktívabban vesznek részt a tanulásban, mert érdekeltek benne. Nő a pedagógiai tudatosság.
A szépen felújított iskola tisztaságának megőrzése.	<ul style="list-style-type: none"> A diákönkormányzattól egy ellenőrző – értékelő csoport megszervezése. Próbálkozás a szelektív hulladékgyűjtés megszervezésével. Bekapcsolódás a kerület őszi nagytakarítási rendszerébe. 	<ul style="list-style-type: none"> Javul az iskola tisztasága. A szelektív hulladékgyűjtés megvalósulása. Csökken az elszállított szemét mennyisége (papírhulladék-gyűjtés, újrahasznosítás). Javul a tanulók környezettudatossága Az információáramlás stabilizálásával együtt erősödik a gyerekek és felnőttek közötti jó kapcsolat.

Rövid távú célok	Feladatok – tevékenységek	Sikerkritériumok
<p>Takarékoskodás a vízzel, villannyal, étellel, stb.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Adatok összehasonlítása a fogyasztásról és számlákról. • Következtetések levonása és közlése az iskolai információ rendszerében. • Az étkezési szokásrend felülvizsgálata (többször, keveset merni), maradékok (kifli) hazaküldése. • Csöpögő vízcsapok elzárása és égve felejtett villanyok leoltása. • Az étkezések utáni elpakolás rendjének egységes megfogalmazása és gyakorlata. • Az evőeszközök rendbe és rendszerbe kerülnek a mosogatóba és ezáltal segítenek a gyermekek a konyhai dolgozóknak. 	<ul style="list-style-type: none"> • Észrevehetően csökken az iskola villanyszámlája. • Az étel megbecsültsége nő, csökken a kidobott maradék. • Előrelátási szemlélet alakulása.
<p>Esztétikus „otthon építése” az osztálytermekben és minden helyiségben, ahol az együttlétek vannak. A szépen felújított iskola állagának óvása.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Az osztálytermek otthonosságának kialakítása. • A rongálók felelősségre vonása drámapedagógiai módszerek alkalmazásával. • Statisztikakészítés (és eredményeinek közreadása az iskola információs rendszerében) az építő és rongáló tevékenységről. • Az iskola folyamatos „zöldítése”. 	<ul style="list-style-type: none"> • Javul az iskolai légkör, a gyermekek kötődése. A saját maguk is alkotta környezetben otthon érzik magukat. • Csökken a rongálók, nő az építő kezdeményezések száma.
<p>A környezetbarát elemekkel, pihenővel ellátott két játszókert környezettudatos és környezetkímélő használatára szoktatás, a fenntarthatóság figyelembevételével.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • A játszókertek osztályközösségekre és egyénekre lebontott gondozása és karbantartásában való segítése. • Szenzitív környezetpedagógiai módszerek alkalmazása. • A faültetési akció felelevenítése. • Videofelvétel, fotók, fogalmazások készítése az akciókról. 	<ul style="list-style-type: none"> • A gyermekek jobban magukénak tudják majd a játszókertet. • Csökken benne a szemét és kevesebb lesz a rongált darab. • Fejlődik az időszemléletük. • Gondolnak az utánuk következő társaikra. • Nő érzelmi kötődésük.

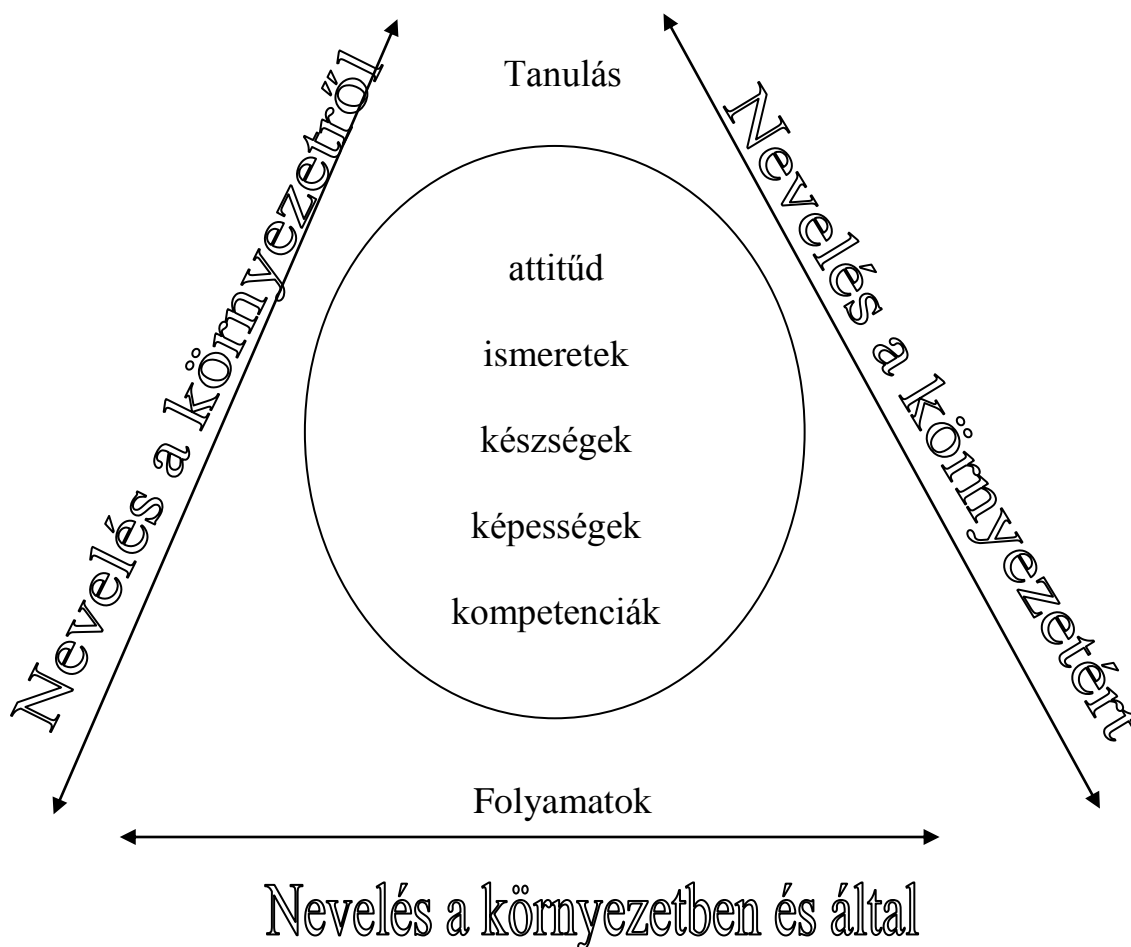
Rövid távú célok	Feladatok – tevékenységek	Sikerkritériumok
<p>A tanulók jobban ismerjék meg szűkebb környezetük egészségügyi vonatkozásait.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Az iskolaorvosi rendelés időpontjának ismerete. A védőnővel és az iskolaorvossal való szorosabb, ember közelebbi kapcsolatra való törekvés. • Az iskola mellékhelyiségeinek rendben tartása tanuló részvétellel. • Védnökségvállalás. 	<ul style="list-style-type: none"> • Élővé válik a kapcsolat az iskola szemléletével. Az egészséges életmód fogalmának bővülése. • Fejlődik az iskolai mosdók, öltözők használatának igényessége.
<p>A tanulók ismerjék meg jobban belső szűk környezetük után a kerületben:</p> <ul style="list-style-type: none"> • közelebbi, • távolabbi környezetüket és lakóhelyüket, azok természeti és épített értékeit, múltjával és a jövő lehetőségeivel együtt, • kövessék nyomon kerületünk fejlődését, változásait. 	<ul style="list-style-type: none"> • A hagyományos tanulmányi séták és kirándulások felmenő rendszerének konszenzuson való kidolgozása környezettudatos aspektusainak bővítésével (pl. témanap, projekt). • Bekapcsolódás a kerület jeles napi rendezvényeibe vagy ezek berken belüli megteremtése (J.A. napok, FÖLD napi rendezvények). • A környezeti neveléssel foglalkozó munkaközösség, a téma gondozásáért felelős un. koordinátor személyének szükségességére vonatkozó elképzelések megvitatása a tantestületben és ezek konzekvenciáinak felhasználása a feladatok elosztásában. • A XIII. kerületi önkormányzat környezetvédelmi szervezetével (Sima Út Kft, Környezetvédelem KHT, Kerületfejlesztési és Környezetvédelmi Bizottság). • Az Angyalföldi helytörténeti gyűjtemény szervezetével stb. való kapcsolat rendszeressé tétele. Kerületi térkép, helytörténeti füzetek beszerzése és felhasználása. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ha ismerik a gyermekek a környezetüket, jobban kötődnek hozzá. • A gyerekkor szakaszaihoz kötődő romantikus keretben történt szervezések növelik a biztonságérzetet. • Szervezettebbé, tudatosabbá és konkrétabbá válik környezeti nevelésük. • Fejlődik a tanulók időbeli és térbeli tájékozottsága, közlekedésbiztonsága. • Bővül a lehetőségünk a társadalmi és természeti környezet kölcsönhatásainak vizsgálatára. • Nő a valóság észlelésének realitása.

Rövid távú célok	Feladatok – tevékenységek	Sikerkritériumok
<p>Legyenek a tanulók környezetük, szülőföldjük védelmezői.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • „Örökbefogadási akció”. Egy-egy fa, terület, játszótéri szobor, Dunapartszakasz, Rákospatak-partszakasz, állatkerti állat, ligeti fészek feletti védnökség vállalása, (téli madáretetés) amihez rendszeresen visszajönnek, gondozzák, figyelik a változásait és az emberek attitűdjeit. 	<ul style="list-style-type: none"> • Változik az osztályközösség osztálykultúrája és morálja. • Osztályfőnöki órákon, beszélgetéseken, kirándulásokon, egyre többször téma a szülőföld természeti és kulturális értékei. • A tanuló kötődik a környezetének egy darabjához és ezen keresztül átérzi megóvásának fontosságát.
<p>Az iskola dolgozói (nevelők, fizikai és adminisztratív dolgozók együtt) és a szülők személyes példájukkal legyenek a környezet tudatos életvitel hiteles terjesztői.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Továbbképzések, klubok, fórumok tartása az adott témában. • A belső szakmai műhely kereteinek bővítése a környezeti nevelés témáival és feladataival. • Az iskolai hagyománykör bővítése a környezeti neveléshez kapcsolódó jeles napok megünneplésével. 	<ul style="list-style-type: none"> • Bővül a felnőttek környezeti neveléshez kapcsolódó ismerethálózata és rendelkeznek azokkal a szakmai hozzáértéssel, személyiségvonásokkal, amelyek a környezettudatosság alakítása során mintaként szolgálnak. • Egyre több nevelő és szülő, civil szervezet kapcsolódik az iskolai környezeti neveléshez.

Közös feladunk a környezetre vonatkozó iskolai nevelés megoldásában az alábbi vezérfonal követése:

- Nevelés a környezetről – információk felhalmozására irányul, főleg értelmi jellegű tevékenység.
- A környezetben nevelés:
 - a tanulás hatékonyabbá tétele érdekében a felfedezés- vizsgálódás színtere a környezet,
 - forráslehetőség, mint életszerű feldolgozás.
- A környezetért nevelés, melynek során a megóvásra kerül a hangsúly, a készségek és ismerete egyszerű elsajátításán túl a viselkedést befolyásoló értékrend alakul ki (környezeti erkölcs).

A környezeti nevelés összefüggő részeleleit ábrázoló diagramm

4. 5. 3. Tanulásszervezési és tartalmi keretek

4. 5. 3. 1. A helyi értékek és problémák megjelenése a tanórai tevékenységben

A helyzetelemzésnél feltárt környezeti adottságok és problémák konzekvenciáit beépítjük a helyi tanterv tantárgyakban szétagolt aktuális környezeti nevelési témáihoz, esetenként (kb. 10 óra keretében) az osztályfőnöki órákon a hagyományos és nem hagyományos tanórai keretek között dolgozzuk fel.

Ezekhez ad segítséget az alábbi felsorolás:

1. A XIII. kerület, Angyalföld földrajzi és (geológiai) adottságai

- Duna-part néhány km hosszan, keleti partján közvetlenül a Rákos-patak síkságán Angyalföld.
- A Duna jobb partján Buda, a maga hegyeivel, barlangjaival, kirándulólhelyeivel.
- A Duna közeli szigetei:
 - A Kulturális Örökség részét képező Margitsziget, mint idegenforgalmi nevezetesség, természeti képződmény, történelmi és kulturális színhely.
 - Népsziget a Téli kikötővel.
 - Óbudai-sziget (rég hajógyár és pihenőhely).
 - A Rákos-patak és torkolta a Foka öböllel.
- A Duna partjának változatossága a közvetlen környezettel (üzemek, szállítás a Dunán).

2. Történelmi vonatkozások

- Rákos mezeje (a török időkben és Hunyadi Mátyás királlyá választásakor, majd az 1848-as forradalom kitörésekor).
- A Margitsziget Domonkos Apáca Rend romjai IV. Béla idejéből.
- A Duna budai oldalán lévő római kori emlékek és távolabb Aquincum.

3. A fentiekhez kapcsolódó ökológiai problémák

- Városfejlődés, ipartelepítés és a vele járó problémák (lég-és vízszennyezés).
- Elhanyagolt szemetes területek a Duna-parton.
- Tranzit helyzet: a kerületet keresztben átívelő Váci és Róbert Károly körút.

A természeti környezet vizsgálata a fentiekén túl a kerületben található játszóterek, parkok a szomszédos Városliget (madár les, „a városi fák örömei, bánatai” stb.).

4. Az épített környezet tanulmányozása

- A városkép alakulásának nyomon követése.
- Budapest XIII. kerület Közterületi Arculati Kézi Könyvének és a helytörténeti kiadványok tanulmányozása (pl. kerületünk hajdan és ma).
- A város fényei.
- Jellegzetes közlekedés (metró vonala).
- Gyermekekre különböző szempontból veszélyes frekvenciált helyek.

5. Környezetvédelmi és felfedezési akciók

- Játszóterek, parkok, gondozása, védnöksége.
- Térképkészítés: tanösvények kijelölése (a térképen is), minden évszakban való átjárása, a tanulók lakhelyének jelzései a térképen különböző színű zászlócskákkal,

majd ezek évfolyamonkénti bővítése (iskola, színházak, egészségügyi intézmények, rendőrség, üzemek stb.).

- A helyi névalkotás vizsgálata, az utcák, terek, épületek nevében megjelenő természeti és történelmi háttér (pl. Janicsár utca, Déryné Köz, Dagály utca, Viza fogó, Árpád-híd, stb.).
- Elhanyagolt, szemetes területek jelzése a megfelelő szervek felé, segítségnyújtás felajánlása.
- Terepgyakorlatok, témanapok és témahetek.
- Speciális projektek (Margitsziget-projekt, Római elődeink nyomában vagy Pannónia-projekt).

6. Minden interakciós program lényege az egymásra utaltság, a közös felfedezés, kutatás, tevékenység és együttműködés, valamint az ezeket kiegészítő szabad romantikus játék együttes lehetőségének kialakítása.

7. A hagyományos tanórai foglalkozásoktól eltérő, környezethez illeszkedő, tanulásszervezési módok alkalmazását a tanórák tömbösítésével és a délutáni foglalkozásaink összevonásaival oldjuk meg.

4. 5. 3. 2. A tanórán kívüli foglalkozások lehetőségei, színterei és jellemzői

A foglalkozások gerincét a sokoldalú fejlesztést szolgáló módszerek és eljárások alkotják, a szociális - életviteli és környezeti kompetenciák, életpálya-építés és az IKT kompetenciák fejlesztésével.

A kompetencia alapú fejlesztésen belül alapvető jellemzője a komplexitás, mely

- tantárgyakon átívelő,
- kooperáción alapul,
- projekt jellegű,
- egy adott valós problémát sokoldalúan közelít meg,
- a természet és társadalom holisztikus vizsgálata jellemzi,
- kölcsönös kapcsolatot feltételez,
- sokféle tevékenységre ad lehetőséget, amelyből a gyermek válogathat,
- kapcsolatközpontú - egység felé visz,
- integrációt kíván,
- az ismeretek összekapcsolását igényli és feltételezi,
- további kutatásra ösztönöz,
- az értelem és érzelem egységén alapul,
- globális és komplementáris,
- rendszerező.

A foglalkozások lehetséges tevékenységei:

Terepen:

- erdei és táboriskola,
- tanulmányi kirándulás,
- akadályverseny,
- városismereti játék,
- tanösvény.

Játékok:

- szenzitív (érzékelést fejlesztő),
- szituációs,
- stimulációs,
- drámajáték.

Népi hagyományokra épített kézművesség

Akciók:

- környezeti, és környezetvédelmi vetélkedők,
- pályázatok,
- prizma újság szerkesztése,
- kiállítás rendezése,
- faültetés,
- interjú, gyűjtőmunka, kérdőív.

Modellezés

Látogatás:

- múzeumok (különös tekintettel a kerületi, helytörténeti múzeumra),
- állat- és botanikus kert,
- szennyvíztisztító,
- szeméttelep,
- tájvédelmi körzet,
- nemzeti park,
- vadaspark (pl. Budakeszi),
- helyi üzemek- falu-tanya.

Témanap, témahét: A környezethez fűződő jeles napok megünneplése, különböző keretek között (lásd az iskola hagyományi című fejezetet).

A környezeti nevelés jellegzetes módszerei:

- Kooperatív (együttműködő) tanulási technikák.
- Projekt módszer.
- Riport.
- Terep gyakorlati módszerek (térképkészítés), egyszerű megfigyelések, szemléltetés, rátaállítás, kutatás, gyűjtés).

Kreatív munkák: Szelektív hulladékgyűjtés, természetvédelmi és természetfenntartó munkák, madárvédelem, rekonstrukciós munkák.

Művészeti kifejezés: Például a természet által elengedett dolgokból, kompozíció, dekorációkészítés; szenzitív környezet pedagógiai elemek, amelyek vagy kiegészítései, vagy részei a fentieknek (érzékszervi érzékenyítés, ráhangolás); örömréning alkalmazása, amely nem konfliktuskezelő, nem traumákat gyógyító módszer, hanem az élet élvezetének gyakorlását segíti.

4. 6. Egészségnevelés

4. 6. 1. Egészségfelfogásunk

Az egészség-felfogásban hosszú ideig az orvostudományi modell által értelmezett negatív szemlélet volt az uralkodó, amely az egészséget a betegség, vagy egyéb kórállapot hiányának tekintette. Ennek utóhatása jelenleg is érvényesül.

A társadalomtudósok, valamint a keleti filozófiákból és orvoslásból integrált „holisztikus” szemlélet hatására új tényezők kerültek előtérbe, mint például a szociális tényezők.

Ennek köszönhetően az egészség pozitív definíciója vált irányadóvá, amely jólléti, közérzeti állapotra utal. A holisztikus világlátás nagy hangsúlyt kap, mely különböző dimenziók - egyéni, környezeti, szociális – sajátos hatásait, valamint egymással való kölcsönhatásait is figyelembe veszi.

A WHO (Egészségügyi Világszervezet) által megfogalmazott definíció az egészséget a társadalom és az egyén felől közelíti meg, és hangsúlyozza az egészség dinamikus és pozitív természetét. Az egészséget alapvető emberi jognak, „az élethez szükséges erőforrásnak” tekinti, amely egyben társadalmi befektetés is.

Ha változást kívánunk elérni, akkor még az ártalmakkal való találkozás előtt, a döntési szituációkat megelőzően kell segítséget nyújtanunk a legintenzívebb szocializációs időszakban, az általános iskolában eltöltött nyolc év során.

- Megismertetjük a rizikó mentesebb életformák előnyeit.
- A szükséges egyéni képességek és készségek kialakításával, interiorizációjával igyekszünk megkönnyíteni a választást.
- Tesszük mindezeket kognitív és emocionális elemek ráhatásával, annak ellenére, hogy tudatában vagyunk: a pozitív kimenetel nem automatikusan garantált.
- E munkában el kell nyernünk a család és az iskolai környezet támogatását.
- Személyközi viszonyok karbantartásának és ápolásának interiorizációja:
 - a harmonikus személyiségtől elválaszthatatlan a személyközi kapcsolatok kialakításában a konfliktusok kezelésében való jártasság,
 - a megfelelő önbizalom és szükségesség érzete,
 - a közösséghez tartozás biztonsága,
 - a párkapcsolatok alakításának képessége,
 - az önirányítás képessége,
 - felelősségérzet saját sorsának alakításáért.
 - Ismerjék fel az egészség érték voltát, többet törődjenek egészségükkel és mindehhez rendelkezzenek a szükséges információkkal és lehetőségekkel.

Ha az egyensúly felborul, a labilis személyiség kapaszkodót keres, és ideiglenesen talál is a „pótszerekekben”, pótcselekvésekben. A megfelelő prevenció tartalmát a fenti képességek, készségek és támogató környezet adják.

Az egészség egyrészt alapvető emberi jog, másrészt meghatározó személyi és társadalmi erőforrás, így biztos befektetés is a társadalom számára.

4. 6. 2. Az iskola szerepe az egészségnevelésben

Az egészségnevelés egyik színtere az iskola, de a szülői ház, a közvélemény és a tömegtájékoztatás is elvárja, hogy az iskola vállaljon fő szerepet ebben.

Elvi megfontolások:

- A tanköteles korú gyermekek hosszú éveken át látogatják az iskolát.
- A tanulók, főképpen az alapfokon, személyiségfejlődésük olyan periódusában vannak, mikor még érdemi hatás érhető el a későbbi ideálok, preferenciák kialakításában.
- Az iskola gyerekekre gyakorolt hatása több rétegű, komplex kommunikációs üzenetként fogható fel. Egyrészt a nyíltan megfogalmazott tananyag, másrészt a „rejtett tanterv”, az iskolai mindennapok hozadéka, amelyben a tárgyi környezet és az emberi viszonylatok minősége tükröződik. Ilyen értelemben az iskola az egészségtámogató magatartásmódok kialakulásának folyamatában a szocializáció és a primer prevenció kitüntetett színtere.
- Az iskola, mint társadalmi intézmény nem szociális vákuumban, hanem intézményekkel, szervekkel kölcsönhatásban létezik. Így egy programhoz – akár egészségnevelésihez – való csatlakozás, hatást gyakorol a szűkebb és tágabb környezettel való viszonyra, a környezet viselkedésére.
- Az óvoda és iskola, mint a másodlagos szocializáció intézményei, keretet és módot adnak az egészségesebb életvitel készségeinek, magatartásmintáinak kialakítására és gyakorlására.

A SWOT elemzésünk témacentrikus tanulságai: A SWOT elemzés során erősségeink listáján a jó munkakörnyezet, a szép és tiszta épület, a személyiségfejlesztő munka, valamint a kollegialitás szerepelt az élen.

Tennivalóinkat a javítandó területek körvonalazzák: A kapcsolatok erősítése a szülői házzal a fogadóórák, a szülői értekezletek látogatottságának növelésével, valamint a gyermekvédelemmel kapcsolatos szülői „hárítások” csökkentése.

A mindennapos testedzés megvalósulása az iskolában:

- Minden tanítási napon a megérkezés és a reggeli közötti időt (7.45 – 8.00) tanulóink az első órát tartó gyógypedagógus vezényletével reggeli tornával töltik.
- Délelőtt két 90 perces blokkban zajlik az első négy óra. Természetesen nem várható el, hogy ezt az időt ülve, passzív befogadóként töltsék a gyermekek, ezért frissítő mozgásos játékok és alsó tagozaton Denison és Delacato gyakorlatok szakítják meg a tanítási órákat.
- Az első két óra után 20 percet az udvaron levegőzéssel töltenek a gyermekek, szabad, vagy irányított mozgásos játékokat játszva.
- Ebéd után ugyanez történik, 45 percben, illetve irányított szabadidős tevékenység keretében ez még 45 perccel bővíthet.
- Az 1-4. évfolyamon a testnevelés órák száma heti 3, az 5-8. évfolyamon heti 2,5 óra.
- A nem kötelező foglalkozásokból még heti 3 óra áll a sport, mozgás, testedzés szolgálatában.
- Sport jellegű és játékos mozgást szolgáló szakkörök:
 - Tánc
 - Ko-Média

4. 6. 3. Stratégiánk, hosszú távú terveink

- Minden rendelkezésre álló módszerrel elősegítjük a tanulóink és tantestületünk egészségének védelmét, egészségfejlesztését.
- Együttműködünk a pedagógiai, egészségügyi, gyermekvédelmi szakemberekkel, a szülőkkel és a gyerekekkel annak érdekében, hogy iskolánk megfeleljen az egészséges környezet kritériumainak.
- Együttműködünk a kerület szakembereivel, részt veszünk egészségfejlesztő programokban. Kiemelt jelentőséget tulajdonítunk az egészséges étkezésnek, a testedzésnek és a szabadidő hasznos eltöltésének, teret adunk a társas támogatást, a lelki egészséget és tanácsadást biztosító programoknak.
- Az évenkénti munkaegészségügyi vizsgálatokat kötelező minimális elvárásnak tekintjük a közalkalmazottak körében.
- Családi sportnapok, közös kirándulások és külső előadók ismeretterjesztő előadásainak szervezeti keretein belül ápoljuk a szülői házzal való kapcsolataink elmélyülését, partneri viszonyunkat gyermekeink érdekében.

Az egészségnevelési program létrehozásában, működtetésében és a továbbképzések segítésében résztvevők:

- Intézményvezető
- Intézményvezető-helyettes
- Gyermekvédelmi felelős
- Osztályfőnökök
- Iskolaorvos
- Védőnő
- Testnevelő
- DÖK segítő pedagógus
- Gyermekpszichiáter
- Gyermekpszichológus

4. 6. 4. Az egészségnevelés színterei és kapcsolódási pontjai

Segítő kapcsolatok, partnerek feltérképezése és kiépítése iskolai viszonylatban és intézményen kívül.

- Szülői ház, család.
- Intézményi Tanács
- Szülői szervezet.
- Iskolaorvos, védőnő.
- Gyermekpszichológus.
- Gyermekpszichiáter.
- Prevenációs Központ
- Szakszolgálat
- ÁNTSZ XIII. kerületi egészségfejlesztési szakemberei.
- Rendvédelmi szervek (közlekedésbiztonság; drogprevenció).
- Vöröskereszt

4. 6. 4. 1. Iskola-egészségügyi feladatok

Iskola-egészségügyi ellátást az iskolaorvos és a védőnő biztosítja. Tevékenységükben összefonódik az egészségügyi szűrés és a prevenció tevékenység.

Feladataik:

- Az iskolánkba kerülő gyermek egészségügyi dokumentációinak átvétele: törzslap, oltási könyv és azok további rendszeres vezetése.
- Védőoltások beadása: 11-12 éves korban DITE, MMR; 14 éves korban Hepatitis B elleni védőoltás 2 részletben. Esetleges járványok megelőzésére a az ÁNTSZ által javasolt vakcinázás felkínálása. Valamennyi oltás előtt üzenő füzet útján értesítjük a szülőket, és ha kifogást emelnek, gyermekük nem részesül iskolaorvosi vakcinázásban, akár allergia, akár házi gyermekorvosi ellátás igénye miatt.
- Nyári táborok előtti egészségügyi vizsgálatok.
- Általános vizsgálat minden tanévben legalább egyszer, probléma esetén ismételve
 - testsúly,
 - testmagasság,
 - vérnyomás mérés,
 - szemészeti szűrés,
 - hallásvizsgálat,
 - fogorvosi szűrés.

Szűrésnél tapasztalt anomália és/vagy panasz esetén az iskolaorvos minden esetben szakorvosi vizsgálatot javasol. A beutalót, vagy javaslatot az osztályfőnökök juttatják el a szülőkhöz külön felkérő levél kíséretében.

- A szakorvosi leletet az iskolaorvos legkésőbb két héten belül kézhez kapja és megteszi a szükséges intézkedéseket, amennyiben a gyermek meggyógyítása az ő kompetencia körébe tartozik. A szakorvosi vizsgálat késlekedése esetén az osztályfőnök újra felkéri a szülőt, ha ekkor sem történik meg a tanuló szakorvosi vizsgálata, akkor a gyermekvédelmi felelős kapcsolat lép a Gyermekjóléti Szolgálattal, szükség szerint hivatalos utakat is igénybe vesz, tekintettel a gyermek mindenek felett álló érdekére.
- Élősködők és fertőzések szűrése évi két alkalommal – járvány esetén aktuálisan többször.
- Felvilágosítás előadások és személyes beszélgetések formájában az év során folyamatosan.
- Aktuális problémák orvosolása, étrendi és testmozgásra, gyógytornára javaslat és tanácsadás soron kívül, szükség szerint.

4. 6. 4. 2. Iskolai programok

Az egészségnevelés és a környezeti nevelés holisztikus látásmódot, szoros kölcsönhatást feltételez, ezért csak komplexitásban valósulhat meg, mind tanórai, mind tanórán kívüli rendszerben.

Érzelmi intelligenciát, társas kompetenciákat, alkalmazkodást fokozó beavatkozások:

- az egészségkárosító magatartásformák háttérében a konfliktuskezelési eszköztár gyengeségei húzódnak meg,
- társas-érzelmi készségek, valamint a társas kommunikációs ismeretek fejlesztésre szorulnak.

Tanórai és tanórán kívüli foglalkozásokba integrált programok:

- Droghasználat-és bűnmegelőzési program.
- „Iskolai ártalmak” megelőzése, stressz helyzetek kerülése.
- A törvényi előírásoknak megfelelően 5. osztályfoktól tantervi keretben az osztályfőnöki munkához kapcsolva tanévenként minimálisan 10 tanórai foglalkozás.
- Szexuális és életvezetési tanácsadások.
- Rendszeres, mindennapos testmozgásra vonatkozó törvényi előírások betartása.
- A könnyített testnevelésre vonatkozó törvényi előírások tantervünkbe integrálása.
- Úszás a 3-4. osztályban, heti rendszerességgel.
- Természetjárás, rendszeres túra lehetőségek.
- Tanulóink fizikai állapotának, állóképességének fejlesztése, mérése a testnevelő és az osztályfőnökök közreműködésével:

Tanórán kívüli foglalkozások

- Napközis / tanulószobai foglalkozások.
- Délutáni szabadidős foglalkozások.
- Egészségnap.
- Sportnap.
- Iskolai családi programok (kézművesség, sportvetélkedők, kulturális programok).
- A környezeti nevelés ún. szabadég programjai.
- Tájékoztató fórumok.

Iskolán kívüli rendezvények:

- Kapcsolódás más szervezetek, intézmények programjaihoz.

4. 6. 4. 3. Osztályfőnöki munkához, tanórákhoz kapcsolt tantervi vonatkozások

A tartalmi körök meghatározásának szempontjai:

- Az egészségfejlesztés, egészségvédelem legfontosabb megfontolásai.
- Az adott életkori csoportok legjellegzetesebb fejlődés-és szociálpszichológiai meghatározói.
- A legsürgetőbb, társadalmi méreteket öltő népegészségügyi problémák adott életkori csoporton belüli jelentkezési módjai.
- Az egészséges életmód kialakításának lehetőségei.
- A tananyag feldolgozása többnyire az ún. részvételen alapuló oktatási technika, a kooperatív módszerek, projektmunka során valósul meg, mert csak ezek révén alakulhat ki saját élmény, fejlődhetnek az életvezetés, a testi-lelki jóllét szempontjából valóban fontos jártasságok és készségek.

Tartalmi körök

Életmód és egészség

- Mi minden értendő az egészség fogalmába? Mi tesz engem egészségessé?
- Mi is az életmód?
- Mitől egészséges az én életmódom?
- Életmód és táplálkozás (reklámok hatása; fogyasztóvédelem).
- Életmód és biztonság megőrzése.
- Az életmód és a veszélyes anyagok.
- Életmód és a kapcsolatok: „Kapcsolatháló rajza”.
- Az életmód és a növekedés.
- Életmód és a környezet.
- Hogyan befolyásolhatom életmódomat? („Életmódjavító szerződés megkötése”).

Korlátok és lehetőségek

- Amiről én döntök, és amiről nem.
- Légy bátor IGEN-t mondani!
- Légy bátor NEM-et mondani!
- Amiről én döntök: mit eszem? (reklámok és a divat káros hatása fogyasztóvédelem).
- Amiről én döntök: mozgás és személyes higiéné.
- Amiről én döntök: veszélyes anyagok, dohányzás, alkohol és kábítószer fogyasztás I.
- Amiről én döntök: veszélyes anyagok II.
- Amiről én döntök: környezet.
- Döntések, de hogyan? Döntési technikák.
- Mai döntések – holnapi következmények (önvizsgálat szerepe).

Függetlenségi törekvések és az egészség

- Változások kora – Milyen a külsőm?
- Változások kora – Hogyan érzem magam?
- Hogyan látom a családomat? Hogyan látnak ők engem?
- Hogyan látom a barátaimat? Milyennek látnak ők engem?
- Változások kapcsolataimban: Barátok és ellenségek
- Változások kapcsolataimban: Barátság vagy szerelem?
- Kihívás vagy veszély: veszélyes anyagok.
- Veszélyes anyagok és kapcsolatok.
- Biztonság a változásokban.
- Előrettekintés/visszatekintés.

Felelősséged a jövődért

- Környezetünk védelme – az egyéni felelősség kérdései.
- Gondolkozz globálisan – cselekedj lokálisan.
- Alternatív étrendek.
- Változtassunk! Táplálkozás.
- Lásd az összefüggést (testmozgás), nem késő elkezdni!
- Látsz-e változást az életmódodban?
- Mit változtatnál?
- Hogyan legyünk sikeresek (kapcsolatainkban, munkában)?
- Mit ajánlasz a kisebbeknek?
- Életed 10 év múlva.

Célunk, hogy tanulóink az egészséget megőrzendő értéknek tekintsék, tanuljanak meg önmagukkal és a természeti – tárgyi környezetükkel harmóniában élni. Legyenek képesek elérni, harmonikus felnőttkorra és felelősséggel vállalt gyermekeiket is eszerint neveljék.

4. 6. 4. 3. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása természetismeret és testnevelés órákon, ill. délutáni csoportfoglalkozásokon valósul meg.

Az iskolai elsősegélynyújtás oktatásának legfőbb célja az elsősegélynyújtás alapvető ismereteinek elméleti és gyakorlati elsajátíttatása. Ezen belül tartalmilag az elsősegélynyújtás szükségességének felismerése, a helyes segélykérés, az életveszély tüneteinek megszüntetése,

a megfelelő viselkedés elsajátítása sebek, törések, gyakoribb rosszulletek, mérgezések esetében.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának legjellemzőbb formái a helyzetgyakorlatok, mely a megfelelő magatartásminta kialakítására törekszik az egyéni képességek figyelembevételével.

4. 7. Fizikai állapotmérések

4. 7. 1. Gyermekorvos, védőnő által végzett mérések

Cél	Feladat	Sikerkritérium Indikátorok
Életkornak, egyéni állapotnak megfelelő testi paraméterek.	Gyermekorvosi vizsgálatok, szűrések: testsúly, testmagasság, vérnyomás. Orvosi tanácsadás.	Kiszűrt gyermekek megfelelő kezelést kaptak. Egyéni fejlődésük nyomon követése metrikus összehasonlítással Túlsúlyos és aszthéniás gyermekek számának csökkenése, egyéni „sikerek”
Receptorok épségének megőrzése, lehetőség szerinti korrekciók.	Látásvizsgálat. Hallásvizsgálat. Szükség szerint szakorvoshoz irányítás.	Látás / halláscsökkenés kompenzációja állapotjavulás, illetve korai rehabilitáció mérésekkel igazolva
Testi higiéné karbantartása	Élősködők, fertőzések szűrése – szükséges intézkedések.	Az egyéni visszaesések számának csökkenése az iskolában.
Segítség kérésére, bizalomra nevelés.	Egyéni tanácsadás, felvilágosítás - titoktartással. Akut szakorvosi ellátás indítványozása.	A magatartási zavarok csökkenése, a viselkedés stabilizálódása, folyamatának erősödése. Nő az orvosi és pszichológusi tanácsadást igénylők száma.
Mozgásszervek egészségének megőrzése/javítása.	Testtartás, mozgáskoordináció szűrése, gyógytornára javaslat.	Számszerűen kimutatható javulások az ismételt mérések során.
Fertőző betegségek megelőzése.	Védőoltások Tanácsadás.	Iskolai mulasztási statisztika kedvező változásai.

4. 7. 2. Testnevelő és osztályfőnök mérései

Cél	Feladat	Sikerkritérium Indikátorok
Tanulóink állóképességének növelése.	Mindennapos testmozgás. Célzott erőnléti gyakorlatok.	Betegség miatti mulasztások csökkenése.
Minél több tanulóknak tanuljon meg úszni egyéni biztonsága érdekében.	Úszásoktatás folytatása, kiszélesítése több osztályfokra.	Úszni tudók számának növekedése.
Testmozgás szabad levegőn, koncentrációban a környezeti neveléssel. A természet szeretetének elérése.	Szabadtéri játékok, természetjárások a szülők és pedagógusok meghívásával. Kirándulások szervezése.	A túrákra és sport szakkörökre jelentkező gyermekek és szüleik számának növekedése. Az iskola és a családok közötti kapcsolat erősödése.
Kitartó futás képességének elérése.	Kitartó futás képességének (játékos) kialakítása, fejlesztése.	Cooper-teszt teljesítése fokozatos időemelésekkel Egyéni teljesítmények regisztrálása és időközönkénti eredmény összehasonlítások.
Fekvőtámasz egyéni lehetőségek szerint kivitelezése.	A fekvőtámasz megtanítása, számának fokozatos emelése.	Félévenkénti mérések: egy-egy tanuló által teljesített gyakorlatok számának figyelemmel kísérése.
A kar izomzatának erősítése.	Medicinlabdával és kislabdával történő dobás megtanítása és gyakoroltatása.	Dobás táv mérése egyénenként, félévente.
A láb izomzatának erősítése.	Páros és egy lábon történő ugrások, szökdelések elsajátíttatása, gyakoroltatása.	Egyénileg mért értékek összevetése, számok növekedése.
Szív-és tüdő egészségvédelme.	Motivált testedző gyakorlatok felkínálása a gyerekek számára.	Játékos tüdőkapacitás-mérés léggömbbel: félévente, egyénileg, a lufi felfújásához szükséges időegységek rövidülése.

4. 8. Gyermekünk testi-lelki biztonsága

Cél	Feladat	Sikerkritérium Indikátorok
Gyermekeink lelki egészségének megőrzése, gond esetén rehabilitálása.	Gyermekpszichológus, gyermekpszichiáter rendszeres terápiás tevékenysége; esetmegbeszélő csoportfoglalkozások a szülői ház bevonásával; az „iskolai ártalmak” kiküszöbölése a stressz helyzetek csökkentésével. Ifjúság-és gyermekvédelmi tevékenység folytatása.	Pszichiáteri, pszichológusi gondozást igénylő gyermekek számának csökkenése; „gyógyulási” arányok növekedése.
Tanulóink kerüljék a veszélyes életmódot.	Bűnmegelőzési drogrevenziós, szexuális felvilágosítást célzó programok.	Veszélyhelyzetbe jutott, vagy „visszaeső” tanulók aránya csökken.
A gyermekek testi – lelki egészségének védelme iskolába jövet-menet.	Az önkormányzat által működtetett biztonsági szolgálat vigyázó tevékenysége az iskola környékén és az aluljáróban. Tanulóink neveltségi szintjének növelése. „Biztonságos intézmény” és biztonságos iskolai környezet megteremtése - távozási füzet további alkalmazása.	Gyermekbalesetek, az iskolatársak és idegenekkel történő atrocitások számbeli redukciója, megszűnése. A gyermekek önbizalmának és biztonságérzetének erősödése, és ezáltal a magatartási problémák csökkenése.

Az osztályfőnöki és más tantárgyi modulokhoz kapcsolódó célrendszerek

Cél	Feladatok	Sikerkritérium Indikátorok
<p>Ismerjék fel tanulóink az életmód és az egészség kapcsolatát:</p> <ul style="list-style-type: none"> • környezet • táplálkozás • biztonság • kapcsolatok • veszélyes anyagok 	<p>A kooperatív, a tanulói aktivitáson alapuló tanulási technikák, drámapedagógiai elemek, a projekt módszer alkalmazásával megismertetni a tanulókkal a helyes életvezetési technikákat.</p> <p>A reklámok, a fogyasztói társadalom negatív hatásai ellen ható fogyasztóvédelmi attitűd kialakítása.</p> <p>Főzőszakkör keretében egészséges ételek készítése.</p> <p>„Életmód javító szerződések kötése”</p>	<p>Szociometriai mérések, szociális háló mutatóinak javulása a kontroll felmérések során.</p> <p>„Egészségpiaci vásárlások” mennyiségi és minőségi mutatóinak pozitív változásai.</p> <p>Dohányzó és tudatmódosító szereket alkalmazó tanulók számának csökkenése.</p> <p>Környezettudatos magatartás modell helyzetekben, ezek alakulása az ismétlések során.</p>
<p>A korlátok és lehetőségek helyes megítélésének, felismerésének, arányainak megtalálása és alkalmazása a mindennapokban.</p>	<p>Döntési képesség fejlesztése.</p> <p>Saját döntés: étrend, mozgás, testi higiéné, s az ezzel kapcsolatos technikák elsajátíttatása.</p> <p>veszélyes anyagok, környezetvédelem.</p> <p>Divat, reklám szemléltése fogyasztóvédelmi szempontokból.</p> <p>A mai döntés – holnapi következmény relációjának megvilágítása.</p>	<p>A fenti indikátorok érvényesek, analóg ismétléssel, magasabb szinteken.</p>
<p>Függetlenségi törekvések és az egészség harmóniájának megteremtése.</p>	<p>A serdülő koraal járó elégedetlenség kezelése.</p> <p>Önismereti gyakorlatok.</p> <p>Emberi kapcsolatok:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ellenség - barát - barátság - szerelem kezelése. <p>Biztonság a változásokban: család, iskola, barátok szerepének felismertetése.</p>	<p>Szociometriai felmérés</p> <p>Reális és sikeres pályaorientáció: Hány tanuló tanul tovább?</p> <p>Sorskövetés: Hányan maradtak meg a felsőbb tanulóiban?</p>

Cél	Feladatok	Sikerkritérium Indikátorok
Érezzenek a gyermekek felelősséget saját jövőjükért.	<p>Környezettudatos magatartás: globális gondolkodás-lokális cselekvés összhangjának megteremtése a szenzitív környezetpedagógia eszközszerével.</p> <p>Sikerhez vezető utak keresése az emberi kapcsolatokban és a munkában.</p> <p>„Sosem késő változtatni” felismertetése.</p> <p>Önismereti tréning.</p> <p>Továbbtanulás segítése.</p> <p>Gyakorlatorientált életvezetési ismeretek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • főzés • takarítás • gazdálkodás a pénzzel • csecsemőápolás stb. 	<p>„Életem 10 év múlva”</p> <p>Mit ajánlok a kisebbeknek? – őszinte, közhasznú receptgyűjtemény gyerekektől, gyerekeknek.</p> <p>Pozitív irányt vesz a gyerekek vásárlási szokása. Előtérbe kerül a takarékoság kérdése.</p>

Gyermekeink és családjaik nehezített mentális, szociális, gazdasági és kulturális helyzetét taglalja Nevelési programunk intézményi önmeghatározása, amely alapján magától értetődnek kiemelt nevelési feladataink.

Minden igyekezetünk ellenére gyakorta tapasztalunk gyermekeinknél (sajátos nevelési igényükhöz viszonyítottan is!) jelzés értékű negatív viselkedésbeli változásokat.

Egészségnevelési programunk széleskörű ötletbázison és elfogadáson alapul. Ennek ellenére akár csak egészségünk, programunk is fejlesztésre szorul majd az aktuális igényeknek megfelelően.

Helyi tanterv

5. Helyi tanterv

5. 1. A tanulásban akadályozott tanulók oktatása-nevelése

Nevelő-oktató intézményünk feladata, hogy az értelmi sérült gyermekek számára

- ismereteket nyújtson,
- teljesítményképes tudást adjon,
- készség- és képesség fejlesztést biztosítson,
- fejlessze a kulcskompetenciákat,
- érték- és normaközvetítést biztosítson,
- segítse a beilleszkedést,
- segítse az egymáshoz való alkalmazkodást,
- járuljon hozzá az életpálya-építéshez,
- segítse a felnőtté válást,
- segítse az önállóságot és önellátást,
- valamennyi iskolahasználó számára szolgáltasson.

5. 1. 1. A tanulási akadályozottság fogalmának tartalmi elemei

A személyiségfejlődés biológiai/pszichológiai és szociális / környezeti feltételeinek folyamatos kölcsönhatásában állandóan alakuló, változó állapot. Általában gyengébb teljesítményekben, olykor kísérő jelenségeként szokatlan, feltűnő, eltérő, zavaró viselkedésben manifesztálódik. Háttérben a tanulási/viselkedési teljesítményekben közreműködő pszichés funkciók kombinációgazdagságában és a kölcsönhatásuk dinamizmusában megjelenő tökéletlen működés, illetve a pszichés funkciók működését kiváltó hatásmechanizmusok összetett együtthatása húzódik. Általában, nem egyetlen rosszul működő funkció a gyenge teljesítmény oka. Elindítója igen gyakran organikus eredetű (genetikai okok, traumák, betegségek), illetve a fejlődés környezeti hatásainak biológiai konzekvenciái.

A tanulásban akadályozottak a gyógypedagógiai segítséget igénylők legnagyobb számú csoportját képezik.

5. 1. 2. A tanulásban akadályozott gyermekek nevelésének szakmai alapelvei, céljai, feladatai

A tanulásban akadályozott tanulók fejlődése igen eltérő, attól függően, hogy milyen egyéb érzékszervi, motorikus, beszédfejlődési, viselkedési stb. rendellenességet mutatnak, amelyek vagy oksági összefüggésben állnak az értelmi fogyatékkal, vagy következményesen egyéb hatásokra alakulnak ki. A különböző részképességek fejlődési eltérései változó mértékben és mindig egyedi kombinációban jelennek meg, a tanulási képességek különböző mértékű fejlődési zavarát is mutatják és akadályozzák az iskolai tanulás eredményességét.

5. 1. 2. 1. A tanulásban akadályozott gyermekek nevelése-oktatásának alapelvei

- Intézményünkkel tanulói jogviszony csak és kizárólag szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján jöhet létre. Az általuk meghatározott fejlesztési javaslatok figyelembe vételével biztosítjuk a sajátos nevelési igényű tanulók ellátását.
- A nevelést / terápiát folyamatosan végző, a fogyatékos típusának és súlyosságának megfelelő gyógypedagógiai tanár / terapeuta mellett esetenként, ill. bizonyos rendszerességgel más szakemberek is részt vesznek (orvos, pszichiáter, családgyógyász) a nevelési folyamat, terápia meghatározásában, lefolytatásában.
- A speciális tanterv, tankönyv és más segédlet biztosításával történik tanulóink fejlesztése.

- Az egyéni speciális és nevelési szükségleteknek megfelelő egyéni fejlesztési terv kidolgozása, módosítása, a szakvélemény, illetve állapotmegismerést célzó mérések utáni konzekvenciák szerint történik.
- A különböző képességeket (kommunikációs, kognitív, orientációs, szociális, kreatív, motorikus) a különböző pedagógiai eljárások összehangolásával fejlesztjük.
- A fogalomépítkezés és a fogalmak fokozatos bővítése lassú, fokozatos, sokrétű tapasztalatszerzésre épül. A fogalmak összekapcsolásához illeszkedő foglalkozások kiválasztása ezzel összhangban történik.
- A megfelelő tanulási környezet biztosítása, az adekvát eszközök alkalmazása és a gyermekek közötti interakciók megfigyelése lehetőséget kínál a segítségnyújtás egyéni formáinak a megvalósítására.

5. 1. 2. 2. A kulcskompetenciák fejlesztésének feladatai

Az anyanyelvi kommunikáció fejlesztésének kiemelt feladatai:

- A kommunikációs képességek fejlesztése különböző élethelyzetekben.
- A tanult nyelvi fordulatok alkalmazása tanulási helyzetben és spontán beszédben.
- A kommunikációs helyzetnek megfelelő kulturált nyelvi magatartás, viselkedés fejlesztése, gyakorlása.
- A nonverbális kommunikáció fejlesztése.
- Ismert szövegek dramatizálása, improvizációk, helyzetgyakorlatok.
- Az olvasás elsajátításához szükséges hármasszociáció megerősítése (vizuális észlelés, akusztikus észlelés, beszédmotoros észlelés).
- A téri tájékozódás fejlesztése.
- A fonematikus észlelés, az optikus differenciáló-képesség fejlesztése.
- Aktív és passzív szókincs bővítés.
- Az olvasástechnika fejlesztése.
- Az olvasott szavak és a köztük lévő grammatikai viszonyok felismertetése.
- Szavak olvasásának begyakorlása (szóemlékezet, látási és hallási emlékezet erősítése).
- Szövegösszefüggések megláttatása a fejlettségnek megfelelő olvasmányok, szövegek feldolgozásával.
- Grafomotoros készségek fejlesztése.
- Helyesírási automatizmusok kiépítése.

Az idegen nyelvi kommunikáció fejlesztésének kiemelt feladatai enyhe fokban értelmi fogyatékos tanulóinknál:

- Az idegen nyelven történő megszólaltatás gátlásainak oldása.
- Motiváció felébresztése az idegen nyelv tanulása iránt.
- Az idegen nyelvi témákban begyakorolt szavak megértése, értelmezése.
- Egyszerű kérdések megértése, megválaszolása.
- Egyszerű kérdések megfogalmazása.
- Érdeklődés felkeltése az idegen nyelvterületek országai iránt

Matematikai - logikai kompetencia fejlesztésének feladatai:

- A világ mennyiségi viszonyaiban való tájékozódás saját élményből kiindulva.
- A tanulás eszközeinek célszerű használata.
- Ismeretek mozgósítása bemutatott analóg helyzetekben, alkalmazás a próbálgatások szintjén.

- Cselekvésben jelentkező problémák felismerése segítséggel, majd segítség nélkül, megbeszélése, megoldása próbálkozással.
- Tárgyak, személyek, alakzatok, jelenségek, mennyiségek megfigyelés, elemzése, összehasonlítása, ábrázolása.
- A matematikai fogalmak fokozatos megismerése.
- A matematikai érdeklődés folyamatos szinten tartása.
- A kognitív és gondolkodási funkciók folyamatos fejlesztése.
- A számolási készség fejlesztése.
- Mindennapos probléma megoldásának elképzelése, megfogalmazása. A képzelte és a tényleges megoldás összevetése.

Természettudományos kompetencia fejlesztésének kiemelt feladatai:

- A természettudományos kíváncsiság, érdeklődés felkeltése.
- Kérdésfeltevés, kérdések megfogalmazása.
- A téri tájékozódás fejlesztése, a térérzet alakítása, megerősítése, viszonyszavak pontos használata.
- Az időbeli tájékozódás fejlesztése, az idő múlásának érzékeltetése.
- A térbeli és időbeli változás észlelése, értelmezése.
- A gondolkodási funkciók (analízis, szintézis, kauzalitás, stb) fejlesztése.
- Tájékozódás az élő és élettelen természetről, a közvetlen és tágabb környezetről.
- Az egészséges életvezetés szokásainak alakítása.

Digitális kompetencia fejlesztésének kiemelt feladatai:

- Az informatika eszközrendszerének alapvető, eszközszerű használata.
- Gondolkodási funkciók fejlesztése: analízis, szintézis, összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, szabályfelismerés, tervezés, rendszerezés, döntés, csoportosítás, következtetés.
- Algoritmikus és problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.
- Általános könyvtárhasználati ismeretek nyújtása.
- Az információhordozók életszerű használata az önálló ismeretszerzésben – az egész életen át való tanulásban.
- Alapvető digitális etika

A hatékony, önálló tanulás fejlesztésének kiemelt feladata a tanulási szokások (megfigyelés, vizsgálódás, lejegyzés, feladatmegoldás, értelmezés, irányított ismeretszerzés) kialakítása, megerősítése. Az önálló tanulási kompetencia fejlesztése minden foglalkozás feladata. Főbb feladatai:

- Önismeret fejlesztése: bevált egyéni tanulási módszerek ismerete, az egyéni készségek és képesítések erős és gyenge pontjainak ismerete
- Idővel való gazdálkodás tervezésének alakítása.
- Információval való gazdálkodás alakítása.
- Önállóság, önfegyelem, kitartás képességének fejlesztése.
- Alkalmazkodóképesség és rugalmasság alakítása.
- Kezdeményező-készség (a tanulásban) alakítása.
- A tanulás, mint az életet gazdagító tevékenység pozitív értékelésének alakítása.

A szociális és állampolgári kompetencia fejlesztésében kiemelt feladatai:

- A segítséssel, együttműködéssel, vezetéssel és versengéssel kapcsolatos magatartásmódok kialakítása.
- A gazdasággal, az öntudatos fogyasztói magatartással, a versenyképesség erősítésével kapcsolatos képességfejlesztés.
- A térbeni és időbeli tájékozódás fejlesztése, a tér és idő kapcsolatának bemutatása.
- A történelmi és jelenkori események okainak és következményeinek elemzése.
- A jellemző természeti, társadalmi, környezeti összefüggések felfedeztetése, elemzése.
- Szokások és szokásrendszerek alakítása: a társadalom által általánosan elfogadott és támogatott viselkedési és illemszabályok megismerése és alkalmazása; egészségmegőrző, higiénés és táplálkozási ismeretek megismertetése és alkalmazása.
- Környezettudatos életmódra nevelés.
- Családi élet – felelősség önmagáért, társáért és főképp gyermekéért.
- Állampolgári jogok és kötelességek, valamint az állampolgári jogok gyakorlásával kapcsolatos fontosabb tudnivalók megismertetése és megértése.
- Az identitástudat alakítása.

Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia fejlesztésének kiemelt feladatai:

- A tanuló önismeretének, önértékelésének, pozitív alkalmazkodóképességének, kapcsolatteremtő és együttműködési képességének fejlesztése.
- A saját szerep, a saját feladat, a saját felelősség felismerése.
- Életpálya-építés.
- Az életmód és a munka világának összefüggéseire való rávilágítás.
- A technika haszna, szükségessége és reális helye az ember életében.
- Tervezés és kivitelezés az egészségi, háztartási és munkatevékenységekben.

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség fejlesztésének kiemelt feladatai:

- Az esztétikai érzékenység készségeinek alapozása.
- A művészeti befogadó- és alkotókészség fejlesztése.
- A közvetlen érzékszervi tapasztaláson alapuló élmények biztosítása.
- Az érzékszervi tapasztalatszerzés fejlesztése, az érzelmi nevelés és az érzékszervi kultúra gazdagítása.
- A vizuális kultúra, ének-zene, dráma és tánc kifejezőeszközeinek megismertetése, alkalmazása.
- Változatos technikák alkalmazása az önkifejezésben, az alkotásban.
- A térlátás fejlesztése: pontos képzetek kialakítása a valós térről, időről, az anyag, forma, funkció, szerkezet, szín, fény és mozgás viszonyairól.
- A ritmusérzék, a kreativitás és a fantázia fejlesztése.
- A térbiztonság, mozgásbiztonság, harmonikus mozgás fejlesztése mozgással, tánccal.
- Személyiségfejlesztés improvizációs játékokkal, elképzelt és valóságos helyzetek megjelenítésével.
- Az egyéni ízlés és stílus érvényesítése a saját alkotásokban.

5. 1. 2. 3. Az általános iskolai évfolyamok pedagógiai szakaszai és a fejlesztési szakaszok feladatai

Bevezető szakasz (1.-2. évfolyam)

- Az otthoni, óvodai életből az iskolai életformába történő zökkenőmentes átvezetés, az iskola iránti érdeklődési kedv biztosítása.
- Higiénés szokások kialakítása, az esetleges szociokulturális háttérből adódó hiányosságok felszámolása.
- A játék megismertetése, megszerettetése, felhasználása a tanulásban.
- Az „együttes élmény” megteremtésével kialakítani a társas kapcsolatok rendszerét, a pozitív tulajdonságok felfedezésével az énkép és a társak elfogadását.
- Az iskolai élet és a társas kapcsolatok szokásrendjének elsajátítása, saját hely megtalálása.
- A képességdeficitek feltárása, korrigálása, ill. az épen maradt képességterületek mozgósítása, megerősítése a rehabilitációs célok sikere érdekében:
 - a jelenségek, tünetek értelmezése, a szakértői bizottsági gyógypedagógiai diagnosztikai véleménnyel összevetve,
 - az okok további keresése,
 - az alkalmazható módszerek, eljárások hozzárendelése,
 - a fejlesztőprogram összeállítása,
 - a taneszközök felkutatása, egyedi elkészítése, adekvát használata,
 - a fejlődés ütemének, intervallumának felmérése, tervezése,
 - a fejlesztés szervezeti kereteinek, lehetőségeinek megteremtése.
- Egyéni fejlesztési terv kidolgozása, program szerinti fejlesztés, hátrányos helyzet, veszélyeztetettség, tehetség felmérése, szakemberek bevonása.
- A szűkebb környezetből kiindulva fokozatosan bevezetni a tágabb társadalmi környezetbe.
- Alapvető kultúrtechnikák beindítása, a kommunikáció folyamatos fejlesztése, elemi ismeretek közvetítése.
- Gazdag élményanyag biztosítása az ismeretszerzéshez, a képességfejlesztéshez, a tartós emlékezethez.
- A személyiség értelmi, érzelmi, akarati szférájának erősítése.
- A kompetenciafejlesztés az egyéni érdeklődésből és az egyéni különbségekből indul ki.

Kezdő szakasz (3.-4. évfolyam)

- Elemi szintű, de bizonyos fokú strukturált tudás biztosítása, az algoritmikus gondolkodás kiépítése, a gondolkodás merevségének oldása.
- Az iskola, mint az állampolgári jogok és kötelességek gyakorlótere, bekapcsolódás a Diákönkormányzat munkájába.
- Az önmeghatározás, önismeret fejlesztése, társas kapcsolatok szélesítése.
- A prepubertáskori problémák helyes kezelése, az ezzel járó mentálhigiénés ismeretek elsajátítása.
- A feladat- és szabálytudat további bővítése.
- A helyes és helytelen viselkedési módok elkülönítése a környezetben.
- A differenciált fejlesztés érvényesítése az egyes képességfejlődési területeken mutatkozó deficitkezelésére.
- Az alapvető kultúrismertek bővítése, a gondolkodás, tanulási, kommunikációs képességek továbbfejlesztése.
- A mindennapi élethez szükséges ismeretek (háztartás, vásárlás, közlekedés, intézmények elhelyezkedése, funkciójuk, stb.) gyakorlása.

- A kulturtartalmakhoz kapcsolható pályorientáció, a helyi pályaválasztás előkészítésekén.

Alapozó szakasz (5.-6. évfolyam)

- Az önálló tanulás képességének fejlesztése.
- Az épen maradt funkciók dinamikus fejlesztése, a tehetség gondozása.
- A korszerű általános műveltség elemeinek gazdagítása, ismeretek szélesítése, strukturálása, megerősítése, felkészülés az alpműveltségi vizsgára, készségek kialakítása az önképzéshez.
- A korrektív célú, rehabilitációs feladatokat szolgáló foglalkozások szervezése a sérülés, a képességfejlődési problémák egyedi kombinációira, a serdülőkor, és ifjúkor problémáira orientáltan.
- Az általános és speciális (a szakmatanulást, a feladatellátást szolgáló) képességek stabilizálása és mozgósítása a pályorientáció érdekében.
- Felkészítés a családi életre, konfliktusok erőszakmentes kezelésére, társadalmi életre, kortárs csoportok megismerése, egyenrangú kapcsolatok kialakítása.
- Eligazodás a társadalmi munkamegosztásban, a társadalom felépítésében, ismeretek a társadalom intézményrendszerében.
- Ismeretszerzés az állampolgári ügyintézés terén (adatlapok, kérelmek, beadványok, stb.).
- Jogsegélyszolgálat, karitatív szervek megismerése.
- Reális énkép kialakítása, önképviselés, véleménynyilvánítás.
- Pályorientáció

Fejlesztő szakasz (7.-8. évfolyam)

- A serdülőkorral járó problémák kezelése, mentálhigiénés ismeretek, különös tekintettel a szexuális kérdésekben.
- Felkészítés az önálló életvitelre, a társadalmi beilleszkedés módjára, támaszkodási pontokra.
- A diákönkormányzati tevékenységben és általában a közösség különböző szinterein olyan helyzetek teremtése, amelyekben tudatosan a tanulóknak a közösség demokratikus működésének értéke és néhány általánosan jellemző szabálya, fejlődik az önkormányzó képessége, együttműködési készsége, akarata, segítőkészsége, empátiája, szolidaritás érzete, az egyéni és közérdek, a többség és kisebbség relációjának fontossága az közösséghez, ill. egymáshoz való viszonyulásban.
- A demokratikus normarendszer kiterjesztése a természeti és épített környezet iránti felelősségre, a mindennapi magatartásra.
- Pályaválasztás, középfokra való célzott felkészítés.
- A nemzeti identitás fejlesztésén át más népek hagyományainak, kultúrájának, szokásainak, életmódjának megismerésére, megbecsülésére készítetés, az Európához való tartozás tudatának kialakítása és erősítése.
- Világképformálás és tágítás az emberiség közös problémáinak megláttatásával.

Valamennyi fejlesztési szakaszban a korhoz és a képességekhez adekvátan megjelennek:

- az egészségvédelemmel,
- a környezettudatossággal,
- a fogyasztóvédelemmel,
- a biztonságos közlekedéssel,
- a bűnmegelőzéssel és az áldozattá válás elkerülésével
- az erőszakmentes konfliktuskezeléssel,
- és a korszerű természettudomány tényeivel és gyakorlatával kapcsolatos ismeretek.

5. 1. 3. Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái

„Ha valakit olyannak látsz, amilyen éppen most, ezzel visszatartod őt a fejlődésben. De ha olyannak látod, amilyenné lehetne, ezzel előresegíted őt életútján.”

(Goethe)

5. 1. 3. 1. A tanulói értékelés, terhelés elveinek alapjai

A törvényi háttér – szabályozók

- A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény
- A nevelési-oktatási intézmények működéséről szóló 11/1994. (VI. 8.) MKM rendelet előírásai

Az intézményi minőségi körök által készített:

- Nevelői kérdőívek.
- Tanulói kérdőívek és interjúk konzekvenciái.

5. 1. 3. 2. A beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének elvei

A gyerekek mindenek felett álló érdekét figyelembe vevő alapvetésünk: olyan elfogadó, harmonikus és odaforduló légkör megteremtése, minden korosztály számára adekvát módon, amelyben akkor is érzelmi biztonságban érzi magát a tanuló, ha az általa megítélt felkészülési szintje nem megfelelő vagy nem végzett el valami rábizott feladatot. Erre a nevelői attitűdre épül minden, a beszámoltatási és értékelési helyzethez fűződő elgondolásunk és gyakorlatunk is.

Az ismeretek számonkérését és az értékelést egységben kezeljük, mivel a mindennapi gyakorlatban szorosan összekapcsolódnak, bár a két tevékenység tartalma és funkciója nem azonos. A számonkérés - értékelés tárgyát illetően alapelveinkkel és céljainkkal összhangban a hagyományos tantárgyi tartalmak mellett a kompetenciáké (képeségek, attitűdök, tevékenységek) a vezető szerep.

Helyzetfeltáró (diagnosztikus) értékelési módot alkalmazunk minden bemenetnél, tehát minden tanév elején, gyermekek áthelyezésénél, az iskolán belüli átcsoportosításnál és más hasonló iskolából való érkezésnél. Új tanuló esetében kiindulásként a szakértői bizottság differenciált diagnózisában rögzített megállapításokat a fejlesztés irányára vonatkozó ajánlásokat vesszük alapul és egészítjük ki saját méréseinkkel. A nevelő tájékozódásának érdekében az előzetes tudás feltárása céljából is a diagnosztikus értékelés lehetőségével élünk, amikor egy újabb, nagyobb tartalmi egység tanításába kezdünk. Így a pedagógiai diagnózis egyben a tanulás hatékonyságának javítására is irányul.

A tanulási-tanítási folyamat során a fejlesztő értékelés dominál. Így a tanítás-tanulás menetében a tanuló oldott, tárgyyszerű légkörben, ugyanakkor szisztematikusan szembesül saját produkcióival. Az ismeretek számonkérését is a gyermek fokozatosan fejlődő rendszerébe ágyazzuk be. A spontaneitástól a tudatos beszámolásig, oly módon építkezünk, hogy a folyamat közepén (már az alapozó szakaszra) kialakuljon a gyerekben az ismeretekről való számadás és az önértékelés igénye. A beszámoltatás tevékenységét a hozzá kapcsolódó értékeléssel együtt a helyes önismeret és reális énkép kialakításának szolgálatába állítjuk.

A beszámoltatás minden formájánál fontos megkülönböztetnünk a fejlődés aktuális – és a legközelebbi fejlődési zóna szintjét. Ez utóbbinál ugyanis a nevelői, vagy osztálytársi segítség számos módjának alkalmazásával fény derül arra, hogy az adott tanuló (csoport) mely ismeretei, tevékenységei, akciói találhatók az érlelődési szférában, s így a legközelebbi fejlődési zónából milyen erőfeszítések (lépések beiktatásával) árán érik el fejlődés aktuális szintjét.

Az ismeretekről való beszámoltatás és az értékelési mód megfeleltetésének elvei:

- Csak azt kérjük számon, amit megtanítottunk.
- Csak azon a szinten, ahogy megtanítottuk és gyakoroltuk.
- Mindezt a tanulók egyéni képességeire tekintettel differenciáltan tesszük.

A fenti elvek betartása a neveltségi szintre vonatkozó mindennapi reakcióinkra, attitűdjeinkre még inkább érvényes.

A neveltségi szint megítélésével kapcsolatos elveink:

- A fogyatékos tanulók társadalmi boldogulását legtöbbször – az értelmi képességeken túl – az ún. extraintellektuális funkciók is befolyásolják, amelyekkel az egyén kompenzálja az intellektuális deficitet. E funkción a közösségbe illeszkedést elősegítő vivőfunkciókat értjük:
 - a feladatokhoz,
 - szabályokhoz való alkalmazkodás,
 - az egyszerű helyzetek felismerésének és verbális síkon való megoldásának képességét.

5. 1. 3. 3. A számonkérés formái, a beszámoltatások rendje és korlátai

A hagyományos beszámoltatási formák:

- Szóbeli:
 - Kérdésekre adott válaszok (egyénenként és frontálisan egyaránt).
 - Beszélgetés (vita).
 - A gyerekek egymás számára megfogalmazott kérései és válaszai.
 - Felelet, különböző segítséggel (vázlathasználattal, hívóképek, tárgyak és egy-két érzékszervre való egyidejű hatásával).
 - Önálló felet.
- Írásbeli
 - Röpdolgozat (kérdésre adott válaszokkal, feladatlapos megoldásokkal, önálló esszéyszerű előadásmódban, rajz segítségével).
 - Felelet választó teszt
 - Tematikus felmérés egy adott téma rendszerezése után feladatlappal vagy az írásbeli beszámoltatási módok kombinációival.
 - Naplóvezetés (nem csak az olvasónaplóról van szó).
 - Félévi, év végi „nagydolgozat”.
- Technikai tevékenységhez kötött
 - A vizuális ábrázolás különböző technikái.
 - Dekorációs technikák
 - Számítástechnikai feladatok
 - Testneveléssel kapcsolatos gyakorlatok.
 - Különböző munkatevékenységek.
 - A fentiekhez kapcsolódó írásbeli és szóbeli magyarázatok.

A hagyományostól eltérő tanulásszervezéshez kapcsolódó beszámoltatási formák

- Drámapedagógiai akciókban részvétel aktivitása, módja.
- A kooperatív technikák alkalmazásakor a párban, csoportban elfoglalt hely megfigyelése, az egyénileg, vagy ráhatásra vállalt feladat milyensége, kivitelezése, kapcsolódása a többihez.

- A projektekben, témahéten, problémalátás, tervezés, kivitelezés, kommunikáció, a tevékenység minősége stb.
- A projekt végeredményeként megjelenő produkció elemzése.

Mindezt az adott személyiség, csoport relációjában vizsgáljuk: az együttműködő és kommunikációkészség, a konfliktustűrés, a konszenzusra való készítés és hajlandóság, kitartás, azaz minden a szociális kompetencia fogalmkörébe tartozó tényező szem előtt tartásával.

Az írásbeli beszámoltatás korlátai, rendje, s a tanulók tudásában betöltött szerepe

Fő funkciója nem a tudás mérése, hanem

- az életben jelentkező űrlapok kitöltésének előkészítése,
- a helyesírási készség fejlesztése,
- a többszemponúság érvényesítése az írásbeliség gyakorlásával,
- az írásbeli feladatértelmezés képességének fejlesztése,
- a reproductív emlékezet működtetése,
- diagnosztikus tájékozódás,
- a fogalmazási készség fejlesztése stb.

Az írásbeli beszámoltatás elvei:

- A klasszikus értelemben vett dolgozat írását értékelés szempontjából egyik pedagógiai szakaszban sem tartjuk célravezetőnek, ám egyéb funkcióira való tekintettel a felső tagozat bármely évfolyamán, szabadon dönthet a nevelő.
- Egy tanítási napon csak egy felmérő iratható.
- Értékelés alapjául az írásbeli beszámoltatás bármilyen formájának alkalmazása csak a gyerekek által ismert, jól bevált, és gyakorolt módon történhet. Különösen vonatkozik ez a feladatlapos megoldások egyes feladattípusainak szerkezetére és formájára.
- Írásbeli beszámoltatásnál az egyéni képességeket minden esetben figyelembe vesszük.
- A hagyományostól eltérő, innovatív töltetű tanulószervezési keretekben szerzett és gyakorolt ismeretek, tevékenységek, készségek értékelésekor elengedhetetlen a
 - tévedés szabadságának jelenléte és tudatosítása,
 - a játék biztosítása (rendszerint keretben),
 - a döntések indoklásának értékelése.

5. 1. 4 A tanulói (otthoni, napközis, tanulószobai) felkészüléshez szükséges szóbeli és írásbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai

A tanulók terheltségének figyelembe vétele a

- velük szemben támasztott iskolai és szülői elvárások hatása,
- a tanórai és az órán kívüli foglalkozások összessége és azok jellege,
- az iskolai számonkérés rendszere,
- az iskolán kívüli felkészülési elvárások,
- és az egyedi adottságok alapján történik.

A délutáni felkészülés keretében írásbeli és szóbeli feladatok megoldásaira szánt idő mennyisége:

- a bevezető szakaszban 20-30 perc,
- a kezdő szakaszban 30-40 perc,
- az alapozó szakaszban 40-45 perc,
- a fejlesztő szakaszban 45-60 perc.

A gyermekek adottságaihoz igazodva a napközis és tanulószobai keretekben zajló felkészülés 2-3 részben is megoldható.

A tanulói felkészüléshez szükséges feladatadás elvei:

- A házi feladatok adásánál is érvényesüljön a differenciálás, az egyénre szabott feladatadás elve.
- Az osztályban tanító kollégák konzultációinak alapján, az írásbeli házi feladatok száma és időigénye az összes tanulási idő felénél nem lehet több.
- A délutáni foglalkozások rendszerében épp úgy, mint a délelőttiben, fontos helyet kap a tanulási technikák tudatos egymásra építésével a tanulás tanítása.
- A felkészüléshez előírt szóbeli és írásbeli feladatok döntő többsége az ismeretek gyakorlását, alkalmazását szolgálja, és csak a fejlesztő szakaszban irányul esetenként új ismeretek szerzésére.
- Ezen együttlétek zömében oldottabbak a délelőtti foglalkozásoknál, de a fokozatosság elve alapján egyre bővüljön a feladattudat kialakítására és az önálló tanulási tevékenységre irányuló, koncentrációt megkövetelő, csendes, önálló tevékenység ideje.
- A délutáni tanulásban a kooperatív technikáknak és a tanulók egymás segítségének éppoly fontos szerepe van, mint a délelőtti órák, foglalkozások alkalmával.
- Hétfvégére és a tanítási szünetekre írásbeli feladatot nem adunk csak a tanuló vagy szülő kérésére. Annál inkább a környezethez igazodó megfigyelést, gyűjtést, kérdegetést, kevés memoritert, s a szülőket, rokonokat is valamiképpen bevonó egyszerű tevékenységet.

5. 1. 5. A tanulók előmenetelének értékelési rendszere

5. 1. 5. 1. A teljesítmények minősítéséhez fűződő elveink

- A félévi és év végi értékelés szummatív jellegű, de elsősorban fejlődési állapotról számol be.
- Dominál a differenciálás szemlélete. Fontos, hogy a gyerek számba tudja venni, hogy előző szintjéhez, önmagához mérten mennyit fejlődött. Ez énképét és önismeretét is fejleszti.
- Az értékelésben jelenjen meg az is, hogy a gyerek saját lehetőségét mennyire használta ki.
- A tanítási-tanulási folyamat állandó kísérőjeként ezek a szóbeli (írásbeli) információk, instrukciók konkrét, egyénre szabott javaslataival jelöljék meg a továbblépés útját és módját. Nyelvi megformálásában alkalmazkodjon gyerekeink beszűkült nyelvi kódjához és mind a tanuló, mind a szülő számára legyen közérthető. Tudatosan törekedjen ezzel is az értékelés elidegenítő hatásának csökkentésére.
- Pedagógiai értékelésünk elsősorban fejlesztő jellegű, nem korlátozódik az osztályozásra. Az osztályozást csupán az értékelés egy módjának tekintjük.

- A pedagógiai értékelés lényege a követelményekhez, teljesítményekhez, társakhoz és önmaga előző állapotához való viszonyítás.
- Az értékelés informál a célok megvalósulásának mértékéről és szintjéről, de egyben folyamatnak is tekintjük, amelyben összefüggéseket keresünk a célokban megfogalmazott feladatok és az aktuális állapot között.

Az értékelés sokfélesége számos kifejezési módra ad lehetőséget:

- Pedagógusi értékelés
 - metakommunikációs jelzésekkel,
 - szóbeli vagy írásbeli véleménnyel,
 - pontozással,
 - szimbólumokkal,
 - tárgyakkal,
 - osztályzattal,
 - szociális technikákkal,
 - a felsoroltak kombinációival.
- Tanulói önértékelés
- Társak általi értékelés

Az értékelés eszközrendszerének bővítése érdekében feladatunk:

- Az értékelési tevékenységünk eszköztárának tudatos feltárása, oly módon, hogy az megfeleljen a gyerekek sokféleségének és egyéni adottságainak (egyéni érési ütem).
- A motiváló célú és erejű értékelés.
- Az évközi, órai minősítéskor olyan módszerek használata, melyek segítségével több tanuló nyerhet egyszerre megerősítést.
- A pozitív töltetű értékelés ösztönző hatása érdekében a differenciált, pedagógiailag és pszichológiailag helyesen adagolt, az elismerő-buzdító értékelés használata, amelynek legfontosabb következménye a gyerek önértékelő képességének kialakulása.
- Tanári, nevelői hitelesség és az értékelés validitása: csak az alaposan feldolgozott művelődési anyag kerül értékelésre, az értékelés mélysége és minősége megegyezik a tanítási tanulási folyamat elsajátítási szakaszával.

5. 1. 5. 2. A tanulói teljesítmények minősítésének formái és rendje

A tanulói teljesítmények minősítése az 1-3. évfolyamon írásban rögzített szöveges formában történik, amelyet a korábban vázolt nevelő-szülő kapcsolatrendszerben szóbeli formában megerősítünk.

A 4. évfolyam végén a szöveges értékelés mellett tanév végén megjelenik az 5 fokozatú osztályozás is.

A szöveges minősítés kiindulópontját a törvénymódosításban megfogalmazott alábbi értékelő kifejezések szolgáltatják:

- Kiválóan megfelelt,
- Jól megfelelt,
- Megfelelt,
- Felzárkóztatásra szorul.

Ez utóbbi minősítés esetében a szülő bevonásával az osztályfőnök részletesen értékeli a tanuló teljesítményét, amelyben feltárja a fejlődés jellegét, rámutat a haladást akadályozó

tényezőkre, majd javaslatot tesz, az azok megszüntetéséhez szükséges intézkedésekre, fejlesztési eljárásokra és fejlesztő-felzárkóztató intézkedési tervet készít a tanuló számára. Ha az 1-4 évfolyamra járó tanuló eredményes felkészüléséhez szükséges (a heti kötelező tanórai foglalkozások 12%-nak terhére), lehetővé tesszük, hogy legalább heti 2 alkalommal egyéni foglalkozáson vegyen részt.

Az alapozó és fejlesztő szakaszban (5-8. évfolyam) félévkor és év végén az 5 fokozatú osztályzat mellett szöveges értékelés is készül a tanulóról. Ehhez az adott évfolyamon más tantárgyat tanító kollégák értékelései is hozzáadódnak. Az alapozó és fejlesztő szakaszban tervezett moduláris oktatás esetén a modultantárgyakban elért eredményeket a többi tantárgyéval azonos módon évközben rendszeresen szóbeli magyarázattal egybekötött érdemjeggyel, félévkor és tanév végén osztályzattal kiegészített szöveges értékeléssel minősítjük. Az évközi érdemjegyeket az osztálynaplóban az adott modul rovatában külön regisztráljuk, de félévkor és tanév végén a választott alaptantárgyban tanúsított előmenetelének értékelése kiegészül a modul kereteiben elért eredményekkel. A kettő együttes teljesítménye számít bele az adott évfolyam sikeres befejezésébe, így a szöveges értékelésük is együtt, egységes magyarázatban jelenik meg.

A magatartás értékelése

- Példás (5)
- Jó (4)
- Változó (3)
- Rossz (2)

A szorgalom értékelése

- Példás (5)
- Jó (4)
- Változó (3)
- Hanyag (2)

Tantárgyi értékelések

- Jeles (5) Tantárgyi dicséret esetén a tanuló minősítése Kitűnő (5)
- Jó (4)
- Közepes (3)
- Elégséges (2)
- Elégtelen (1)

Valamennyi tanulónk félévi és tanév végi minősítését vagy osztályzatait részletes szöveges pedagógiai jellemzéssel támasztjuk alá, mert úgy véljük, hogy ezzel

- a gyakorlatban érvényesíthető a gyerek érdeklődésének, adottságainak, tulajdonságainak, életkori sajátosságainak, saját fejlődési ütemének, otthoni körülményeinek, pillanatnyi állapotának stb. figyelembe vétele;
- a gyermek önmagához képest mért fejlődése kerül a középpontba, miközben a követelményekhez viszonyított előmenetele és a fejlődési akadályok is világossá válnak;
- a gyermek és a szülő megtapasztalhatja a tanítónak a tanuló személyére irányuló figyelmét, pozitív, biztató hozzáállását;
- a gyermek nem kifejezetten a tanulási teljesítményre vonatkozó értékei, tevékenységei, megnyilvánulásai is felszínre kerülnek;

- osztály, illetve iskolaváltás esetén segítség a tanuló megismerésében;
- a tanulók félévente történő pedagógiai jellemzése a tanulói portfóliók egyik leglényegesebb részét képezik.

A komplex magatartási és személyiségfejlesztő programunk és a tapasztalatok alapján kiegészítendő szempontsor a bevezető és kezdő szakasz tanulóinak értékeléséhez:

- Érzelmi életének jellemzői
 - érzelmi élete,
 - iskolai munkához való viszonya,
 - pedagógusaihoz való viszonya,
 - fegyelmezettsége,
 - konfliktus-kezelési képessége.
- Társas kapcsolatainak jellemzői
 - társas kapcsolatainak köre,
 - kapcsolatteremtő képessége,
 - együttműködési képessége a csoportban,
 - másokra való odafigyelési képessége,
 - csoportnormák elfogadásának szintje.
- A tanulást befolyásoló tényezők fejlettségének megfigyelése, értékelése
 - figyelem,
 - észlelés,
 - megfigyelőképesség (tartóssága, terjedelme),
 - emlékezet (bevésés, megtartás, felidézés),
 - mozgási emlékezet fejlettsége,
 - vizuális emlékezet fejlettsége,
 - verbális emlékezet fejlettsége,
 - testséma, térorientáció,
 - gondolkodás,
 - összefüggések felismerése, alkalmazása,
 - önálló probléma-megoldási képességének fejlettsége.
- Tanulási technikák fejlettségének, szintjeinek értékelése
 - feladatmegoldásban nyújtott segítség igénylése,
 - munkatempó,
 - taneszközök és segédeszközök használata,
 - önellenőrzés.
- Kommunikációs és olvasási képességek értékelése
 - beszédkészítés,
 - szókincs,
 - betűfelismerés,
 - összeolvasás folyamatossága, pontossága,
 - az olvasottak megértése.

- Írás, íráskészség értékelése
 - finommozgások,
 - írás (betűelemek, betűk) grafikai kivitelezése,
 - a tanult betűk kapcsolása,
 - másolás,
 - tollbamondás utáni írás.
- Számolási és matematikai képességek értékelése
 - szám- és mennyiségfogalom,
 - műveletek megértése, alkalmazása,
 - logikai feladatok megoldása,
 - geometriai feladatok,
 - környezetében való tájékozódás.
- Művészeti és mozgásos tevékenységek értékelése
 - színezés, festés, rajzolás,
 - formázás (agyagozás),
 - művészeti alkotások (zene, képzőművészet) iránti nyitottsága,
 - eszközök használata (olló, ragasztó, ecset, stb.),
 - mozgások térbelisége,
 - mozgások tempója,
 - mozgások rendezettsége, összehangoltsága.

Az alapozó és fejlesztő szakaszban hasznosítható kiegészítő szempontok

- Együttműködés a társakkal és a tanárokkal
- Konfliktuskezelés
- A szabályok betartása
- A közösségben, osztályban elfoglalt hely
- Felelősségtudat
- Kezdeményezőkézség
- Önbizalom
- Az érdekérvényesítés képessége
- A tanulást befolyásoló részképességek fejlettsége, a fejlesztés további iránya
- A munkavégzés rendezettsége
- Munkafegyelem
- A felszerelés
- A házi feladatok megléte (feladattudat)
- Az odafigyelés és összpontosítás
- Az önállóság szintje
- A segítségkérés és adás
- Az érdeklődés
- Az aktivitás
- Munkatempó
- Hatékonyság
- Más, interaktív tanulási módokhoz illeszkedő megfigyelési tapasztalatok pl. problémalátás, felfedezési vágy, asszociativitás, tettvágy, vizuális látásmód, különleges érdeklődés.

5. 1. 5. 3. Az értékelés dokumentumai

A tanév közbeni értékelés dokumentumai a tájékoztató füzet, ellenőrző és az osztálynapló, amelyek bejegyzéseinek szinkronban kell lenniük. Valamennyi tantárgyból havonta legalább egy értékeléssel/ osztályzattal kell rendelkeznie a tanulónak.

Szöveges értékeléshez az OM által jóváhagyott **bizonyítványt** alkalmazzuk. A **törzslapok** és **bizonyítvány pótlapok** kitöltése elektronikusan vagy kézzel történik.

Az 1-3. évfolyamon kiállított bizonyítványok záradék rovatába jegyezzük be a tanuló továbbhaladását segítő nevelőtestületi döntéseket, szülői kéréseket és a tankötelezettség teljesítésével kapcsolatos egyéb megjegyzéseket. Az 1-3. évfolyamokon a tanuló szöveges minősítése az oktatási miniszter által engedélyezett bizonyítvány pótlapon történik, amely kitöltve a bizonyítvány része, és annak borítólapjának tárolójában tartandó. A pótlap kiállítását a kiállító a bizonyítvány pótlap-jegyzékében a megadott rovat kitöltésével igazolja.

Felsőbb évfolyamokon az osztályozott tanulók éves munkájáról pedagógiai jellemzést készítünk, amit a bizonyítvánnyal együtt átvehetnek a tanulók és szüleik.

Minden tanulónk személyes anyagát, munkáit **tanulói portfólió**ban őrizzük. Ez fogad magába minden, a tanulóra vonatkozó feljegyzést, értékelőlapot, pedagógiai véleményt, szakértői véleményt, orvosi vizsgálatok, esetleg hivatalos szervek visszajelző dokumentumait stb. Tehát az ő minősítését valamilyen formában jelző minden dokumentumot. A tanulói portfólió szerepe akkor értékelődik fel, amikor egy tanuló más osztályfőnökhöz kerül, vagy amikor hirtelen szükséges az illető tanulóról véleményt írni. (Lásd. melléklet)

5. 1. 6. A továbbhaladás, a magasabb évfolyamba lépés feltételei

Az 1. évfolyamon csak igazolt és igazolatlan mulasztás miatt, valamint szülői beleegyezéssel, vagy a szülő kérésére kérésre lehet tanulót évfolyamisméltásra utasítani.

A gyermek mindenekfelett álló érdekében az értékelést is differenciáltan kezeljük. A tanév végén elért minimális követelmények teljesítésével lehet felsőbb osztályba lépni. Amennyiben a tanuló egy-egy tantárgyban az évfolyam követelményeit nem teljesítette, engedélyt kaphat a követelmények két év alatt történő teljesítésére, ha ezt sérülése, a képességfejlődésének üteme és az egészségi állapota indokolja.

A tanuló a követelmények teljesítése és az egyenletesebb, kiegyensúlyozottabb fejlődés érdekében fejlesztő foglalkozásokon vesz részt. Ilyen esetekben a gyógypedagógus intenzívebben működik együtt az orvossal, a pszichiáterrel és a családgonddozóval.

A szülőt tájékoztatjuk azokról a lehetőségekről, amelyekkel az iskola segítséget tud nyújtani gyermeke eredményes felkészüléséhez. E rendelkezések alkalmazásában eredményes felkészülés azoknak az ismereteknek, képességeknek, készségeknek a negyedik évfolyam végére történő elsajátítása, amelyek az ötödik évfolyamba lépéshez szükségesek.

Két tárgyból javítóvizsga tehető, három tantárgy minimális teljesítményeinek teljesítetlensége esetén évfolyamisméltás kötelező a negyedik évfolyamtól kezdve.

Az évhalasztás, ill. évisméltás kapcsán felmerült egyet nem értéskor a Szakértői Bizottság véleményét kérjük.

A jól fejlődő gyermekek többségi iskolába való visszahelyezése a gyógypedagógus javaslatára, az iskola vezetőjének kezdeményezésére, a szakértői bizottság vizsgálata eredményeként 1 hónapos próbaidő után történhet.

Tanulóink intézményünk magasabb évfolyamába, vagy végzős tanulóink szakképzési intézmény 1. évfolyamába lépésének feltételeire az OFFOCINA BONA tantervcsalád részletezett tantárgyi követelményrendszere irányadó.

Általánosságban elmondható, hogy az elvárt teljesítményt tanév közbeni tervezési célként tekintjük. Ennek elérését, vagy el nem érését erőteljesen befolyásolhatja a gyermek(ek) képességstruktúrája, adott helyzetben és időben lévő állapota.

Természetesen, tartós és valamennyi kompetenciaterületet érintő alulteljesítés esetén diagnosztizálás, elemzés és ezek nyomán külön megsegítés, vagy egyéni tanrend indokolt.

Nem szükségszerű – és nem is életszerű - hogy a magasabb évfolyamba lépés feltételeit az adott tanuló valamennyi tantárgy és kompetenciaterület esetében teljesítse.

Osztályozó értekezleten - az osztályfőnök és a gyermeket tanító gyógypedagógusok javaslatára – a nevelőtestület egyéni elbírálás alapján dönt a tanuló továbbhaladásáról, javítóvizsgára, vagy évfolyamisméltásra bocsátásáról.

5. 1. 7. A tanulmányok alatti vizsgák vizsgaszabályzata

A vizsgaszabályzat célja a tanulók tanulmányok alatt tett vizsgái lebonyolítási rendjének szabályozása.

Általános szabályok

Jelen vizsgaszabályzat az intézmény által szervezett tanulmányok alatti vizsgákra, azaz:

- osztályozó vizsgákra
- köztes vizsgákra
- javító vizsgákra
- és pótló vizsgákra vonatkozik.

Hatálya kiterjed az intézmény valamennyi tanulójára:

- aki osztályozó vizsgára jelentkezik,
- aki köztes vizsgára jelentkezik,
- akit a nevelőtestület határozatával osztályozó vizsgára utasít,
- akinek a nevelőtestület köztes vizsga letételét javasolja,
- akit a nevelőtestület határozatával javítóvizsgára utasít.

Kiterjed továbbá az intézmény nevelőtestületének tagjaira és a vizsgabizottság megbízott tagjaira.

A tanulmányok alatti vizsga követelményeit a nevelőtestület a Házirendben, az értékelés rendjét a pedagógiai program alapján határozza meg.

A tanulmányok alatti vizsgák célja:

- azon tanulók osztályzatainak megállapítása, akiknek félévi vagy év végi osztályzatait évközi teljesítményük és érdemjegyeik alapján a jogszabályok és az intézmény Pedagógiai Programja szerint nem lehetett meghatározni,
- a pedagógiai programban meghatározottaknál rövidebb idő alatt (tanév összevonással) szeretné a követelményeket teljesíteni.

Minden vizsga írásbeli és/vagy szóbeli vizsgarészből áll.

Az osztályozó vizsga

Az osztályozó vizsga a félévi és év végi jegyek lezárását megelőző két hétben kerül megszervezésre. Osztályozó vizsgát kell tennie teljesítményének értékelése céljából a

tanulónak, ha a tanítási év során jogszabályban meghatározott mértékű igazolt és igazolatlan hiányzást gyűjtött össze, s emiatt félévi vagy év végi osztályzatát nem tudta a pedagógus megállapítani.

Osztályozó vizsgát kell tennie a tanulónak a félévi és év végi jegyek lezárását megelőző két hétben, ha

- felmentést kapott –kérelmére - a kötelező tanórai foglalkozások látogatása alól (magántanuló),
- engedélyt kapott arra, hogy egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget.

A vizsgázónak az írásbeli vizsgák megválaszolásához rendelkezésre álló idő vizsgatárgyanként 45 perc. Szóbeli vizsga egy vizsgázónak egy vizsganapra legfeljebb három vizsgatárgyból szervezhető. A vizsgáztatás időtartama tantárgyanként 10 percnél nem lehet több.

A tanulmányok alatti vizsgán, a vizsga során lehetővé tesszük mindazon mentességek, kedvezmények érvényesítését, amelyet a tanuló a szakértői vélemény alapján kapott.

A tanulmányok alatti vizsgán elért eredmény csak akkor támadható meg, ha az Intézmény nem a Pedagógiai Programban meghatározott követelményeket kéri számon, vagy a vizsgáztatás során olyan eljárási hiba történt, amely vélhetőleg a tanuló teljesítményét hátrányosan befolyásolta.

Az osztályozó vizsgát megismételni, eredményén javítani nem lehet. Ha a szabályosan megtartott osztályozó vizsga elégtelen, a tanulónak a tanévet ismételnie kell.

A köztes vizsga

A köztes vizsga a félévi és év végi jegyek lezárását megelőző két hétben kerül megszervezésre, egyéni kérésre a nevelőtestület véleményezése után vagy a szakértői bizottság javaslatára. Szervezése és rendje megegyezik az osztályozó vizsgáéval.

A javító vizsga

Ha a tanuló tanév végén elégtelen osztályzatot kap, javítóvizsgát tehet.

A javítóvizsga témakörei az intézmény Házirendjében és az intézmény honlapján érhetőek el. Javítóvizsga augusztus 15. és augusztus 31. között szervezünk.

A tanulót a vizsga eredményéről azonnal tájékoztatjuk.

Pótló vizsga

Abban az esetben, ha a tanuló önhibáján kívül nem tudja teljesíteni az osztályozó/javító vizsga követelményeit, a teljes vizsga anyagából, vagy a nem teljesített vizsgarészből - kérelmére - pótló vizsgát tehet. Időpontját egyéni elbírálás alapján az intézményvezető jelöli ki.

Független vizsgabizottság előtt zajló vizsga

A tanuló alapvető joga, hogy tanulmányai során pedagógusaitól független bizottság előtt, tanulmányok alatti vizsgát tehet, amely lehet osztályozó-, és javítóvizsga.

A független vizsgabizottság előtt letehető tanulmányok alatti vizsgát az Oktatási Hivatal szervezi.

A tanuló – kiskorú tanuló esetén a szülője aláírásával – a félév, illetve a szorgalmi idő utolsó napját megelőző huszonkettedik munkanapig, amennyiben hiányzás miatt nem értékelhető és

osztályozó vizsga letételére kap engedélyt, az engedély megadását követő három napon belül jelentheti be, ha független vizsgabizottság előtt kíván vizsgát tenni.

A tanuló amennyiben a tanév végén valamely tantárgyból / tantárgyakból megbukott, s javítóvizsgát tehet, a bizonyítvány átvételét követő tizenöt napon belül kérheti, hogy a javítóvizsgát független vizsgabizottság előtt tehesse le.

A tanulmányok alatti vizsgák szervezése

A vizsgabizottság minimum három főből áll. Az általa ellátandó feladatok

- elnök
- kérdező tanár
- ellenőrző tanár

Az elnök

- felel a szabályok betartásáért,
- ellenőrzi a vizsgázók adatait, vezeti a jegyzőkönyvet,
- ha kell szavazást rendel el,
- gyógypedagógiai tanár végzettségű.

Kérdező tanár(ok)

- gyógypedagógiai tanár végzettségű.

Ellenőrző tanár

- gyógypedagógiai tanár végzettségű,
- felel a vizsga szabályszerűségéért.

Az intézményvezető felel a vizsgák szabályos lebonyolításáért.

Írásbeli vizsgák általános szabályai

A teremben minden padban csak egy diák ülhet. A feladatlapot az iskola pecsétjével kell ellátni, fel kell tüntetni a tantárgy megnevezését, a tanuló nevét és a dátumot. A feladatlap megoldásának ideje 45 perc. A vizsgán használható segédeszközöket az osztályfőnök tájékoztatása alapján a tanuló hozza magával.

Ha a vizsgázó az írásbelin szabálytalanságot követ el, a felügyelő tanár e tényt jegyzőkönyvben rögzíti, és felvezeti a feladatlapra és jelenti az intézményvezetőnek.

Az írásbeli vizsga javítása

- a vizsgabizottság tagjai az adott vizsganapon piros tollal kijavítják az írásbeli dolgozatot,
- ha a vizsgabizottság bármely tagja arra a feltételezésre jut, hogy a vizsgázó meg nem engedett segédeszközöket használt, rávezeti a feladatlapja és értesíti az intézményvezetőt.

A szóbeli vizsga általános szabályai

- A vizsgázónak a vizsga előtt minimum 15 perccel kötelező megjelennie.
- A vizsgák ideje alatti várakozáshoz lehetőség szerint pihenő helységet biztosítunk.
- A felkészülési idő legalább 10 perc.
- A felelet során a tanuló a felkészülési idő alatt készített jegyzeteit használhatja.

- A felelet maximum 10 percet tarthat
- Két tantárgy között a vizsgázó pihenőidőt kérhet.
- Ha a szóbelin a vizsgázó szabálytalanságot követ el, az elnök figyelmezteti, jegyzőkönyvet készít és a vizsgabizottság a dönt a szóbeli eredményéről.
- Szabálytalanságok esetében a vizsgabizottság elnöke értesíti az intézményvezetőt, aki a törvények alapján dönt.

Az egyes vizsgatárgyak követelményei

Minden vizsgatantárgy követelményei azonosak az adott évfolyam adott tantárgyának az intézmény pedagógiai programjában található követelményrendszerével.

5. 2. Az értelmileg akadályozott gyermekek oktatása-nevelése

5. 2. 1. Az értelmileg akadályozott gyermekek nevelésének alapelvei

Az értelmileg akadályozottság kialakulásában több kockázati tényező együttesen játszik szerepet, melyek a fejlődés különböző szakaszaiban hatnak. Az értelmileg akadályozott egyén az átlagosnál lényegesen alacsonyabb mentális képességekkel bír, jelentősen akadályozott a társadalmi cselekvőképessége, adaptív (alkalmazkodási) nehézséggel küzd

- az önkiszolgálás,
- a kommunikáció,
- az önirányítás,
- a közösségi élethez szükséges készségek,
- a közösség/társadalom nyújtotta lehetőségek kihasználása,
- az egészség és biztonság megőrzése,
- a tanulási képesség (elsősorban olyan alapkészségek tekintetében, amelyek megalapozzák az iskolai tanulást),
- a szabadidős tevékenységek,
- a munkavégzés területén.

A képességek és a környezet kölcsönösen hatnak egymásra. A nevelési segítség formája, tartalma, intenzitása attól függ, milyen konkrét teljesítményre képes a gyermek a fent felsorolt adaptációs területeken, hol kell beavatkozni, mert eltér az átlagos teljesítményszinttől.

Fejlődési sajátosságai:

- Fejlődési tempójuk lassú, egyenetlen, bár a testi fejlődésükben megközelítik kortársaik szintjét, azonban – kommunikációban, szociális adaptációban, sőt mozgásosságban is jelentős elmaradás tapasztalható.
- Az egyes területek fejlődése között nagy egyenetlenség tapasztalható.
- Sajátos tanulási ritmusuk és ütemük van, ami nevelésük – oktatásuk sajátos tanítás-tanulásszervezését igényli.
- Értelmi sérüléseiket társuló fogyatékoságok is súlyosbíthatják, pl. hallás, látás, mozgásszervi és tartási rendellenesség, epilepszia.

Optimális fejlesztést csak az egész életre szóló védő-irányító, de az önálló személyiséget is kibontakoztató nevelés biztosíthat számukra, mely törekszik képességeik maximumának elérésére. Ennek érdekében fejlesztésüknél a következő szempontokat kell figyelembe venni:

- A kommunikációjuk, beszédfejlődésük meglábbodott, reakcióik halványabbak, kifejezéstelenebbek. Későn tanulnak meg beszélni, s ez magával hozza a külvilág ingereire való gyenge reagálást.
- A megismerő funkciók, a szenzoros és motorikus hiányok cselekvéseik tökéletlen kivitelezését eredményezik, ezek negatívan hatnak vissza tanulásukra.
- A tanulás és a tanultak megőrzése és feldolgozása terén nagy eltéréseket mutatnak.
- Tanulásuk folyamatát az alacsony transzferhatás és generalizálási képesség, a figyelem ingadozása, az alacsony fokú terhelhetőség, lassú tanulási tempó jellemzi.
- Szociális fejlődésükben az én tudat megkésetten, hiányosan alakul ki.

A sikeres tanulás feltétele a vitális, testközeli kapcsolat, a konkrétság, a kis lépésekre bontás, a nehézségek enyhítése, gyakori ismétlés, szemléltetés, cselekvésbe ágyazott mentális fejlesztés. Jól átlátható, tagolt és sikerélményt nyújtó tanulási segítséget igényelnek.

A gyógypedagógiai nevelésnek támaszkodnia kell a tanulók pozitív tulajdonságaira, érzelmi kötődéseik gazdagságára. A nevelés célját egyrészt a pszichikai- fizikai fejlettségi állapot és általános fejlődési út, másrészt a jelenlegi és jövőbeni szociális szükségletek és társadalmi életlehetőségek határozzák meg.

A kompetencia alapú oktatás célja, hogy a gyermekek készségeit, képességeit úgy fejlesszük (figyelembe véve egyéni fejlődési sajátosságait), hogy megszerzett ismereteiket a különböző élethelyzetekben alkalmazni tudják, vagyis a mindennapi életben hasznosítható tudással rendelkezzenek. Ennek érdekében, olyan képességek kialakítására kell törekednünk, melyek elősegítik, hogy

- bizonyos fokú önállóságra tegyenek szert,
- környezetükben eligazodjanak,
- szociális és kommunikációs képességeik fejlődjenek,
- adekvátan használják fel a tanult ismereteket, s hogy azok minél teljesebben interiorizálódjanak,
- megismerjék közvetlen személyi és tárgyi környezetüket, képesek legyenek azt változtatni, alakítani is.

A NAT által meghatározott kompetencia tartalmak a foglalkoztató tagozaton a következőképpen jelennek meg:

Anyanyelvi kommunikáció

- A beszédnevelés során arra kell törekednünk, hogy a gyermekekben kialakuljanak az alapvető szenzomotoros és motoros feltételek a beszéd használatában.
- A kommunikációra, beszédre nevelésnek tanulásra ösztönző környezetben kell folynia, élénk, serkentő formákat kell kialakítanunk a felnőttekkel és a gyermekek kortársaival. Elengedhetetlen egy olyan segítő, motiváló környezet megteremtése, melyek megfelelnek fejlettségi szintjüknek, segíti őket a környezetbe történő eligazodásban, és tevékenykedésben.
- Kiemelt feladatként jelentkezik - az egyéni fejlettségi szintet figyelembe véve - olyan készségek és képességek fejlesztése, amelyek lehetővé teszik, hogy különféle helyzetekben, szóban kommunikálni tudjanak, és ezzel igényeiknek megfelelően alakíthassák át, változtathassák környezetüket.
- A kommunikáció fejlesztésénél meg kell ismertetnünk a gyermekekkel a nonverbális kommunikáció elemeit, amelyek az emberi kapcsolatrendszerben fontos szerepet játszanak.
- Az egyéni fejlettségi szintet figyelembe véve, megfelelő alapot kell nyújtanunk, hogy az olvasás, írás, mint információs eszköz beépülhessen a tanuló eszköztárába.
- Támogatnunk kell az ismeretek megszerzésére irányuló spontán törekvéseket.

Matematikai kompetencia

- A számolás-méréshez szükséges alapkészségek fejlesztése (érzékelés, észlelés, figyelem, gondolkodás).
- Mennyiségi tulajdonságok felismerése a környezet tárgyainak és jelenségeinek megfigyelésével és a velük való cselekedtetéssel.
- Az egyéni képességeknek megfelelően a téri és időbeli tájékozottság kialakulásának segítése.
- Lehetőségeikhez mérten tudjanak egyszerű matematikai műveleteket elvégezni, mely segítséget jelenthet számukra a mindennapok problémáinak megoldásában.

Szociális és állampolgári kompetencia

- A sikeres társadalmi részvétel érdekében elengedhetetlen a normatudat, a viselkedési és az általánosan elfogadott magatartási szabályok megértése, betartása. Ennek elérését segíthetjük a társas kapcsolatok kiépítéséhez és fenntartásához szükséges ismeretek, készségek elmélyítésével.
- Elengedhetetlenül fontos, olyan tárgyi és személyi környezet megteremtése, mellyel előmozdítjuk a megfelelő szokásrendszerek kialakulását, amelyek a gyermekek egészséges életvitellel kapcsolatos szemléletét, és magatartását fejlesztik.
- Törekednünk kell arra, hogy a gyermekek lehetőségeikhez mérten ismerjék meg szűkebb és tágabb környezetüket, ebben biztosan tájékozódjanak. Tudjanak egyszerű környezetmegóvó feladatokat elvégezni, ismerjék a káros hatások következményeit.
- Fejlettségi szintjüknek megfelelően legyenek ismereteik az egészséget védő – óvó és az elkerülendő káros szokásokról.

A fejlesztés területei:

- anyanyelv és kommunikáció
- természeti környezet,
- társadalmi környezet,
- életvitel és gyakorlat
- művészetek,
- testi nevelés,
- informatika

5. 2. 2. Az értelmileg akadályozott tanulók fejlesztésének szakaszaihoz kapcsolódó célok és feladatok

Bevezető szakasz (1-2. csoport)

Sajátos nevelési feladat, hogy biztosítani kell számukra a korai és óvodai neveléssel elindult fejlődés folyamatosságát. Egyszerű, mindennapi munka jellegű (naposi) tevékenységek egyre önállóbb végrehajtása.

A beszédindítás és az ehhez szükséges alapkészségek kialakítása (motiválás hangadásra, beszédre, a beszédmegértés finomítása, a beszédre irányuló figyelem fejlesztése, a beszédhez szükséges szenzoros és motoros ügyesség fejlesztése).

A beszédészlelés és a beszédmegértés a mindennapi életbe beépülő rövidebb-hosszabb célzott, játékos formában történő fejlesztése.

Fontos rehabilitációs feladat a vizuomotoros koordináció és grafomotoros ügyesség fejlesztése. A játékos fejlesztési formák dominanciája.

Játékosan, egyszerű normakövetéssel alapvető magatartási szabályok, viselkedési normák alkalmazása.

Kezdő szakasz (3-4. csoport)

- Az egyéni fejlődési sajátosságokat figyelembe véve a bevezető időszak rehabilitációs és rehabilitációs fejlesztése, megerősítése.
- Közvetlen és közvetett ráhatásokkal azon a készség, képességek fejlesztése, amelyek révén a gyermek egyre differenciáltabban tudja befogadni és használni a nyelvet.
- Kiemelt feladat a kognitív funkciók fejlesztése szenzomotoros tapasztalatszerzés útján.
- Vizuomotoros koordináció és a grafomotoros készségek további differenciálása.
- Képességeik függvényében az együttélés alapvető szabályainak ismeret és elsajátítása.

Alapozó szakasz (5-6. csoport)

- A beszédmegértés és a kifejező beszéd fejlesztésében (még hangsúlyos a dallam, a gesztus és a ritmus elemek használata) fokozatosan át kell térni a lehetőségekhez képest a nyelvtani viszonyokat kifejező beszédbeli közlések, utasítások alkalmazására.
- Az értelmi képességek, figyelem, emlékezet, gondolkodás fejlesztése.
- Orientációs képességek fejlesztése, a cselekvőképesség alakítása.
- Az ismeretek gazdagítása.
- A harmonikus személyiségfejlődés elősegítése.
- Alakuljanak ki a köznapi helyzeteknek megfelelő magatartási szokások.
- Alakuljon helyes önismeretük, önbizalmuk.

Fejlesztő szakasz (7-8. csoport)

- Előtérbe kerül az ismeretek bővítése, alapvető kultúrtechnikai ismeretek differenciált alkalmazása.
- Gyakorlati jellegű tevékenységek, életvezetést segítő technikák alkalmazása és megerősítése.
- Munkaképesség kialakítása.
- Kiemelt feladat teljesebb társadalmi beilleszkedésük segítése.

Nevelőmunkánk hatékonyságát segítik a helyi sajátosságokhoz és igényekhez igazított terápiák alkalmazása.

5. 3. Az autista, halmozottan sérült gyermekek nevelésének- oktatásának alapelvei, célok és feladatok

Az autizmus spektrumzavar a szociális – kognitív, és kommunikációs készségek fejlődésének minőségi zavara, amely a személyiség fejlődésének egészét átható, pervazív zavar. Három fő területen mutatható ki minőségi károsodás: kommunikáció, szociális fejlődés, rugalmas viselkedésszervezés.

Fejlődési sajátosságaik:

Kommunikáció

- A beszélt nyelv fejlődésének késése, vagy teljes hiánya
- Megfelelő beszéd mellett a másokkal folytatott beszélgetés kezdeményezésére, vagy fenntartására való képesség károsodása.
- Nyelvi sztereotípiák használata.

Szociális fejlődés

- Az összetett nonverbális viselkedésmódok, pl. szemkontaktus, arckifejezés, testtartás, gesztusok alkalmazásának károsodása a szociális interakciók szabályozásában.
- Az életkornak megfelelő kortárskapcsolatok kialakításának sikertelensége.
- A társas és érzelmi kölcsönösség hiánya.

Viselkedésszervezés

- Gyakran kizárólagossá váló egy, vagy több olyan sztereotip korlátozott érdeklődési kör, amely intenzitását, vagy tárgyát tekintve rendellenes.
- Repetitív, sztereotip, esetleg bizarr viselkedésformák
- Rugalmatlan ragaszkodás sajátos, nem funkcionális rutinokhoz, vagy rituálékhoz.
- A tárgyak részleteiben való elmélyedés.

A legáltalánosabb távlati cél az egyéni képességek, fejlettségi szint mellett elérhető legjobb felnőttkori szociális adaptáció és önállóság feltételeinek megteremtése. Ennek elérése érdekében cél:

- a sztereotip, bizarr viselkedési formák kialakulásának megelőzése, a meglévők korrekciója,
- a szociális és emocionális viselkedés javítása,
- zárkózottságuk feloldása,
- én-tudatuk, önazonosságuk kialakítása,
- verbális és nonverbális kommunikációjuk fejlesztése,
- a kapcsolatfelvétel megteremtése,
- kényszereik feloldása intellektuális fejlesztésük,
- érzékelés fejlesztése.

A NAT által meghatározott kompetencia tartalmak az autista gyermekek fejlesztésében a következőképpen jelennek meg:

Anyanyelvi kommunikáció

- A metakommunikáció megértésének és használatának fejlesztése.
- Ismerős személyek felismerése, nevének megtanítása.
- Egyszerű szociális rutinok megtanítása (pl. köszönés, segítségkérés).
- Az információcsere szabályainak tanítása, a kommunikációs interakció kezdeményezése, fenntartása, befejezése.
- Elemi kooperáció felnőttel, gyermekkel akár az augmentatív kommunikációs rendszerbeli támogatással.

Szociális és állampolgári kompetencia

- Más személyek jelenlétének felismerése és elfogadása.
- A pedagógus segítségének elfogadása.
- A közösség életének elemi szabályainak, szokásainak elsajátítása.
- Az alapvető magatartási és viselkedési szabályok elsajátítása.
- A mindennapi önkiszolgálási feladatokkal kapcsolatos tevékenységek elsajátítása.

A fejlesztés területei

- mentális - intellektuális fejlesztés,
- kommunikáció- és beszédfejlesztés,
- nagy- és finommozgások,
- szociális viselkedés fejlesztése,
- szenzoros fejlesztés,
- önellátási, önkiszolgálási készségek, képességek fejlesztése,
- zene, vagy más terápiás eljárásokban elemi közreműködés

Az autista gyermekek különbözősége egyéni fejlesztési tervek készítését és azok alapján való fejlesztést tesz szükségessé. Sok esetben különböző terápiák segítik egy-egy fejlesztési területen való haladást.

Az ugyancsak eltérő intellektuális képességeik miatt a tanulásban vagy értelmileg akadályozott gyermekek helyi tantervének figyelembevételét, mint a fejlesztés lehetőségét is számon tartjuk. Esetenként alkalmazzuk az Autizmus Kutatócsoport által fejlesztett tanterv egyes elemeit is.

5. 4. Az ellenőrzés és értékelés rendszere és a továbbhaladás feltételei értelmileg akadályozott és autista tanulóinknál

Az értelmileg akadályozott tanulók esetében a fejlődési ütem folyamatos ellenőrzése történik, amely lehető teszi az egyéni fejlesztési tervek folyamatos módosítását, kiegészítését. Ennek értelmében év elején egyéni fejlesztési tervek készülnek. Mindez kiegészül a PAC vagy a SPAC fejlődési skálával.

Minden tanulónk személyes anyagát, munkáit tanulói portfólióbangyűjtjük. Ez fogad magába minden, a tanulóra vonatkozó feljegyzést, értékelőlapot, pedagógiai véleményt, szakértői

véleményt, orvosi vizsgálatok, esetleg hivatalos szervek visszajelző dokumentumait stb. Tehát az ő minősítését valamilyen formában jelző minden dokumentumot. Az értelmileg akadályozott és az autista tanulóinkról, csakúgy mint a tanulásban akadályozott gyermekekről, félévben és tanév végén részletes szöveges értékelés, pedagógiai jellemzés készül. A tanulói portfólió szerepe akkor értékelődik fel, amikor egy tanuló más osztályfőnökhöz kerül, vagy amikor hirtelen szükséges az illető tanulóval szemben véleményt írni. (Lásd. melléklet)

A tanév végi szöveges értékeléshez az OM által jóváhagyott bizonyítványt alkalmazzuk. A törzslapok és bizonyítvány pótlapok kitöltése elektronikusan vagy kézzel történik. Év végén az 1-3 csoportban szöveges értékelés, 4. csoporttól szöveges értékelés és egyes tantárgyakból osztályozás történik.

Az 1-3. évfolyamon kiállított bizonyítványok záradék rovatába jegyezzük be a tanuló továbbhaladását segítő nevelőtestületi döntéseket, szülői kéréseket és a tankötelezettség teljesítésével kapcsolatos egyéb megjegyzéseket. Az 1-3. évfolyamokon a tanuló szöveges minősítése az oktatási miniszter által engedélyezett bizonyítvány pótlapon történik, amely kitöltve a bizonyítvány része, és annak borítólapjának tárolójában tartandó. A pótlap kiállítását a kiállító a bizonyítvány pótlap-jegyzékében a megadott rovat kitöltésével igazolja. Felsőbb évfolyamokon az osztályozott tanulók éves munkájáról pedagógiai jellemzést készítünk, amit a bizonyítvánnyal együtt átvehetnek a tanulók és szüleik.

A továbbhaladás, felsőbb évfolyamba lépés feltételei

Az 1. évfolyamon csak igazolt és igazolatlan mulasztás miatt, valamint szülői beleegyezéssel, illetve kifejezett szülői kérésre lehet tanulót évfolyamismétlésre utasítani.

A gyermek mindenekfelett álló érdekében az értékelést is differenciáltan kezeljük. A tanév végén elért minimális követelmények teljesítésével lehet felsőbb osztályba lépni. Amennyiben a tanuló egy-egy tantárgyban az évfolyam követelményeit nem teljesítette, engedélyt kaphat a követelmények két év alatt történő teljesítésére, ha ezt sérülése, a képességfejlődésének üteme és az egészségi állapota indokolja.

A szülőt tájékoztatjuk azokról a lehetőségekről, amelyekkel az iskola segítséget tud nyújtani gyermeke eredményes felkészüléséhez. E rendelkezések alkalmazásában eredményes felkészülés azoknak az ismereteknek, képességeknek, készségeknek a negyedik évfolyam végére történő elsajátítása, amelyek az ötödik évfolyamba lépéshez szükségesek.

Nem szükségszerű – és nem is életszerű - hogy a magasabb évfolyamba lépés feltételeit az adott tanuló valamennyi tantárgy és kompetenciaterület esetében teljesítse. Osztályozó értekezleten - az osztályfőnök és a gyermeket tanító gyógypedagógusok javaslatára – a nevelőtestület egyéni elbírálás alapján dönt a tanuló továbbhaladásáról.

Intézményünk célja az autizmus-specifikus ellátás körének és az ellátottak létszámának bővítése a tárgyi (terem, berendezés stb.) és személyi feltételek megteremtési lehetőségeinek függvényében.

5. 5. Helyi tanterv iskolánk tanulói számára

Tanulásban akadályozott tanulóink helyi tanterve.

5. 5. 1. Tanulásban akadályozottak 1-8. évfolyamon

Tantárgyak és óraszámok a heti teljes képzési időre az évfolyamokhoz rendelt

Tantárgyak	Az évfolyamok óraszámjai							
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Magyar nyelv és irodalom	7	7	7	7	4	4	4	4
Történelem és társadalmi ismeretek	0	0	0	0	1,5	1,5	1,5	1,5
Matematika	4	4	4	4	4	4	4	4
Informatika	0	0	0	0	0	0	1	1
Környezetismeret	2	2	2	2	0	0	0	0
Természetismeret	0	0	0	0	2	2	0	0
Természetismeret – Biológia, egészségtan	0	0	0	0	0	0	1,5	1,5
Természetismeret – Fizika	0	0	0	0	0	0	1	1
Természetismeret – Kémia	0	0	0	0	0	0	1	1
Földrajz	0	0	0	0	0	1,5	1,5	1,5
Ének-zene	1	1	1	1	1	1	1	1
Rajz és kézművesség	1	1	1	2	2	1	1	1
Életvitel és gyakorlati ismeretek	1	1	1	2	2	2	3	3
Testnevelés és sport	3	3	3	3	2,5	2,5	2,5	2,5
Osztályfőnöki	0	0	0	0	1	1	1	1
Tantervi modulok	0	0	0					
Tánc és dráma					0,5		0,5	
Ismerkedés az informatikával			0,5	0,5	0,5	0,5		
Hon- és népismeret					0,5	0,5	0,5	0,5
Médiaismeret								0,5
Kötött óraszám	19	19	19,5	21,5	21,5	21,5	24	24
Szabadon tervezhető*	1	1	0,5	1	1	1		
Bevezetés egy élő idegen nyelvbe							1	1
Kötelező óraszám	20	20	20	22,5	22,5	22,5	25	25

* A szabadon tervezhető órakeretet az alábbi táblázat szerint használjuk fel

Szabadon tervezhető	Életvitel és gyakorlati ismeretek	1. o.	2. o.	3. o.	4. o.	5. o.	6. o.	7. o.	8. o.
		1	1	0,5	1	1	1		

A párhuzamos osztályok esetén a következő óraszámot annyival szorozzuk, ahány osztály működik az adott évfolyamon tanévenként.

Kötelező pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs foglalkozások

Évfolyamok	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Egyéni képességek fejlesztése - kognitív és - emocionális fejlesztés - egyéni és csoportos terápiák (ld. HPP)	3	3	3	3,375	3,375	3,375	3,75	3,75

Nem kötelező, választható tanórai foglalkozások

Évfolyamok	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Felhasználható órakeret	2	2	2	2,25	5,625	5,625	7,5	7,5

A tanulók érdeklődésüknek megfelelően választhatnak az alábbi szakköri és klubjellegű foglalkozások közül, valamint az életvitel és gyakorlati ismeretek tantárgy bontásához használjuk fel a választható órákat (mindennapos testedzés, iskolai sportkör, 4 sport jellegű szakkör, egyéni és csoportos művészeti terápia, drámajáték, barkács-, üvegfestő, főzőszakkör, informatika szakkör, stb) Az összes óraszám az évfolyamonként átcsoportosítható órák szerint kerül kiszámításra.

Tanórán kívüli, napközis tevékenységben szervezett foglalkozások

Foglalkozások	Heti	Évfolyamok							
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Szocializációs tevékenység	3	X	X	X	X	X	X	X	X
Tanulási képességek fejlesztése, korrepetálás, differenciált foglalkozás	5	X	X	X	X	X	X	X	X
Habilitáció-rehabilitáció	2	X	X	X	X	X	X	X	X
Mindennapos testedzés, sport	3	X	X	X	X	X	X	X	X
Játék, kultúrfoglalkozás	5	X	X	X	X				
Manuális tevékenység	2	X	X	X	X	X	X	X	X
Szabadon felhasználható óra	2,5	X	X	X	X				
Összesen:	22,5	22,5	22,5	22,5	22,5	15	15	15	15

Órakereten felül biztosítjuk, külső helyszínen gyermekeink gyógytestnevelését a napközis foglalkozások terhére.

Könnyített testnevelést gyógypedagógus kollégánk differenciáltan biztosít a testnevelés órákon tanulóinknak.

A Ktv. 48.§ (2) alapján a mindennapos testedzést minden tanév előkészítő hetében a nevelőtestület döntése alapján az aktuális órarend függvényében határozzuk meg.

Az 1-4. évfolyamokon biztosítjuk a mindennapos testmozgást. Ha nincs az aktuális napon testnevelés, vagy úszásóra, akkor a nagyszünet idején, szabad levegőn 15 perc időtartamban és tanórába építve gondoskodunk a játékos testmozgásról. (Delacato, Denison) Sportcsoportonként heti 2 x 45 percet biztosítunk a nem kötelező órakeret terhére. A sportcsoportok minden tanév szeptemberében alakulnak meg.

Gyermekeink mozgástere és mozgási lehetősége bővül a környezeti nevelési program témahetei, projektjei és a „szabadég” jellegű foglalkozásaival.

A tehetséggondozásra, ill. a hátrányos helyzetű tanulóink felzárkóztatására szánt órakeretet a nevelőtestület döntése alapján az alaptevékenységből adódó óraszám 5 %-ban használjuk fel.

A közoktatási törvény 52. § 12. bekezdése értelmében, magántanulók ellátására tanulónként heti 10 órás időkeretet biztosít a fenntartó.

5. 5. 2. Értelmileg akadályozott tanulók 3 csoportban

Értelmileg akadályozott tanulóink helyi tanterve: a Bárczi Gusztáv Óvoda, Általános Iskola és Készségfejlesztő Speciális Szakiskola (értelmileg akadályozott gyermekek számára készült) tanterve

Tantárgyak és óraszámok a teljes képzési időre az évfolyamokhoz rendelve

Fejlesztési terület	Tantárgy	Évfolyam							
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Anyanyelv és kommunikáció	Beszédfejlesztés	4	4	4	4	4	4		
	Olvasás-írás előkészítése	2	2						
	Olvasás-írás elemei			3	3	3	3	3	3
Társadalmi környezet	Számolás-mérés előkészítése	2	2						
	Számolás-mérés elemei			3	3	3	3	3	3
	Játékra nevelés	2	2						
	Társadalmi ismeretek és gyakorlatok							2	2
Életvitel és gyakorlati ismeretek	Önkiszolgálás	2	2						
	Életvitel és gyakorlati ismeretek			3	3	3	3	6	6
Természeti ismeretek	Környezet- és egészségvédelem			1,5	1,5	1,5	1,5	2	2
Művészetek	Ének-zene	2	2	2	2	2	2	2	2
	Ábrázolás-alakítás	2	2	2	2	2	2	3	3
Testnevelés és sport	Mozgásnevelés	3	3	3	3	3	3		
	Testnevelés							3	3
Kötött óraszám:		19	19	21,5	21,5	21,5	21,5	24	24
Szabadon tervezhető* Környezet és egészségvédelem		1	1	1	1	1	1	1	1
Összesen:		20	20	22,5	22,5	22,5	22,5	25	25

* A szabadon tervezhető órakeretet környezet és egészségvédelem tantárgyi tevékenységre használjuk fel.

Kötelező pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs foglalkozások

Évfolyamok, csoportok	I.	II.	III.
Egyéni képességek fejlesztése - kognitív és - emocionális fejlesztés - egyéni és csoportos terápiák (ld. HPP)	3	3.375	3,375

Nem kötelező, választható tanórai foglalkozások

Évfolyamok, csoportok	I.	II.	III.
Felhasználható órakeret	2	2,25	5,625

A tanórán kívüli, napközis tevékenységben szervezett foglalkozások

Évfolyamok, csoportok	Heti	I.	II.	III.
Szocializációs tevékenység	3	X	X	X
Tanulási képességek fejlesztése, korrepetálás, differenciált foglalkozás	5	X	X	X
Egyéni korrekció	2	X	X	X
Mindennapos testedzés, sport	3	X	X	X
Játék, kultúrfoglalkozás	5	X	X	-
Manuális tevékenységek	2	X	X	X
Szabadon felhasználható óra	2,5	X	X	-
Összesen	22,5	22,5	22,5	15

A közoktatási törvény 52. § (11/c) pontjában meghatározott, egyéni foglalkozásra fordítható órák konkrét felhasználását a nevelőtestület az éves munkatervében határozza meg.

5. 5. 3. Autista, halmozottan sérült gyermekek csoportja

Autista, halmozottan sérült, értelmileg akadályozott tanulóink speciális nevelés-oktatása individualizált keretek között egyéni fejlesztési terveik, valamint az értelmileg akadályozott tagozaton alkalmazott tanterv szerint történik. Esetenként, amennyiben ez lehetséges a tanulásban akadályozottak és az autisták számára készült tanterv egyes elemeinek adaptációjára is kísérletet teszünk.

Autista tanulóink számára nem készítünk külön tantervet. A Szakértői Bizottság véleménye alapján egyéni fejlesztési tervet dolgozunk ki számunkra, mely 7 fő területre koncentrálódik:

- intellektuális fejlesztés,
- kommunikáció- és beszédfejlesztés,
- nagy- és finommozgások,
- szociális viselkedés fejlesztése,
- szenzoros fejlesztés,
- önellátás, önkiszolgálási készségek, tevékenységek fejlesztése,
- zeneterápia,

Heti óraszám a speciális fejlesztő csoportok (autista) számára

	I. csop. (óra)
Kötelező tanórai foglalkozás szerkezete	22,5
Kötelező egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs tanórai foglalkozás	11,25
Választható, nem kötelező tanórai foglalkozás (szakkör, sportkör)	2,25
Tehetséggondozás	1,8
Napközi	15
Mindösszesen:	61,425

5. 5. 4. 2013. szeptember 1-től felmenő rendszerben bevezetendő helyi tanterv jellemzői, órahálója

A nevelőtestület a következő két tanterv alapján végzi munkáját:

- Kerettanterv az enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára (1-8. évfolyam)
- Kerettanterv a közép súlyosan értelmi fogyatékos tanulók számára (1-8. évfolyam)

Enyhén értelmi fogyatékosok

Kötelező tantárgyak és minimális óraszámok az 1–4. évfolyamon

Tantárgyak	1. évfolyam	2. évfolyam	3. évfolyam	4. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	7	7	6	7
Matematika	4	4	3	4
Erkölcstan	1	1	1	1
Környezetismeret	2	2	2	2
Ének-zene	2	1	2	2
Vizuális kultúra	1	2	2	2
Informatika	-	-	1	1
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2
Rendelkezésre álló órakeret	25	25	25	27

Kötelező tantárgyak és minimális óraszámok az 5-8. évfolyamon

Tantárgyak	5. évfolyam	6. évfolyam	7. évfolyam	8. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	4	4	4	4
Idegen nyelv	-	-	2	2
Matematika	4	4	4	4
Erkölcstan	1	1	1	1
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2	2	2
Hon- és népismeret	1	-	-	-
Természetismeret	2	2	4	4
Földrajz	-	1	1	2
Ének-zene	2	2	1	1
Vizuális kultúra	2	2	1	1
Informatika	1	1	1	1
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	2	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Osztályfőnöki óra	1	1	1	1
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2
Rendelkezésre álló órakeret	28	28	31	31

Középsúlyosan értelmi fogyatékosok

Fejlesztési területek (tantárgyak) struktúrája és óraszámok

A nevelés- oktatás-fejlesztés területei	Tantárgy	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Anyanyelv és kommunikáció	Kommunikáció	4	4	4	4	4	4	5	5
	Olvasás-írás	2	2	3	3	4	4	2	2
Társadalmi környezet	Számolás-mérés	2	2	2	2	3	3	3	3
	Játékra nevelés	2	2	2	2				
	Társadalmi ismeretek					1	1	2	2
Életvitel és gyakorlat	Önkiszolgálás	2	2						
	Életvitel és gyakorlat			2	2	2	2	3	3
Természeti környezet	Környezetismeret					1	1	2	2
Művészetek	Ének-zene	2	2	2	2	2	2	2	2
	Ábrázolás-alakítás	3	3	2	2	2	2	2	2
Informatika	Információs eszközök használata							1	1
Testi nevelés	Mozgásnevelés	5	5	5	5	5	5		
	Testnevelés							5	5
Szabadon tervezhető órakeret		3	3	3	4	4	4	4	4
Összesen		25	25	25	26	28	28	31	31

A választott kerettanterv feletti óraszám

Enyhén értelmi fogyatékosok

Kötelező tantárgyak és minimális óraszámok az 1–4. évfolyamon

Tantárgyak	1. évfolyam	2. évfolyam	3. évfolyam	4. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	7	7	6	7
Matematika	4	4	3	4
Erkölcstan	1	1	1	1
Környezetismeret	2	2	2	2
Ének-zene	2	1	2	2
Vizuális kultúra	1	2	2	2
Informatika	1	1	1+1	1+1
Technika, életvitel és gyakorlat	1+1	1+1	1+1	1+1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Rendelkezésre álló órakeret	25	25	25	27

Tantárgyak	5. évfolyam	6. évfolyam	7. évfolyam	8. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	4	4	4	4
Idegen nyelv	-	-	2	2
Matematika	4	4	4	4
Erkölcstan	1	1	1	1
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2	2	2
Hon- és népismeret	1	-	-	-
Természetismeret	2	2	4	4
Földrajz	-	1	1+1	2
Ének-zene	2	2	1	1
Vizuális kultúra	2+1	2+1	1+1	1+1
Informatika	1	1	1	1
Technika, életvitel és gyakorlat	1+1	1+1	2	1+1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Osztályfőnöki óra	1	1	1	1
Rendelkezésre álló órakeret	28	28	31	31

Középsúlyosan értelmi fogyatékosok

Fejlesztési területek (tantárgyak) struktúrája és óraszámok

A nevelés- oktatás-fejlesztés területei	Tantárgy	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Anyanyelv és kommunikáció	Kommunikáció	4	4	4	4	4	4	5	5
	Olvasás-írás	2	2	3	3	4	4	2+1	2+1
Társadalmi környezet	Számolás-mérés	2	2	2	2	3	3	3	3
	Játékra nevelés	2	2	2	2				
	Társadalmi ismeretek					1	1	2	2
Életvitel és gyakorlat	Önkiszolgálás	2	2						
	Életvitel és gyakorlat	1	1	2+1	2+1	2+1	2+4	3+3	3+3
Természeti környezet	Környezetismeret	2	2	2	1	1+1	1	2	2
Művészetek	Ének-zene	2	2	2	2+1	2+1	2	2	2

	Abrázolás-alakítás	3	3	2	2+1	2+1	2	2	2
Informatika	Információs eszközök használata							1	1
Testi nevelés	Mozgásnevelés	5	5	5	5	5	5		
	Testnevelés							5	5
Összesen		25	25	25	26	28	28	31	31

A szabadon tervezhető órakeret terhére 3 x 1 hét (5 nap) projekthetet (Karácsony, Tavaszváró, Föld) tervezünk. A projekthetek tervezésére évente kerül sor. Célunk a tanulók érdeklődésén alapuló komplex, önálló, életszerű feladategységek tervezése, mely során az oktatás menetét gyakorlati problémák megoldása köré csoportosítjuk. A projekthét során a következő technikákat alkalmazzuk a témakörökhöz kapcsolódóan: tanulói kezdeményezésre épülő technikák, együttműködésre készítető technikák, kreatív felfedezettő, kutató technikák, beszélgetős játékok (népi, szerepjáték, dramatizálás), szakirodalom feltárása, bábozás, interjú az adatközlőkkel, felidézés, élménybeszámoló, dramatikus helyzetgyakorlatok, poszter készítése, gyűjtés, kiállítás rendezése, programválasztás, csoportalakítás (névválasztás, címer- és zászlókészítés), vizsgálódás és mintavétel, kreatív műhelymunkák, vetélkedő, verseny, képeslapkészítés, önálló adatgyűjtés, alkotás, térképkészítés, térképhasználat, eredeti helyszínek felkeresése.

5. 6. Helyi tantervünk jellemzői

5. 6. 1. A kerettanterv kiválasztásának elvei

Érvényesüljön

- a gyermek- és személyiségközpontúság,
- a sérülésspecifikusság,
- a terápiás szemlélet,
- az etnikai másságból adódó különbözőségeket figyelembevétele,
- a sajátos nevelési igényű tanulók társadalmi és magánéleti boldogulásának esélyteremtése

Ennek érdekében:

- Tanulóink testi és lelki jólléte érdekében megteremtjük a mindennapos testmozgást, és a tanterv nyújtotta komplex személyiségfejlesztő program alkalmazását kiterjesztjük az egész napos foglalkoztatásra.
- A tanulás-tanítás, a képességek-készségek és a kulcskompetenciák fejlesztése, a gyermekek - lehetőség szerint játékba ágyazott - fizikális és mentális aktivitásán alapul.
- Valamennyi pedagógiai szakaszban (bevezető, kezdő, alapozó, fejlesztő) biztosítjuk a tanulók terhelésében a képességek szerinti fokozatosság és az arányosság elvét.
- Aadekvátan, motivációjukra, érdeklődésükre, probléma érzékenységükre és probléma megoldó képességükre alapozzuk a művelődési anyagok feldolgozását.

5. 6. 2. A tanterv helyi adaptációja

5. 6. 2. 1. A tantervválasztás indoklása

A tanterv credója, vagyis a korrekciós, terápiás személyiségfejlesztésen alapuló nevelés, oktatás, a sajátos nevelési igényű gyermekek boldog gyermekkorhoz segítése, valamint stratégiai céljai – aktivizáció, interiorizáció, differenciáció, individualizáció, motiváció – teljes mértékben lefedik intézményünk nevelési-oktatási koncepcióját.

5. 6. 2. 2. A tanterv adaptációja

Elsősorban a tantervcsaládon belül az I. és a II. típusú változatok variációjával és egymás mellé illesztésével tervezünk. Alkalmanként mindez kiegészül a kompetencia alapú oktatási programcsomagok egy-egy SNI adaptációjú moduljával matematikai, szövegértés-szövegalkotási és szociális kompetenciaterületen.

Tanulóink képességstruktúrája igen változatos, tendenciaszerűen egyre súlyosabb mentális és viselkedésbeli anomáliákkal kerülnek intézményünkbe, ezért elkerülhetetlen a differenciált tanóra szervezés az egyéni fejlesztési tervek központi szerepével.

A gyógypedagógus kollégák minden tanév elején, - többnyire legkésőbb október 15-ig - valamennyi általuk tanított tantárgyhoz az tanterv és a diagnosztikus felmérések tanulságai alapján komplex kompetencia alapú tanmenetet írnak, amelyben integráltan szerepelnek a környezet-és egészségnevelési programunk óratervi vonatkozásai is. (Lásd. melléklet)

5. 6. 2. 3. A tanterv főbb tartalmi elemei

- Közők, általános követelmények – etikus magatartás, viselkedés, tudatosság, tervezettség, sérülésspecifikusság
- Általános fejlesztési követelmények – pedagógiai szakaszok szerint mérföldköveket megjelölve
- Részletes „kereszttantervi” követelmények és tantárgyi tantervek felépítése
 - Tantervi koncepció
 - Óraterv
 - Részletes követelmények
 - Tanítandó tananyag, téma, altémák
 - Tanulói tevékenységek
 - Kötelező és javasolt fogalmak
 - Elvart (minimális) tanulói teljesítmény
 - Fejlesztési követelmények – készségek, képességek, attitűdök, pszichikus funkciók, gondolkodási műveletek, gondolkodásfajták
 - Koordinációk - külső és belső (tantárgyi és tantárgyközi) koordinációk; tankönyv, taneszköz; ellenőrzés; értékelés; az értékelés szempontjai

A tanulói tevékenységeknek kulcsszerepük van:

- az ismeretnyújtásban – ismeretszerzésben,
- a megszerzett ismeretek gyakorlásában,
- a megszerzett ismeretek gyakorlásában,
- a készségek, képességek tréningjében,
- a cselekvésbe ágyazott gondolkodási művelet, gondolkodásfajták korrekatív fejlesztésében,
- a pszichikus funkciók konkrét szituációkhoz kötött terápiájában,
- a sikeres tevékenység (személyiségadekvát feladat adás) során érzett funkcióöröm, mint motivációs eszköz létrejöttében.

A tantervi tervezésben konkrétan kidolgozott részfeladatok és követelmény megjelölések segítik a tanulásban akadályozott tanulók sokoldalú fejlesztését a következő algoritmus szerint:

- fejlesztendő készségek
- fejlesztendő képességek
- fejlesztendő pszichikus funkciók – érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás, érzelmi-és akarati élet, szociabilitás, cselekvés, magatartás, viselkedés, attitűdök, stb.
- fejlesztendő gondolkodási műveletek – összehasonlítás, megkülönböztetés, azonosítás, különféle szempontú csoportosítások, osztályozások, összetartozás, konkretizálás, általánosítás, absztrakció, analízis, szintézis, analógia, ítéletalkotás, következtetés, variálás, kombinálás, stb.
- fejlesztendő gondolkodásfajták – perceptív, cselekvéses, fogalomalkotó, kauzális, logikus, algoritmizált, analógiás, problémamegoldó, taktikai, kreatív, heurisztikus, kritikai, alternatív, stb.

A gondolkodás fejlődése-fejlesztése Bloom taxanómiája szerint:

- ismeret
- jártasság
- készség
- képesség

A fejlődés útja:

- exponálás → megfigyelés
- megértés
- megjegyzés
- alkalmazás
- értékelés

5. 6. 2. 4. A tanulói kulcskompetenciák fejlesztési lehetőségei és feladatai

A kompetencia komponensei magukba foglalják az ismeretet, jártasságot, készséget, képességet, de mindezek kiegészülnek azzal az attitűddel, amely a cselekvéses alkalmazáshoz a motivációs „bátorságot” adják.

5. 6. 2. 5. Életkor és képesség struktúra adekvát kompetenciafejlesztő tevékenységek, játékok a kötelező tantárgyakban

A standard, hagyományos, a művelődési tartalmak által meghatározott tanulói tevékenységeken túl, frontális, egyéni, páros és ahol lehetséges, kooperatív formában. A tanórai keretek a délutáni szakkörök, témahetek és projektek megvalósításával bővülnek.

Magyar nyelv és irodalom 1-8. évfolyam

Intellektuális érzelmek felébresztése életkor és képességadekvát művekkel; dramatizálás; szerepjáték; párbeszéd helyzetgyakorlat társas nyelvi magatartás alkalmazása; stílusgyakorlatok; mindennapi társas érintkezést elősegítő gyakorlatok élethelyzetekben; dráma –és bábjátékok; népi játékok; rituálék; érzékelő, konstrukciós és szabályjátékok; könyvtári és internetes gyűjtő, valamint kutatómunka; mimetizációk; fantázia gyakorlatok; szimulációs játékok; rajzos – írásos utasítások követése, végrehajtása; véleménynyilvánítás, különféle ábrázolási technikák kipróbálása; tematikus társalgás; beszédtechnika; „műkritika”;

tájékozódás a napi sajtóban, műsorújságokban; úrlapok, csekkek, kérvények kitöltése, postára adása; hírek, reklámok kritikus értelmezése, szelektálása; egyéni, öngyógyító vázlat készítése; piktogramok, logók tervezése; hangulatában illő bábok és maszkok készítése alkotásokhoz; önéletrajz írása adott szempontok alapján; story-board, olvasó- és médianapló készítése; képregény készítése kooperációban; hírolvasó játék: mondatok átalakítása szűkítéssel és bővítéssel; vita; illemszabályok verbálisan, illetve szituációkban; kultúrált e-mail és sms üzenetek;

Történelem és társadalmi ismeretek 5-8. évfolyam

Múzeumlátogatás; saját család történetének kutatása; barlangrajz készítése; jellemző történelmi események dramatikus megjelenítése, (történelmi alakok, archaikus beszédmód) stilizált jelmezek és díszletek készítése; vita; gyűjtőmunkák a könyvtárban és az interneten; tájékozódó gyakorlatok a történelmi térképeken; vaktérkép használata; saját vázlat készítése rajzzal, térképpel; hieroglifák – „titkosírás” kódolása dekódolása; egyes korok embereinek elképzelt családi jeleneteinek eljátszása; lényegkiemelés – kulcsszavak keresése; riportkészítés történelmi személyiségekkel; eltelt idők kiszámítása; „történelmi játszótér” megrendezése, és/vagy rendezvény meglátogatása; jelképek – címer, zászló, érme, épületek – képeinek gyűjtése; adott korok zeneműveinek meghallgatása és illusztrációja; jellemzés, portré írása egy-egy történelmi személyiségről; tanulói kiselőadás; „idegenvezetés” egy-egy történelmi helyszínen; tablók, időszalagok és prezentációk készítése; konzultáció és vita; helytörténeti kutatás; egyszerűbb kérelmek, adatlapok, statisztikák kitöltése;

Matematika 1-8. évfolyam

Játékos helykeresések térben, számegegyenesen, térképen, stb; boltosjáték, vásárlások, előkalkuláció; építések síkban és térben; síkbeli és térbeli játékos tájékozódás; sorozatok és halmazok alkotása életszerű helyzetekben; matematikai műveletet igénylő mesék és találókérdések; szabálygépek különféle formái; képzeletbeli utazás: útvonalterv, menetrend, jegy ára; „biztos”, „valószínű”, „lehetetlen” példák a mindennapokból; babaöltöztetés, ruhatár tervezése – kombinatorika, variációk; grafikonok értelmezése játékos szövegkörnyezetben és a mindennapokból; igaz-hamis játékok; mértékegységek és törtek alkalmazása a mindennapi életből; „mesterember”- kerület, területszámítás gyakorlatorientáltan; fejszámoló verseny; becslési verseny; számológép és számítógép alkalmazása; játékos szerkesztési feladatok; síkidomok és testek érdekességei, természeti képződmények és emberalkotta környezeti példák keresése; barkochbák különféle fajtái; szituációs játékban alkalmi és szabvány mérőeszközök adekvát használata; „családi költségvetés” készítése pedagógusi segítséggel és/vagy kooperatív csoportmunkában; toto, lotto és bingó játék; „az én házam – kicsinyítés, tervezés, kerület, területszámítások; versenyek a szóbeli és írásbeli alpműveletek gyakorlására – becslés, önismeret, alkalmazás tendenciája, önértékelés és társértékelés

Informatika 7-8. évfolyam

Beszéd-és énekhangok differenciálása; gyűjtemény állathangokból; az osztály saját szignáljának megkomponálása; játék egyszerűbb hangszereken; hangfelvételek magnetofonnal; számítógép üzembe helyezése, üzembe helyezési algoritmusának lejegyzése; alkotások szövegszerkesztővel, a művek megismertetése a társakkal; próbálkozások a rajz és zeneszerkesztő programmal; számítások kalkulátorral; csoportmunka, közös bibliográfia készítés a könyvtárban; útvonal tervezés, menetrend, szállásfoglalás interneten; önálló, egyéni, nyomtatott dokumentum készítése és bemutatása; rádió, televízió és egyéb

információhordozók használata; gyűjtőmunka és adott szempontok szerinti csoportosítások, táblázat, grafikon készítése

Környezetismeret 1-4. évfolyam

Szituációs gyakorlatok, bemutatkozás, egymás bemutatása, mindennapi élethelyzetek; családi album készítése; személyes higiéné gyakorlatai, bemutatás babákon;öltözködés, babák öltöztetése gyermekdallal kísérve a műveletet; illetmten játékos, dramatikus formában; tematikus séta a biztonságos és udvarias gyalogos és járműveken való közlekedés gyakorlására; tablók, prezentációk készítése csoportmunkában – „képtárlátogatás”; gyűjtő és kutatómunkák az évszakok, növények, állatok és az ember világából; különféle érzékelő játékok; szituációs és szimulációs játék –viselkedés hivatalos helyeken, felnőttek és gyermekek társaságában; osztályterem rendezése egyéni arculatának kialakítása; élősarok létesítése és gondozása; környezettudatosságot fejlesztő játékok; környezetvédelmi akciókban részvétel; témákhoz kapcsolódó dalok hangszeres interpretációja; egészséges, egyszerű ételek sütése és főzése; mérések alkalmi és szabvány eszközökkel; tematikus tanulmányi kirándulások és azok értékelése; ünnepi (családi, egyházi, állami) készülődések külső és belső tartalmi elemei; részvétel a DÖK tevékenységében és egyéb közösségi megmozdulásokban; rajzok, terepasztal tevékenységek és makettek a lakókörnyezetről; üdvözlő lapok írása és postára adása; kultúrált e-mail és sms üzenetek

Természetismeret 5-6. évfolyam

Páros és kiscsoportos vita és véleményformálás; ismerettrögzítés rajzos, írásos, makettes formában; csoportos asszociációs játékok; prezentációk; kutató és gyűjtő munka könyvtárban és interneten; szerepjáték; gyakorlati mérések választott és szabvány mértékegységekkel; irányított tanulói kísérletek és következtetések a mindennapi életre vonatkozóan, kooperációban; tematikus filmek, tanulmányi kirándulások és azok értelmezése, értékelése; „időjárás jelentés” grafikonok, saját vázlatok készítése; érzékszervi vizsgálatok, tájékoztatósi gyakorlatok térképen és terepen

Természetismeret 7-8. évfolyam

Biológia, egészségtan

Ismeretszerzés információhordozók által, irányított lényegkiemeléssel, egyéni, páros kooperatív kiscsoportos munkaformában; saját élménybeszámolók és vélemények ütköztetése, vitaelemek, konszenzus; ld. még természetismeret 5-6. évfolyam

Fizika

Szakirodalmak tanulmányozása, (népszerű tudományos sajtótermékek, cikkek); egyszerű mérések, megfigyelések, kísérletek elvégzése, az eredmény értelmezése egyéni, páros kooperatív kiscsoportos munkaformában adekvát mértékű pedagógusi segítséggel; grafikon készítés füzetbe, illetve számítógépen; a fizika és a mindennapok kapcsolatának „kutatása”, tudósok, feltalálók munkássága – előadás prezentációval társaknak; egyszerű problémákból és számításokból csoportmunkák; ld. még természetismeret 5-6. évfolyam, 7-8. évfolyam biológia, egészségtan

Kémia

Kémiai témájú szakirodalmak, cikkek gyűjtése; a mindennapok kémiája – tanulói példagyűjtemény készítése; balesetvédelmi szabályzat összeállítása; tanulói kísérletek pedagógusi felügyelettel egyéni, páros kooperatív kiscsoportos munkaformában; „szaknyelv szótár” készítése; ismeretterjesztő rövidfilmek értelmezése; ld. még természetismeret 5-6. évfolyam, 7-8. évfolyam biológia, egészségtan és 7-8. évfolyam fizika

Földrajz 6-8. évfolyam

Érzékszervi játékok, megfigyelések a környezetben; földgömb, terepasztal, térkép játékos gyakorlatok; Magyarország jellegzetességei – gyűjtő és rendszerező munka; időjárás, éghajlat megfigyelése, rajzos – kulcs szavas lejegyzése; „képzeletbeli utazások” a térképen és térkép nélkül; „idegenvezetés” hazánk tájain; dramatikus játék – népek, kultúrák találkozásai; kiselőadás, vagy kooperatív csoportmunka prezentációval - összefüggések feltárása felszín, éghajlat, gazdaság vonatkozásában

Ének-zene 1-8. évfolyam

Téri tájékozódás énekes játékokban; „ének nyelven beszélgetés”; hallás-, figyelem és ritmusfejlesztő játékok; dallam-és ritmusfelismerések; „szinkronizáló játék”; dallamív ábrázolása mozgással, tánccal; zenehallgatás – képzőművészeti (rajzolás, festés, agyagozás, gyurmázás, montázs, kollázs, stb) ábrázolás; visszhangjáték; mi lennék, ha....hangszerek felismerése; alkalmi ének és zenekar létrehozása; pantomim; ünnepek és hangulatuk zenei kifejeződései; népi gyermekjátékok kapcsán élményszerűség és szókincsbővítés; dal, zeneműgyűjtés adott szempont szerint (évszakok, ünnepek, történelmi alakok, stb); illusztrációk készítése dalokhoz; a zenei kifejezés és hangulatérzékeltetése; a „gyógyító zene”

Rajz és kézművesség 1-8. évfolyam

A tárgy önmagában feltételezi a cselekvéses tanulói aktivitást. A vizuális kommunikáció (objektív és szubjektív közlések) tárgy-és környezeti kultúra, önkifejezés és a képzőművészet szeretetének tere.

Dekoratív kompozíciók készítése egyszerű elemekből; természeti és mesterséges tárgyak vizuális és esztétikai szempontú csoportosítása; konstruálás zenei, vagy prózai tartalomra (pl.: babaház); technikák gyakorlatorientált, változatos alkalmazása; gesztus-és arckifejezés értelmezési gyakorlatok; egy közös alkotás elkészítése csoportmunkában; saját érzés kifejezése grafikusán; „Varázsolj a foltból!” képzelőerő és motoros ügyesség fejlesztése; vizuális és akusztikus ritmusgyakorlatok; díszletkészítés meséhez és zeneművekhez; piktogram készítése a mindennapi tevékenységekhez, cselekvéssorozatokhoz; kooperatív munka festmény és szoborkiállítás; használati tárgyak alaprajzai; tárgyfelismerés jellemző részletekről; társak felismerése árnykép alapján; ritmusképzés különféle felületekből; műalkotások megtekintése múzeumokban és képtárakban; látogatás Szentendrére a Skanzenbe

Életvitel és gyakorlati ismeretek – 1-8. évfolyam

A tantárgy cselekvésen, cselekvéssorozatokon a tanulói aktivitáson, alapul.

Modellépítés kedvenc tárgyról, épületekről, kezdetekben modell kontúrok körülrajzolása; műveleti sorrendek, algoritmusok; minta és saját ötlet kombinációi az alkotásban; tanulmányi tematikus séták; gyalogos és kerékpáros „KRESZ vizsga” elméletben és terepen; kerékpár karbantartásának alapjai; kerékpározás technikájának elsajátítása; gyakorlati szempontú egészség lexikon összeállítása kooperatív osztálymunkában, esetleg mikroprojektben; házi patika összeállítása; balesetmegelőzés, elsősegély nyújtása szituációs játék keretében;

szituációs játékok közlekedési, vásárlási, orvosi ellátásbeli élethelyzetekben; szemlyi higiénéhez kötődő szituációs gyakorlatok; a csecsemőápolás gyakorlása babán, ringatók, dúdolók; napi hírek nyomonkövetése; statisztika készítése az időjárásról; szenzitív környezetpedagógiai játékok az élő és élettelen természet köréből; anyagok, szerszámok, megmunkálásuk és mesterségek; kézműves munkák – kiállítás az elkészült alkotásokból önértékelés, társértékelés; gyűjtőmunka a népművészeti alkotások, hagyományok témaköréből; munkamegosztás a családban, háztartási épek működtetése, családi szerepek; ruhák és cipők tisztántartása; számítások a „fiktív” család háztartási költségeivel kapcsolatban; „jövőbeni lakás berendezése”; szelektív hulladékkezelés, újrahasznosítás ötletes tárgyak készítése ; akciós termékek előnyei, hátrányai „próbavásárlás”; ruhavásárlás, saját méretek megállapítása; kertművelési gyakorlat; szobanövények, gyógynövények nevelése cserépben; gyógytea készítése; tankonyhai gyakorlat – bevásárlás, sütés, főzés, terítés, kultúrált étkezés, mosogatás – anyag-és energia takarékosági szempontok figyelembe vételével; táplálkozási szokások; helyi épített és természeti környezet változásainak folyamatos megfigyelése; naptár az időjárás elemeinek megfigyeléséről

Testnevelés és sport 1-8. évfolyam

Testtérkép, lateralitást és szerialitást célzó játékok; téri orientációs játékok; imitációs gyakorlatok; auditív szövegértést segítő játékok; verssel, dallal kísért mozdulatsorok; csapatversenyek, labdajátékok figyelemmel saját és társak testi épségére, a siker és a veszteség feldolgozásának gyakorlása; támadás, védelem, taktika; állatmozgások utánzása hangadással; Ayres, Delacato és Dennison terápiás elemek; figyelem összpontosító gyakorlatok; mozgás zenére, tánclépések; lehetőségekhez mérten játék a szabadban, hógolyózás, csúszkálás, stb, az időjárás elemeinek megfigyelése; bizalom játékok; játékos légző gyakorlatok; úszás – vízi biztonság; a sporttal kapcsolatos higiénés szokások kialakítása; relaxációs gyakorlatok; társ hátára írás ujjal, a jel továbbadása; mozgássorozatok csukott szemmel; kirándulások, gyalogtúrák, termés, levél, közetgyűjtéssel; régi idők (hon-és népismeret) mozgásos gyermekjátékai; Cooper-teszt

Osztályfőnöki 5-8. évfolyam

Beszélgető kör; hangulati kör; konfliktuskezelés resztoratív technikával; bingó, toto és lotto játék; szituációs játék; drámajáték; időutazás – „életünk 10-20 év múlva; önértékelés, társértékelés különféle helyzetekben; önismereti és társismereti játékok; „tükörjáték”; „szerepeim a múltban, jelenben, jövőben”; tulajdonság lista készítése; „bátor vagyok igent és nemet mondani; szemelvények a személyiségről, jellemről, viselkedésről, a családi életről – ezek értékelő megbeszélése, dramatizálása, tabló, díszlet, jelmez készítése; Ld. még magyar, történelem, hon-és népismeret tevékenységeit

5. 6. 2. 6. Életkor és képesség struktúra adekvát kompetenciafejlesztő tevékenységek, játékok a moduláris tantárgyakban

Hon-és népismeret 5-8. évfolyam

Kutató és gyűjtőmunka egyes körök jellemző mesterségeiről; szituációs, szimulációs és dramatikus játékok; regék és mondák meghallgatása, illusztrálása; barkobhák; zeneművek interpretációja közösen; helytörténeti kutatás; képeslapok, fényképek gyűjtése, ezek rendszerezése és bemutatása a társaknak; napló vezetése; emlékhelyek felkeresése

Médiaismeret 8. évfolyam

Közös mozilátogatás, a film megbeszélése, elemzése; vita az építő jellegű, értékes és silány, káros médiatartalmakról; szelekciós gyakorlatok műsorfüzet alapján tévés programok, rádióműsorok, filmek köréből; helyes Internet használati szokások a függőség veszélyei, annak elkerülésének stratégiái; a tanulók életkorának megfelelő filmklasszikusokból címgyűjtemény készítése; CD és DVD kölcsönzés; lásd még a magyar nyelv és irodalom, osztályfőnöki történelem, hon-és népismeret, informatika tevékenységgyűjteményt

Tánc és dráma 5. és 7. évfolyam

Pszichodramatikus játékok érzelmek, konfliktusok kezelésére; életképek készítése, azok eljátszása; figyelemfejlesztő és bizalomerősítő gyakorlatok; „kedvenc versem” házi színpad; magyar népi játékok, táncok elemei; klasszikus és modern táncok alaplépései; „tudni illik, hogy mi illik”; lásd még osztályfőnöki, magyar nyelv és irodalom, történelem; testnevelés tevékenységi formáit

Ismerkedés az informatikával 3-6. évfolyam

Barkobhák; elrejtett tárgyak keresése, „hideg-meleg” játék; érzékszervi érzékenyítő játékok; információk differenciálása érzékszervekkel; szógyűjtések; számítógép kezelése önállóan tanári és társ segítségével; felfedezések – ismerkedés a programokkal; billentyű és egerhasználat gyakorlása játékos formában; képes-rajzos alkotások; piktogramok értelmezése; „építkezés”, alkotás megadott, később szabadon választott elemekből; gyűjtő és kutató munkák; könyvespolc berendezése az osztályban – katalógus készítése; kedvenc mesefigura megrajzolása manuálisan és géppel; irányjátékok; akadályok leküzdése valóságban és virtuálisan; márkanevek, emblémák keresése tárgyakon; meseillusztráció készítése; titkosírás létrehozása; elemi algoritmizálás; könyvválasztás szabadpolcra és a választás indoklása; rajzos, írásos üzenet készítése szülőnek és társnak; telefonálás mímélése és a valóságban is végrehajtva; irányító-irányított csoportos játék, amelyben az irányítás módja váltakozó és közmegegyezésen alapul; játék és fejlesztőprogramok használata; lexikonok használata; képgyűjtemény, képolvasás, képalkotás; fényképezés; pörgetéssel mozgóképek készítése; könyvkölcsönzés; tartalomjegyzék használata; beszélgetés, beszámoló az olvasottakról; ismerkedés az információhordozókkal

5. 6. 2. 7. Életkor és képesség struktúra adekvát kompetenciafejlesztő tevékenységek, játékok a szabadon tervezhető tantárgyakban

Bevezetés egy élő idegen nyelvbe (angol) 7-8. évfolyam

Angol nyelvű versikék, gyermekdalok, magyar gyermekjátékok adaptációi; rövid memoriterek; szituációs gyakorlatok; leggyakoribb élethelyzetekben szituációs játékok; bingo játék; képzeletbeli utazás angol nyelvű országokban; képek gyűjtése, tabló készítése; társasjátékok a szavak, kifejezések gyakorlására; rövidfilmek eredeti megtekintése; rajzos és /vagy írásos szótár készítése; képes gyermekújság nézegetése; szövegértési gyakorlatok magnóról; kutatómunka könyvtárban és interneten.

5. 7. Nem szakrendszerű oktatás

Intézményünkben gyógypedagógusok tanítanak, akik professzionálisak mind az ép, mind a sajátos nevelési igényű 6-12 éves korosztály életkori sajátosságaihoz illeszkedő pszichológiai és pedagógiai ismeretekben, metódusokban és mindennapi nevelő munkájuk során alkalmazzák azokat.

Az 5. és 6. évfolyamra - gyakran még a fejlesztő szakasznak minősülő 7. és 8. évfolyamra is - iskolatípusunkban különösen érvényesek az alapozó szakasz ismérvei, ezek markánsan kiegészülnek az individuális nevelési-oktatási eljárásokkal. A kulcskompetenciák fejlesztése a tanulók egész napját kitöltő feladat, a tantárgyi koncentráció, a gyermeki aktivitáson – többnyire cselekvésen - alapuló ismeretszerzés, felfedeztetés, kooperatív tanulásszervezési technikák keretében, párhuzamosan történik a mindennapi életszerű helyzetekben történő hasznosulással.

5. 8. Átjárhatóság az egyes iskolatípusok között

Az egyes iskolák közötti átjárhatóságot biztosítani kell minden nevelési-oktatási intézménynek. Ezt segítik elő a különböző műveltségi blokkok osztályfokokra bontott, meghatározott követelményrendszerei, valamint a vizsgarendszer kialakítása.

Mindezek mellett lehetőséget kell teremteni a különböző iskolatípusokból való átjárásra is, mely a megfelelő szakértői bizottság komplex vizsgálata és határozata alapján kerülhet megvalósításra.

Életkori szakaszok	Pedagógiai szakaszok	Évfolyamok	Belső differenciálás			
S e r d ü l ő k o r	IV.	10.	Felzárkózta tás	Kiegészítő ismeretek	Kiegészítő ismeretek	☐ - szakiskola ☐ - speciális szakiskola ☐ - továbbképzés ☐ - munkahely
		9.				
K i s i s k o l á s k o r	III.	8.	Lassan haladók felzárkózta tása	Választható órák	Tehetség- gondozás	⊕ - speciális szakiskola ⊕ - szakképző iskola
		7.				
K i s i s k o l á s k o r	II.	6.		Normál ütemben haladók	Gyorsan haladók	⊕ általános iskola
		5.				
	4.	Lassan fejlődők egyéni programja	Normál ütemben haladók	Gyorsan haladók	⊕ általános iskola	
	3.					
I.	2.					
	1.					

⊕ = átlépési pontok

⊖ = kilépési pontok,

☐ = alapműveltségi vizsga

5. 9. A tankönyvek és taneszközök kiválasztásának elvei

A nevelőtestület a Köznevelési Törvény és végrehajtási rendeletei alapján, a szülők és a diákok véleményének kikérésével, munkaközösségi konszenzus alapján választja meg a pedagógiai programhoz kapcsolódó tankönyveket és taneszközöket.

A továbbhaladáshoz, a gyermekek fejlesztéséhez igazodó egymásra épülő eszközellátottság csak a szakmai munkaközösségek egybehangolt munkájával lehetséges. A minden szempontból összehangolt tervezés elősegíti az egyes pedagógusok autonóm, kreatív, alkotótevékenységét. A tankönyvek kiválasztását a realitások figyelembevételével kell végezni, különös tekintettel a családok anyagi helyzetére, ill. a fenntartó forrásaira.

A pedagógiai programhoz kapcsolódó műveltségi területek elsajátításához alapvető taneszközök szükségeltetnek.

Elveink:

- taneszközeink csak biztonságos elhelyezés és rendeltetés szerinti használat mellett érik el hatásukat,
- az eszközök feleljenek meg egészségügyi és egyéb szabványoknak,
- céljukat, használatukat tekintve feleljenek meg a tanulók sajátosságainak
- nem célunk az agyonszemléltetés, de a tananyaghoz szükséges eszközök kivételükben és tartalmukban is igazodjanak tevékenységünkhöz,
- eszközeink beszerzésénél a praktikusság és a tartósság dominál,
- csak az az eszköz szerezhető be, melynek elhelyezése, karbantartása, anyagbeszerzése folyamatosan biztosított
- a szülőkre nem hárítunk váratlan és aránytalan anyagi terhet (váltócipő, testnevelés felszerelés megválasztásában csak a praktikum szempont).

5. 10. Összegzés

Értékek rendszere

Az iskolai közösség három szereplőjénél megjelenő értékek:

Pedagógus:

- egységes pedagógiai elvek
- etikai kódex
- együttműködés
- képzettségi szint

Gyermek:

- iskolai magatartás
- iskolán kívüli magatartás
- szülők, tanárok és egymás tiszteletben tartása
- programokon való megfelelő megjelenés és részvétel

Szülő:

- kapcsolat az iskolával, tanárokkal
- kapcsolat a gyerekekkel
- programokhoz segítségnyújtás
- programokra gyermekük felkészítése (ruházat, tisztálkodás)
- programokon való részvétel

Az egészséges identitásmodell felkínáló és létrehozó társadalom nem statikus módon működik. Tagjainak esélyt teremt a testi-lelki egészségre, a magánéleti boldogulásra és lehetőséget arra, hogy ők is munkálkodhassanak önmagukért és a társadalomért.

- Jelen van a gyermek, aki tanulásban vagy értelmileg akadályozott, s ki tudja, hogy hány meg hány kudarcokkal átítatott élménye manifesztálódik viselkedési és magatartási problémáiban, s hordoz még magával számtalan az életvezetését csökkentő csírat, egyéb sérülést egymásra halmozva.
- Jelen van a szülő, aki néha önmagát vádolva, vagy éppen gyermekéről lemondóan nyilatkozva él, s önmaga számára is szinte elviselhetetlen fájdalmat, vagy vádat vetít környezetére felé, s öröksége sokszor a magány.
- Jelen van a gyógypedagógus, a segítő szakember, aki a siker és kudarc korlátait nem mindig felismerve küzd napról-napra, hogy hivatását hivatásként művelhesse, s mellette maradjon teremtő energiája létfenntartói, magánéleti szerepben is.

Mi kell ehhez?

- Világos és megvalósítható célok, melyekkel lehet azonosulni.
- A hatalom elosztása oly módon, hogy mindenki felelősségének megfelelően vegyen részt a döntésben és a problémamegoldásban.
- Az egyén és az intézmény érdekeinek mérlegelése a teljesítőképesség igénybevételénél.
- A légkör legyen olyan, melyben helyet kap az öröm és az elismerés is.
- Legyen jelen a változtatás, az újítás, a fejlesztés szándéka.
- Az intézményi autonómia megléte.
- Szükség van az intézmény alkalmazkodóképességére is, mely reagál a környezet változásaira.
- Legyen képes arra, hogy a problémáiról kommunikáljon, a konfliktusokat kihordja és tanuljon belőlük.

Biztosan lehetne bővíteni még a kört, de úgy gondoljuk, hogy a fenti tényezők megfogalmazzák a tantestület és a vezető feladatait is, és biztosítják a működőképességet.

6. Mellékletek az iskola pedagógiai programjához

1.sz. melléklet	Helyiségek jegyzéke
2. sz. melléklet	Taneszköz jegyzék
3.sz. melléklet	Tankönyvjegyzék
4.sz. melléklet	Egyéni fejlesztési terv sablon
5.sz. melléklet	Tanmenet sablon
6.sz. melléklet	Óravázlat sablon
7.sz. melléklet	Tanulói portfólió

A telephely intézmény helyiségei és eszközellátottsága 1139 Budapest, Lomb u. 20.

Óvoda

Helyiségek: az ellátottság az igényeknek megfelel: 1 db csoportszoba, 1 db tornaszoba, 1 db logopédiai foglalkoztató (mely egyúttal egyéni fejlesztő szoba is), 1 db zeneterápiás szoba, 1 db játszóudvar (felszerelve), 1 db nevelőtestületi szoba, 1 db gyermeköltöző, 1 db gyermekmosdó és WC, 1 db felnőtt öltöző (mosdó, zuhanyzó). A kiszolgáló helyiségek az elkülönítő szoba kivételével adottak.

Iskola

Helyiségei:

- 2 db csoportszoba,
 - 2 db gyermeköltöző,
 - 2 db gyermekmosdó és WC.
- A többi helyiség közös az óvodával.

- Az orvosi szoba jelenleg a Váci út 57.sz. alatti iskolában biztosított

Eszközök

- Bútorzat
- Színvonalas, jól felszerelt csoportszobák és tornaszoba.

Tisztálkodási és egyéb felszerelések:

- Igényeknek, előírásoknak megfelelő feltételek.

A nevelőmunkát segítő játékok és eszközök:

Ezen a téren mind az óvoda, mind a három foglalkoztató csoport jól felszerelt, a jövőben csak a játékok mindenkor időben való lecseréléséről a játék- és eszközkészlet szinten tartásáról kell gondoskodni.

Az egészség- és munkavédelmi eszközök teljes egészében biztosítottak.

Az iskolai helyiségek eszközökkel való ellátottsága 1134 Budapest, Váci út 57.

Helyiségek: az ellátottság az igényeknek és az előírásoknak megfelel. az iskola rendelkezik: 15 tanteremmel, 5 szaktanteremmel, 1 logopédiai foglalkoztatóval, 1 tornateremmel, 1 sportudvarral, 1 intézményvezetői irodával, 1 nevelőtestületi irodával, 1 ügyviteli helyiséggel, 1 könyvtárral, 1 orvosi szobával (amely a Kassák Gimnáziummal közös).

A kiszolgáló helyiségek is teljes mértékben megfelelnek a törvényben előírtaknak.

Bútorzat - célszerűen és esztétikusan megoldott.

Nevelőmunkát segítő eszközök, játékok:

A mozgáskultúrát fejlesztő játékok, eszközök az ének-zene eszközei, az anyanyelvi és kommunikációs képességfejlesztés eszközei, az értelmi képességeket fejlesztő eszközök, az ábrázoló tevékenységet, fejlesztő eszközök, a természeti, emberi tárgyi környezet megismerését elősegítő eszközök, a munkajellegű tevékenységek eszközei a törvényben leírtaknak megfelelően rendelkezésünkre állnak.

A rendszeres karbantartás és csere szükséges.

A felső tagozaton folyó nevelés-oktatás szakterületeinek eszközei:**Anyanyelv**

Az eszközellátottság jónak mondható

Matematika

Az eszközellátottság közepesnek mondható.

Természeti ismeretek

A felszereltség folyamatos karbantartása, pótlása szükséges

Földrajz

Eszközellátottságunk közepes.

Történelem

Eszközellátottságunk közepes.

Technika

Eszközellátottságunk közepes.

Az iskolai könyvtár

Felszereltsége jó, bár az állomány gondozása, bővítése állandó feladat.

A választott tankönyvek és egyéb segédanyagok oktatási-nevelési céljainkkal adekvát, az individualizált fejlesztést támogató eszközök.

Felszereltség tantermenként

- A gyermekek életkorára és testmagasságára figyelemmel tanulónként 1 tanulói asztal és szék (A tanulócsoporthoz összetételétől függően azonos típusú, de az egyéni igényeknek megfelelő méretű)
- Nevelői asztal két nevelői székkal
- Eszköztároló szekrény és nyitott polc-rendszer 4-6 db
- Vonalas (fejlődési szintnek megfelelően), négyzethálós és mágneses tábla
- Álló fogas (A gyerekek kabátja, váltócipője és testnevelés felszerelése a folyosói szekrényekben kap helyet. Minden osztály rendelkezik egy zárható szekrényvel)
- Szeméttároló
- Mosdókagyló pipere polccal
- Ablakonként függöny
- Szőnyeg (rongyszőnyeg kuckóhoz)
- Rádiósmagnó

Magyar nyelv-és irodalom 1. – 10. évfolyam

Kommunikáció

memory, dominók, bábok, stilizált jelmezek, gyurma, agyag, festék, építőjáték, tárgyjátékok, puzzle, gyermekkártyák, korongok

Olvasás, szövegértés, írás, fogalmazás, irodalom, nyelvi ismeretek

írószerek, gyöngy, papírfélék, betűkártyák, nyelvi ismeretek másolólapok, versgyűjtemények, gyermekújságok, szóképek, lexikonok, helyesírási szótárak, rendszerező táblák, szabály poszterek, szemléltető képek, mozzanatsorok képekben, CD lejátszó, magnetofon, hangkazetták, fali táblázatok, kortörténeti képek, gyűjteményes kötetek, maszkok, maszk készítéshez anyagok, eseményképek, video, videokazetták, televízió, számítógép, antológiák, reklámanyagok, mondatkártyák, írók és költők arcképcsarnoka, reprodukciók, magán és közéleti szövegek, nyomtatványok, úrlapok, adatlapok, katalógusok, irodalmi és nyelvtani táblák

Biblia

Ó. Nagy Gábor: „Mi fán terem?”

Lengyel Dénes: „Régi magyar mondák”

Könyvtár bútorzata és berendezési tárgyai

Tanulói asztal és szék 12 tanuló részére, könyvtárosi asztal és szék, egyedi megvilágítás olvasóhelyenként 1 db, szekrények és nyitott polcok 3000 könyvtári dokumentum elhelyezésére, 1 db, létra, 1 db telefon, 1 db fény- másoló, 1db számítógép, 1 db nyomtató, 1 db video (lejátszó, felvevő) televízióval, 1 db CD lejátszó, 1 db írásvetítő

Könyvtárszoba

3 db asztal, 6 db szék, tanulói és tanári felkészüléshez 500 dokumentum tárolására alkalmas polc, vagy szerkény, 1 db egyedi világítás olvasóhelyenként

Matematika 1. – 10. évfolyam

Szabvány mérőeszközök, óra, hőmérő, matematikai fali táblázatok, mértani test makettek, szerkesztéshez szükséges tanári és tanulói eszközök (vonalzók, szögmérő, körző)

Környezetismeret 1.- 4. évfolyam

Tankönyv, munkatankönyv, munkafüzet, képek, tükör, babák, rajzeszközök, makettek, karácsonyi és húsvéti díszek, álarc készítéséhez szükséges anyagok, matricák, edények, ecsetek, festékek, szobanövények, madáretető, videofilmek, érzékelő játékok, tankönyha felszerelése, szabvány mérőeszközök, képanyagok, babaház, makett, címer, nemzeti zászló, termőföld, homok, mérőszalag, kerti szerszámok, ünnepi teríték és ételhez való eszközök, anyagok, iránytű, térképek, képek, kártyák

Természetismeret 5.-6. évfolyam

Fizikai kísérleti eszközök a jelenségek bemutatására, szabvány mérőeszközök, kép- és diaanyag, videofilm, tankert és kerti szerszámok, lakóhely térképe, iránytű, meteorológiai eszközök, video anyag, irodalmi szemelvények, képes növény és állathatározók

Földrajz 6.-10 évfolyam

Rajzeszközök, terepasztal, nagyító, csipesz, iránytű, cseppentő, a Föld domborzati térképe, kép, dia és video anyag, szemelvények, atlaszok, fali térképek, mérőeszközök, terepmodellek, transzparensor, videofilm, tellúrium, képeskönyvek

Tornatermi felszerelések

2db kosárlabda palánk, 1 db gyűrű, 2 db mászórúd, 5 db kislabda, 5 db labda, 2 db tornaszőnyeg, 2 db tornapad, 2 db zsámoly, 2 db bordásfal, 2 db mászókötél, 5 db gumikötél, 5 db ugrókötél, 5 db medicinlabda, 1 db stopper, 1 db kiegészítő tornakészlet

Testnevelés és sport 1.-10. évfolyam

Tornaszoba, tornaterem teljes felszerelése, tanuszoda látogatás, görkorcsolya, gördeszka, szánkó, sí

Történelem és társadalmi ismeretek 5.-10. évfolyam

Atlaszok, képeskönyvek, szemelvények, fali demonstrációs eszközök, modellek, kép, dia és video és digitalizált anyagok.

Művészeti- zeneterápiás terem felszerelése

Pianínó, ötvonalas tábla, CD lejátszó, HIFI torony, 4 db szekrény, tároló polcok, szőnyegek

Ének-zene 1.-8. évfolyam

Szemléltető képek, zeneszerzők arcképcsarnoka, ritmushangszer garnitúra, dallamkirakó korongok, ritmuskártyák, a zenehallgatások anyaga, magnetofon, lemezjátszó
Forrai Katalin: Ének a bölcsődében (Bp., 1976, Zeneműkiadó) Forrai Katalin: Ének az óvodában (Bp., 1975, Zeneműkiadó) Kodály-Ádám: Énekes könyv (Bp., 1994, reprint kiadás)

Lantos Dezsőné - Lukin Lászlóné: Ének – zene (Bp., 1978, tankönyvkiadó) Cinege, cinege, kismadár (MRT Minerva) Beck Zoltán: Tüzet viszek, ne lássátok! (Békéscsaba, 1987) Laczó Zoltán: Zenehallgatás az általános iskola alsó tagozatában (Bp., Tankönyvkiadó, 1984), a hozzá tartozó lemezsorozat

Számítástechnika terem

Flipchart tábla, 8 db számítógépasztal, 8 db számítógép tartozékokkal, 1 db nyomtató, 2 db lemeztároló doboz, jogtisza programok, interaktív tábla.

Informatika 3.- 10. évfolyam

Logikai játék, színes rúd készlet, személyi számítógépek, nyomtatók (az előbbiekből 2 gyermekre jusson egy), életkornak megfelelő szoftverek: képességfejlesztő és didaktikai játékok, tantárgyi programok, telefonkészülék, telefonkártya, Imagine Logo szoftver, rajzszerkesztő, szövegszerkesztő program, iskolai könyvtár, médiatár, katalógusok, fényképezőgép, televízió teletexttel, videomagnó, magnetofon

Technika szaktanterem

15 tanuló részére tanulói munkaasztal, 15 db állítható magasságú támla nélküli szék

Tankonyha

Konyha teljes felszereléssel: hűtő, mélyhűtő, kerámia lapos tűzhely, mosógép, konyhaszekrény rendszer, mosogató, teljes tálaló és főzőedény készlet, ebédlőasztal 12 székkal

Kerámia terem

1 db agyagos kemence, 1 db tűzzománc kemence, polcrendszer az alapanyagok és a kész munkák számára, mosdókagyló, 8 tanuló számára munkaasztal, 8 db szék

Életvitel és gyakorlati ismeretek 1.-8. évfolyam

Tankonyha és felszerelése, mosdótál, edény- és ruhaszáritó, porszívó, vasaló, vasalódeszka, locsolókanna, varróeszközök, hímzőkeret, előre nyomott textíliák, szövőkeret, szövőszék, fonalak, kötő- és horgolótűk, szabásminták, viasz, fa építőkockák, fa-fém-műanyag építő játékok, lécek, csiszolóvászon, kések, fa- és illesztőfűrész, kalapács, égető kemence, falemezek, fonalfűrész, enyv, fémhuzalok, egyengető lap, fémvágó olló, satu, fogókészlet, lyukasztókészlet, szlőjdkés, kerékpár, csípőfogók (oldal és homlok), műszerész fűrész, építődoboz, természetes és feldolgozott anyagok, különféle textíliák, elsősegély felszerelés, csavarkulcsok, csavarhúzó, anatómiai atlaszok, fémépítő készlet, szobanövények, iskolakert, takarító eszközök, tervrajzok, menetrend, ismeretterjesztő kézikönyvek, szakácskönyvek, kiadványok a korszerű és egészséges táplálkozásról, tápanyag táblázatok, ruházati mérettáblázatok, KRESZ táblázatok, atlaszok, várostérképek, újságcikkek (lakáshirdetésről), videofilmek különböző településekről, pályaválasztási felvilágosító és tájékoztató anyagok, lexikonok, terepasztal, földminták, mérőeszközök, lyukasztók, terrárium, ketrecek, kalitkák, tisztálkodó eszközkészlet, mosógép, centrifuga, csecsemőápolási kellékek, varrógép, fazekas korong.

Rajz- és kézművesség 1.- 8. évfolyam

Ollók, írásvetítőhöz fóliák, festékek (tempera), filctollak, vetítővászon, írásvetítő, műalkotásról reprodukciók, természetfotók, különféle rajzlapok, színes papír csomagok, ecsetek, ragasztók, hurkapálcák, színes és grafitceruza készletek, hegyezők, csomagoló papírok, krepp papírok, viaszkréták, gyertyák, diafilmek, diavetítő, videofilmek, televízió, videó, vizuális játékok, aktuálisan hanganyagok, magnetofon, háztartási keményítő, tisztított anyagok, képsíkrendszert szemléltető eszköz, tűzőgép, szalagraasztók, fóliatollak

Természetismeret (egészségtan, biológia, fizika, kémia) 1.-10. évfolyam

Mechanikai, hőtani, elektromossági tanulókísérleti készlet, mérőhengerek, karos mérleg, rugós erőmérő, V-A mérő, üvegeszközök, edények, diódák, lencsék, felfogóernyő, fényképezőgép, mikroszkóp, távcső, testek, metronóm, mágneskészlet, súlysorozat, kétkarú mérleg, állványok, álló- és mozgócsigák, egy- és kétoldalú emelő, optikai pad, közetminták, elektrovaria-készlet, fluoreszcetin-oldat, Hartl-korong, Toricelli-cső, barométer

Folyóiratok (Természet világa), mérőszalag, méterrúd, stopper, mérőpohár, acélgolyók, parafa golyók, súlysorozat, úszó sűrűségmérő, lexikonok, borszeszegő, hőmérők, hővezető és szigetelő anyagok, bemutató filmek (pl. 9. osztály, különféle sűrűségű és alakú testek, lejtők, közlekedő edények, hajszálcsövek, hullámkád, hangszermodellek, prizmák, tükrök, színszűrők, iránytű, transzformátor-modell, izzólámpák foglalatban (soros és párhuzamos kapcsoláshoz), háztartási gépek, az anyag szerkezetét bemutató modellek, videokazetták, filmek, diaképek, lexikonok, fizikatörténeti könyvek, Mikola-cső, inga, hangvillák

Öveges József: Kis fizika

Öveges József: Érdekes fizika

Periódusos rendszer, gázfejlesztő készülék, lombik, kálium-permanganát, sósav, főzőpohár, kémcsövek, magnéziumszalag, vaspor, cink, borszeszegő, videofilm, óraüveg, indikátor, molekula modell, foszfor, szalmiákszesz, salétromsav, ammónium, mézszó, lakmusz, fenolftalein, fémek, táblázat az egyes izotóp atomok jelöléséről, kémcsőfogó, számológép, elektonegativitások táblázata, rácsmodellek, vegyszerkanál, üvegbot, példatár, vízkeménység-teszt, csipeszek, oldószer, műanyag alapanyagok (PVC), táblázatok, képek, újságcikkek, műtrágyák és permetezőszerek dobozai, tölcser, szűrők, Erlenmeyer-lombik

Dr. Balázs Lóránt: A kémia története (Nemzeti tankönyvkiadó, 1996)

Logopédiai /egyéni fejlesztőszoba berendezése

1 db tükör, 1 db számítógép tartozékokkal, számítógépasztal, 1 db rádiósmagnó, 1 db tanulói asztal, 2 db szék, 1 db óvodai asztal, 2 db szék, 1 db szőnyeg, 2 db szekrény, polcrendszer, diagnosztikai és fejlesztő eszközök

3. számú melléklet: Tankönyv

Az iskolai tankönyvrendelés a 16/2013. (II. 28.) EMMI rendeletben foglaltaknak megfelelően történik. A helyi tanterv és a csoportok tanulóinak speciális igénye alapján, a szakmai munkaközösség véleményének kikérésével választjuk meg az alkalmazott tankönyveket, tanulmányi segédleteket, taneszközöket, ruházati és más felszereléseket, és a szülőket az iskola a megelőző tanítási év végén tájékoztatja.

4. számú melléklet: Egyéni fejlesztési terv sablon tanulásban vagy értelmileg akadályozottak számára

A gyermek neve:

Szakértői vélemény száma:

Egyéni azonosítói: (szül. hely, idő, anyja neve)

Osztályfoka:

Felelős:

Résztevők:

Fejlesztendő terület	Feladat	Módszerek	Eszközök	Koncentrációk	Értékelés Megjegyzés
Szociabilbitás					
Érzelmi intelligencia					
Mozgás					
Orientáció					
Beszéd					
Kognitív funkciók					
Általános tájékozottság					

Lehetséges főbb fejlesztendő területek:

- a szakértői bizottsági vélemény ajánlásai,
- az állapotmegismerő mérések tapasztalatai,
- és a pedagógus megfigyelései alapján.

Affektív terület:

- Szociabilbitás (kapcsolatok, közösségekben elfoglalt hely, szociális kompetenciák)
- Érzelmi intelligencia (frusztráció, tolerancia, empátia, önismeret, társismeret, emberismeret)

Pszichomotoros funkciók:

- Mozgás (nagymozgások, finommotorika, grafomotorium, beszédmozgás)
- Orientáció (testséma, téri és idői orientációk)
- Beszéd
 - Artikulációs mozgások
 - Szókincs
 - Grammatikai viszonyok (főnevek toldalékai, igeragozás, többes szám, kettős toldalékolás, igekötők szerepe, relációs szókincs, stb.)
 - Mondatalkotás
 - Beszédészlelés (hangsor- és szóismétlés, szógyűjtés, szóláncok, hangkeresés, hangtálalás, hang időtartamok, zöngés-zöngétlen, szótagolás, hangokból szóalkotás, stb)
 - Beszédmegértés (kommunikációs helyzetek, szókincs, visszamondás, értésellenőrzések, stb.)
- Kognitív funkciók
 - Észlelés, diszkrimináció (vizuális, auditív, kinezetikus, stb.)
 - Figyelem, differenciálás (vizuális, auditív, stb.)
 - Emlékezet (vizuális, auditív, stb.)
 - Képzelet
 - Gondolkodás (analógiák, indukció, dedukció, rész-egész, összehasonlítás, osztályozás, csoportosítás, főfogalom alá rendezés, stb.)
 - Szerialitás (tárgyak, képek, formák, hangok, szavak, számok, cselekvések sorrendje; ritmusérzék, automatizmusok)
 - Intermodalitás (akusztikus ingerhez – vizuális inger; vizuális ingerhez - akusztikus inger; taktilis ingerhez – vizuális inger; taktilis ingerhez – auditív inger; multiszenzorialitás)
- Általános tájékozottság (saját és a család legfontosabb adatai, családtagok és nevük, lakcím, születési dátum, vásárlás, befizetések, idő – óra használata; időjárás, étkezés, alvás, napszakok, színek, stb.)

5. számú melléklet: Tanmenet sablon

20.../20.... tanév
Tantárgy neve:
Készítette:

	Téma- Tananyag Szintézisek, differenciálás	Fejlesztendő kompetenciák Gyakorlati vonatkozások	Egészség- és környezetnevelési vonatkozások	Megjegyzés
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				
11.				
12.				

6. számú melléklet: Óra és /vagy foglalkozás vázlat minta

A **tanulásban akadályozottakkal** foglalkozók munkaközösségének óraterv sablonja

Óraterv

Pedagógus neve:

Műveltségi terület:

Tantárgy:

Osztály:

Az óra témája:

Az óra cél- és feladatrendszere:

Fejlesztendő attitűd, készségek, képességek:

Tanítandó ismeretek (fogalmak, szabályok):

Elérendő fejlesztési szint, tudásszint:

Az óra didaktikai feladatai:

Tantárgyi kapcsolatok:

Felhasznált források:

Dátum:

Idő	Az óra menete		Nevelési-oktatási stratégia			Megjegyzések (differenciálás)
	Ismerettartalmak	Feladatok	Szervezési módok- tanulói munkaformák	Módszerek	Eszközök	
	Motiváció					
	Bevezetés					

Az értelmileg akadályozottakkal foglalkozók munkaközösségének óraterv sablonja

Óraterv

Pedagógus neve:	Osztály:
Műveltségi terület:	Tantárgy:
Az óra témája:	Dátum:

Az óra célja:

Az óra didaktikai feladatai:

Tantárgyi kapcsolatok:

Felhasznált források:

Tevékenységek, feladatok	Módszerek	Eszközök, anyagok	Időtartam	Készségek, kompetenciák
				<p><u>Személyes kompetenciák:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - öntevékenységi vágy, - önkifejező készségek kialakításának fejlesztése - önbizalom fejlődésének elősegítése
				<p><u>Kognitív kompetenciák:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - önismeret fejlesztése - tudásszerző képességek fejlesztése (figyelem, emlékezet, megfigyelés, koncentrációképesség) - ok-okozati összefüggések felismerésének fejlesztése - beszédértés fejlesztése - térbeli, időbeli tájékozódás fejlesztése - logikai gondolkodás fejlesztése időészlelés, emlékezet, szabályértés fejlesztése

TANULÓI PORTFÓLIÓ

A gyermek neve:

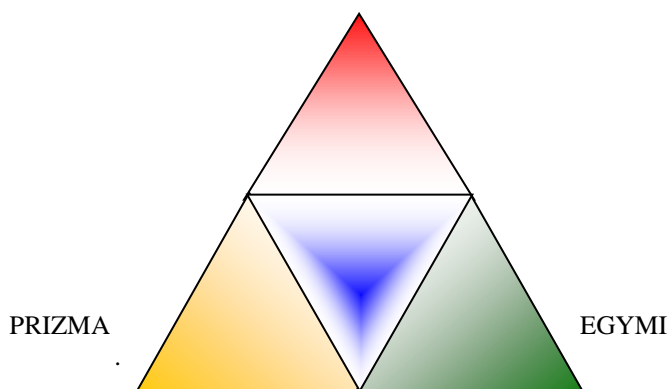
Szakértői vélemény száma:

Egyéni azonosítói: (szül. hely, idő, anyja neve)

Osztályfoka:

Gyógypedagógus(ok) neve:

20..../20...tanév

1134 Budapest, Váci út 57
OM: 038423

A tanulói portfólió tartalma tanévenként:

- Szakértői vélemény(ek)
- Kontrollvizsgálati vélemény(ek)
- Állapotmegismerést célzó mérések
- Diagnosztikus mérések/értékelések
- Szummatív mérések/értékelések
- Egyéni fejlesztési tervek
- Szöveges értékelések, pedagógiai jellemzések
- A tanuló munkái
- Egyéb (a gyermek, a szülő és a pedagógus megegyezése alapján)

7. Utazó gyógypedagógiai ellátás szakmai protokollja

7.1. Bevezető

A XIII. kerületi Prizma Általános Iskola és Óvoda, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény utazó gyógypedagógusi szolgáltatásnak gyógypedagógusai 1997 óta adnak segítséget a kerületben élő sajátos nevelési igényű gyermekek/tanulók számára

A Prizma Általános Iskola és Óvoda, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény (továbbiakban: Prizma EGYMI) munkatársai valamennyi kerületi nevelési-oktatási intézményben jelen vannak utazó gyógypedagógusként. Feladatkörüket munkaköri leírás határozza meg, amit részletes feladatléírással egészítettünk ki. Számos olyan terméket fejlesztettek ki, amelyek az utazó gyógypedagógusok és a befogadó pedagógusok napi, gyakorlati munkáját segítik és támasztják alá, valamint megerősítik a köztük lévő együttműködés kialakítását és fenntartását is. Ennek a közös munkafolyamatnak része az itt leírt szolgáltatási protokoll is.

7. 3. Az utazó gyógypedagógiai tevékenység

7.3.1. Célja

A XIII. kerület óvodáiban és általános iskoláiban integráltan nevelt/oktatott sajátos nevelési igényű gyermekek/tanulók sérülésspecifikus ellátása.

7. 3.2. Feladatok, kötelezettségek

Az utazó-gyógypedagógus feladatai

A sajátos nevelési igényű gyermek/tanuló megismerésével kapcsolatos tanév eleji feladatok:

- Szakértői vélemény értelmezése, megbeszélése a többségi pedagógusokkal.
- Aktív hospitálás, közreműködés a tanév első napjaiban, a sajátos nevelési igényű gyermek/tanuló jobb megismerése érdekében.
- Együttműködés a sajátos nevelési igényű gyermek/tanuló év eleji diagnosztikus mérésének elkészítésében. Segítségnyújtás a tantárgyi mérések összeállításában.
- Együttműködés a sajátos nevelési igényű gyermek/tanuló egyéni fejlesztési tervének elkészítésében.
- A befogadás segítése a csoportokban, közösségekben, segítségnyújtás a többségi tanulók érzékenyítésében az osztályközösségeken belül, segítségnyújtás a többségi tanulók érzékenyítésében.
- A sajátos nevelési igényű gyermek/tanuló beilleszkedésének segítése (beszélgetés, egyéni foglalkozás, megfigyelés, tanulópárok alakítása... stb.).

A tanév során a sajátos nevelési igényű gyermekek/tanulók együttnevelését segítő utazó gyógypedagógiai feladatok:

Sajátos nevelési igényű gyermek/tanuló közvetlen fejlesztésével kapcsolatos feladatok

- A sajátos nevelési igényű gyermek/tanuló előrehaladásának folyamatos figyelése, a tanuló értékelése, az eredmények megbeszélése a többségi pedagógusokkal.
- Aktív hospitálás a sajátos nevelési igényű gyermek/tanuló jobb megismerése és fejlődésének figyelemmel kísérése érdekében.
- Segítségnyújtás, javaslattétel az eszközök, módszerek, segédanyagok kiválasztásában, alkalmazásában – széles kínálati lehetőség megteremtése.
- Szükség szerint a sajátos nevelési igényű gyermek/tanuló egyéni fejlesztése, ill. egyéni fejlesztésének koordinálása, az egyéni fejlesztési tervek alapján.
- Rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység biztosítása.

A befogadó intézmény többségi pedagógusaival történő kapcsolattartás feladatai – konzultációs lehetőségek

- A befogadó iskola pedagógusainak szemlélet- és attitűdalakításának segítése (előadások, bemutató órák, beszélgetések, konfliktuskezelés, esetmegbeszélések, stb.).
- Javaslattétel a fogyatékoság típusához, a tanuló egyéni igényeihez igazodó tanulási környezet kialakítására.
- Segítségnyújtás a sajátos nevelési igényű gyermek/tanuló szükségleteihez igazodó egyéni tanmenet készítéséhez, illetve a harmonizált tanmenetek összeállításában.
- Segítségnyújtás a tanuláshoz szükséges eszközök kiválasztásához (tankönyv, speciális segédeszköz, stb.).
- Javaslattétel a gyógypedagógiai specifikus módszerek alkalmazására.
- A többségi iskolákban a sajátos nevelési igényű gyermekkel/tanulóval foglalkozó pedagógusok, segítő szakemberek szakmai team munkájában való aktív részvétel (munkaértekezletek, megbeszélések, belső képzések, esetmegbeszélés, tájékoztatás, információ átadás, stb.).
- Konzultációs lehetőségek biztosítása a tanórákra való differenciált felkészülés segítése érdekében.
- Segítség az óravázlatok elkészítésében.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek/tanulók sérülésspecifikus ellátásának feladataival és az integrációval kapcsolatos szakirodalom gyűjtése, ajánlása.

Szülőkkel történő kapcsolattartás feladatai

- Tanácsadás a sajátos nevelési igényű gyermek/tanuló szülei számára.
 - o Tanulási problémákkal kapcsolatban
 - o Nevelési problémákkal kapcsolatban
 - o Pályaválasztással kapcsolatban
- A többségi tanulók szüleinek társadalmi érzékenyítését célzó programokban való részvétel, illetve programok tartása (előadás, bemutató órák, beszélgetések, konfliktuskezelés, stb.), segítségnyújtás ezek megszervezésében, lebonyolításában.

A sajátos nevelési igényű gyermekkel//tanulóval kapcsolatos adminisztrációs feladatok ellátása

- Egyéni fejlesztési terv készítése a többségi pedagógusokkal együttműködve
- Egyéni fejlődési lapok betétíveinek vezetése, átadása
- Konzultációs űrlapok kitöltése
- Tanulói portfólió készítése, rendszerezése
 - o Szakértői és kontrollvélemények
 - o Állapotmegismerés (készség, képesség, kompetencia, tantárgyi tudás stb.)
 - o Egyéni fejlesztési terv

- Konzultációs űrlapok
- Hivatalos iratok, feljegyzések
- A sajátos nevelési igényű tanulók egy-egy jellemző munkája (rajz, fogalmazás, tantárgyi teszt, stb.)
- Szöveges értékelések
- 8-os gyermekek kimenő levele

Munkavégzéssel kapcsolatos adminisztráció vezetése

- E-napló vezetése
- Betétívek vezetése
- Munkaidő nyilvántartás vezetése

7. 4. Humánerőforrás

A XIII. kerület óvodáiban, általános iskoláiban és középiskoláiban integráltan nevelt/oktatott sajátos nevelési igényű gyermekek/tanulók sérülésspecifikus ellátását utazó gyógypedagógusok biztosítják.

7. 5. Tárgyi eszközrendszer

7. 5. 1. A Prizma EGYMI által biztosítandó eszközrendszer

Intézményünkben eszközökölcsönző rendszer működik, amelyből az sérülés típusának megfelelően kölcsönözhetőek eszközök az utazó gyógypedagógusok, a sajátos nevelési igényű gyermekkel foglalkozó befogadó pedagógusok és a sajátos nevelési igényű gyermekek szülei számára.

Az ambuláns keretek között történő speciális terápiákhoz a Prizma EGYMI biztosítja a fejlesztő helyiségeket.

7. 5. 2. A befogadó intézmények által biztosítandó eszközrendszer

A fogyatékoság típusához, a gyermek/tanuló egyéni igényeihez igazodó tanulási környezet kialakítása, az ehhez szükséges eszközök beszerzése, használatának biztosítása.

A rehabilitációs, rehabilitációs ellátáshoz a sérülés típusának megfelelő helyiség biztosítása.

A gyermek/tanuló fejlesztéséhez szükséges anyagok nyomtatásához, fénymásolásához szükséges eszközök biztosítása.

A szülői kapcsolattartáshoz szükséges telefonhasználat biztosítása.

7. 6. Az utazó gyógypedagógusi szolgáltatást igénylők köre

A XIII. kerület óvodáiban, általános iskoláiban és középiskoláiban integráltan nevelt/oktatott sajátos nevelési igényű gyermekek/tanulók, szüleik, a velük foglalkozó befogadó pedagógusok és egyéb szakemberek.

7. 7. Az utazó gyógypedagógusi szolgáltatás ellátási folyamata

1.sz. melléklet: Utazó gyógypedagógusi szolgáltatás általános munkaterve

A TANÉV ELŐKÉSZÍTÉSE

1. Az együttnevelésről és az utazó tanári szolgáltatásról szóló tájékoztató levél és a szolgáltatást igénylő űrlap elküldése minden év májusában a XIII. kerületi intézményeknek.
 - 2.1.sz. melléklet: Szolgáltatást igénylő űrlap – óvoda
 - 2.2.sz. melléklet: Szolgáltatást igénylő űrlap – iskola, középiskola
 - 2.3.sz. melléklet: Kísérő, tájékoztató levél a szolgáltatási űrlapokhozHatáridő: május 15.
2. Szolgáltatási űrlapok visszaérkezése, válaszlevél küldése 3. sz. melléklet:
Határidő: június 15.
3. Beérkezett szolgáltatási űrlapok rendszerezése
Határidő: június 15.
4. Beiskolázás előtti és kontroll szakértői bizottsági vizsgálatokra való jelentkezés
Határidő: június 30.
Formanyomtatvány: Szakértői javaslat iránti kérelem (A. Tü. 16/új. r. sz.)
Mellékletek:
 - Pedagógiai jellemzés
 - Gyógypedagógiai jellemzés

FELADATOK A TANÉV FOLYAMÁN

5. Amennyiben az intézmény a szolgáltatást igénylő űrlap kitöltésével és visszaküldésével jelzi igényét az utazó gyógypedagógiai szolgáltatásra, augusztus utolsó hetében tájékoztatjuk egy visszajelző levélben az intézmények vezetőit és a tagintézmény-vezetőket az utazó gyógypedagógus feladatairól, részletesen a szeptemberben várható tevékenységekről.
 - 4.sz. melléklet: Tájékoztató levél az utazó gyógypedagógus szeptemberi tevékenységeirőlHatáridő: augusztus 31.
6. Portfóliók lezárása, átadása
Intézményt váltó gyermekek/tanulók személyi anyagainak átadása, átvétele
Határidő: augusztus 31.
7. Az intézmények és sajátos nevelési igényű tanulók kiosztása a beérkezett jelzéseknek megfelelően
Határidő: augusztus 31.
8. Telefonos egyeztetés a befogadó intézmények vezetőivel az első találkozásról
Határidő: augusztus 31.

9. Kapcsolatfelvétel a befogadó intézménnyel, első találkozás, szakvélemény tanulmányozása
Határidő: szeptember 1.
10. A gyógypedagógusok állapotmegismerést célzó méréseket végeznek a sajátos nevelési igényű gyermekekkel/tanulókkal. Hospitálásaik során megfigyelik a gyermekeket/tanulókat, és tanulmányozzák a szakvéleményeket. Ezek a mérések és megfigyelések képezik a szakértői véleménnyel együtt az egyéni fejlesztés alapját, és segítik az egyéni fejlesztési terv elkészítését.
Határidő: október 01.
11. Megfigyelés, konzultáció, hospitálás, egyéni fejlesztés
Határidő: szeptember 15-30-ig
5. sz. melléklet: Szülők tájékoztató levele a gyermek/tanuló habilitációs-rehabilitációs ellátásáról
Határidő: október 01.
12. Az intézmények pedagógusainak tájékoztatása az állapotmegismerő mérésekről, a habilitációs-rehabilitációs ellátásról
Határidő: szeptember 30.
13. Órarend kialakítása
Határidő: október 01.
6.sz. melléklet: Heti órarend
14. Egyéni fejlesztési terv készítése a befogadó pedagógusokkal és egyéb szakemberekkel – team munka elkezdése
7.sz. melléklet: Az egyéni fejlesztési terv készítésének folyamata sajátos nevelési igényű gyermekek/tanulók részére
8.sz. melléklet: Egyéni fejlesztési terv minta
9.sz. melléklet: Konzultációs űrlap minta
Határidő: szeptember 30.
15. Az intézményvezetők és a tagintézmény-vezetők tájékoztatása az intézményben együttnevelt sajátos nevelési igényű tanulók egyéni fejlesztésének lehetőségeiről és a habilitációs, rehabilitációs ellátás formáiról, az utazó-tanár személyéről, a logopédiai ellátásról és a logopédus személyéről, valamint órarendi beosztásáról. Tájékoztató a sajátos nevelési igényű gyermekek/tanulók együttnevelése során kötelezően használt dokumentumokról, adminisztrációs teendőkről.
10.1. sz. melléklet: Óvoda tájékoztató levél
10.2. sz. melléklet: Iskola tájékoztató levél
10.3. sz. melléklet: Gimnázium, szakközépiskola tájékoztató levél
Határidő: október 01.
16. Habilitációs-rehabilitációs ellátás biztosítása az intézményekben.
17. Félévi feladatok: Az első félévben várólistára került gyermekek/tanulók ellátásának megszervezése. Új intézmény és gyermek/tanuló kiosztás.
Határidő: január 15.

18. Félévi statisztika elkészítése.
11.1. sz. melléklet: Félévi/év végi statisztika – sajátos nevelési igényű gyermekeként, tanulóként
11.2. sz. melléklet: Félévi/év végi statisztika – intézményenként
Határidő: január 15.
19. Az utazó gyógypedagógusi hálózat tevékenységekről szóló félévi beszámoló készítése
Határidő: félévi értekezlet (PRIZMA EGYMI)
20. Tanév végi feladatok:
Szolgáltatást igénylő űrlapok kiküldése
2.1.sz. melléklet: Szolgáltatást igénylő űrlap – óvoda
2.2.sz. melléklet: Szolgáltatást igénylő űrlap – iskola, középiskola
Határidő: május 15.
21. Év végi szöveges értékelés készítése
12.sz. melléklet: Szöveges értékelés szempontjai és vázlata – együttnevelés
13.sz. melléklet: Szöveges értékelés készítésének folyamata
Határidő:
- óvoda: május 31.
- iskola: június 7.
22. Intézményi tájékoztatók elkészítése
14.sz. melléklet: Intézmények részére tájékoztató levél a szolgáltatási tevékenységekről
15.sz. melléklet: Az intézményi beszámoló készítésének folyamata
Határidő: június 7.
23. A 8. osztályosok kimenő leveleinek megírása
16.sz. melléklet: 8. osztályosok kimenő levele, a befogadó középiskolák felé
Határidő: június 7.
28. Egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs – egyéni fejlődési lap betétív átadása, átvétele
17.sz. melléklet: Egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs – egyéni fejlődési lap betétív átadása, átvétele
Határidő: június 15.
29. Intézményt váltó gyermekek/tanulók személyi anyagainak átadása, átvétele
Határidő: június 15. (szükség esetén tanév közben is)
30. Beérkezett szolgáltatási űrlapok rendszerezése
Határidő: június 15.
31. Év végi statisztika elkészítése
Lásd. 11.1 és 11.2. sz. melléklet: Félévi/év végi statisztika
Határidő: június 15.

32. Az utazó gyógypedagógusi szolgáltatás tevékenységeiről szóló év végi beszámoló készítése
Határidő: év végi értekezlet (PRIZMA EGYMI)
33. Az utazó gyógypedagógusi szolgáltatás protokolljának szükség szerinti módosítása, az utazó tanári tevékenység továbbfejlesztése
Határidő: a következő tanév szeptember 1.
34. Egyéb feladatok:
 - 34.1. Országos SNI Szépíró verseny kerületi fordulójának megszervezése
 - 34.2. Szülői workshop szervezése
 - 34.3. Szülői partnerségi díj, Integrációs díj befogadó pedagógusok részére
35. Igazolatlan hiányzásokról értesítő levél a befogadó intézmények vezetője felé
19.sz melléklet: Igazolatlan hiányzásokról értesítő levél

7. 8. Mellékletek az utazó gyógypedagógusi szolgáltatás szakmai protokolljához

1.sz. melléklet: Utazó gyógypedagógiai szakszolgálat általános munkaterve

Tevékenység	Időszak	Határidő	Érintettek köre	Felelős	Kockázat	Produktum
Következő tanév előkészítése						
Utazó gyógypedagógusi szolgáltatást igénylő űrlapok kiküldése e-mailben	május 1-2. hete	május 15.	utazó gyógypedagógusok	intézményegység-vezető	Űrlapokat nem küldik el. Űrlapok nem érkeznek meg.	e-mailek az intézmények vezetőinek
Utazó gyógypedagógusi szolgáltatást igénylő űrlapok visszaküldése e-mailben	május 15.-június 15.	június 15.	XIII. ker. óvodái, iskolái	XIII. ker. óvodáinak, iskoláinak vezetői	Űrlapokat nem küldik vissza.	visszaküldött kinyomtatott szolgáltatást igénylő űrlapok
Beérkezett utazó gyógypedagógusi szolgáltatást igénylő űrlapok rendszerezése	május 15.-június 15.	június 15.	utazó gyógypedagógusok	intézményegység vezető	Az űrlapok rendszerezése nem történik meg.	rendszerezett szolgáltatást igénylő űrlapok
Beiskolázás előtti és kontroll szakértői vizsgálatokra való jelentkezés	június 1.-június 30.	június 30.	XIII. ker. óvodái, iskolái, utazó gyógypedagógusok	XIII. ker. óvodáinak, iskoláinak vezetői	Az intézményvezetők nem küldik el a gyermekek/tanulókat a kontroll vizsgálatra. A szülők nem viszik el a gyermeket/tanulót	Formanyomtatvány: Szakértői vélemény iránti kérelem {1. melléklet a 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelethez} és a gyermek/tanuló jellemzései

Nyári szünet						
Tanév előkészítése						
Beérkezett szolgáltatást igénylő űrlapok áttekintése	augusztus utolsó hete	augusztus 27.	intézményegység-vezető	intézményegység-vezető	A nyári szünetben eltűnnek az űrlapok.	rendszerezett szolgáltatási űrlapok
Visszajelző levél a befogadó intézményeknek - kerületi fakkon keresztül	augusztus utolsó hete	augusztus 31.	utazó gyógypedagógusok	intézményegység-vezető	Visszajelző leveleket nem küldik el. A visszajelző levelek nem érkeznek meg.	kiküldött visszajelző levelek
Portfóliók lezárása, átadása	augusztus utolsó hete	augusztus 31.	utazó gyógypedagógusok	intézményegység-vezető	A portfóliók nem lesznek átadva, lezárva.	átadott, lezárt portfóliók
Szolgáltatási űrlapoknak megfelelően intézmények, SNI tanulók kiosztása	augusztus utolsó hete	augusztus 31.	utazó gyógypedagógusok	intézményegység-vezető	Nem megfelelő a intézmények, SNI tanulók kiosztása.	szolgáltatási űrlapoknak megfelelően kiosztott intézmények, SNI tanulók jegyzéke
Együttműködési megállapodás megkötése a Prizma EGYMI és a befogadó intézmények között	augusztus utolsó hete	augusztus 31.	XIII. ker. óvodáinak és iskoláinak vezetői, Prizma EGYMI vezetői	Prizma EGYMI intézményvezetője, Tankerület vezető, Önkormányzat képviselője	Az együttműködési megállapodások nem érkeznek vissza.	együttműködési megállapodások

Utazó gyógypedagógiai tevékenység						
Telefonos egyeztetés szükség szerint a befogadó intézmények vezetőivel az első találkozásról	augusztus utolsó hete	augusztus 31.	utazó gyógypedagógusok, logopédusok	intézményegység-vezető	Nem jön létre kapcsolatfelvétel, találkozás a Prizma EGYMI és az intézmények között.	nem szükséges
Kapcsolatfelvétel a befogadó intézménnyel, első találkozás, szakvélemény tanulmányozása	augusztus utolsó hete	szeptember 01.	utazó gyógypedagógusok	intézményegység-vezető	Nem jön létre kapcsolatfelvétel, találkozás a Prizma EGYMI és az intézmények között. Nincs meg a szakvélemény.	konzultációs űrlap
Állapotmegismerő mérések	szeptember első két hete	szeptember 15.	utazó gyógypedagógusok, befogadó pedagógusok	munkaközösség-vezető	Gyermek/tanuló hiányzása, ill. a méréseket nem végzik el határidőre az utazó gyógypedagógusok.	mérési és értékelési űrlapok, mérések eredményei
Az intézmények pedagógusainak tájékoztatása az állapotmegismerő mérésekről valamint, a rehabilitációs-rehabilitáció ellátásról	szeptember 3. hete	szeptember 21.	utazó gyógypedagógusok	munkaközösség-vezető	Nem történik meg a konzultáció	konzultációs űrlapok, vizsgálat, tanácsadás űrlap

Órarend kialakítása	szeptember 3. -4. hete	szep-tem-ber 30	utazó gyógypedagógus ok	intézményegység- vezető	Az órarend változások és a szülőkkel kapcsolatos konzultáció hiánya miatt nem készülnek el az órarendek.	órarendek
Megfigyelés, hospitálás, konzultáció, egyéni fejlesztés	szeptember 3-4. hetében	szep-tem-ber 30.	utazó gyógypedagógus ok, befogadó pedagógusok	intézményegység- vezető	Nem valósul meg a megfigyelés, hospitálás, konzultáció, egyéni fejlesztés.	egyéni fejlődési lapok, konzultációs űrlapok, gyermek/tanuló produktumai
Országos SNI Szépiró verseny kerületi fordulójának szervezése	szeptember - április	április 31.	utazó gyógypedagógus- sok, befogadó pedagógusok,	intézményegység vezető	Nagy létszám miatt helyprobléma. Az információáramlás nem megfelelő (nem jut el minden intézményhez az email)	feladatlapok, jelentkezési listák, SNI és BTM igazolások, oklevelek
Egyéni fejlesztési tervek készítése a sajátos nevelési igényű gyermek/tanulók részére	szeptember 3-4. hete	október 01.	utazó gyógypedagógus ok, befogadó pedagógusok, segítő szakemberek	munkaközösség vezető, befogadó intézmények vezetője	Egyéni fejlesztési tervek nem készülnek el. Nem valósul meg a segítő szakemberek team-munkája a tervek készítése során.	egyéni fejlesztési tervek, konzultációs űrlapok

Együtműködési megállapodás megkötése	szeptember 15-30.	október 01.	utazó gyógypedagógusok, befogadó intézmények vezetői	intézményvezető, intézményegység-vezető, Tankerület, Önkormányzat	Az intézmények intézményvezetői, tagintézmények vezetői nem értesülnek a rehabilitációs rehabilitációs ellátásról, nem kapják meg az erről szóló tájékoztató levelet.	tájékoztató levél az intézményvezetők részére
Fejlesztés az 1. fél évre fejlesztési tervek szerint	október 1.-január 31.	nem releváns	utazó gyógypedagógusok, befogadó pedagógusok, pszichológusok, segítő szakemberek	intézményegység-vezető, befogadó intézmények vezetője	A fejlesztés csak az adminisztrációban jelenik meg. Az egyéni fejlesztés nem team-munkában valósul meg. Nem a megfelelő területek fejlesztése történik.	egyéni fejlődési lapok, konzultációs űrlapok, gyermek/tanuló produktumai
Egyéni fejlesztési tervek készítése	január 3.-4. hete	január 31.	utazó gyógypedagógusok, befogadó pedagógusok, segítő szakemberek	munkaközösség vezető, befogadó intézmények vezetője	Egyéni fejlesztési tervek nem készülnek el. Nem valósul meg a segítő szakemberek team-munkája a tervek készítése során.	egyéni fejlesztési tervek, konzultációs űrlapok

Fejlesztés a 2. félévre fejlesztési tervek szerint	január 1.-június 15.	nem releváns	utazó gyógypedagógusok, befogadó pedagógusok, pszichológusok, segítő szakemberek	intézményegység-vezető, befogadó intézmények vezetője	A fejlesztés csak az adminisztrációban jelenik meg. Az egyéni fejlesztés nem team-munkában valósul meg. Nem a megfelelő területek fejlesztése történik.	egyéni fejlődési lapok, konzultációs űrlapok, gyermek/tanuló produktumai
Az első félév zárása						
Félévi statisztika elkészítése a sajátos nevelési igényű gyermekek/tanulók ellátásáról	január 1-2. hete	január 15.	utazó gyógypedagógusok	intézményegység-vezető	Nem készülnek el a statisztikák.	intézményenként félévi statisztikák, és kerületi félévi statisztika
Tanév végi feladatok						
Utazó gyógypedagógiai szolgáltatást igénylő űrlapok kiküldése e-mailben	május 1-2. hete	május 15.	utazó gyógypedagógusok	intézményegység-vezető	Űrlapokat nem küldik el. Űrlapok nem érkeznek meg.	e-mailek az intézmények vezetőinek
Év végi szöveges értékelés készítése	május 3. hete – június 1. hete	óvoda: május 31. iskola: június 7.	utazó gyógypedagógusok	intézményegység-vezető, befogadó intézmények vezetője	Nem készülnek el az év végi szöveges értékelések, a szöveges értékelések nem egyénre szólnak.	év végi szöveges értékelések
Intézményi tájékoztatók készítése	május 3-4. hete	június 7.	utazó gyógypedagógusok	intézményegység-vezető	Nem készülnek el az intézményi tájékoztatók, az intézményi tájékoztatók túl általánosak.	intézményi tájékoztatók

8. osztályosok kimenő levele	május 3-4. hete	június 7.	utazó gyógypedagógusok	intézményegység-vezető, befogadó intézmények vezetője	Nem készülnek el a 8. osztályosok kimenő levelei.	8. osztályosok kimenő levelei.
Egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, rehabilitáció – egyéni fejlődési lap betétív átadása, átvétele	adott tanév	június 15.	utazó gyógypedagógusok	befogadó intézmény vezetője, betétívet átadó gyógypedagógus, betétívet átvevő pedagógus	Nem történik meg a kijelölt határidőben az átadás, átvétel.	átadást, átvételt igazoló lap.
Intézményt váltó gyermekek/tanulók személyi anyagainak átadása, átvétele	június 1-2. hete	Határidő: június 15. (szükség esetén tanév közben is)	utazó gyógypedagógusok	intézményegység-vezető	Nem történik meg az átadás	feljegyzés a portfólió előlapján
Beérkezett szolgáltatási űrlapok rendszerezése	június 1-2. hete	június 15.	utazó gyógypedagógusok	intézményegység-vezető	Nem érkeznek be az űrlapok	az intézményi jelzések alapján tanuló beosztás készítése
Év végi statisztika elkészítése a sajátos nevelési igényű gyermekek/tanulók ellátásáról	június 1-2. hete	június 15.	utazó gyógypedagógusok	intézményegység-vezető	Nem készülnek el a statisztikák.	intézményenként év végi logopédiai statisztikák, és kerületi év végi logopédiai statisztika
Az utazó gyógypedagógiai tevékenységekről szóló év végi beszámoló készítése.	június 3. hete	Prizma EGYMI év végi értekezlete	intézményegység-vezető	intézményegység-vezető	Nem készülnek el a beszámoló.	év végi szakszolgálati beszámoló

Utazó gyógypedagógiai protokoll módosítása	augusztus utolsó hete	szeptember 1.	utazó gyógypedagógusok	intézményegység-vezető, intézményvezető	Az integrációs protokoll nem kerül módosításra, nem a partneri igényeknek megfelelően módosul.	módosított integrációs protokoll
Hagyományainkhoz kapcsolódó egyéb feladatok: Szülői workshop, Integrációs díj, Szülői partnerségi díj	augusztustól – június vége	június 30.	intézményegység-vezető, utazó gyógypedagógusok	intézményegység-vezető	A nagy létszám miatt helyprobléma, esetleges visszautasítása a díjnak	beszámoló, oklevél
Igazolatlan hiányzások	szeptembertől 1 - júniusig	június 15.	utazó gyógypedagógusok	intézményegység-vezető, utazó logopédusok, utazó gyógypedagógusok	Az értesítő levél nem jut el az illetékes személyekhez	értesítő levél

2.1.sz. melléklet: Szolgáltatást igénylő űrlap – óvoda

KLEBELSBERG INTÉZMÉNYFENNTARTÓ KÖZPONT BP. XIII. TANKERÜLETE

**PRIZMA ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA
EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI INTÉZMÉNY
OM-038423**

☒ 1134 Budapest, Váci út 57.

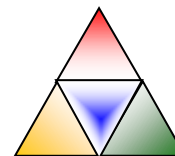
Fax: 06-13408-980/37

E-mail: prizmaegymi@prizmaegymi.hu

www.prizmaegymi.hu

E-mail: utazo@prizmaegymi.hu

☎: 06-1-3408-980

**FORMANYOMTATVÁNY UTAZÓ GYÓGYPEDAGÓGIAI SZOLGÁLTATÁS
IGÉNYLÉSÉHEZ...../..... tanévre**

A szolgáltatást igénylő óvoda neve, címe:

.....
.....
.....

NÉV	BNO kód	korcsoport/ évfolyam	habilitációs- rehabilitációs órák heti óraszám	fejlesztés típusa (gyógypedagógiai, logopédiai fejlesztés, mozgásfejlesztés...)

Budapest, dátum

intézményvezető

2.2.sz. melléklet: Szolgáltatást igénylő űrlap – iskola, középiskola

KLEBELSBERG INTÉZMÉNYFENNTARTÓ KÖZPONT BP. XIII. TANKERÜLETE

**PRIZMA ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA
EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI INTÉZMÉNY
OM-038423**

☒ **1134 Budapest, Váci út 57.**

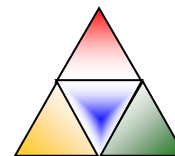
Fax: 06-13408-980/37

E-mail: prizmaegymi@prizmaegymi.hu

www.prizmaegymi.hu

E-mail: utazo@prizmaegymi.hu

☎: 06-1-3408-980

**FORMANYOMTATVÁNY UTAZÓ GYÓGYPEDAGÓGIAI SZOLGÁLTATÁS
IGÉNYLÉSÉHEZ/..... tanévre**

A szolgáltatást igénylő iskola neve, címe:

.....
.....
.....

NÉV	BNO kód	korcsoport/ évfolyam	habilitációs- rehabilitációs órák heti óraszám	fejlesztés típusa (gyógypedagógiai, logopédiai fejlesztés, mozgásfejlesztés...)

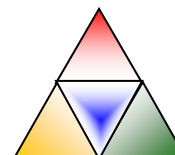
Budapest, dátum

intézményvezető

KLEBELSBERG INTÉZMÉNYFENNTARTÓ KÖZPONT BP. XIII. TANKERÜLETE
PRIZMA ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA
EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI INTÉZMÉNY
OM-038423

✉ **1134 Budapest, Váci út 57.**
Fax: 06-13408-980/37
E-mail: prizmaegymi@prizmaegymi.hu
www.prizmaegymi.hu
E-mail: utazo@prizmaegymi.hu

☎: 06-1-3408-980

Tisztelt Intézményvezető Asszony/Úr!

A/..... tanévben - az elmúlt évek gyakorlatának megfelelően - szeretnénk biztosítani a sajátos nevelési igényű gyermekek/tanulók rehabilitációs-rehabilitációs célú ellátását. Ennek megszervezése érdekében kérjük Önöket, hogy a csatolt szolgáltatás igénylő űrlap kitöltésével szíveskedjenek jelezni az intézményükbe járó sajátos nevelési igényű gyermekek/tanulók számát, sérülésének típusát, korosztályát/évfolyamát, az igényelt rehabilitációs-rehabilitációs órák számát és a fejlesztés típusát (amennyiben ez a szakértői vélemény javaslatában szerepel), annak érdekében, hogy a következő tanév szeptemberéig meg tudjuk szervezni a sérülésspecifikus ellátást.

A gyengénlátó gyermekek/tanulók utazó gyógypedagógiai fejlesztéséhez a Gyengénlátók Általános Iskolája és EGYMI-jével (1147 Budapest, Miskolci utca 77.; +36-1-252-9015), a vak gyermekek/tanulók utazó gyógypedagógiai fejlesztéséhez a Vakok Óvodája, Általános Iskolája, EGYMI-jével (1146 Budapest, Ajtósi Dürer sor 39. ; +36-1-363-1637/149 mellék), a hallássérült gyermekek/tanulók utazó gyógypedagógiai fejlesztéséhez a Dr. Török Béla Óvoda, Általános Iskola, Speciális Szakiskola, EGYMI-vel (1142 Budapest, Rákospatak u. 101.; +36-1-273-2226) kell felvenniük a kapcsolatot.

Kérjük, jelezzék, ha a halláspedagógiai vagy látáspedagógiai fejlesztés mellett valamely látássérült/hallássérült gyermeknek/tanulónak logopédiai fejlesztés van előírva, és azt a speciális EGYMI-ből kijáró utazó gyógypedagógus nem tudja biztosítani. Ebben az esetben igyekszünk biztosítani a logopédiai ellátást.

Kérjük, hogy a csatolt szolgáltatás igénylő űrlapot 20... június 1-ig kitöltve szíveskedjenek elektronikusan visszaküldeni az utazo@prizmaegymi.hu levélcímre!

Budapest, dátum

Köszönettel:

intézményvezető

3sz. melléklet: Válaszlevél a szolgáltatás igénylés megküldésére

KLEBELSBERG INTÉZMÉNYFENNTARTÓ KÖZPONT BP. XIII. TANKERÜLETE

**PRIZMA ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA
EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI INTÉZMÉNY
OM-038423**

☒ 1134 Budapest, Váci út 57.

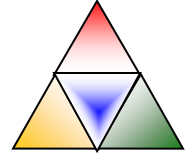
Fax: 06-13408-980/37

E-mail: prizmaegymi@prizmaegymi.hu

www.prizmaegymi.hu

E-mail: utazo@prizmaegymi.hu

☎: 06-1-3408-980

Tisztelt Intézményvezető Asszony/Úr, Tagintézmény Vezető Asszony/Úr!

A szolgáltatásigénylést megkaptam. Köszönöm a segítségét. A szolgáltatást szeptemberben megkezdjük.

A további sikeres együttműködés reményében üdvözlettel:

Budapest, dátum

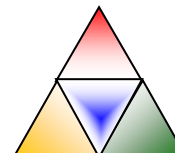
.....
intézményvezető

KLEBELSBERG INTÉZMÉNYFENNTARTÓ KÖZPONT BP. XIII. TANKERÜLETE

**PRIZMA ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA
EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI INTÉZMÉNY
OM-038423**

☒ 1134 Budapest, Váci út 57.
Fax: 06-13408-980/37
E-mail: prizmaegymi@prizmaegymi.hu
www.prizmaegymi.hu
E-mail: utazo@prizmaegymi.hu

☎: 06-1-3408-980

Tisztelt Intézményvezető Asszony/Úr, Tagintézmény Vezető Asszony/Úr!

A Prizma Általános Iskola és Óvoda, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény köszönettel fogadta szolgáltatást igénylő űrlapjukat. Szeretnénk tájékoztatni Önt az utazó gyógypedagógiai ellátás megkezdéséről, a tanév első heteinek folyamatáról.

Augusztus utolsó hete:

- kapcsolatfelvétel a befogadó intézmény vezetőjével és a befogadó osztályok pedagógusaival.

Szeptember 1-2. hete:

- állapotmegismerést célzó mérések készítése minden sajátos nevelési igényű gyermekkel/tanulóval,
- konzultáció a pedagógusokkal.

Szeptember 3-4. hete:

- hospitálás a tanórákon, a sajátos nevelési igényű gyermekek megfigyelése,
- az egyéni/kiscsoportos fejlesztés elkezdése,
- egyéni fejlesztési terv írása a pedagógusokkal, a fejlesztő pedagógussal, szükség szerint a logopédussal, valamint a szülőkkel.

A szeptemberi tevékenységek eredményeként kialakuló rehabilitációs-rehabilitációs tevékenységekről szeptember végén levélben, és természetesen az utazó gyógypedagógus szóban is tájékoztatja Önt.

Felhívjuk figyelmét arra, hogy a sajátos nevelési igényű tanulókkal történő rehabilitációs-rehabilitációs tevékenységek adminisztrálására vonatkozóan a 2/2005. (III. 1.) OM r. 2. § (2) alapján egyéni fejlődési lap vezetése kötelező.

Az egyéni fejlődési lap részei:

- Egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, rehabilitáció. Egyéni fejlődési lap. Külív. Tü. 356 (nem fénymásolható)
- Egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, rehabilitáció. Egyéni fejlődési lap. Betétív. Tü. 357 (fénymásolható)

A sajátos nevelési igényű gyermekek/tanulók egyéni fejlesztése egyéni fejlesztési terv alapján történik.

A sajátos nevelési igényű gyermek/tanuló rehabilitációs-rehabilitációs tevékenységének irányításában, a sérülési típusnak megfelelő gyógypedagógus a kompetens.

A fenti dokumentáció elkészítése az utazó gyógypedagógusok és a befogadó pedagógusok közös feladata. A dokumentáció megőrzéséért a befogadó intézmény a felelős. Az Egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, rehabilitáció. Egyéni fejlődési lap. Betétív átadása év végén, illetve hatósági ellenőrzés alkalmával kerül átadásra.

Célszerű a szükséges dokumentáció rendszerezett tárolása érdekében a befogadó pedagógusnak és a gyógypedagógusnak közösen tanulói portfóliót készíteni a sajátos nevelési igényű gyermekek/tanulók számára.

Budapest, dátum

A sikeres együttműködésben bízva:

.....
intézményvezető

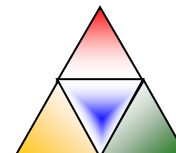
5.sz. melléklet: Szülők tájékoztató levele a gyermek/tanuló rehabilitációs, rehabilitációs ellátásáról

KLEBELSBERG INTÉZMÉNYFENNTARTÓ KÖZPONT BP. XIII. TANKERÜLETE

**PRIZMA ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA
EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI INTÉZMÉNY
OM-038423**

☒ 1134 Budapest, Váci út 57.
Fax: 06-13408-980/37
E-mail: prizmaegymi@prizmaegymi.hu
www.prizmaegymi.hu
E-mail: utazo@prizmaegymi.hu

☎: 06-1-3408-980

Tisztelt Szülők!

Gyermekük,óvodában/iskolában integráltan nevelt sajátos nevelési igényű gyermek/tanuló.

Az együttneveléshez szükséges egyéni fejlesztési terv elkészítése és a megfelelő tanórai és tanórán kívüli rehabilitáció, rehabilitáció biztosítása érdekében szükséges volt ...X.Y..... képességeinek felmérése. A mérést szeptember 1-2. hetében végeztem el. Amennyiben ezzel kapcsolatban kérdése lenne, szeretné megismerni a mérés eredményeit, és a befogadó pedagógussal közösen tervezett egyéni fejlesztés lehetséges módjait, kérem, hívjon a lent található telefonszámon. A mérés eredményeiről és a fejlesztés lehetőségeiről az egyéni fejlesztési tervben, és lehetőség szerint személyesen is tájékoztatni fogom Önt.

...X.Y..... fejlesztési óraszám:

A fejlesztés tartalma:

A törvények szigorodása miatt az utazó gyógypedagógus és a logopédus által biztosított rehabilitációs-rehabilitációs órákról történő hiányzások következetesebb vezetése vált szükségessé. A rehabilitációs-rehabilitációs/logopédiai fejlesztés az Önök gyermekének kötelező tanórája, ezért minden igazolatlan hiányzást azonnal jeleznünk kell gyermekük intézményének.

Éppen ezért kérem, hogy az előrelátható hiányzásokat időben jelezni szíveskedjenek telefonon vagy e-mailben. A hiányzások igazolása orvosi igazolással történhet, illetve a gyermek/ tanuló oktatási intézményének Házirendjében foglaltak szerint a szülő által lehetséges.

Gyermekük fejlődéséről folyamatosan tájékozódhatnak előre megbeszélte konzultációs időpontokban. Időpont egyeztetésre lehetőség van e-mail-ben az alábbi e-mail címen:, vagy atelefonszámon.

Budapest, dátum

Köszönettel:

aláírás

6.sz. melléklet: Heti órarend

	Hétfő			Kedd			Szerda			Csütörtök			Péntek		
	idő	intézmény neve	gyermek neve	idő	intézmény neve	gyermek neve	idő	intézmény neve	gyermek neve	idő	intézmény neve	gyermek neve	idő	intézmény neve	gyermek neve
1.															
2.															
3.															
4.															
5.															
6.															
7.															
8.															
9.															

7.sz. melléklet: Az egyéni fejlesztési terv készítésének folyamata sajátos nevelési igényű gyermekek/tanulók részére

KLEBELSBERG INTÉZMÉNYFENNTARTÓ KÖZPONT BP. XIII. TANKERÜLETE

PRIZMA ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA
EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI INTÉZMÉNY
OM-038423

✉ **1134 Budapest, Váci út 57.**

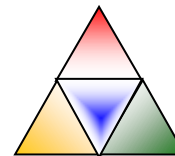
Fax: 06-13408-980/37

E-mail: prizmaegymi@prizmaegymi.hu

www.prizmaegymi.hu

E-mail: utazo@prizmaegymi.hu

☎: 06-1-3408-980

Az Egyéni fejlesztési terv készítésének folyamata

A SNI gyermekkel foglalkozó szakemberek az utazó gyógypedagógusi hálózathoz tartoznak. A Szakértői Bizottság diagnózisa alapján

- beszéd fogyatékos (**logop**)
- tanulásban akadályozott és/vagy egyéb pszichés fejlődési zavar (**tanak**)
- mozgássérült (a szomatopedagógus vagy a konduktor látja el: **szomato**)
- autizmus spektrum zavarral élő (**auti**)

gyermekek, tanulók számára készítjük az egyéni fejlesztési tervet.

Megjegyzés: ezeket a rehabilitációs, fejlesztési fejlesztéseket egyéb mozgásfejlesztések, terápiák is kiegészíthetik (**mozgas** névvel különböztetjük meg a fájlnevben), amelyet a Prizma EGYMI-ben biztosítunk.

A fenti vastag betűs rövidítésekkel jelöljük a fájlnevben a szakemberek sorrendjét.

Az EFT írás folyamatának szempontjai:

1. Az EFT írásának folyamatát a gyermek fent említett vezető tüneteinek megfelelő szakember kezdi el és koordinálja.
2. A koordináló szakember a gyermek/tanuló rehabilitációs, fejlesztési óraszámára alapján meghatározza és írásban jelzi a szakemberek sorrendjét az EFT készítésében. Ugyanitt jelzi a határidőket, amelyekről előzetesen megállapodtak. Megjegyzés: a kiegészítő terápiák, pl. alapozó terápia heti 4 órában, a folyamat végére kerülnek (**_mozgas**).

Pl. vezető tünet: tanulásban akadályozott (2 óra), következő lehet: logopédus (1 óra), harmadik lehet: mozgás (1 óra) (kiegészítő terápiaként, nem a szomatopedagógus látja el!):

fájlnev: kovacsbenca_tanak

3. Aki beírta a saját részét, hozzáírja a fájlnevhez a saját területét, pl.
fájlnev: kovacsbenca_tanak_logop

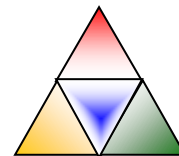
4. Az a szakember, aki utolsónként írt hozzá az EFT-hez, elnevezi, majd visszaküldi a koordináló gyógypedagógusnak a kész tervet, pl.:

8.sz. melléklet: Egyéni fejlesztési terv minta

KLEBELSBERG INTÉZMÉNYFENNTARTÓ KÖZPONT BP. XIII. TANKERÜLETE
PRIZMA ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA
EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI INTÉZMÉNY
OM-038423

☒ 1134 Budapest, Váci út 57.
Fax: 06-13408-980/37
E-mail: prizmaegymi@prizmaegymi.hu
www.prizmaegymi.hu
E-mail: utazo@prizmaegymi.hu

☎: 06-1-3408-980

Egyéni fejlesztési terv

Név:

BNO kód:

Életkor, osztályfok:

Időszak:

Készítették:

A fejlesztés területei a szakértői vélemény alapján:

A fejlesztés területei az állapotmegismerést célzó mérés és/vagy a megfigyelések, hospitálások, ill. az előző fejlesztési időszak tapasztalatai alapján:

Funkciók, amikre támaszkodni lehet:

Habilitációs-rehabilitációs óraszám:

Fejlesztési terület:			
A fejlesztés célja:			
Az értékelés alapelvei:			
A fejlesztés helye, a fejlesztő személye:	Fejlesztendő készség és/vagy képesség és/vagy kompetencia: Feladatok, tevékenységek:	Munkaforma, módszer, eszköz:	A fejlesztés ideje, gyakorisága:
A fejlesztés követelménye:			

Konzultációs űrlap

Gyógypedagógus neve:	
Intézmény:	
Gyermek/tanuló neve, korcsoportja, osztályfoka:	

Konzultációs partner/ek:
A megbeszélés időpontja:
Aláírások:

Konzultációs partner/ek:
A megbeszélés időpontja:
Aláírások:

Konzultációs partner/ek:
A megbeszélés időpontja:
Aláírások:

Konzultációs partner/ek:
A megbeszélés időpontja:
Aláírások:

Konzultációs partner/ek:

A megbeszélés időpontja:

Aláírások:

Konzultációs partner/ek:

A megbeszélés időpontja:

Aláírások:

Konzultációs partner/ek:

A megbeszélés időpontja:

Aláírások:

Konzultációs partner/ek:

A megbeszélés időpontja:

Aláírások:

Konzultációs partner/ek:

A megbeszélés időpontja:

Aláírások:

KLEBELSBERG INTÉZMÉNYFENNTARTÓ KÖZPONT BP. XIII. TANKERÜLETE
PRIZMA ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA
EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI INTÉZMÉNY
OM-038423

☒ 1134 Budapest, Váci út 57.

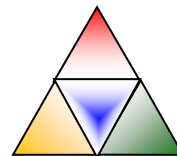
Fax: 06-13408-980/37

E-mail: prizmaegymi@prizmaegymi.hu

www.prizmaegymi.hu

E-mail: utazo@prizmaegymi.hu

☎: 06-1-3408-980

Tisztelt Tagóvoda-vezető Asszony!

A Prizma Általános Iskola és Óvoda, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény köszönettel fogadta szolgáltatást igénylő űrlapjukat. Szeretnénk tájékoztatni Önt az utazó gyógypedagógiai ellátás megkezdéséről, a tanév első heteinek folyamatáról.

Augusztus utolsó hete:

- kapcsolatfelvétel a befogadó intézmény vezetőjével és a befogadó csoportok pedagógusaival.

Szeptember 1-2. hete:

- állapotmegismerést célzó mérések készítése minden sajátos nevelési igényű gyermekkel,
- konzultáció az óvodapedagógusokkal.

Szeptember 3-4. hete:

- hospitálás a csoportban, a sajátos nevelési igényű gyermekek megfigyelése,
- az egyéni/kiscsoportos fejlesztés elkezdése,
- egyéni fejlesztési terv írása a pedagógusokkal, a fejlesztő pedagógussal, szükség szerint a logopédussal, valamint a szülőkkel.

A szeptemberi tevékenységek eredményeként kialakuló rehabilitációs-rehabilitációs tevékenységekről szeptember végén levélben, és természetesen az utazó gyógypedagógus szóban is tájékoztatja Önt.

Felhívjuk figyelmét arra, hogy a sajátos nevelési igényű tanulókkal történő rehabilitációs-rehabilitációs tevékenységek adminisztrálására vonatkozóan a 2/2005. (III. 1.) OM r. 2. § (2) alapján egyéni fejlődési lap vezetése kötelező.

Az egyéni fejlődési lap részei:

- Egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, rehabilitáció. Egyéni fejlődési lap. Külív. Tü. 356 (nem fénymásolható)
- Egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, rehabilitáció. Egyéni fejlődési lap. Betétív. Tü. 357 (fénymásolható)

A sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni fejlesztése egyéni fejlesztési terv alapján történik.

A sajátos nevelési igényű gyermek rehabilitációs-rehabilitációs tevékenységének irányításában, a sérülési típusnak megfelelően végzett, szakképesítéssel rendelkező gyógypedagógus a kompetens.

A fenti dokumentáció elkészítése az utazó gyógypedagógusok és a befogadó pedagógusok közös feladata. A dokumentáció megőrzéséért a befogadó intézmény a felelős. Az Egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, rehabilitáció. Egyéni fejlődési lap. Betétív átadása év végén, illetve hatósági ellenőrzés alkalmával kerül átadásra.

¹ A levél elküldésének határideje: augusztus 31.

Célszerű a szükséges dokumentáció rendszerezett tárolása érdekében a befogadó pedagógusnak és a gyógypedagógusnak közösen tanulói portfóliót készíteni a sajátos nevelési igényű gyermekek számára.

Sajátos nevelési igényű gyermekek együttnevelésének támogatása

A Prizma EGYMI utazó gyógypedagógiai szolgálata az alábbi területeken vállalja a segítségnyújtást a befogadó intézményben ellátott sajátos nevelési igényű² tanulók sikeres integrációja és annak nyomon követése érdekében

- A sajátos nevelési igényű tanulók komplex gyógypedagógiai fejlesztése a Prizma EGYMI-ben biztosított óraszámok függvényében az integráló intézményben, vagy a Prizma EGYMI –ben,
- Eszköz kölcsönzés (fejlesztő eszköz, speciális segédeszköz) biztosítása, speciális tankönyv, tantervi segédletek kölcsönzése,
- A befogadó iskolákban a sajátos nevelési igényű tanulóval foglalkozó pedagógusok, segítő szakemberek szakmai team munkájában való aktív részvétel (megbeszélések, belső képzések, esetmegbeszélés, tájékoztatás, információátadás stb.),
- A sajátos nevelési igényű tanuló szülei számára tanácsadás
 - Tanulási problémákkal kapcsolatban
 - Nevelési problémákkal kapcsolatban
 - Pályaválasztással kapcsolatban
- A többségi tanulók szüleinek társadalmi érzékenyítését célzó programokban való részvétel, illetve programok szervezése (előadás, bemutató órák, beszélgetések, konfliktuskezelés stb.), segítségnyújtás ezek megszervezésében, lebonyolításában,
- Egyéni fejlődési lapok betétíveinek vezetése, átadása tanév végén a befogadó intézmény felelős vezetőjének,
- Konzultációs űrlapok vezetése a tanácsadásokról és konzultációkról,
- Tanulói portfólió készítése, rendszerezése, igény szerint a szülőknek és a befogadó pedagógusoknak bemutatása, a tartalmak megbeszélése,
- Tapasztalatcsere, látogatás biztosítása.

A befogadó intézmény és pedagógusainak feladatai az együttnevelésben:

- A sajátos nevelési igényű tanulóval foglalkozó pedagógusok, segítő szakemberek szakmai team munkájában való aktív részvétel (megbeszélések, belső képzések, esetmegbeszélés, tájékoztatás, információátadás stb.),
- Kontrollvizsgálatokhoz pedagógiai vélemények elkészítése,
- Egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, rehabilitáció, Egyéni fejlődési lap, külvéneke vezetése, a betétívek átvétele, és megőrzése a helyi irattározási szabályzatnak megfelelően,
- Megfelelő méretű és felszereltségű helyiség biztosítása az egyéni, vagy kiscsoportos rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységhez,
- Tanév elején a Szolgáltatást igénylő űrlapon jelzi szolgáltatásra vonatkozó igényét a Prizma EGYMI felé,
- A tanuló aktuális, érvényes Szakértői véleményét (annak másolati példányát) a Prizma EGYMI-be eljuttatja,
- A szülőkkel való kapcsolattartáshoz az intézményi telefon (vezetékes/mobil) használatának biztosítása,
- A fénymásoló, nyomtató használatának biztosítása,

² értelmi,- beszéd,- mozgásfogyatékos, autista, a megismerési funkciók és a viselkedés fejlődésének tartós és súlyos rendellenességeivel küzdő gyermekek

- A tanuló fejlesztéséhez szükséges papíráru biztosítása,
- Befogadó pedagógusok részéről konzultációs alkalmak biztosítása a felkészülési órákból.
- Az intézményvezető és a pedagógus tájékoztatja a gyógypedagógust az intézmény éves és havi munkatervéről, az aktuális programokról, szükség esetén a pótlások időpontjait egyeztetik,
- A tanuló hiányzásáról időben, telefonon értesíti a gyógypedagógust.

Budapest, dátum

A sikeres együttműködésben bízva:

intézményvezető

Óvoda 2 sz. melléklete: Tájékoztató levél az intézményvezetők számára az utazó hálózat tevékenységéről³

KLEBELSBERG INTÉZMÉNYFENNTARTÓ KÖZPONT BP. XIII. TANKERÜLETE

**PRIZMA ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA
EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI INTÉZMÉNY
OM-038423**

✉ 1134 Budapest, Váci út 57.

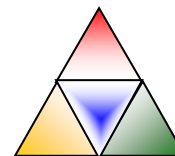
Fax: 06-13408-980/37

E-mail: prizmaegymi@prizmaegymi.hu

www.prizmaegymi.hu

E-mail: utazo@prizmaegymi.hu

☎: 06-1-3408-980

Tisztelt XY Tagóvoda-vezető Asszony!

Levelünkben szeretnénk Önt tájékoztatni arról, hogy a Prizma Általános Iskola és Óvoda Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény az XY Tagóvodában milyen szolgáltatásokat biztosít a tanulók és a pedagógusok számára.

Utazó gyógypedagógia:

Szolgáltatást kérő űrlapjukra hivatkozva szeptember első hetében már megjelent az óvodában az utazó gyógypedagógus, aki a befogadó pedagógus munkáját és az integráltan nevelkedő gyermekek fejlesztését kívánja segíteni. Szeptemberben szükség szerint méréseket végzett, hospitált és elkészítette a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni fejlesztési tervét. Órarendet egyeztetett elindította a rehabilitációs-rehabilitációs fejlesztést. Szeretnénk tájékoztatni Önt az utazó gyógypedagógiai szolgáltatás megvalósításáról.

Az óvodában dolgozó utazó gyógypedagógus neve:

Az óvodában dolgozó utazó gyógypedagógus óraszám:

A foglalkozások tervezett időpontja:

Hétfő:

Kedd:

Szerda:

Csütörtök:

Péntek:

Az óvodában dolgozó utazó logopédus neve:

A logopédus óraszám az óvodában:

A foglalkozások időpontja:

Hétfő:

Kedd:

Szerda:

Csütörtök:

Péntek:

Az óvodában dolgozó utazó szomatopedagógus neve:

A szomatopedagógus óraszám az óvodában:

A foglalkozások időpontja:

Hétfő:

³A levél elküldésének határideje : október 01.

Kedd:
Szerda:
Csütörtök:
Péntek:

Az óvodában dolgozó autizmust fejlesztő gyógypedagógus neve:

A gyógypedagógus óraszám az óvodában:

A foglalkozások időpontja:

Hétfő:

Kedd:

Szerda:

Csütörtök:

Péntek:

Az óvodában dolgozó mozgásfejlesztő gyógypedagógus neve:

A gyógypedagógus óraszám az óvodában:

A foglalkozások időpontja:

Hétfő:

Kedd:

Szerda:

Csütörtök:

Péntek:

Az ellátott gyermekek neve és óraszám:

SNI gyermek neve:	Habilitációs-rehabilitációs ellátás heti óraszám	Szakszolgálati logopédiai ellátás heti óraszám	Pszichológiai támogatás	egyéb

A levélhez csatolva küldjük azt a szolgáltatási listát, ami az utazó gyógypedagógus lehetséges tevékenységi körét mutatja be. Kérem, hogy a helyi igényeknek megfelelően válasszák és alakítsák ki azokat a szolgáltatási formákat, lehetőségeket, amik a leginkább segítik a sajátos nevelési igényű gyermek/ek beilleszkedését, együttnevelését!

Kérjük, ha bármilyen munkánkkal kapcsolatos információra van szükségük, keressék XY **utazó gyógypedagógusi szolgáltatás hálózat vezetőjét a ... telefonszámon!**

Budapest, dátum

A további jó együttműködés reményében tisztelettel:

Intézményvezető

Intézményegység-vezető

A gyógypedagógusok és a befogadó pedagógusok feladatainak törvényi kötelezettségei

A Prizma EGYMI utazó gyógypedagógiai szakszolgálatának feladata a 2/2005. OM rendelet értelmében:

A gyermek fogyatékosságának típusához igazodó szakképesítéssel rendelkező - gyógypedagógiai tanár/terapeuta - az együttműködés során:

- segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését, figyelemmel kíséri a gyermek haladását,
- javaslatot tesz gyógypedagógia-specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására, az egyéni fejlesztési szükséglethez igazodó módszerváltásokra, a gyermek igényeihez igazodó környezet kialakítására,
- segítséget nyújt a szükséges speciális (segéd) eszközök kiválasztásában, tájékoztat a beszerzés lehetőségéről,
- együttműködik az óvodapedagógusokkal, figyelembe veszi a gyermekkel foglalkozó óvodapedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait,
- kapcsolatot tart a szülővel a rehabilitáció sikerességét szolgáló ismeretek átadásával.

A befogadó óvoda és pedagógusainak feladatai a 2/2005. OM rendelet értelmében:

A gyermekek integrált nevelésében, fejlesztésében részt vevő, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező óvodapedagógus

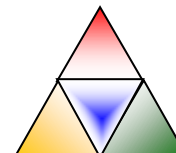
- szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, individuális módszereket, technikákat alkalmaz,
- a foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti, a gyermek fejlődésének elemzése alapján - szükség esetén - eljárásait megváltoztatja, az adott szükséglethez igazodó módszereket megválasztja,
- egy-egy nevelési helyzet, problémamegoldásához alternatívákat keres,
- alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez,
- együttműködik a különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.

KLEBELSBERG INTÉZMÉNYFENNTARTÓ KÖZPONT BP. XIII. TANKERÜLETE

**PRIZMA ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA
EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI INTÉZMÉNY
OM-038423**

☒ 1134 Budapest, Váci út 57.
Fax: 06-13408-980/37
E-mail: prizmaegymi@prizmaegymi.hu
www.prizmaegymi.hu
E-mail: utazo@prizmaegymi.hu

☎: 06-1-3408-980

Tisztelt XY Igazgató Asszony/Úr, Tagintézmény Vezető Asszony/Úr!

A Prizma Általános Iskola és Óvoda, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény köszönettel fogadta szolgáltatást igénylő űrlapjukat. Szeretnénk tájékoztatni Önt az utazó gyógypedagógiai ellátás megkezdéséről, a tanév első heteinek folyamatáról.

Augusztus utolsó hete:

- kapcsolatfelvétel a befogadó intézmény vezetőjével és a befogadó osztályok pedagógusaival.

Szeptember 1-2. hete:

- állapotmegismerést célzó mérések végzése a sajátos nevelési igényű tanulóval,
- konzultáció a pedagógusokkal.

Szeptember 3-4. hete:

- hospitálás a tanórákon, a sajátos nevelési igényű tanuló megfigyelése,
- az egyéni/kiscsoportos fejlesztés elkezdése,
- egyéni fejlesztési terv írása a pedagógusokkal, a fejlesztő pedagógussal, szükség szerint a logopédussal, valamint a szülővel.

A szeptemberi tevékenységek eredményeként kialakuló rehabilitációs-rehabilitációs tevékenységekről szeptember végén levélben, és természetesen az utazó gyógypedagógus szóban is tájékoztatja Önt.

Felhívjuk figyelmét arra, hogy a sajátos nevelési igényű tanulókkal történő rehabilitációs-rehabilitációs tevékenységek adminisztrálására vonatkozóan a 2/2005. (III. 1.) OM r. 2. § (2) alapján egyéni fejlődési lap vezetése kötelező.

Az egyéni fejlődési lap részei:

- Egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, rehabilitáció. Egyéni fejlődési lap. Külív. Tü. 356 (nem fénymásolható)
- Egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, rehabilitáció. Egyéni fejlődési lap. Betétív. Tü. 357 (fénymásolható)

A sajátos nevelési igényű tanulók egyéni fejlesztése egyéni fejlesztési terv alapján történik.

A sajátos nevelési igényű tanuló rehabilitációs-rehabilitációs tevékenységének irányításában, a sérülési típusnak megfelelő gyógypedagógus a kompetens.

A fenti dokumentáció elkészítése az utazó gyógypedagógusok és a befogadó pedagógusok közös feladata. A dokumentáció megőrzéséért a befogadó intézmény a felelős. Az

⁴ A levél elküldésének határideje: augusztus 31.

Egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, rehabilitáció. Egyéni fejlődési lap. Betétív átadása év végén, illetve hatósági ellenőrzés alkalmával kerül átadásra.

Célszerű a szükséges dokumentáció rendszerezett tárolása érdekében a befogadó pedagógusnak és a gyógypedagógusnak közösen tanulói portfóliót készíteni a sajátos nevelési igényű tanulók számára.

Sajátos nevelési igényű gyermekek együttnevelésének támogatása

A Prizma EGYMI utazó gyógypedagógiai szolgálata az alábbi területeken vállalja a segítségnyújtást a befogadó intézményben ellátott sajátos nevelési igényű⁵ tanulók sikeres integrációja és annak nyomon követése érdekében

- A sajátos nevelési igényű tanulók komplex gyógypedagógiai fejlesztése a Prizma EGYMI-ben biztosított óraszámok függvényében az integráló intézményben, vagy a Prizma EGYMI –ben,
- Eszközkölcsönzés (fejlesztő eszköz, speciális segédeszköz) biztosítása, speciális tankönyv, tantervi segédletek kölcsönzése,
- A befogadó iskolákban a sajátos nevelési igényű tanulóval foglalkozó pedagógusok, segítő szakemberek szakmai team munkájában való aktív részvétel (megbeszélések, belső képzések, esetmegbeszélés, tájékoztatás, információátadás stb.),
- A sajátos nevelési igényű tanuló szülei számára tanácsadás
 - Tanulási problémákkal kapcsolatban
 - Nevelési problémákkal kapcsolatban
 - Pályaválasztással kapcsolatban
- A többségi tanulók szüleinek társadalmi érzékenyítését célzó programokban való részvétel, illetve programok szervezése (előadás, bemutató órák, beszélgetések, konfliktuskezelés stb.), segítségnyújtás ezek megszervezésében, lebonyolításában,
- Egyéni fejlődési lapok betétíveinek vezetése, átadása tanév végén a befogadó intézmény felelős vezetőjének,
- Konzultációs űrlapok vezetése a tanácsadásokról és konzultációkról,
- Tanulói portfólió készítése, rendszerezése, igény szerint a szülőknek és a befogadó pedagógusoknak bemutatása, a tartalmak megbeszélése,
- Tapasztalatcsere, látogatás biztosítása.

A befogadó intézmény és pedagógusainak feladatai az együttnevelésben:

- A sajátos nevelési igényű tanulóval foglalkozó pedagógusok, segítő szakemberek szakmai team munkájában való aktív részvétel (megbeszélések, belső képzések, esetmegbeszélés, tájékoztatás, információátadás stb.),
- Kontrollvizsgálatokhoz pedagógiai vélemények elkészítése,
- Egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, rehabilitáció, Egyéni fejlődési lap, külvéneik vezetése, a betétívek átvétele, és megőrzése a helyi irattározási szabályzatnak megfelelően,
- Megfelelő méretű és felszereltségű helyiség biztosítása az egyéni, vagy kiscsoportos rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységhez,
- Tanév elején a Szolgáltatást igénylő űrlapon jelzi szolgáltatásra vonatkozó igényét a Prizma EGYMI felé,
- A tanuló aktuális, érvényes Szakértői véleményét (annak másolati példányát) a Prizma EGYMI-be eljuttatja,

⁵ értelmi,- beszéd,- mozgásfogyatékos, autista, a megismerési funkciók és a viselkedés fejlődésének tartós és súlyos rendellenességeivel küzdő gyermekek

- A szülővel való kapcsolattartáshoz az intézményi telefon (vezetékes/mobil) használatának biztosítása,
- A fénymásoló, nyomtató használatának biztosítása,
- A tanuló fejlesztéséhez szükséges papíráru biztosítása,
- Befogadó pedagógusok részéről konzultációs alkalmak biztosítása a felkészülési órákból.
- Az intézményvezető és a pedagógus tájékoztatja a gyógypedagógust az intézmény éves és havi munkatervéről, az aktuális programokról, szükség esetén a pótlások időpontjait egyeztetik,
- A tanuló hiányzásáról időben, telefonon értesíti a gyógypedagógust.

Budapest, dátum

A sikeres együttműködésben bízva:

intézményvezető

Az iskolai 2. sz. melléklete: Tájékoztató levél az intézményvezetők számára az utazó gyógypedagógusi hálózat tevékenységről⁶

KLEBELSBERG INTÉZMÉNYFENNTARTÓ KÖZPONT BP. XIII. TANKERÜLETE

**PRIZMA ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA
EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI INTÉZMÉNY
OM-038423**

☒ 1134 Budapest, Váci út 57.

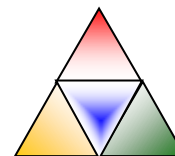
Fax: 06-13408-980/37

E-mail: prizmaegymi@prizmaegymi.hu

www.prizmaegymi.hu

E-mail: utazo@prizmaegymi.hu

☎: 06-1-3408-980

Tisztelt XY Intézményvezető Asszony/Úr!

Levelünkben szeretnénk Önt tájékoztatni arról, hogy a Prizma Általános Iskola és Óvoda Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény az XY Általános Iskolában/Tagiskolában milyen szolgáltatásokat biztosít a tanulók és a pedagógusok számára.

Utazó gyógypedagógiai ellátás

Szolgáltatást kérő űrlapjukra hivatkozva már megjelent az iskolában az utazó gyógypedagógus, aki a befogadó pedagógus munkáját és az integráltan nevelkedő tanulók fejlesztését kívánja segíteni. Szeptemberben méréseket végzett, hospitált és elkészítette a sajátos nevelési igényű tanulók egyéni fejlesztési tervét. Órarendet egyeztetett, elindította a rehabilitációs-rehabilitációs fejlesztést.

Szeretnénk tájékoztatni Önt az utazó gyógypedagógiai szolgáltatás megvalósításáról.

Az iskolában dolgozó utazó gyógypedagógus neve:

Az iskolában dolgozó utazó gyógypedagógus óraszám:

A foglalkozások tervezett időpontja:

Hétfő:

Kedd:

Szerda:

Csütörtök:

Péntek:

Az iskolában dolgozó utazó logopédus gyógypedagógus neve:

Az iskolában dolgozó utazó logopédus gyógypedagógus óraszám:

A foglalkozások tervezett időpontja:

Hétfő:

Kedd:

Szerda:

Csütörtök:

Péntek:

Az iskolában dolgozó utazó szomatopedagógus neve:

Az iskolában dolgozó utazó szomatopedagógus óraszám:

A foglalkozások tervezett időpontja:

⁶ A levél elküldésének határideje: október 01.

Hétfő:
Kedd:
Szerda:
Csütörtök:
Péntek:

Az iskolában dolgozó autizmust fejlesztő gyógypedagógus neve:
Az iskolában dolgozó autizmust fejlesztő gyógypedagógus óraszám:
A foglalkozások tervezett időpontja:
Hétfő:
Kedd:
Szerda:
Csütörtök:
Péntek:

Az iskolában dolgozó mozgásfejlesztő gyógypedagógus neve:
Az iskolában dolgozó mozgásfejlesztő gyógypedagógus óraszám:
A foglalkozások tervezett időpontja:
Hétfő:
Kedd:
Szerda:
Csütörtök:
Péntek:

Az ellátott tanulók neve és óraszám

SNI tanuló neve:	Habilitációs-rehabilitációs ellátás heti óraszám	Szakszolgálati logopédiai ellátás heti óraszám	Pszichológiai támogatás	egyéb

A levélhez csatolva küldjük azt a szolgáltatási listát, ami az utazó gyógypedagógus lehetséges tevékenységi körét mutatja be. Kérem, hogy a helyi igényeknek megfelelően válasszák és alakítsák ki azokat a szolgáltatási formákat, lehetőségeket, amik a leginkább segítik a sajátos nevelési igényű tanuló beilleszkedését, együttnevelését!

Az óraszámok, és az időpontok a tanulók számának változásával, az intézmény programjainak módosulásával tanév közben változhatnak.

Kérjük, ha bármilyen munkánkkal kapcsolatos információra van szükségük, keressék XY **utazóhálózat tagintézmény vezetőt a ... telefonszámon!**

Budapest, dátum

A további jó együttműködés reményében tisztelettel:

intézményvezető

utazó gyógypedagógusi szolgálat
tagintézmény-vezető

A **Prizma EGYMI** utazó gyógypedagógusi szolgálatának feladata a 2/2005. OM rendelet értelmében:

- rehabilitációs, rehabilitációs egyéni és kiscsoportos fejlesztés, az intézményben, vagy a Prizma EGYMI ambulanciáján, a tanuló sajátos nevelési igényének függvényében,
- közreműködés az integrált nevelés, oktatás keretein belül a tanítási órákba beépülő rehabilitációs, rehabilitációs fejlesztő tevékenység tervezésében, ezt követően a konzultációban.⁷
- A sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelésében, oktatásában, fejlesztésében részt vevő - a tanuló fogyatékosságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező - gyógypedagógiai tanár/terapeuta az együttműködés során
 - segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését,⁸
 - javaslatot tesz a fogyatékosság típusához, a tanuló egyéni igényeihez szükséges környezet kialakítására (a tanuló elhelyezése az osztályteremben, szükséges megvilágítás, hely- és helyzetváltoztatást segítő bútorok, eszközök alkalmazása stb.);
 - segítséget nyújt a tanuláshoz, művelődéshez szükséges speciális segédeszközök kiválasztásában, tájékoztat a beszerzési lehetőségekről;
 - javaslatot tesz gyógypedagógiai specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására;
 - figyelemmel kíséri a tanulók haladását, részt vesz a részeredmények értékelésében, javaslatot tesz az egyéni fejlesztési szükséglethez igazodó módszerváltásokra;
 - együttműködik a többségi pedagógusokkal, figyelembe veszi a tanulóval foglalkozó pedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait;
 - terápiás fejlesztő tevékenységet végez a tanulóval való közvetlen foglalkozásokon - egyéni fejlesztési terv alapján a rehabilitációs fejlesztést szolgáló órakeretben -, ennek során támaszkodik a tanuló meglévő képességeire, az ép funkciókra.

A **befogadó intézmény** feladatai a 2/2005. OM rendelet értelmében:

- A sajátos nevelési igényű tanuló fejlesztésére vonatkozó célokat, feladatokat, tartalmakat, tevékenységeket, követelményeket megjeleníteni az intézmény pedagógiai programjában, az intézmény minőségirányítási programjában (tervezési és ellenőrzési szinten), a helyi tantervben műveltségi területek, tantárgyak programjában, a tematikus egységekhez, tervekhez kapcsolódó tanítási-tanulási programban, az egyéni fejlesztési tervben.
- Biztosítja a speciális tantervet, tankönyveket, tanulási segédleteket, a speciális gyógyászati, valamint tanulást, életvitelt segítő technikai eszközöket.
- Biztosítja a sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelésében, oktatásában, fejlesztésében részt vevő, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező pedagógust, aki
 - a tananyag-feldolgozásnál figyelembe veszi a tantárgyi tartalmak - egyes sajátos nevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző - módosulásait;

⁷ A Prizma EGYMI utazó gyógypedagógus munkatársai rendszeresen konzultálnak szülőkkel, pedagógusokkal, segítő szakemberekkel, ezekről Konzultációs űrlapot vezetnek, amiket a tanulói portfólióban megőriznek.

⁸ A Prizma EGYMI utazó gyógypedagógus munkatársai a szülőknek, pedagógusoknak és egyéb segítő szakembereknek segítenek a pedagógiai diagnózis értelmezésében.

- szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, ennek alapján egyéni haladási ütemet biztosít, a differenciált nevelés, oktatás céljából individuális módszereket, technikákat alkalmaz;
 - a tanórai tevékenységek, foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti, a folyamatos értékelés, hatékonyság-vizsgálat, a tanulói teljesítmények elemzése alapján - szükség esetén - megváltoztatja eljárásait, az adott szükséglethez igazodó módszereket alkalmaz;
 - egy-egy tanulási, nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres;
 - alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez;
 - együttműködik különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.
- Az intézmény felkészíti a pedagógus és szülő közösségeket a sajátos nevelési igényű tanulók fogadására.
 - Az intézményben az együttnevelés megvalósításában, a különböző pedagógiai színtereken a rehabilitációs, rehabilitációs szemlélet érvényesül és a sérülés-specifikus módszertani eljárásokat alkalmazzák.

Nyitott tanítási-tanulási folyamatban megvalósuló tevékenységeket alkalmaznak, amely lehetővé teszi az egyes gyermek vagy csoport igényeitől függő pedagógiai - esetenként egészségügyi - eljárások, eszközök, módszerek, terápiák, a tanítás-tanulást segítő speciális eszközök alkalmazását.

KLEBELSBERG INTÉZMÉNYFENNTARTÓ KÖZPONT BP. XIII. TANKERÜLETE

**PRIZMA ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA
EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI INTÉZMÉNY
OM-038423**

☒ 1134 Budapest, Váci út 57.

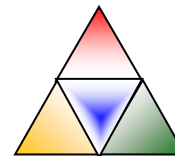
Fax: 06-13408-980/37

E-mail: prizmaegymi@prizmaegymi.hu

www.prizmaegymi.hu

E-mail: utazo@prizmaegymi.hu

☎: 06-1-3408-980

Tisztelt XY Intézményvezető Asszony/Úr, Tagintézmény-vezető Asszony/Úr!

A Prizma Általános Iskola és Óvoda, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény köszönettel fogadta szolgáltatást igénylő űrlapjukat. Szeretnénk tájékoztatni Önt az utazó gyógypedagógiai ellátás megkezdéséről, a tanév első heteinek folyamatáról.

Augusztus utolsó hete:

- kapcsolatfelvétel a befogadó intézmény vezetőjével és a befogadó osztályok pedagógusaival.

Szeptember 1-2. hete:

- részképességek szükség szerinti mérésének végzése a sajátos nevelési igényű tanulóval,
- konzultáció a pedagógusokkal.

Szeptember 3-4. hete:

- hospitálás a tanórákon, a sajátos nevelési igényű tanuló megfigyelése,
- az egyéni/kiscsoportos fejlesztés elkezdése,
- egyéni fejlesztési terv írása a pedagógusokkal, a fejlesztő pedagógussal, szükség szerint a logopédussal, valamint a szülővel.

A szeptemberi tevékenységek eredményeként kialakuló rehabilitációs-rehabilitációs tevékenységekről szeptember végén levélben, és természetesen az utazó gyógypedagógus szóban is tájékoztatja Önt.

Felhívjuk figyelmét arra, hogy a sajátos nevelési igényű tanulókkal történő rehabilitációs-rehabilitációs tevékenységek adminisztrálására vonatkozóan a 2/2005. (III. 1.) OM r. 2. § (2) alapján egyéni fejlődési lap vezetése kötelező.

Az egyéni fejlődési lap részei:

- Egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, rehabilitáció. Egyéni fejlődési lap. Külív. Tü. 356 (nem fénymásolható)
- Egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, rehabilitáció. Egyéni fejlődési lap. Betétív. Tü. 357 (fénymásolható)

A sajátos nevelési igényű tanulók egyéni fejlesztése egyéni fejlesztési terv alapján történik.

A sajátos nevelési igényű tanuló rehabilitációs-rehabilitációs tevékenységének irányításában, a sérülési típusnak megfelelő gyógypedagógus a kompetens.

⁹ A levél elküldésének határideje: október 01.

A fenti dokumentáció elkészítése az utazó gyógypedagógusok és a befogadó pedagógusok közös feladata. A dokumentáció megőrzéséért a befogadó intézmény a felelős. Az Egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, rehabilitáció. Egyéni fejlődési lap. Betétív átadása év végén, illetve hatósági ellenőrzés alkalmával kerül átadásra.

Célszerű a szükséges dokumentáció rendszerezett tárolása érdekében a befogadó pedagógusnak és a gyógypedagógusnak közösen tanulói portfóliót készíteni a sajátos nevelési igényű tanulók számára.

Sajátos nevelési igényű gyermekek együttnevelésének támogatása

A Prizma EGYMI utazó gyógypedagógiai szolgálata az alábbi területeken vállalja a segítségnyújtást a befogadó intézményben ellátott sajátos nevelési igényű¹⁰ tanulók sikeres integrációja és annak nyomon követése érdekében

- A sajátos nevelési igényű tanulók komplex gyógypedagógiai fejlesztése a Prizma EGYMI-ben biztosított óraszámok függvényében az integráló intézményben, vagy a Prizma EGYMI –ben,
- Eszközkecsöznés (fejlesztő eszköz, speciális segédeszköz) biztosítása, speciális tankönyv, tantervi segédletek kecsöznése,
- A befogadó iskolákban a sajátos nevelési igényű tanulóval foglalkozó pedagógusok, segítő szakemberek szakmai team munkájában való aktív részvétel (megbeszélések, belső képzések, esetmegbeszélés, tájékoztatás, információátadás stb.),
- A sajátos nevelési igényű tanuló szülei számára tanácsadás
 - Tanulási problémákkal kapcsolatban
 - Nevelési problémákkal kapcsolatban
 - Pályaválasztással kapcsolatban
- A többségi tanulók szüleinek társadalmi érzékenyítését célzó programokban való részvétel, illetve programok szervezése (előadás, bemutató órák, beszélgetések, konfliktuskezelés stb.), segítségnyújtás ezek megszervezésében, lebonyolításában,
- Egyéni fejlődési lapok betétíveinek vezetése, átadása tanév végén a befogadó intézmény felelős vezetőjének,
- Konzultációs úrlapok vezetése a tanácsadásokról és konzultációkról,
- Tanulói portfólió készítése, rendszerezése, igény szerint a szülőknek és a befogadó pedagógusoknak bemutatása, a tartalmak megbeszélése,
- Tapasztalatcsere, látogatás biztosítása.

A befogadó intézmény és pedagógusainak feladatai az együttnevelésben:

- A sajátos nevelési igényű tanulóval foglalkozó pedagógusok, segítő szakemberek szakmai team munkájában való aktív részvétel (megbeszélések, belső képzések, esetmegbeszélés, tájékoztatás, információátadás stb.),
- Kontrollvizsgálatokhoz pedagógiai vélemények elkészítése,
- Egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, rehabilitáció, Egyéni fejlődési lap, külvének vezetése, a betétívek átvétele, és megőrzése a helyi irattározási szabályzatnak megfelelően,
- Megfelelő méretű és felszereltségű helyiség biztosítása az egyéni, vagy kiscsoportos rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységhez,
- Tanév elején a Szolgáltatást igénylő úrlapon jelzi szolgáltatásra vonatkozó igényét a Prizma EGYMI felé,

¹⁰ értelmi,- beszéd,- mozgásfogyatékos, autista, a megismerési funkciók és a viselkedés fejlődésének tartós és súlyos rendellenességeivel küzdő gyermekek

- A tanuló aktuális, érvényes Szakértői véleményét (annak másolati példányát) a Prizma EGYMI-be eljuttatja,
- A szülőkkel való kapcsolattartáshoz az intézményi telefon (vezetékes/mobil) használatának biztosítása,
- A fénymásoló, nyomtató használatának biztosítása,
- A tanuló fejlesztéséhez szükséges papíráru biztosítása,
- Befogadó pedagógusok részéről konzultációs alkalmak biztosítása a felkészülési órákból.
- Az intézményvezető és a pedagógus tájékoztatja a gyógypedagógust az intézmény éves és havi munkatervéről, az aktuális programokról, szükség esetén a pótlások időpontjait egyeztetik,
- A tanuló hiányzásáról időben, telefonon értesíti a gyógypedagógust.

Budapest, dátum

A sikeres együttműködésben bízva:

intézményvezető

Gimnázium, szakközépiskola 2. sz. melléklete: Tájékoztató levél az intézményvezetők számára az utazó hálózat tevékenységéről

KLEBELSBERG INTÉZMÉNYFENNTARTÓ KÖZPONT BP. XIII. TANKERÜLETE

**PRIZMAÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA
EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI INTÉZMÉNY
OM-038423**

☒ 1134 Budapest, Váci út 57.

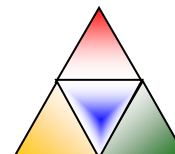
Fax: 06-13408-980/37

E-mail: prizmaegymi@prizmaegymi.hu

www.prizmaegymi.hu

E-mail: utazo@prizmaegymi.hu

☎: 06-1-3408-980

Tisztelt XY Intézményvezető Asszony/Úr!

Levelünkben szeretnénk Önt tájékoztatni arról, hogy a Prizma Általános Iskola és Óvoda Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény az XY Gimnáziumban milyen szolgáltatásokat biztosít a tanulók és a pedagógusok számára.

Utazó gyógypedagógia

Szeretnénk tájékoztatni Önt az utazó gyógypedagógiai szolgáltatás megvalósításáról.

Utazó gyógypedagógus neve:

Utazó gyógypedagógus óraszám:

A foglalkozások tervezett időpontja:

Hétfő:

Kedd:

Szerda:

Csütörtök:

Péntek:

Utazó logopédus - gyógypedagógus neve:

Utazó logopédus - gyógypedagógus óraszám:

A foglalkozások tervezett időpontja:

Hétfő:

Kedd:

Szerda:

Csütörtök:

Péntek:

Utazó gyógypedagógus szomatopedagógus neve:

Utazó gyógypedagógus szomatopedagógus óraszám:

A foglalkozások tervezett időpontja:

Hétfő:

Kedd:

Szerda:

Csütörtök:

Péntek:

Autizmust fejlesztő utazó gyógypedagógus neve:

Utazó gyógypedagógus óraszám:

A foglalkozások tervezett időpontja:

Hétfő:
Kedd:
Szerda:
Csütörtök:
Péntek:

Mozgásfejlesztő gyógypedagógus neve:
Mozgásfejlesztő gyógypedagógus óraszám:
A foglalkozások tervezett időpontja:
Hétfő:
Kedd:
Szerda:
Csütörtök:
Péntek:

Az ellátott tanulók neve és óraszám:

SNI tanuló neve:	Habilitációs-rehabilitációs ellátás heti óraszám	Szakszolgálati logopédiai ellátás heti óraszám	Pszichológiai támogatás	egyéb

Az óraszámok és az időpontok a tanulók számának változásával, az intézmény programjainak módosulásával tanév közben változhatnak.

Kérjük, ha bármilyen munkánkkal kapcsolatos információra van szükségük, keressék XY **utazó gyógypedagógusi hálózat tagintézmény vezetőt a** telefonszámon!

Budapest, dátum

A további jó együttműködés reményében tisztelettel:

intézményvezető

utazó gyógypedagógusi hálózat tagintézmény vezető

A **Prizma EGYMI** utazó gyógypedagógiai szolgálatának feladata a 2/2005. OM rendelet értelmében:

- rehabilitációs, rehabilitációs egyéni és kiscsoportos fejlesztés, az intézményben, vagy a Prizma EGYMI-ben, a tanuló sajátos nevelési igényének függvényében,
- közreműködés az integrált nevelés, oktatás keretein belül a tanítási órákba beépülő rehabilitációs, rehabilitációs fejlesztő tevékenység tervezésében, ezt követően a konzultációban.¹¹
- A sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelésében, oktatásában, fejlesztésében részt vevő - a tanuló fogyatékoságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező - gyógypedagógiai tanár/terapeuta az együttműködés során
 - segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését;¹²
 - javaslatot tesz a fogyatékoság típusához, a tanuló egyéni igényeihez szükséges környezet kialakítására (a tanuló elhelyezése az osztályteremben, szükséges megvilágítás, hely- és helyzetváltoztatást segítő bútorok, eszközök alkalmazása stb.);
 - segítséget nyújt a tanuláshoz, művelődéshez szükséges speciális segédeszközök kiválasztásában, tájékoztat a beszerzési lehetőségekről;
 - javaslatot tesz gyógypedagógiai specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására;
 - figyelemmel kíséri a tanulók haladását, részt vesz a részeredmények értékelésében, javaslatot tesz az egyéni fejlesztési szükségletekhez igazodó módszerváltásokra;
 - együttműködik a többségi pedagógusokkal, figyelembe veszi a tanulóval foglalkozó pedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait;
 - terápiás fejlesztő tevékenységet végez a tanulóval való közvetlen foglalkozásokon - egyéni fejlesztési terv alapján a rehabilitációs fejlesztést szolgáló órakeretben -, ennek során támaszkodik a tanuló meglévő képességeire, az ép funkciókra.

A **befogadó intézmény** feladatai a 2/2005. OM rendelet értelmében:

- A sajátos nevelési igényű tanuló fejlesztésére vonatkozó célokat, feladatokat, tartalmakat, tevékenységeket, követelményeket megjeleníteni az intézmény pedagógiai programjában, az intézmény minőségirányítási programjában (tervezési és ellenőrzési szinten), a helyi tantervben műveltségi területek, tantárgyak programjában, a tematikus egységekhez, tervekhez kapcsolódó tanítási-tanulási programban, az egyéni fejlesztési tervben.
- Biztosítja a speciális tantervet, tankönyveket, tanulási segédleteket, a speciális gyógyászati, valamint tanulást, életvitelt segítő technikai eszközöket.
- Biztosítja a sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelésében, oktatásában, fejlesztésében részt vevő, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező pedagógust, aki
 - a tananyag-feldolgozásnál figyelembe veszi a tantárgyi tartalmak - egyes sajátos nevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző - módosulásait;
 - szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, ennek alapján egyéni haladási ütemet biztosít, a differenciált nevelés, oktatás céljából individuális módszereket, technikákat alkalmaz;

¹¹ A Prizma EGYMI utazó gyógypedagógus munkatársai rendszeresen konzultálnak szülőkkel, pedagógusokkal, segítő szakemberekkel, ezekről Konzultációs űrlapot vezetnek, amiket a tanulói portfólióban megőriznek.

¹² A Prizma EGYMI utazó gyógypedagógus munkatársai a szülőknek, pedagógusoknak és egyéb segítő szakembereknek segítenek a pedagógiai diagnózis értelmezésében.

- a tanórai tevékenységek, foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti, a folyamatos értékelés, hatékonyság-vizsgálat, a tanulói teljesítmények elemzése alapján - szükség esetén - megváltoztatja eljárásait, az adott szükséglethez igazodó módszereket alkalmaz;
 - egy-egy tanulási, nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres;
 - alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez;
 - együttműködik különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.
- Az intézmény felkészíti a pedagógus és szülő közösségeket a sajátos nevelési igényű tanulók fogadására.
 - Az intézményben az együttnevelés megvalósításában, a különböző pedagógiai színtereken a rehabilitációs, rehabilitációs szemlélet érvényesül és a sérülés-specifikus módszertani eljárásokat alkalmazzák.
 - Nyitott tanítási-tanulási folyamatban megvalósuló tevékenységeket alkalmaznak, amely lehetővé teszi az egyes gyermek vagy csoport igényeitől függő pedagógiai - esetenként egészségügyi - eljárások, eszközök, módszerek, terápiák, a tanítás-tanulást segítő speciális eszközök alkalmazását.

11.1. sz. melléklet: Félévi/év végi statisztika – sajátos nevelési igényű gyermekeként, tanulónként

Óvodás gyermek:

Intézmény neve			
Gyermek neve	Megtartott órák száma 20..., szeptember 1.-20... január 15.	Hiányzás	Konzultáció

Iskolás tanuló

Intézmény neve			
Gyermek neve	Megtartott órák száma 20..., szeptember 1.-20... január 15.	Hiányzás	Konzultáció

11.2. sz. melléklet: Félévi/év végi statisztika – intézményenként

Óvoda

Sorszám	Óvoda neve	Megtartott óraszám	Konzultációs óraszám	Gyermek hiányzásának száma	Óvodához tartozó fejlesztésben részesülő gyermekek száma

Iskola

Sorszám	Iskola neve	Megtartott óraszám	Konzultációs óraszám	Tanuló hiányzásának száma	Iskolához tartozó fejlesztésben részesülő tanulók száma

12. sz. melléklet: Szöveges értékelés szempontja, és vázlata – együttnevelés

KLEBELSBERG INTÉZMÉNYFENNTARTÓ KÖZPONT BP. XIII. TANKERÜLETE

**PRIZMA ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA
EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI INTÉZMÉNY
OM-038423**

☒ **1134 Budapest, Váci út 57.**

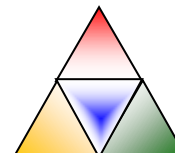
Fax: 06-13408-980/37

E-mail: prizmaegymi@prizmaegymi.hu

www.prizmaegymi.hu

E-mail: utazo@prizmaegymi.hu

☎: 06-1-3408-980

Év végi szöveges értékelés

Gyermek/tanuló neve

Szül:

Iskola:

Osztály:

A szöveges értékelés tartalma:

A gyermek/tanuló rehabilitációjának, rehabilitációjának módjai

Heti hány órában történt a rehabilitáció, rehabilitáció, ha elmaradt, miért maradt el?

Fejlődés

Sikerélmény

Akadályok, nehézségek, problémák a fejlesztés során

A fejlesztés során a tanuló együttműködése, motivációja

A fejlesztés további szükségességének, ill. elhagyásának indoklása

Javaslatok – szülőknek.

Budapest, dátum

aláírás
gyógypedagógus

A szöveges értékelés elkészítésének folyamata

Nem beszéd fogyatékos SNI gyermek (tanak, autizmus, szomato), aki nem kap logopédiai ellátást: az **utazó gyógypedagógus** írja a szöveges értékelést

1. lépés: az utazó gyógypedagógus megírja a szöveges értékelést. Elnevezi a fájlt: a gyerek neve, mögé az értékelés készítője, pl. *Kiss Bence_utazo* (döntve csak itt, a jobb láthatóság miatt) Az utazók, a nevükkel szerepelnek a fájlnevben.
Ha mozgásterápiát is kap a gyermek, akkor:
2. lépés: az azt végző szakember is beleírja a saját részét a szöveges értékelést. Majd átnevezi a fájlt, saját magával kiegészítve:
Kiss Bence_utazo_moz
Ha nincs több, a megírásban közreműködő szakember, akkor:
3. lépés: e-mailben küldés a z utazó hálózat vezetőjének.
4. lépés: az utazó hálózat vezetője ellenőrzi: új fájlnev: *Kiss Bence_utazo_moz_JAV*.
5. lépés: az utazó hálózat vezetője visszaküldi a készítő utazónak, korrigálásra
6. lépés: az utazó javítja a saját részét. Majd a javításra váró többi rész miatt küldi tovább javításra, pl. a mozgásfejlesztőnek. Még mindig ezen a fájlneven, hiszen javítani való van benne (*Kiss Bence_utazo_moz._ JAV*.) Ha csak stilisztikai, elgépelési hibák vannak, javíthatja az utazó is, nem kell küldözgetni.
7. lépés: a kész, javított, végleges értékelés átnevezése: *Kiss Bence_KÉSZ*.
Ezt a kész értékelést az utolsó javító visszajuttatja az utazóhoz.
8. lépés: az utazó nyomtatja és juttatja el a szülőnek, a portfólióba a végleges, kész értékelést.

Nem beszéd fogyatékos SNI gyermek (tanak, autizmus, szomato), aki kap logopédiai ellátást: az **utazó gyógypedagógus** írja a szöveges értékelést + az **utazó logopédus** megírja a logopédiai véleményt

1. lépés: az utazó gyógypedagógus megírja a szöveges értékelést. Elnevezi a fájlt: fájl neve: a gyerek neve, mögé az utazó, pl. *Kiss Bence_utazo*
2. lépés: az utazó küldi az általa megírt értékelést a beszédfejlesztést végző logopédusnak
3. lépés: az utazó logopédus beleírja a logopédiai véleményt, majd hozzáírja magát a fájlnevhez: *Kiss Bence_utazo_log*
Ha mozgásterápiát is kap a gyermek, akkor:
4. lépés: az azt végző ember is beleírja a saját részét az értékelésbe. Majd átnevezi a fájlt: *Kiss Bence_utazo_log_moz*
Ha nincs több, a megírásban közreműködő szakember, akkor:
5. lépés: e-mailben küldés az utazó hálózat vezetőjének
6. lépés: az utazó hálózat vezetője ellenőrzi, színessel javítja: új fájlnev: *Kiss Bence_utazo_log_JAV*.

7. lépés: az utazó hálózat vezetője visszaküldi az értékelés első készítőjének, az utazónak, korrigálásra
8. lépés: az utazó javítja a saját részét. Majd a javításra váró logopédiai rész miatt küldi tovább javításra a logopédusnak vagy a mozgásfejlesztőnek, stb. Még mindig ezen a fájlneven, hiszen javítani való van benne: *Kiss Bence_utazo_log_JAV*.
Ha csak stilisztikai, elgépelési hibák vannak, javíthatja az utazó is, nem kell küldözgetni.
9. lépés: miután a logopédus és a többi résztvevő is javította a saját részét (ha kellett), az utolsó beleíró ember átküldi a javított, végleges értékelést az utazónak, így átnevezve: *Kiss Bence_KESZ*
10. lépés: a végleges értékelést az utazó nyomtatja és juttatja el a szülőnek, a portfólióba.

Beszédfigyatekos SNI gyermek: az **utazó logopédus** írja a szöveges értékelést

1. lépés: az utazó logopédus megírja a szöveges értékelést. Elnevezi a fájlt: fájl neve: a gyerek neve, mögé a készítő, pl. *Kiss Bence_log*
Ha mozgásterápiát is kap a gyermek, akkor:
2. lépés: az utazó logopédus küldi a többi szakembernek az értékelést. Ebbe ez a szakember is beleírja a saját részét. Majd hozzáírja magát a fájlnevhez: pl. *Kiss Bence_log_moz*
Ha nincs több, a megírásban közreműködő szakember, akkor:
3. lépés: e-mailben küldés az utazó hálózat vezetőjének
4. lépés: az utazó hálózat vezetője ellenőrzi, színessel javítja: új fájlnev: *Kiss Bence_log_moz_JAV*.
5. lépés: az utazó hálózat vezetője visszaküldi a készítő logopédusnak, korrigálásra. A logopédus javítja a saját részét.
6. lépés: az általa már javított értékelést a logopédus a javításra váró többi rész miatt továbbküldi, pl. a mozgásfejlesztőnek. Még mindig ezen a fájlneven, hiszen javítani való van benne: *Kiss Bence_log_moz_JAV*.
Ha csak stilisztikai, elgépelési hibák vannak, javíthatja a logopédus is, nem kell küldözgetni.
7. lépés: a kész, javított, végleges értékelés átnevezése: *Kiss Bence_KESZ*
Ezt a kész értékelést az utolsó javító visszajuttatja a logopédushoz.
8. lépés: a logopédus nyomtatja és juttatja el a szülőnek, a portfólióba

Beszédfigyatekos és más SNI-kóddal is rendelkező gyermek: a **logopédus** + az **utazó gyógypedagógus** együtt írják a szöveges értékelést

1. lépés: a logopédus és az utazó gyógypedagógus a gyermekről folytatott konzultáció után és alapján írják a szöveges értékelést.
A logopédus megírja a logopédiai részét. Fájl neve: a gyerek neve, mögé az értékelés első készítője: *Kiss Bence_log*
2. lépés: ha a beszédfigyatekos gyerekekkel utazó is foglalkozik, akkor a logopédus küldi az értékelést az utazónak.

3. lépés: az utazó beírja a saját részét. Beírja magát a fájlnevbe: *Kiss Bence_log_utazo*
Ha mozgásterápiát is kap a gyermek, vagy az óvodai/iskolai fejlesztő pedagógus is foglalkozik vele, akkor:
lépés: az azt végző szakember is beírja a saját részét az értékelésbe.. Majd hozzáírja magát a fájlnevhez: *Kiss Bence_log_utazo_moz*
4. Ha nincs több, a megírásban közreműködő szakember, akkor:
5. lépés: e-mailben küldés az utazó hálózat vezetőjének
6. lépés: az utazó hálózat vezetője ellenőrzi: új fájlnev: *Kiss Bence_log_utazo_moz_JAV*
7. lépés: az utazó hálózat vezetője visszaküldi az értékelés első készítőjének, a logopédusnak, korrigálásra
8. lépés: a logopédus javítja a saját részét. Majd a javításra váró többi rész miatt küldi tovább javításra az utazónak vagy a mozgásfejlesztőnek, stb. Még mindig ezen a fájlneven, hiszen javítani való van benne: *Kiss Bence_log_utazo_moz_JAV*.
Ha csak stilisztikai, elgépelési hibák vannak, javíthatja a logopédus is, nem kell küldözgetni.
9. lépés: miután az utazó és a többi résztvevő is javította a saját részét (ha kellett), az utolsó beíró átküldi a javított, végleges értékelést a logopédusnak, így átnevezve: *Kiss Bence_KESZ*
10. lépés: a végleges szöveges értékelést a logopédus nyomtatja és juttatja el a szülőnek, a portfólióba

14. sz. melléklet: Intézmények részére tájékoztató levél az utazó gyógypedagógusi hálózat tevékenységeiről

KLEBELSBERG INTÉZMÉNYFENNTARTÓ KÖZPONT BP. XIII. TANKERÜLETE

**PRIZMA ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA
EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI INTÉZMÉNY
OM-038423**

☒ 1134 Budapest, Váci út 57.

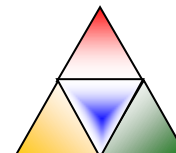
Fax: 06-13408-980/37

E-mail: prizmaegymi@prizmaegymi.hu

www.prizmaegymi.hu

E-mail: utazo@prizmaegymi.hu

☎: 06-1-3408-980

Beszámoló az utazó gyógypedagógiai tevékenységekről

Utazó logopédiai szolgáltatás:

Az intézmény utazó logopédusa:

Az integráció elkezdése, folyamata

Az intézményben töltött heti óraszám:

Tanév szervezése:

- csoportok kialakítása
- órarend
- tájékoztatás, kapcsolattartás

Szemlélet, hozzáállás, együttműködés

- Szülők
- Pedagógusok

Munkafeltételek

Munkaformák

Tárgyi feltételek: kezelő helyiség, fejlesztő játékok, feladatlapok

Problémák, javaslatok, jövőbeli együttműködési lehetőségek.

Logopédia csoportba beosztottak

dadogó	
hadaró	
afáziás	
megkésett beszédfejlődésű	
pösze	
orrhangzós	
diszlexia, diszgráfia	
diszkalkulia	
diszfázia	
grafomotoros zavar	
diszfónia	
enyhe hallássérült	
egyéb	
összesen	

A foglalkozások eredményessége, tanulók minősítése

tünetmentes	
lényegesen javult	
részben javult	
kevésbet javult	
nem javult	
nem minősíthető	
kimaradt	
összesen	

Utazó gyógypedagógiai (tanak, autizmus, mozgás, szomató) szolgálat:

Utazó gyógypedagógusok neve, óraszám:

Az integráció elkezdése, folyamata

Az intézményben töltött heti óraszám:

Tanév szervezése:

- csoportok kialakítása
- órarend
- tájékoztatás, kapcsolattartás

Tanulói adatok, létszámok, SNI típusok

Szemlélet, hozzáállás, együttműködés

- Szülők
- Pedagógusok

Munkafeltételek

Munkaformák

Problémák, javaslatok, jövőbeli együttműködési lehetőségek.

Budapest, dátum

utazó logopédus	utazó gyógypedagógus/ok
-----------------	-------------------------

Az intézményi beszámoló készítésének folyamata

Ennek a felelőse az a személy, aki a legnagyobb óraszámban van jelen az intézményben.

Csak **utazó gyógypedagógus (tanak, auti, szomató,)** vagy **utazó logopédus** van jelen az intézményben: külön – külön megírják a beszámolót.

1. lépés: az utazó logopédus vagy az utazó gyógypedagógus megírja a beszámolót. Elnevezi a fájlt: az intézmény neve pl. *Zoldag_log* vagy *Zoldag_utazo* (döntve csak itt, a jobb láthatóság miatt)
2. lépés: e-mailben küldés: az utazó hálózat vezetőjének

Van az intézményben **utazó logopédus és utazó gyógypedagógus (tanak, auti, szomato,)**.

1. lépés: az utazó logopédus valamint az utazó gyógypedagógus megírja a beszámolót. Elnevezi a fájlt: az intézmény neve: pl. *Gyermekkert_log*, *Gyermekkert_utazo*
2. lépés: a logopédus küldi az általa megírt beszámolót az utazónak.
3. lépés: az utazó beírja a megírt beszámolóját. Elnevezi a fájlt: *Gyermekkert_log_utazo*
4. lépés: az utazó elküldi az utazó hálózat vezetőjének

Van **utazó logopédus, utazó gyógypedagógus és mozgásfejlesztés.**

1. lépés: az utazó logopédus megírja a beszámolót. Elnevezi a fájlt: intézmény neve: pl. *Gyermekkert_log*
2. lépés: az utazó logopédus küldi a beszámolót a mozgásfejlesztőnek. Elnevezi a fájlt: intézmény neve pl. *Gyermekkert_log_moz*
3. lépés: mozgásfejlesztő továbbküldi a beszámolót az utazónak Elnevezi a fájlt: intézmény neve pl. *Gyermekkert_log_moz_utazo*
4. lépés: e-mailben küldés az utazó hálózat vezetőjének

16.sz. melléklet: 8. osztályosok kimenő levele, a befogadó középiskolák felé

KLEBELSBERG INTÉZMÉNYFENNTARTÓ KÖZPONT BP. XIII. TANKERÜLETE

**PRIZMA ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA
EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI INTÉZMÉNY
OM-038423**

☒ 1134 Budapest, Váci út 57.

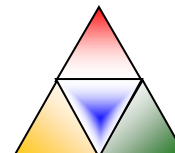
Fax: 06-13408-980/37

E-mail: prizmaegymi@prizmaegymi.hu

www.prizmaegymi.hu

E-mail: utazo@prizmaegymi.hu

☎: 06-1-3408-980

Intézmény neve

Címe

Intézményvezető neve

Tisztelt Intézményvezető Asszony/Úr!

Az intézményébe felvételt nyert sajátos nevelési igényű tanuló
(BNO kód:) atanévig integráltan tanult a Általános Iskolában.

Iskolai munkáját a Prizma Általános Iskola és Óvoda, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény utazó gyógypedagógusa segítette. Fejlesztéséről, fejlődéséről egyeztetett időpontban szívesen tájékoztatjuk az őt tanító pedagógusokat. XY fejlesztéséről, fejlődéséről Tanulói Portfoliót vezettünk, amelyet ha igénylik, szívesen megmutatunk Önöknek.

.....-nal foglalkozó gyógypedagógust,-t a Prizma EGYMI-ben tudják keresni.

Szívesen vesszük, ha tájékoztatnak bennünket további fejlődéséről.

Budapest, dátum

Köszönettel:

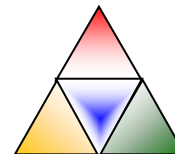
intézményvezető

17.sz. melléklet: Egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció – egyéni fejlődési lap betétív átadása, átvétele

KLEBELSBERG INTÉZMÉNYFENNTARTÓ KÖZPONT BP. XIII. TANKERÜLETE
PRIZMA ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA
EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI INTÉZMÉNY
OM-038423

✉ **1134 Budapest, Váci út 57.**
Fax: 06-13408-980/37
E-mail: prizmaegymi@prizmaegymi.hu
www.prizmaegymi.hu
E-mail: utazo@prizmaegymi.hu

☎: 06-1-3408-980

Egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció – Egyéni fejlődési lap. Betétív átadása, átvétele

A 20../20..-es tanévben a sajátos nevelési igényű gyermek/ek egyéni fejlődési lapjának betétíveit a mai napon átadom a befogadó intézmény képviselőjének.

Sajátos nevelési igényű gyermek/tanuló neve:	Betétívet vezető gyógypedagógus neve:	Beírt habilitációs-rehabilitációs óraszám:

Budapest, dátum

Átadó:

Átvevő:

gyógypedagógus

befogadó intézmény vezetője

18.sz. melléklet: Igazolatlan hiányzásokról értesítő levél

KLEBELSBERG INTÉZMÉNYFENNTARTÓ KÖZPONT BP. XIII. TANKERÜLETE

**PRIZMA ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA
EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI INTÉZMÉNY
OM-038423**

☒1134 Budapest, Váci út 57.

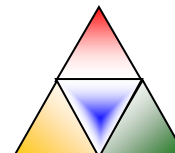
Fax: 06-13408-980/37

E-mail: prizmaegymi@prizmaegymi.hu

www.prizmaegymi.hu

E-mail: utazo@prizmaegymi.hu

☎: 06-1-3408-980

Címzett: (telephely neve)

IK. sz.....

Tisztelt(intézményvezető neve) Intézményvezető Asszony!

Tájékoztatom Önt arról, hogy ... (név, osztály)osztályos tanuló igazolatlanul hiányzott(időpont vagy időpontok) a/..... (ha több óráról, akkor az órák száma)habilitációs – rehabilitációs órákról.

Kérem, hogy a hiányzásokról értesítsék az illetékes személyeket (szülő) a helyben szokásos módon.

Budapest,

Köszönettel:

gyógypedagógus

utazó gyógypedagógusi intézményegység vezető